

PONTIFICIA COMMISSIONE PER LA REDAZIONE
DEL CODICE DI DIRITTO CANONICO ORIENTALE

FONTI

FASCICOLO IX

DISCIPLINE GENERALE ANTIQUE

(IV°-IX° s.)

par
Périclès-Pierre JOANNOU
professeur à l'Université de Munich

Index
analytique aux CCO, CSP, CPG

TIPOGRAFIA ITALO-ORIENTALE «S. NILO» - GROTTAFERRATA (ROMA)
1964

PONTIFICIA COMMISSIONE PER LA REDAZIONE
DEL CODICE DI DIRITTO CANONICO ORIENTALE

FONTI

FASCICOLO IX

DISCIPLINE GENERALE ANTIQUE

(IVe-IXe s.)

par
Périclès-Pierre JOANNOU
professeur à l'Université de Munich

Index
analytique aux CCO, CSP, CPG

TIPOGRAFIA ITALO-ORIENTALE «S. NILO» - GROTTAFERRATA (ROMA)
1964

(SC)
K BG
.057
1962
t. 3

TOME I

Ire PARTIE: Le canons des conciles oecuméniques (CCO)

APPEND. I: Le 8e concile de CP

2e PARTIE: Les canons des synodes particuliers (CSP)

APPEND. II: Pepe, concile et patriarches

TOME II

Les lettres canoniques des Pères (CPG)

Index général aux deux volumes

R 1042314

1126

9100012537

Τῇ μητρὶ ἐκκλησίᾳ,
τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ

Ἡ χάρις τοῦ ἀνάθεμα εἶναι,
ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου,
ὧν οἱ πατέρες...

Ῥομ. θ'. 3

IMPRIMATUR

Ex Abbatia S. Mariae Cryptaeferatae, 14 julii 1964

✠ THEODORUS,
Archimandrita Ordinarius

TABLES DES MATIERES

Au lecteur bienveillant	p.	ix
Index analytique des matières	col.	i
Citations de l'Ecriture sainte	"	345
Errata corrige	"	359

AU LECTEUR BIENVEILLANT !

Arrivé au bout de la tâche, dont m'avait chargé Son Eminence Révérendissime le Card. P. P. Agagianian il y a quatre ans, je rends grâce à Dieu de m'avoir aidé à la remplir le mieux que j'ai pu.

Ma plus grande récompense fut la bienveillante et paternelle bénédiction de Sa Sainteté l'évêque de Rome, notre Père commun, le Pape Paul VI, pour l'oeuvre accomplie, donnée à l'audience du 13 Avril 1964 et par Son auguste Lettre du 17 Avril 1964.

Dans mon labeur pénible, minutieux et ingrat, j'ai trouvé une aide précieuse à le poursuivre dans les encouragements, dont a daigné me combler par Ses deux augustes Lettres S. S. le Patriarche de Constantinople Athénagoras, et dans ceux de Leurs Eminences Rmes les Cardinaux Agagianian, Cicognani, Larraonna, Coussa, et du Rme Archimandrite de Grottaferrata P. Théodore, - leurs Lettres - préfaces à mes trois volumes en témoigneront pour toujours, ainsi que dans les félicitations de mes collègues de tous pays. Je leur en dis ici ma plus profonde reconnaissance.

* * *

L'Index présent, qui reprend la tradition de la « Synagoga », a pour but de grouper méthodiquement, en vue de l'histoire du droit ecclésiastique et de sa terminologie, les données contenues dans les trois volumes.

L'ordre alphabétique en est celui de l'alphabet latin, les termes grecs sont rangés dans l'ordre de leur transcription littérale en latin; ainsi γ se trouve sous la lettre G, x sous c, φ sous Ph, les termes avec un esprit rude sous la lettre h etc.

Il ne faut pas y chercher un code complet de droit canonique: les canons que l'Index résume représentent une adaptation de la tradition disciplinaire de l'Eglise à des circonstances particulières, s'étalant sur plusieurs siècles. Je me suis efforcé de classer les matières des articles de façon à indiquer l'évolution progressive de cette discipline.

Il n'est pas non plus un lexique de la langue grecque: il répète le ou les sens de chaque terme, tel qu'il se rencontre dans les canons cités là-même.

Pour ces raisons il ne faut jamais omettre de lire pour chaque terme l'article tout entier.

Les noms propres latins, cités dans le texte du synode de Carthage et celui de la lettre de Cyprien, ont été mis en latin, j'en ai ajouté la transcription correspondante du texte grec, car elle varie; p. ex. Victor: Οὐκτωρ et Βίκτωρ. Pour éviter les répétitions et que le volume du livre n'augmente à l'infini, j'ai dû partager les citations de canons qui se réfèrent à un terme, entre deux ou trois articles apparentés, en renvoyant chaque fois aux articles complémentaires. Je prie le lecteur de s'y rapporter pour compléter son information.

Le mot latin entre guillemets « », qui suit un terme grec, répète la version du texte latin; j'y ai ajouté la traduction latine courante, si le mot entre guillemets est difficile à comprendre ou ne rend point le sens du terme grec.

A propos des citations du «8ème conc. oecuménique» je rappelle ce que j'ai dit dans l'introduction à ce concile: que ses canons n'ont point force de loi, mais une valeur de témoin pour l'histoire des événements d'alors, et que le texte authentique en est la version latine d'Anastase.

Les renvois aux canons. Les chiffres romains de I à VIII renvoient aux canons des conciles oecuméniques (C C O) c'est-à-dire au vol. I 1; les abréviations des noms des synodes particuliers, Anc., Neoc. etc., au vol. I 2 (C S P); celles des noms des Pères Grecs, Bas., Greg., Petr. etc., au vol II (C P G); il m'a semblé que la confusion n'est pas difficile à éviter dans la consultation, et j'ai évité par là de répéter plus de 10.000 fois l'indication du volume, ce qui aurait augmenté le nombre des pages et le coût de l'impression;

p. ex. I 8: 34, 1 = 8ème canon du 1er conc. oecum. (C C O) page 34, ligne 1.

Munich, en la fête des SS. Apôtres Pierre et Paul 1964

P. Joannou

ABREVIATIONS

CCO	Joannou, Les canons des conciles oecuméniques
CSP	» Les canons des synodes particuliers
CPG	» Les canons des Pères grecs
COD	» Conciliorum Oecumenicorum Decreta, 1962
Dion	Texte de la version latine de Denys le Petit
Ana	Texte de la version latine d'Anastase le Bibliothécaire
PG	Patrologie grecque de Migne
PL	» latine » »
Rh	Rhalli et Potli, Syntagma

all.	allocutio	Lat	textus latinus
app.	apparatus criticus	lem.	lemma
c.	canon	n.	nota, adnotatio in intr. vel in <i>Pape</i>
cc.	canones	sq., sqq.	sequens, sequentia
caet.	caetera	subscr.	subscriptio
cf.	confer	superscr.	superscriptio
CP	Constantinopolis	t.	textus
dist.	distingue	tit.	titulus
e. gr.	exempli gratia	1-3-4	1 et 3 et 4
epil.	epilogus	1 ad 4	1, 2, 3, 4
Gr.	textus Graecus		
intr.	introductio		

Abreviationes in Concordantia

I	Nicaenum Concilium I	Ant.	Antiochena synodus
II	Constantinopolitanum I	Ap.	Apostolorum canones
III	Ephesinum	Carth.	Carthaginensis synodus
IV	Chalcedonense	CP.	Constantinopol. synodus (394)
VI	Trullanum	Gangr.	Gangrensis synodus
VII	Nicaenum II	Laod.	Laodicensis synodus
VIII	Constantinopolitanum IV	Neoc.	Neocesarensis synodus
AB	Prima-secunda synodus	Sard.	Sardicensis synodus
Anc.	Ancyrana synodus	Soph.	S. Sophiae synodus

Amph.	Amphilochius Ioniensis	Greg.	Gregorius Neocesariensis
Ath.	Athanasius Alexandrinus	Naz.	Gregorius Nazianzenus
Bas.	Basilus Caesariensis	Nyss.	Gregorius Nyssenus
Cyr.	Cyrillus Alexandrinus	Petr.	Petrus Alexandrinus
Cypr.	Cyprianus Carthagin	Tar.	Tarasius CP
Dion.	Dionysius Alexandrinus	Theoph.	Theophilus Alexandrinus
Genn.	Gennadius CP	Tim.	Timotheus Alexandrinus

Pape Pape, Conciles et Patriarches in: CSP 487 sqq.

A

AARON, favet idololatriae populi in deserto, ne iste Aegyptum petat *Ath.* 3: 79, 2.

ABIAΣTOΣ, «absque vi», pacifice *IV* 17: 83, 3.

ABIURATIONIS libellus, i. e. anathema contra haeresim, ab haereticis subscribendus: v. reconciliatio 1 (per libellum).

ABAABEIA, τῆς ὁδίας δ., «innocentiam suam» *Carth.* 79: 320, 12.

ABORTUS, sive nascitura necando, sive ad hoc abortiva – ἀμβλωθρίδια sumendo, homicidium est *Anc.* 21: 71, 4; *VI* 91: 227, 9; *Bas.* 8: 107, 23; homicidas facit dantes et recipientes medicamenta *ibid.*; duplicem occisionem includit, sibi propositam nascituri infantis et tentamen adversus vitam matris *Bas.* 2: 99, 19; nulla fit distinctio de infirmi – ἀνεγκόνηστον aut formato foetu *ibid.*: 99, 17; mortem matris generatim causat *ibid.*: 99, 22. Paenitentiam homicidii habet *VI* 91: 227, 11; *Bas.* 8: 107, 23; 2: 99, 17; antiquus canon eam usque ad exitum vitae produxit, nos ad 10 annos *Anc.* 21: 71, 4; *Bas.* 2: 100, 6: v. paenitentia publica (10 annorum).

ABSIDA – ἀψίς, ante a., *Carth.* 43: 261, 8: v. impositio manus.

ABSOLUTIO a censuris, abs. sacramentalis: v. paenitentia 5; in articulo mortis: v. moribandi.

ABSTINENTIA, aliquo cibo vel potu se privare: v. ἀποχή, ἀπέχεσθαι; a vino et oleo *Tim.* 8: 245, 1; 10: 246, 10 et 17; a sanguine *Ap.* 63: 40, 16 a cibis e sanguine praeparatis *VI* 67: 205, 7; a carnibus *Anc.* 14: 66, 4; a carne et vino *Ap.* 53: 36, 16. Propter ascetism faciendam, in pietate et fide *Gangr.* 2: 90, 3; non propter abominationem *Ap.* 51: 35, 13; 53: 36, 17; *Anc.* 14: 66, 4; quia omnis cibus in se bonus est *Bas.* 28: 128, 8; 86: 159, 24; diebus festis ob scandalum fidelium cibi cum carne cocti saltem contingendi *Anc.* 14: 66, 6; carnes sicut et legumina comedi possunt, distinguendo utile a noxio *Bas.* 86: 160, 5; canis carnium comestione extrema necessitas excusat *ibid.*: 160, 11; in quadragesimae sabbatis et dominicis, etsi non leiunetur, tamen abstinentia a carne, ovibus et caseo observanda est *VI* 56: 193, 15: v. ieiunium, idolothyta, encratitae.

ABUNDANTIUS – Ἀβουνδάντος, cons. *Carth. prooem.*: 249, 12.

AKAKIOS episc. *Cyr.* 6* 285, 28 app.

AKAINOTOMHTA, sine innovatione *VI* 39: 173, 17.

AKANONIETA, in canone s. scripturae non relati libri: legi in ecclesia prohibentur *Laod.* 59: 154, 5; aliqui tamen privatim a catechumenis legendi *Ath.* 2: 75, 17: v. apocrypha.

ACATHOLICI: v. schismatici, haeretici, Iudaei, pagani.

ACCEPTIO personarum in celebratione missae excludenda *Bas.* 93*: 188, 11.

ACCLAMATIO in concilio approbatoria de symbolo Nicaeno non immutando *III* 7: 61, 15 *tit.*: v. δὲ ἀλλὰ δὲ.

AKKOYBITA σπρωνώνειν, mensas erigere, in ecclesiis vetatur *VI* 74: 212, 6: v. ἀγᾶπη, convivium.

ACCUSATIO, accusator: v. κατηγόρις, αἰτία, ἐγκλημα μέμψις. 1. actio in iudicio *II* 6: 49, 20; admittere ad accusationem *II* 6: 49, 18; *Greg.* 5: 26, 9.

2. Accusatoris honorabilitas: v. ὑπόληψις; dignus fidei sit *Theoph.* 9: 269, 20; *Ap.* 74: 45, 11; de eius persona non inquirendum, si de propria causa agit *Carth.* 19: 236, 3; 129: 403, 19; in causis privatis nec persona, nec religio accusatoris est disquirenda *II* 6: 50, 7. Accusatores nequeunt esse, nisi in propriis causis: haeretici *Ap.* 75: 46, 11; servi, liberti, infames et a lege exclusi, haeretici, pagani et Iudaei *Carth.* 129: 403, 9; haeretici, excommunicati et depositi, accusati nondum a crimine insontes declarati *II* 6: 51, 6 et 12; *Carth.* 8: 222, 8; 19: 236, 3; 128: 402, 20.

3. Accusatio documentis productis probanda *Carth.* 133: 406, 8; disquisitio diligenter peragenda, non ex rumoribus et obtreactionibus *Theoph.* 6: 267, 17; testibus fide dignis adhibitis *Theoph.* 9: 269, 22; *Bas.* 92: 186, 16: v. testes, iudicia 1. Crimina plurima obiciens, si primum non probaverit, ad caetera non admittatur *Carth.* 130: 404, 6.

4. Locus eligatur allus, accessu testibus facilis, si accusator vel accusatus tumultum timeant *Carth.* 30: 245, 16.

5. Ad diem dictum accusator si non occurrat, tempore el dato, vel

etiam prorogato, (v. tempus datum) damnari debet *Carth.* 100: 366, 3; 19: 235, 12; idem, accusatus *Carth.* 19: 234, 9; accusatus episcopus saltem annuae synodo generali occurrat, ut causa sua terminetur *Ap.* 74: 46, 5; *Carth.* 19: 235, 2; 48: 266, 19: v. contumacia 1-2.

6. De accusatione cognoscit proprius iudex v. iudex 2. Actione ad secundam instantiam delata, accusator in scriptis spondere debet se poenamtalionis subiturum, si accusationem calumniam esse probetur *II* 6: 52, 11: v. iudicia, appellatio.

AKEADAMA, pretium sanguinis *Bas.* 90: 178, 17.

AXAP filius Zarac, iram dei adversus Israel excitat *Greg.* 3: 23, 23.

AXEIPOΘETOS ὑπηρεσία, ministerium sine impositione manus collatum, opp. οἱ ἐν βᾶθμῳ *Bas.* 51: 142, 13; προβέλλεσθαι *IV* 2: 70, 9.

ACHOLIUS episc. Thessalonic., legatus Damas papae Roman. ad concil. *II* *intr.*: 42; *Naz.* *intr.*: 228.

AKOH, εἰς τὰς ἀκοὰς ᾗδεν, ad aures pervenit s. concilii *IV* 19: 84, 13; 23: 87, 5 vel solum ᾗδεν εἰς ἡμᾶς *IV* 12: 79, 9; 3: 71, 6: est informatio oralis in iudiciis: v. ἀκοουσθηναί, περιηχέσθαι.

ACOEMETI, monachi Chalcedonens. *IV* *intr.*: 68 n. 24.

AKOINQNHEIA, simplex communionis privatio *Carth.* 29: 245, 9; 79: 320, 4.

AKOINQNHTOS, sola communione sacramentali privatus *I* 5: 28, 1; 16: 37, 17; *III*, 6: 61, 12; *IV* 4: 73, 21; 8: 76, 12; 16: 82, 12; 20: 85, 21; 23: 87, 9; *Ant.* 1: 104, 9; *Ap.* 10: 12, 20; *Laod.* 9: 134, 14; *Sard.* 13: 178, 14; *Bas.* 58: 145, 23. A diacono discedere ante anaphoram iubentur *Tim.* 9: 245, 18, exceptis ecclesiis in quibus simplex

assistentia pro communione sola privatis admissa fuit: v. σὺστασις. Distinguitur ab ἀπόβλητος exclusus *Ant.* 1: 104, 9; ἀμὴ συνεχομένοις, fidelium missae assistere prohibitis *Ant.* 2: 106, 7: v. ἐσχῆ, excommunicatio 2, paenitentia publica 2.

AKOAOYΘIA, 1. successio ordinationum *Bas.* 1: 97, 1;

2. Continuitas in praxi ecclesiae. *Cyr.* 3: 281, 7; *Bas.* 4: 102, 10; *II* 7: 53, 10: v. συνήθεια, traditio.

3. Analogia legis ex praecedenti praxi *Bas.* 4: 102, 13; *cf.* *Bas. proem.* 93, 10; 30: 130, 12.

AKOAOYΘON, τὸ δ. 1. Analogia legis *Bas.* 18: 119, 12.

2. Consequentia legis, de qua discernere legislatoris, non iudicis est *Bas.* 87: 163, 22; consequentia fidei *Bas.* 91: 184, 13.

AKOAOYΘISEAI, raptorem volens sequi *Bas.* 38: 133, 21.

AKOYΣΘHNAI, audientiam in iudiciis obtinere: *Carth.* 11: 224, 17; 12: 225, 1; 29: 245, 10.

AKPIBEIA, exacta observantia canonum *Bas.* 89: 172, 17; *VI* 29: 160, 9; opp. οὐκονομία *VI* 37: 172, 9; opp. συνήθεια *Bas.* 3: 103, 14; *VI* 102: 241, 12.

AKPOAEIE, auditio, 1. paenitentiae gradus secundus; fit assistendo cum populo christiano ad auditionem praedicationis et s. scripturae *Nyss.* 5: 218, 20; usque ad orationem supra catechumenos *Greg.* 11*: 29, 15; posthaec audientes nulla oratione supra eos lecta, exeunt *Bas.* 75: 152, 14; *Greg.* 11*: 29, 17.

2. Locus in quo consistunt est diversus a loco catechumenorum *I* 14: 36, 6; est nartex *Greg.* 11*: 29, 9: v. catechumeni 2. Audientes

- ἀκροώμενοι non assistunt s. ordinationi *Laod.* 5: 132, 10.

3. Aequivalere admissioni ad paenitentiam publicam videtur: *Greg.* 7: 27, 17; 8: 28, 7; *cf.* *Greg. intr.*: 17.

AKPQTHPIASAE εὐνών, seipsum mutilavit *Ap.* 22: 18, 4: v. eunuchi.

ACTA, publicus textus actorum in synodo vel concilio: v. πεπραγμένα; in pluribus exemplaribus conscripta *Carth.* 133: 407, 10-18-22; in archivo episcopali asservata: v. σκρίνιον, μᾶτριξ, ἐπισκοπεῖον.

ACTIO in iudiciis - ὑπόθεσις *IV* 9: 76, 22; intendere a. - ἐπάγειν μέμνην *II* 6: 50, 4:

1. A. criminalis aut civilis - ἐγκληματικόν, πολιτικόν πρᾶγμα *Carth.* 15: 228, 12 et 19; privata seu propria, si de detrimento vel iniuria alicui allata agitur *II* 6: 50, 7; ecclesiastica, i. e. in rebus ad ecclesiam pertinentibus *II* 6: 50, 14 et 20.

2. In privata seu propria re non inquirendum de persona, neque religione accusatoris, in ecclesiastica inquirendum: v. accusatio, accusator. Actio a clericis exercenda est coram iudice ecclesiastico proprio: v. iudex 2, iudicia 1, appellatio, privilegia 3.

ACTUS humanus firmus esse debet, scientia et iudicio factus post rationis aetatem *VI* 40: 175, 15: v. aetas rationis; per se aut per alium factus - αὐτοχειρία ἢ ἐξ ἐπιτάγματος *AB* 8: 461, 8; 9: 462, 15; ex coactione aut necessitate v. coactio, necessitas; ex ignorantia - ἀγνοία *VI* 3: 126, 18 et 128, 10; *Bas.* 27: 127, 14 et 128, 3; ex errore aut scientia vel praemeditatione *Bas.* 8: 105, 4; e negligentia *Bas.* 33: 131, 17: v. homidium 2 et 3, lapsi. Idem actus, secundum quid legitimi, secundum aliud vetiti *Ath.* 1: 68, 11. Boni

actus ex rationali, concupiscibili et irascibili parte animae orti Nyss. 1: 206, 4; 207, 21; 208, 12; mali ex hisdem partibus Nyss. 1: 207, 12; 208, 2; 208, 27. Finis malus vitiat actum bonum Bas. 29: 129, 7. De forma actus non est curandum, sed de re ipsa, an bona sit Bas. 28: 128, 16; 29: 129, 7; 30: 130, 20; non forma, sed voluntas peccantis indicanda Bas. 53: 143, 11: v. peccatum, vitia- ta actio.

AKTPA, «infirmus»: v. κῦρος, κυρίαν; ex se invalida Ant. 13: 115, 12; v. ἰρρίτα; ἄκυρος καὶ ἀξέβαιος «non sit rata» Sard. 15: 182, 9; v. βέβαιος; ἀκυρωθῆναι «in irritum deducatur I 15: 36, 21; ἀκυρωθέντων «in irritum deducta esse» II 4: 48, 13.

ADAM moriturum fuisse, etsi non peccasset, dicentibus anathema Carth. 109: 376, 5.

ΑΔΕΚΤΟΣ: ἀφορισμένος ἢ τε ἀδεκτός (subaudi εἰς τὴν κοινωνίαν) excommunicatus vel communione privatus Ap. 12: 13, 14; v. excommunicatio 2, κοινωνία (δεκτός) Bas. 81: 155, 13 et 22.

ΑΔΕΛΦΙΑΔΗΝ, filiam fratris vel sororis nubere Ap. 19: 17, 3; Theoph. 5: 266, 24: v. matrimonium 4.

ΑΔΕΛΦΟΜΕΙΑ incestus inter germanos Bas. 75: 151, 28; poenam homicidii habet Bas. 67: 148, 21; matrimonium cum sorore uxoris defunctae Ap. 19: 17, 3; Bas. 87: 162, 2; 23: 125, 16; poena: 10 annorum Bas. 78: 153, 23; cum fratre mariti defuncti Neoc. 2: 76, 4; v. incestus, matrimonium 4.

ADEODATUS Simidicensis - Ἀδεωδάτος Συμηδαίτης, episc., legatus prov. Proconsularis Carth. proem.: 400, 15.

ΑΔΙΑΘΕΤΟΣ, intestatus, sine testamen-

to defunctus Carth. 81: 322, 8, v. testamentum.

ADMINISTRATIO bonorum laicalium clericis vetita IV 3: 71, 6; v. saecularia 1.

ADMINISTRATOR sede vacante; v. intercessor; bonorum dioecesis vel monasterii: v. οἰκονόμος.

ADMITTERE - προσίστασθαι: v. accusatio 2; monachi admissio: v. monastica vita 3, monialis 2; clerici admissio: v. clerici 3.

ADORATIO - προσκύνησις cruci debita mente, sermone et sensu - νῶ καὶ λόγῳ καὶ αἰσθήσει VI 73: 211, 9; v. προσκυνεῖν, λατρεία.

ADRUMETINA synodus - Ἀδρουμετίνη Carth. proem.: 250, 12.

ADSCRIPTIO: v. admittere.

ADULTER, ADULTERIUM μοιχός, μοιχεία.

1. Inegaliter pro viro ac pro muliere a traditione ecclesiastica definitur Bas. 9: 108, 5; pro uxore: copula vel cohabitatio cum altero a coniuge VI 86: 222, 15; Bas. 9: 108, 5; 35: 132, 15; 36: 136, 3; pro marito: copula cum aliena uxore Ap. 48: 32, 5; Bas. 18: 120, 12; vel cohabitatio cum altera, uxore dimissa Ap. 48: 32, 4; Bas. 9: 109, 19; 37: 133, 13; VI 87: 223, 10; Bas. 77: 153, 8; copula mariti cum soluta fornicatio est Bas. 9: 108, 22-26; 21: 123, 10. Soluta cum adultero vivens adultera fit Bas. 39: 134, 7; si ignoravit quod nuptus esset, fornicata est et excusatur Bas. 46: 137, 4. Monialis nubens adultera est Bas. 18: 120, 10; monachus vero fornicator Bas. 19: 122, 6; de variationibus in hac re: v. monachus 3.

2. Uxor, si adultera, dimittenda est VI 87: 223, 1; Bas. 9: 109, 19; uxor non potest denuo nubere Bas. 21: 123, 10; 9: 108, 19; VI 87: 223, 4; nec post

adulterium mariti Bas. 48: 128, 24; v. uxor derelicta; maritus, etiam adulter, nequit dimitti ab uxore innocente ibid., potest autem denuo nubere, si uxor adultera fuit: ibid.: v. maritus. Adulteram uxorem clericus dimittere debet Neoc. 8: 79, 10; adulterae maritus nequit ad clerum admitti Neoc. 8: 78, 16.

Carthagine: nec uxor nec maritus separati iterum nubere possunt Carth. 102: 367, 19.

3. Adulterium duplex peccatum est Nyss. 4: 213, 20; non prius recipitur ad paenitentiam quam cesset Bas. 18: 120, 12. Poena pro clericis, depositio Ap. 25: 19, 5; 48: 32, 4; VI 21: 152, 16; Bas. 70: 150, 2; 3: 100, 11; pro laicis paenitentia 7 annorum Anc. 20: 70, 13; Bas. 77: 153, 8; VI 87: 223, 15; 15 annorum Bas. 58: 145 (cf. Bas. intr.: 86); 27 annorum Nyss. 5: 219, 23 (cf. Nyss. intr.: 202): v. paenitentia publica 3. Uxoris adulterae secreto confessae peccatum ne publicetur: tempore definito «assistens» sit: v. σύστασις Bas. 34: 132, 4.

4. Adulteria sunt sodomia et bestialitas Nyss. 4: 213, 21; adulterii speciem praebet novum matrimonium, dimissa uxore priore demente Tim. 15: 250, 9.

ADVENA: v. peregrini.

ADVOCATUS: v. ἐκδικός, ἐκβεβασταί.

AEDICULA: v. oratoria.

AEDIFICATIO gregis - καθόρθωσις Laod. 40: 147, 7; οἰκοδομή VI 2: 121, 19. Oratoril aedificatio ne suscipiatur sine praevia licentia ordinarij loci et expensis in tuto positus VII 17: 4.

AGROTANTES: v. catechumeni aegrotantes, infirmus.

AEGYPTUS, primatia et provincia ecclesiastica Alexandria I 6: 28, 15; v. Alexandria; in 3 provincias divisa

Aegyptus, Libya, Pentapolis Theoph. intr.: 260; II 2: 46, 18; ἡ Αἰγυπτίων IV 30: 95, 9; in primatia aegyptiaca nihil praeter voluntatem archiepiscopi Alexandrini caeteri episcopi, sec. traditionem, facere possunt IV 30: 95, 14; episcopi Aegyptii non subscripserunt tomo Leonis IV 30: 97, 1.

AELIA - Ἀδλία, Hierosolyma; Ae. episcopus honorem (non jura) metropolitani obtinet I 7: 29, 16; se caput Palaestinensis primatiae proclamatur, Proclo CP approbante Cyr 7*: 287, 5; Pape: 542.

AEMILIANUS - Αἰμιλιανός, episc., delegatus ad synodum e provincia Byzacena Carth. 127: 399, 1.

AHP, aër, tegumen calicis benedictum AB 10: 467, 2.

AES alienum: v. usura.

AETAS 1. rationis, - ἡ τοῦ λόγου συμπλήρωσις VI 40: 175, 17; Bas. 18: 120, 25; variat pro scientia et prudentia unusquisque Tim. 18*: 250, 5.

2. Ad vota monastica emittenda, non minor 10 ann. VI 40: 175, 19; contra priorem aestimationem, 16 vel 17 annorum: Bas. 18: 121, 4 et VII 40: 176, 2.

3. Ad peccata committenda supputatur 10 annus Tim. 18*: 252, 5 (vel 12. vel 6. ibid. app.).

4. Pro ordinatione suscipienda: v. presbyter, diac., subdiac., lector.

5. Ad inscriptionem in numero viduarum: v. vidua 1, diaconissa.

AETIOE, episc. Thessalonice, Sard. 16: 183, 5; 18: 185, 7.

AHAIA, «vitium», aversio animi I 5: 27, 13.

AFFINITAS: v. οἰκετός, matrimonium 4.

AFRICANA ecclesia - ἡ τῶν Ἀφρων χώρα

1. ecclesia Africae septentrionalis *Carth.* *proem.*: 212, 14; *proem.*: 249, 4. Provinciae: Africa, Numidia, Mauritania *Cypr. proem.*: 303, 9. Duae primatiae: Carthago (Proconsularis, Byzacene et Tripolis) et Numidia (Numidia I et II, Mauritania Sitifensis et Mauritania Caesariensis) *Carth. intr.*: 191, *proem.*: 198, 4 app.; 96: 359, 7; v. primatiae 2; omissa Mauritania enumerantur *Carth.* 127: 398, 14; Africa et Libya VI 12: 138, 12. Episcoporum nomina *Cypr.* 1: 304, 15; praesentes synodo 84 episcopi *Cypr. proem.*: 303, 8; *Carth. proem.*: 400, 9; subscr. *Carth.* 133: 407, 8; e Proconsulari episcopi 217 praesentes erant *Carth. proem.*: 198, 10.

2. Miserrimus status ecclesiae *Carth. proem.*: 290, 11; clericorum talis defectus, ut ne diaconus quidem illiteratus inveniretur *Carth. proem.* 290, 2. Episcopi frequentius imperatorem adeunt *Sard.* 7: 168, 10; v. imperator 3-4; episcopi uxorem prius habitam etiam post consecrationem in domo sua retinent VI 12: 138, 11. V. Carthago.

AGAGIANIAN, Petrus-Gregorius, S.R.E. Card. Praeses commissionis Pontificiae de iure canonico orientali redigendo: Litterae-praefatio ad CCO: *Intr. gener.*: 1, CCO p. 1x.

AGAMIA, caelibatus *Bas.* 18: 121, 16; 19: 121, 26; 88: 170, 10; v. castitas.

AGAIHH, ἀγάπαι, prandium pauperibus oblatum *Gagr.* 11: 93, 16; *Laod.* 28: 142, 5; VI 74: 212, 4. Non despiciendae *Gagr.* 11: 93, 16; non faciendae in ecclesiis *Laod.* 28: 142, 5; VI 74: 214, 4; nemini licet in eis partes ciborum reservare atque auferre *Laod.* 27: 141, 15; v. ἀριστοποιεῖν, ἀκοῦβιτα, convivla.

AGAIHOΣ, episc. Bostrens. post depositum Gabadium *CP intr.*: 437; *CP lem.*:

438, 3; I: 440, 3 et 12; probabiliter a Cyrillo episc. Hierosolym. institutus *ibid. intr.*: 437 n. 3.

ΑΓΑΘΩΝ, episc. in Aegypto, destinatarius epistolae *Theoph.* 13: 272, 2; lator epist. Theophili ad Hieronymum *ibid. intr.*: 261 n. 25.

ΑΓΑΘΩΝ, s. eucharistia: κοινωνία τοῦ ἁ. *Bas.* 22: 125, 13; 81: 155, 22; μετουσία τοῦ ἁ. *Nyss.* 4: 216, 8; 5: 220, 7.

ΑΓΝΟΙΑ, ignorantia: ἀγνοίας ἀνόμημα VI 3: 128, 10; 26: 157, 15; *Bas.* 27: 128, 4; ἁ. πτώμα *ibid.*: 126, 18; κατὰ ἀγνοίαν VI 26: 156, 17; *Bas.* 27: 127, 14; v. ignorantia, ἀπειρία.

ΑΓΡΑΦΟΝ, sine scriptis traditum: ὅς praxis ecclesiastica *Bas.* 91: 179, 9 tit.; 92: 185, 11 tit.; ἁ. θεσμοθεσία legislatio ex traditione non-scripta VII 7: 261, 5; ἡ τῶν ἁ. παράδοσις *Bas.* 91: 181, 17; aequivalet ἡ σωπημένη καὶ μυστική παράδοσις *ibid.*: 180, 22; ἁ. μνήμη *Bas.* 95*: 194, 15; v. traditio, δέγμα; ἁ. καὶ ἁ. μάρτυρος nec a s. scriptura, nec a scriptoribus antiquis testificata *Bas.* 92: 185, 12 et 18; aequivalet διὰ λόγου *ibid.*: 186, 6; per testes viventes tradita *ibid.* 186, 16; tempora definita in scriptis vel sine scriptis - καίτοις ἁ. ἡ ἐν γράφοις VIII 27: 341, 12; talis etiam, venditio pacta VIII 15: 319, 9.

ΑΓΡΙΠΠΙΝΟΣ episc. Carthagin., de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.*: 300, 301.

ΑΓΡΟΙΚΙΚΑΙ παροικίαι, paroeciae rusticae IV 17: 82, 20; v. παροικία 2, χωρά, χωρεπισκοπος.

ΑΓΡΟΣ, ager: ecclesiasticus, non vendendus VII 12: 267, 17; v. bona 5; vicus *Bas.* 10: 110, 20.

ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ, captivi a barbaris facti *Greg.* 1: 19, 20; v. captivi, redemptio 1.

ΑΙΔΙΑΝΟΣ, episc. *Gagr. syn.*: 85, 11.

ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΕΙΑ, turpi lucris amor IV 2: 70, 12; αἰσχροκερδῶς VIII 4: 251, 10; ad simoniam stimulat: v. simonia.

ΑΙΘΙΟΠΟΣ δῆγμα ἀμετάβλητον (proverbiale dictum) *Petr.* 4: 37, 9; v. παρδῶς.

ΑΙΤΙΑ, «causa», accusatio II 6: 49, 9; δικάζω IV 29: 94, 2; εὐλογος *ibid.*: 94, 15 et 18; v. accusatio; actio in iudiciis: v. actio.

ΑΙΤΙΑΣΘΑΙ ἑαυτὸν, «seipsum accusare», sub accusatione esse *Laod.* 40: 147, 9.

ΑΙΛΕΑ ludere clericis et laicis prohibetur *Ap.* 42: 29, 19; 43: 30, 4; VI 50: 188, 4; v. spectacula.

ΑΙΛΕΚΤΟΡΟΦΩΝΙΑ, gallicantus in nocte s. sabbati terminat ieiunium *Dion.* I *proem.*: 5, 3.

ΑΙΛΕΞΑΝΔΡΟΣ, episc. Alexandrin., decessor Athanasii *Alh. intr.*: 59, 5; praesedit Nicaeno conc. I *intr.*: 22.

ΑΙΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ in Aegypto 1. sedes dioecesis Alexandrinae, provinciae et primatiae Aegypti: μεγάλους IV 30: 95, 18; 96, 3; 97, 5. Episcopus A. I 6: 28, 17; II 2: 46, 18; IV 30: 95, 19; 96, 13; 97, 5; sed etiam archiepiscopus IV 30: 95, 16; 96, 3. Provinciae: Aegyptus et Libya *Dion. intr.*: 2 n. 14; Aegyptus Libya et Pentapolis I 6: 28, 15. Alexandrini 15 primi episcopi *Tim. intr.*: 236.

2. Primatis iura: secunda post Romam, ea ex antiqua traditione habet I 6: 28, 11; VIII 17: 322, 20; tertia post Romam et CP VI 36: 170, 15; VIII 21: 331, 22; in sola Aegypto exercenda II 2: 46, 17; praeter voluntatem et mandatum primatis sul nihil faciunt episcopi IV 30: 95, 15; suprema auctoritas in Aegypto: *Pape:* 539; solus consecrat et instituit ibi episcopos: *CP intr.*: 437 n. 5. Inter-

venit extra Aegyptum *Tim. intr.*: 238; *Theoph. intr.*: 259; *Cyr. ontr.* 274-275; I: 276, 11; 278, 24; 6*: 284, 15; 7*: 286, 1. A Romana communione exclusus *Theoph. intr.* 259; *Cyr. intr.* 274; de eius reconciliatione scribit synodus ad Innocent. episc. Roman. *Carth.* 101: 367, 9. Adversus Alexandriam actum est in CP-381, cc. 2, 3, 4 II *intr.*: 43. 3. Controversia de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.*: 300; v. Rebaptizatio 1. Alexandriae laici eucharistiam secum domum portant, seque ut libet communicant *Bas.* 94*: 192, 19. Alexandrina synodus 362: *Athan. intr.*: 61.

ALEXIS Michailovic imperat. Russiae *Genn. intr.*: 291.

ΑΙΛΕΝΑΤΙΟ, 1. Mentis pro catechumeno baptizando *Tim.* 4: 242, 8; *Carth.* 45: 262, 6; in suicidio *Tim.* 14: 249, 7; pro matrimonio dissolvendo: *Tim.* 15: 250, 9; v. amens.

2. Al. bonorum ad ecclesiam vel monasterium pertinentium: v. bona 5, monasterium 3.

ΑΙΛΟΤΡΠΙΟΤΕΣΘΑΙ τῆς ἐπισκοπῆς, expelli a sede III 7: 62, 24; ἀλλότριος τοῦ κανόνος expelli e catalogo cleri I 17: 38, 18; v. depositio 5.

ΑΙΛΟΓΕΤΟΜΕΝΟΙ: v. bestialitas.

ΑΙΛΟΧΕΤΟΣ, absque secundinis (doloribus) fuit partus D. n. I. C. VI 79: 215, 11.

ALTARE, i. e. mensa s. sacrificii: 1. ἱερὰ τράπεζα VI 31: 162, 17; θυσιαστήριον *Bas.* 93*: 188, 8; *Cypr.* 1: 309, 4-6; quae supra illud non sunt deponenda *Ap.* 3: 9, 1; VI 28: 158, 16; 57: 194, 7; 99: 235, 20; panis et vinum cum aquae mixtum offerantur *Carth.* 37: 257, 1; v. missa.

2. Accessus ad altare: v. sacrificium; ad altare adducuntur vestimenta monachae VI 45: 183, 1. In-

servientes altari castitatem servant *Carth.* 3: 216, 11: v. castitas, continentia 2-3. Altare erigere contra episcopum *Ap.* 31: 22, 6; *Ant.* 5: 108, 22; *Carth.* 10: 223, 17: v. schisma. Per somnia et revelationes vanas erecta altaria improbanda *Carth.* 53: 324, 2; v. pagani 6. Altare commotum stabilendum a catholico episcopo *VIII* 4: 300, 16: v. consecratio 3; sacramenta altaris a solis ieiunis celebrentur *Carth.* 41: 259, 14; *VI* 29: 159, 19.

ALIPHIUS Thacastensis - 'Αλίπιος Θακαστῆσις, episc., legatus Numidiae provinciae (subscr.) *Carth.* 133: 407, 21; Θακαστῆσις βοδιολίας *Carth. proem.*: 203, 20; 205, 23; 209, 20; 10: 223, 10; *proem.* 338, 15; 127: 398, 17; Θακαστῆσις *proem.*: 401, 2; *Carth. Apiar.*: 422, 4 (in superscr.). Eligitur a synodo legatus ad Hipponem - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 2.

AMAPTYPON, non testificatum ex scriptoribus ecclesiasticis *Bas.* 92: 185, 12: v. ἔγγραφον; sine testimonio *IV* 26: 89, 20.

AMBITIO - φθάρχια, in clero radix est omnium malorum *VIII* 4: 229, 19, φθάρχος tyrannus est *Ap.* 31: 22, 9: v. clerici 3 (admissio) et 7 (virtutes).

AMBIVIVUS - 'Αμβίβιος episc., legatus synodi ad Hipponem - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 5.

AMBON, pulpitum in quod conscendunt cantores *Laod.* 15: 136, 16, ex quo lectores legunt *VII* 14: 269, 8. Solis lectoribus et cantoribus iam tonsuratis, cum permisso ordinarii loci, ex amboe s. scripturam legere licet *VI* 33: 167, 10.

AMBΛΩΠΙΔΙΑ φάρμακα, abortum cientia *Anc.* 21: 71, 4. *Bas.* 8: 107, 23: *VI* 91: 227, 9: v. abortus.

AMBROSIVS Mediolan. episc., de sym-

bolismo numeri 318 *I intr.*: 21 n. 10.

AMENS - ἐκφρῆνς, ἐκφρων, ἐκ φρῆνς, ἐκ φρενῶν, παράφρων *Tim.* 4: 242, 9 et *app.*: 14: 249 7-12 et *app.*: μὴ ἔχων ἑαυτὸν, νοῦν μὴ ἔχων *ibid.* 14: 249, 7: v. daemon; de effectibus amentiae v. alienatio 1.

AMETANOHTOS, impaenitens *Petr.* 4: 37, 9.

AMETOXOS τῆς χάριτος, communione privatus *Cyr.* 5: 284, 3.

AMISSIO bonae existimationis, v. ὑπέβλησις, ὑποψία; a. officii, v. depositio 2.

AMMON, episc. Adrianopolitan. *CP* 1: 439, 11.

— episc. Elearcae *Theoph.* *intr.*: 260.

— episc. in Aegypto, destinarius epist. Theophili, et eius legatus pro territorio Lyconpolis *Theoph.* 2: 264, 1; *intr.*: 260.

AMMOYN, hegumenus monasterii, destinarius epist. *Athan.* 1: 63, 1: 69, 18; *intr.*: 59.

AMNOE, agnus: depletus in figuram D.n.J.C. *VI* 82: 218, 20.

AMPELIUS - 'Αμπέλιος, episc., legatus synodi ad Hipponem - Diaretorum *Carth.* 78: 319, 8.

AMΦΙΑΣΜΑ, vestis virilis: a muliere non assumenda sub nomine ascesis *Grang.* 13: 94, 18.

AMΦIBAAAN, conferre cum alio de aliqua re: *Carth.* 93: 347, 12.

AMΦIOXIOE Iconiensis episc. *Amph.* *intr.*: 232; *Ath.* *intr.*: 60; amicus Basilii *Bas. proem.*: 140, 12; destinarius epist. I-II-III *Bas.* *intr.*: 86-87: Canon s. scripturae: *Amph.*: 233; *VI* 2: 123, 17. Affuit synodo *CP*: *CP* 1: 439, 9; adversus messalianos synodum tenuit *Amph.* *intr.*: 232.

AMΦIEBHTHΣIE, lis de re, possessa in bona fide *IV* 17: 83, 7: v. possessio; ἀμφισβήτησις «habet quereliam» *IV* 9: 77, 11.

AMHTHOS, non Initiatus baptismo *Bas.* 91: 181, 13.

ANAKAAEIEΘAI, revocare ad primum possessorem *Anc.* 15: 66, 18: v. contractus 2, bona 5.

ANAXEIPOTONHΣIE, reordinatio *Carth.* 48: 265, 9: v. reordinatio.

ANAXΩPEIN, vitam asceticam ducere *Gangr.* 9: 93, 5; 14: 95, 7; secedere in clausuris *VI* 41: 177, 21; ἀναχώρησις, secessus e mundo *Gangr. epil.*: 98, 15; *VI* 40: 175, 7: v. eremitae, ascesis.

ANAKPINEΘAI ἀπαλῶς, interrogetur et spondeat *VII* 2: 249, 7: v. ἀπαλῶς θῆναι.

ANAKPHEIE, ἀ ἐξουσία, revisionis iudicii potestas *Sard.* 5: 164, 14 tit.; ut renovetur iudicium *Sard.* 3: 163, 3 et 9; ut renovetur examen *Sard.* 5: 164, 22: v. appellatio 2.

ANAEEXOMAI, patrini munere fungi *VI* 53: 190, 3; ἀνάδοχος, patrinus *ibid.*: 189, 16 tit.

ANAIKII, necessitas, voluntarium minuens vel tollens: βία καὶ ἀνάγκη *Greg.* 1: 21, 4; πρὸς ἀνάγκην necessitate nimia coacti, dist. a vi - πρὸς βίαν *Anc.* 3: 58, 12; necessitas interna propter spem frustratam *Nyss.* 3: 211, 21; urgens circumstantia - ἀ. ἀπαραίτητος *IV* 25: 89, 1; *VI* 46: 184, 16; ἀ. πρὸς θάνατον βιαζομένη *VI* 41: 179, 6.

ANAIΓPAΦII, inscriptio in albo clericorum *Bas.* 89: 174, 18 et 22: v. clerici 3.

ANAIMAKTOS θυσία, incruentum sacrificium: v. θυσία.

ANAAOTΩE, ex analogia ad alium ca-

nonem *Bas.* 4: 101, 22: v. ἀκολούθησις 3.

ANAEPEIN 1. ἀρτον ἢ ποτήριον, offerre panem vel vinum *Anc.* 2: 57, 14, 2. ἀ. τὸ ἐνομα commemorare in missa in signum communionis *AB* 13: 471, 15; 14: 473, 2; 15: 474, 4; *Carth.* 81: 322, 4: v. communio ecclesiastica.

ANAEOPA, 1. «suggestio», petitio *Carth.* 64: 301, 18.

2. θεία ἀ., canon missae, ante quem dimittendi non participantes ad missam *Tim.* 9: 245, 18: v. ἀκοινῶν ητοι; sacrificii oblatio *Laod.* 19: 138, 19: v. missa 2.

ANAPTHHNAI, suspendi a communionem *Carth. Apiar.*: 433, 4.

ANASTASIVS, «apostolicae sedis episcopus», *Carth. proem.*: 298, 21; litterae de donatistis *Carth. proem.*: 303, 15 tit.; *proem.*: 304, 13; πάντα *proem.*: 303, 14 *app.*

ANASTASIVS bibliothecarius, missus CP a Ludovico imper. *VIII intr.*: 290 n. 10; versio latina epistolae Tarasii *Tar. intr.*: 314; actorum VII. conc. *VII intr.*: 242 n. 9 *sqq.*; et VIII conc. *VIII intr.*: 290.

ANAEEMA, anathema, 1. gravissima omnium poenarum: eas sequitur *Bas.* 88: 172, 7; *VIII* 17, 327, 17; aut includit *Gangr. syn.*: 89, 9.

2. Fertur: in haereticos *Gangr.* 1 *sqq.*: 89 *sqq.*; *syn.*: 89, 2 et 9; *II* 7: 53, 17; *III* 7: 62, 11; 63, 3; *Laod.* 7: 133, 9; *Carth.* 109 ad 116 (Pelagii errores): 376, 12 *sqq.*; *VI* 1: 120, 3 et 6; 63: 200, 16; 81: 218, 6; *VII* 1: 247, 16, *VIII* 3: 299, 7; 11: 313, 13. In iudicantes *Laod.* 28: 142, 17. In communicantes cum haereticis *Laod.* 34: 144, 18; 35: 145, 6 *Carth.* 81: 322, 4. In contumaces *Bas.* 88: 172, 7; *VIII* 17: 326, 5 et 24;

7: 307, 3. In aliqua peccata graviora IV 2: 71, 1; 7: 75, 12; 15: 82, 2; 27: 90, 13; VI 92: 228, 2; VII 1: 247, 16; VIII 15: 319, 19; VIII 16: 321, 20.

3. Formula: δ . παντὶ τῷ λαῷ Bas. 88: 172, 7; παρὰ τῷ Χριστῷ Laod. 28, 142, 17; κατακρίτους ἀπὸ τοῦ Π. Υ. ἀγ. Πλ.: VII 13: 269, 7; formula integra VIII 3: 299, 7.

4. Effectus subsequentes: reiciatur a catalogo christianorum VI 1: 120, 3 et 6; depositio Carth. 11: 225, 5; depositio vel excommunicatio VI 81: 218, 6; VII 13: 269, 4; scripta destruenda VIII 11: 313, 13; professio (docere, pingere) a sententiatis non amplius est exercenda VIII 7: 307, 3; mortuus in anathemate episcopus in diptychis non refertur Carth. 81: 322, 4; aeterna damnatio VII 13: 269, 7.

5. Diuturnitas: donec convertantur VIII 7: 307, 3; donec reparent malum VIII 15: 319, 19; si mortui in anathemate, effectus etiam post mortem perdurat Carth. 81: 322, 4.

ANATHEΘΕΘΑΙ, deo dicare AB 1: 449, 19: v. monasterium 3.

ANATOLIOS, episc. CP IV 29: 94, 10. ANATOLH: v. Oriens.

ANATPEIHEIN, subvertere (canones) VI 2: 125, 5.

ANCYRAE in Galatia, synodus a. 314 I intr.: 22; de ea Anc. intr.: 54.

ANAPEION, virorum monasterium VII 20: 279, 18; 280, 18; ἀνδρῶν, ibid. in appar.

ANAPQN, τὰ δ., virilia Ap. 21: 17, 15.

ANEPIHITON, τὸ δ., irreprehensibilitas: in clerico exigenda I 19: 40, 16; VI 3: 125, 17; 126, 3; 131, 3; VII 18: 277, 4; Dion. 5*: 16, 28; cf. purus Carth. 50: 269, 18; ex probata fide et vita Laod. 12: 135, 11: v. clerici 3a, episcopus 2.

ANETΘYNOI, «non obnoxii», insontes IV 29: 94, 20; 30: 95, 2 tit..

ANEΞETAΣTΩΣ, «sine examinatione», probatione canonica I 9: 31, 21; VI 40: 175, 9; sine inquisitione (de persona) II 6: 49, 18: v. ἐξετάζεσθαι.

ANHP, vir: v. maritus.

ANGELORUM cultus haereticus idololatria occulta est Laod. 35: 144, 22.

ANIMA una est, non duplex (rationalis et intellectualis) VIII 11: 312, 12; tripartita divisio: rationalis, concupiscibilis, irascibilis Nyss. 1: 205, 13; partium animae virtutes et vitia Nyss. 1: 207, 4 sqq.: v. actus.

ANNESI, solitudo in valle fluminis Iris Bas. intr.: 85; Naz. intr.: 227.

ANNUNTIATIONIS die, etsi in Quadragesima, missa celebratur VI 52: 189, 11: v. Quadragesima.

ANOIKOΔOMH, restauratio (monasterii) AB 1: 447, 15.

ANΩMAAEIN, infirmitate detineri Laod. 56: 153, 3; ἀνωμαλία, aegritudo Laod. 40: 147, 10.

ANOMOEORUM haeresis II 1: 46, 1: v. eunomiani.

ANTHEMIUS, consul Carth. proam.: 355, 3.

ANTHIMOS, episc. Rimnik S. Soph. intr.: 481.

— episc. Thyanens. Bas. intr.: 85; Naz. intr.: 227.

ANΘYIATIANH: v. Proconsularis.

ANTIΠΡΑΦΑ, τὰ δ., responsoriae litterae Carth. Apiar.: 422, 8.

ANTIAOTIAI, «contentiones», appellationes Ap. 37: 26, 7.

ANTIOXEIA, in Syria Ant. synod.: 102, 310; 1. mater in fide totius Orientis Pape: 538; vere apostolica sedes Pape: 539 n. 15; attamen, inter pri-

matiales sedes tertia sec. concil. Nic. I 6: 29, 1; II 2: 47, 1; quarta vero post Chalc. habita IV 28: 90, 17; VI 36: 170, 17; VIII 21: 331, 22. Provinciae enumerantur Cyprios Ant. synod.: 102, 10; iurisdictio in Cyprios «non vetus mos» est II 8: 63, 18.

2. Synodi: a. 264 Greg. intr.: 17; 324 I intr.: 21 n. 1; a. 341 Ant. intr.: 100; Ath. intr.: 59; subscriptiones Ant. intr.: 101 n. 12: v. ἐρηνικωτάτη; a. 378 II intr.: 44 n. 21; II 5: 48, 20 app.; a. 379 Nyss. intr.: 200. Ant. c. 15 de appellatione Pape: 528.

ANTIOCHENA aera III lem.: 45, 5: v. ὑπερβρεταίος.

ANTIOCHENI presbyteri ab haeretico episcopo iuramento adstricti Bas. 17: 117, 21; 118, 12.

ANTIOXOS dux, destinarius responsi Athan. Ath. intr.: 61; 4*: 80, 20.

ANTI-ROMANA propensio disciplinae Trullanae VI intr.: 98 n. 5; Pape: 548.

ANTISTITES, ἐπισκόπους VIII 17: 325, 22 et 20.

ANTONIANUS - Ἀντωνιανός, episc. Cypri. 1: 305, 6.

ANTΩNINOS, episc. Ephesus, simoniacus Tar. 1: 326, 8; 327, 19.

ANTONIUS magnus, eremita Ath. intr.: 59.

— episc., subscribit epist. ad Caelestinum Carth. Apiar.: 428, 8.

ANTYHOITA πρόσωπα, quae nullam suspicionem provocant VI 5: 130, 13: v. subintroducenda.

ANYHOTAKTOS, fugitivus VI 17: 148, 12.

ΑΠΑΝΑΧΩΡΙΣΙΣ, discessus VII 18: 277, 3.

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ ἐπιτροπή, «inexcusabilis» tutela, qua quis dispensari nequit

IV 3: 71, 21; ἀναγκή δ. urgens necessitas IV 25: 89, 1; VI 46: 184, 16.

ΑΠΑΡΑΣΑΕΥΤΩΣ, inconcusse IV 17: 83, 1; VI 55: 192, 18.

ΑΠΑΡΧΗ, primitiae: v. oblata 2.

ΑΠΕΧΕΣΘΑΙ: 1. ab escis VI 56: 193, 17: v. abstinentia.

2. δ. ἀλλήλων Tim. 13: 248, 11; v. continentia 2 sqq.

3. a communione Bas. 13: 113, 11: v. excommunicatio 2.

ΑΠΕΙΡΠΕΙΝ, excludere, τῆς ἐκολλήσεως Bas. 4: 102, 4; vel τῆς ἀφοράσεως Greg. 7: 27, 17; inter plorantes annumerare, v. excommunicatio 1.

ΑΠΕΙΡΙΑ, imperitia, levat culpam in simonia Bas. 90: 177, 1.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΟΣ: v. manumissio.

ΑΦΕΔΡΩ, ἐν δ., menstruum esse Dion. 2: 12, 2 tit.; 12, 5: v. ἔθος 2, menstruans.

ΑΦΗΑΙΣ, «pupillus», minorennis IV 3: 71, 21.

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΑ τῷ θεῷ, deo dicata bona VII 19: 279, 2.

ΑΦΙΑΡΓΥΡΟΝ, cupiditate carere Theoph. 11: 270, 18; Tar. 1: 316, 3.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΣ, ἀφορίζεσθαι, separari a fidelibus.

1. «communione privari» Ap. 5: 10, 16; 9: 12, 16; aequiparatur ἀκωνωγήτω Ap. 10: 12, 20 et 13, 1; ἀδελτο «non-communicans» Ap. 12: 13, 14 et 16; adde Apost. 13: 14, 4; 16: 15, 21; 25: 19, 7; 36: 25, 19; 43: 30, 6; 45: 30, 18; 48, 32, 6.

2. «segregari», inter «paenitentes» stare Dion. 5*: 16, 31; Ap. 30: 21, 19; 31: 22, 12; 33: 22, 19 et 2 3, 3; «separari» Ap. (ex Cod. Veron.) cc. 54, 56, 57, 58, 59, 63, 64, 65, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 84. Vox deest in concil. I, III, IV: v. ἀκοινώνητος.

Segregari (communione sola privati) VI 4: 130, 11; 5: 131, 10; 11: 138, 7; anno uno VI 68: 206, 16; una septimana VI 27: 158, 10; 58: 194, 18; VII 9: 263, 19 (legendum ἀναθεματισμός: *ibid. app. et Lat.*); 13: 269, 7. In cc. VIII conc. segregari, sequestrari, separari indifferenter pro communione privati ponuntur: ex. gr. sequegetur VIII 16: 321, 23; sequestratum esse VIII 20: 330, 24; separetur VIII 23: 335, 23. V. excommunicatio 2., paenitentia publica.

3. ἀφορισμός παντός, exclusio ab ecclesia (inter «plorantes» sistere) Nyss. 5: 218, 16: v. excommunicatio 1. Clerici deponuntur sed non excommunicantur: v. poenae 1.

ΑΦΡΟΙ, africani: v. Africana ecclesia.

ΑΦΥΓΓΙΟΣ, episc. in Aegypto, destinarius epistolae Theoph. *intr.*: 261, 12: 271, 2.

APIARIUS, presbyter e dioecesi Siccensi in Proconsulari, dissolutae vitae *Carth. intr.*: 190 n. 3. Acta de A. *Carth. intr.*: 196; *Carth. Apiar.*: 411, 1. A synodo e Sicca remotus *Carth. Apiar.* 412, 19; a Faustino legato Romano presbyterio redditur *Carth. Apiar.* 428, 17; a Thabracensis accusatur 429, 19; ipsemet se confitetur reum 431, 10; excommunicatur a Faustino 436, 7; de cc. Sardicensibus erronee Nicaenis appellatis: v. Sardica.

ΑΠΑΡΕΤΙΑ: v. avaritia.

ΑΠΟΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, ἀποβλητός, 1. «eiicere ex ecclesia» *Ap.* 52: 36, 8; *Ant.* 1: 104, 9; 2: 105, 22; 106, 1; 4: 108, 9; ἀ. τῆς εὐχῆς: Nyss. 4: 215, 10; παντὶ ὧς, excommunicari totaliter *Ap.* 62: 40, 10; ἀποβληθέντες, «abiectione» ab ecclesia: v. excommunicatio 1. 2. ἀ. τῆς ἀξίας deponi *Ant.* 11: 113, 10; ἀ. τῆς κοινωνίας communione abici *ibid.* 9: v. depositio 7.

APOCALYPSIS Ioannis: v. scriptura s. 1.

ΑΠΟΚΑΤΑΕΤΑΣΙΣ, restitutio in pristinum gradum *Ant.* 4: 108, 7: v. depositio 1.

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΕΣΘΑΙ improbari, excommunicari *Ant.* 11: 113, 9: v. ἐκκλήρυκτος.

ΑΠΟΧΗ, abstinencia: a carnibus suis *Bas.* 28: 128, 17: v. abstinencia.

ΑΠΟΚΙΝΕΙΝ, amovere, ecclesia Christi *Carth. Apiar.*: 436, 7; gradu ecclesiastico *Sard.* 5: 164, 17; IV 29: 93, 12; 94, 4; 94, 8; communione sola privare *Sard.* 11: 176, 10: v. excommunicatio, depositio.

ΑΠΟΚΛΗΡΩΣΙΣ, ἀποκληρωσθαι, suspendi ab officio *AB* 12: 470, 2 et 5: v. depositio 5.

ΑΠΟΚΟΙΝΩΝΗΤΕΟΣ, excommunicandus *Carth. Apiar.* 432, 16.

ΑΠΟΚΟΥΡΑ, ἀποκουρεύω, tonsura monastica *AB* 2: 451, 15 et 5: v. tonsura 2.

APOCRYPHA, S. Scripturae *Ath.* 2: 71, 15; ab ecclesia «alieni libri» numerosi sunt *Naz.* 1: 229, 11; «non libri, tamquam adulterini nummi» *Amph.* 1: 234, 1; In ecclesia ne legantur: «non in canone relata» *Laod.* 59: 154, 5; «haereticorum pseudepigrapha» *Ap.* 60: 39, 12: v. ἀκράβυστος. Acta martyrum ficta, quae igni tradenda sunt VI 63: 200, 7. A. veteris testam. apud Melitianos *Ath. intr.*: 60: v. haeretici 6. Constitutiones apostolorum, ab haereticis adulteratae, ideoque reiciendae sunt VI 2: 121, 7: v. constitutiones; item, pseudepigraphi canones VI 2: 124, 18: v. ψευδογραφία.

ΑΠΟΔΙΟΚΕΣΘΑΙ τοῦ οὐκ εἶναι κλήρου, sus-

pendi ab officio *AB* 11: 468, 21: v. depositio 2.

ΑΠΟΔΟΤΝΑΙ, reddere communionem *Nyss.* 4: 215, 25: v. paenitentia 5.

ΑΠΟΓΥΜΝΟΥΣΘΑΙ, spoliare dignitate ecclesiastica VI 81: 218, 6: v. depositio 3.

ΑΠΟΛΕΑΥΜΕΝΩΣ, «absolute», sine titulo ordinatio non est conferenda IV 6: 74, 14; ἀπολύτως collata irrita est *ibid.*: 74, 20: v. clerici 5.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΗ, dimissoriales litterae *Carth.* 23: 239, 1: v. litterae 7.

ΑΠΟΛΑΙΝΑΡΙΟΣ, haereticus: corpus dominicum intelligentia carere - ἄνοιον docuit VI 1: 114, 6; haeresis II 1: 46, 6; per libellum reconciliandi II 7: 53, 16: v. reconciliatio 1.

ΑΠΟΛΑΩΝ episc. in Thebaide, de quo scribit Theoph. ad Ammon *Theoph. intr.*: 260; 2: 264, 14; 3: 265, 23; 23: 4: 266, 10; 5: 267, 7; 10: 270, 9.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ, defensio accusati ante iudices *Ant.* 4: 108, 8; ἀ. ὑπεύθυνος, respondit (coram synodo) *Sard.* 13: 178, 14.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΗ, «formata»: v. litterae 8.

ΑΠΟΝΗΤΙΖΕΣΘΑΙ, ieiunium rumpere *Dion.* 1: 4, 13 *lit.*; *proem.*: 4, 17; VI 89: 225, 15.

ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΣΘΑΙ, elici ex ecclesia VI 61: 197, 20: v. excommunicatio 1.

ΑΠΟΣΤΕΡΕΙΝ, privare: pretiosa margarita, s. communione *Nyss.* 4: 216, 2.

ΑΠΟΣΤΑΤΑ, ἀποστασία, negans Christum *Ap.* 62: 40, 7; negans se esse clericum *ibid.*: 40, 10; fingens apostatare *Anc.* 7: 62, 10: v. lapsi.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ, «ecclesia vere apostolica» (de Antiochia) *Pape:* 539 n. 15; «a-

sedes» de sola Roma *Pape* 540 et 540 sqq.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΙΤΑΣ, apostolica origo sedis episcopalis, primis saeculis ad iurisdictionis praecminentiam fundandam non invocata est *Pape:* 539: v. primatiae 3.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΣ praesul, patriarcha CP VIII 17: 323, 21.

— canon CP 1: 443, 19; sensus ante V saec. *Ap. intr.*: 2: v. κανὼν 2.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΡΟΝ canones, *Ap. intr.*: 1; concordantia editionum *ibid.*: 5. Citantur explicite canones: 22-23 *AB* 8: 460, 13; 29 *VII* 5: 256, 11; *Tar.* 1: 320, 23; 30 *VII* 3: 250, 12; 38 *VII* 12: 267, 6; 42-43 *VII* 22: 284, 12; 46-47-69 *Cypr.* 1: 306, 3; 66 *VI* 55: 192, 19; 72-73 *AB* 10: 465, 1.

— constitutiones: v. constitutiones.

— ss. ecclesia: CP, ubi Prima-secunda synodus habita est *AB intr.*: 445; *AB lemma:* 447, 4; *Naz. intr.*: 228. Chalcedone, a Rufino aedificata CP *intr.*: 437.

ΑΠΟΕΥΝΑΓΓΙΟΙ excommunicati I 5: 27, 14.

ΑΠΟΤΑΚΤΙΑΕ, haeretici *Bas.* 1: 96, 20; 47: 137, 14; Catharis equiparantur *ibid.*: v. reconciliatio 2.

ΑΠΟΤΑΓΗ, professio monastica *AB* 5: 455, 16; ἀποταξάμενοι «qui renuntiaverunt» saeculo I 12: 33, 13 *lit.*: v. monachus 1.

ΑΠΟΤΙΘΕΣΘΑΙ, *Ap.* 81: 49, 8: v. depositio.

ΑΠΟΤΡΟΠΙΑΣΜΟΣ, pro avertendo maleficio daemones invocatio *Nyss.* 3: 211, 5.

ΑΠΕΛΛΑΤΙΟ, 1. ἐκκλησίαν «provocatio ad» *Carth.* 28: 244, 8; ἀποσυρή, «refugium», recursus *Carth. Apiar.* 433, 10; πρόσδοος, ἐκκαλεῖσθαι, «appellare»

Sard. 5, 164, 12 tit.; 164, 18; *Carth.* 125 396, 18; 397, 3; διοικησθαι, «appellare» *Carth.* 28: 244, 15; ἐκκλησιον γυμνασθαι *Sard.* 3: 162, 6 tit. gr.; ἀντιλογίαι, contentiones» *Ap.* 37: 26, 6.

2. Ut processus ex integro renovetur - ἀνανεώσασθαι *Sard.* 3: 163, 3. *Sard.* 5: 164, 22; παλινδοκίης χρῆσθαι *Sard.* 3: 163, 13; ἀνἀκρισις *Sard.* 5: 164, 14; 3: 163, 13. Ut reus sententiatu se denuo iustificet *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape:* 533: v. ἐπίκρισις. Ut sententia abrogetur ἀνακαλεσθαι: v. irrita 2.

3. Instantiae ordinariae *Pape:* 531;

Contra sententiam proprii episcopi: unus episcopus sibi cognitionem de causa vindicare nequit (appellationem excludendo) *Carth.* 107: 374, 2; recursus fit ad metropolitanum *Theoph.* cc. 3 ad 10: 265, 15 sqq.; ad metropolitanum vel eo absente ad vicinum episcopum *Sard.* 14: 108, 5; apud exarchum primatiae vel CP episcopum *IV* 9: 77, 8; ad iudices electos: v. arbitri; ad tribunale vicinis episcopis constitutum *Carth.* 11: 224, 13; de consensu proprii episcopi *Carth.* 28: 243, 19; 125: 396, 9; *Carth. Apiar.*: 415, 3; a sex episcopis presbyter audiatur *Carth.* 12: 226, 2; a tribus, diaconus *ibid.*; ad synodum provincialem *II* 6: 52, 1; *Ant.* 20: 120, 22; 6: 109, 18; ad metropolitanum vel ad synodum primatiale *VIII* 26: 338, 24.

4. Contra sententiam vicinorum episcoporum, ad metropolitanum *Carth.* 28: 244, 8; *Carth. Apiar.*: 433, 15.

5. Contra sententiam unanimem synodi provincialis prohibetur appellatio *Ant.* 15: 116, 14; cf. *Pape* 528; si syn. provincialis rem solve nequivit, ad primatiale synodum recurrendum *II* 6: 52, 5; ad iudices arbitros ex vicina provincia a metropolitano vocatis *Ant.* 14: 116, 5; contra syn. provinc. ad iudices arbitros, si de limitibus dioece-

sium agatur *Carth.* 120: 391, 20; ad primatem primatiae vel CP episcopum, si de parochiis rusticis agatur *IV* 17: 83, 4.

Contra sententiam metropolitani, ad synodum generalem primatiae appellatur, quae arbitros eligit *Carth.* 100: 364, 15. Episcopi a provinciali synodo depositi appellatio ad maiorem synodum fiat *Ant.* 12: 114, 4. A metropolitano iniuriam passi ad patriarcham recurrere possunt *VIII* 26: 339, 15.

6. Contra primatialis (generalis) synodi sententiam ad oecumenicam synodum appellare nefas *II* 6: 52, 22.

7. Instantia extraordinaria: Romanus pontifex, qui, facta appellatione, habet:

a) Ius «renovandi» ex integro iudicium (v. ἀνακρίσεως ἐξουσία) per episcopos vicinae provinciae, iudicibus arbitris a latere suo missis, in re litigiosa inter episcopos *Sard.* 3: 163, 8.

b) Ius renovandi examinis, primo per episcopos vicinae provinciae, dein, si videatur, per novos iudices, arbitris a latere suo adiunctis, in causa episcopi depositi a synodo provinciali *Sard.* 5: 164, 18 et 165, 7; *Pape:* 528. Idem ius de clericis appellantibus *Pape* 535. In appellatione Apianii dubitatum est de hoc iure *Carth. prooem.*: 202, 12; *Apiar.* 414, 21; 415, 12; 416, 10; dein, denegatum fuit *Carth. Apiar.*: 434, 10; 434, 22; 435, 22; recursus ad transmarina tribunalia interdicitur Africanis *Carth.* 28: 244, 14; 125: 397, 1; de hac quaestione *Pape* 532.

c) Jus audiendi reum sententiatum a patriarcha CP, ut se disculpet, si possit *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape* 533: v. ἐπίκρισις.

d) Contra sententiam Romani episcopi nulla datur appellatio *Pape* 528.

8. Circumstantiae appellationis: v. actio, accusatio. Sententiae solutio nullum praeiudicium

afferat iudicibus inferioris tribunalis, si rite iusteque eam tulerint *Carth.* 15: 229, 1; iudex non inquietandus sit, ut se iustificet vel ut testificetur, si contra sententiam suam - τομή appellatum sit *Carth.* 59, 296, 10. Sententia inferioris tribunalis firma manet quoad effectum usque ad exitum appellationis *Sard.* 14: 180, 17; *Theoph.* 4: 266, 12. Clericorum in re criminali appellatio intra annum facienda *Carth.* 79: 320, 4. Episcopo appellanti successor ne ante sententiam Romani episcopi detur *Sard.* 4: 164, 1, 10.

9. Ad tribunal civile appellare nefas *II* 6: 52, 20; *Carth.* 104: 369, 6: v. iudicia 3; item, ad imperatorem *II* 6: 52, 19: v. imperator 3.

ΑΠΡΟΑΙΡΕΤΟΣ, involuntarius *Dion.* 4: 13, 14: v. actus, homicidium 3.

ΑΠΡΟΚΡΙΤΟΝ, sine praeiudicio, sine damno *VI* 37: 172, 1: v. praescriptio.

ΑΠΡΟΝΟΗΤΟΣ, «sine ulla provisione», indigens *IV* 3: 72, 2.

ΑΠΡΟΣΚΑΙΝΗΕ, nemini favens sententia iudicis *Cyr.* 1: 276, 18.

ΑΨΗΦΙΣΤΟΣ, absque suffragiis (episcoporum) factus episcopus *AB intr.*: 445.

ΑΡΤΟΣ - Ἄρτος, episc. legatus synodi ad Hipponem Diaretorum *Carth.* 78: 319, 7.

AQUA vino sacrifici missae miscenda est ex traditione apostolica *VI* 32: 164, 7; symbolismus *ibid.*: 164, 15; Armenii omittunt hoc facere *ibid.*: 162, 16. Aquam omisso vino offerunt haeretici *ibid.* 164, 1: v. hydroparastatae.

ARABIA provincia antiochenae primatiae *Ant. syn.*: 102, 11.

ΑΡΑΒΙΑΝΟΣ, Ancyrens. episc. *CP* 1: 439, 11; 441, 1; 441, 16; 443, 10.

ARBITER, 1. Pro causis mixtis inter ecclesias et administrationem civilem *Carth.* 96: 359, 13: v. ἐκβιβασταί.

2. Iudex - κριτής ab ambobus partibus electus ad litem componendam *Carth.* 121: 393, 15; 100: 366, 15; *IV* 9: 76, 23; vel a synodo electa membra, ad reliqua negotia paragenda *Carth.* 127: 398, 13; *prooem.*: 401, 18: v. ἐπιλεκτοί. Iudices a metropolitano ex vicina provincia vocati, si syn. provincialis contra episcopum divisa fuerit *Ant.* 14: 116, 2; v. ἐπίκρισις; iudices in tali casu non a vicina provincia vocandi, sed a Romano episcopo dandi *Sard.* 3: 162, 16; 163, 10: v. ἐπιγνώμονες; quod ius arbitros dandi in dubium vocatum fuit *Carth. Apiar.*: 435, 22; si clericus contra clericum agat, arbitri ab ordinario approbandi eligantur *IV* 8: 76, 23; 77, 3.

3. Eligatur vel unus vel tres; si tres sententia duorum stet *Carth.* 121: 393, 15; de sententia arbitrum, ex consensu amborum partium electorum, nulla datur appellatio *Carth.* 15: 229, 10; 96: 358, 18; 122: 394, 4.

ARCADIUS, imperator romanus *CP* 1: 438, 13; *Carth. prooem.*: 250, 5; *prooem.*: 326, 6.

— episc., legatus Romanus *III intr.*: 55.

ARCANA traditio - σωπημένη καὶ μυστική παράδοσις *Bas.* 91: 180, 22: v. dogma; τὰ μυστήρια *ibid.* 181, 11; ἐν μυστηρίῳ *ibid.* 179, 14. Ratio: ne palam discutientibus dogmata vilescant *ibid.* 181, 17; arcani species obscuritas s. scripturae est *ibid.* 181, 24: v. μυστήριον 1.

ΑΡΧΑΙΟΓΟΝΙΑ, «generatio», originis hereditas *Carth.* 110: 378, 3; antiquitas originis *Carth.* 83: 323, 20.

ΑΡΧΑΙΟΘΕ, antiquitas christiana *Carth.* 3: 217, 6.

APXAITYTION «archivus», tabullarium *Carth.* 86: 331, 18.

ARCHIDAMUS, presbyter Romanus, legatus Julii I *Sard. intr.*: 156 n. 9.

ARCHIDIACONUS *Tim.* 21*: 253, 13: v. Epiphanius archid.

ARCHIEPISCOPUS, episcopus primatialis sedis: v. primatiae; pro Alexandrino aequae ac episcopus *IV* 30: 95, 16; 96, 3; Leo I, arch. *IV* 30: 95. Solus titulus pro eis *VI* 2: 123, 5 sqq. A metropolitani titulo distinguitur *VIII* 19: 328, 12; cf. *Carth.* 39: 258, 19: v. ἑξαρχος.

APXICTYNAΓΩΓΟΣ *Tar.* 1: 328, 6.

ARCHIVUS, ἀρχεῖα ἐπισκοπικὰ *AB* 1: 449, 11; tabullarium *Carth.* 86: 331, 18: v. ἀρχαίτυπον, ἀρχίτιον, ἐπισκοπεῖον.

APXONTES 1. Legati imperatoris ad concilium, «iudices» *IV* 29: 93, 8; 30: 95, 5; 96, 15.

2. Auctoritas civilis provinciae: «rector» *Ap.* 84: 50, 15; *Carth.* 47: 226, 4; «magistratus» *Carth.* 91: 341, 17; «iudices» *Carth.* 91: 342, 6.

3. Magnae familiae byzantinae: «principes» *VII* 6: 259, 2; 10: 264, 11; 12: 267, 20; «principes saeculares» *VIII* 17: 325, 20; «principalis praesentia» *ibid.*: 325, 15: v. saecularia, brachium saeculare.

APKOES, ursa *VI* 61: 197, 9, ἀρκτος *ibid. app.*; ἀρκτοπαλῆς ursarum ductor *ibid.*: 196, 17 tit.: v. Athingani.

ARELATAE in Gallia (Provincia): synodus a. 314 *Anc. intr.*: 55 n. 8; *Cypr. intr.*: 301; *Pape*: 509 n. 2; 513.

Ἀργία, ἀργεῖν «cessatio» *Ap.* 16: 15, 20; *Bas.* 88: 172, 3: v. depositio 2.

ARIANI, haeretici *II* 7: 53, 11; *VI* 95: 230, 11: v. reconciliatio 1.

ARIANZOS, prope Tiberinam in Cappa-

docia, patria Greg. Naz., ubi et mortuus est *Naz. intr.*: 228.

APISTEPOI, haeretici *II* 7: 53, 14; v. reconciliatio 1.

APIETON, prandium meridianum *Carth.* 47: 264, 17; ἀριστοποιεῖν, agapam facere *Laod.* 28: 142, 2 tit.

APEIOΣ, caput haeresis, iterum damnatus *VI* 1: 112, 14.

ARMENIA, provincia *Gangr. syn.* 85; epistola ad eius episcopos de haeresi Eustathii episc. Sebastae in Armenia *Gangr. intr.* 83. Armeniorum disciplinae adversatur In-Trullo *VI intr.*: 98 n. 5; vino sine aqua in sacrificio utuntur *VI* 32: 162, 16; cantores et lectores non tonsuratos instituunt *VI* 33: 166, 15; promovendos ad clerum e familiis sacerdotalibus more iudaico sumunt *ibid.*: 166, 11; sabbatis et dominicis quadragesimalis ieiunii ova et caseum edunt *VI* 56: 193, 8; comes coctas in sanctuario offerunt, partesque sacerdotes eorum sibi reservant *VI* 99: 235, 20.

APPHTOΠOIIA, infandum peccatum (homosexualitas) *Bas.* 87: 166, 12.

ARTICULO mortis, in a., v. moribundi.

APTON προσφέρειν, panem offerre, missam celebrare *Anc.* 2: 57, 4; «panem benedictionis», *Laod.* 49: 150, 10; δ. διδόναι, corpus Christi communicantibus praebere *Laod.* 25: 141, 4.

ARZUGITANI - ἀρζουγιτάνοι fratres *Carth.* 52: 272, 18; Arzuge - Ἀρζουγή barbaros finitimos habet *Carth.* 49: 267, 19.

ΑΣΚΗΣΘΑΙ, «ascire», ascetism colere *Gangr. epil.*: 98, 4; ἀσκούντες ascetae *Gangr.* 19: 97, 4.

ΑΣΚΗΣΙΣ, exercitatio vitae christianae, «cultus christianitatis» *Carth.* 108: 375, 5; ascetism vitae perfectionis ne in

superbiam inducat *Gangr. epil.*: 98, 6; falsa ascetism, «continentia» *Gangr.* 12: 94, 7; 13: 94, 17; 15: 95, 16; 18: 96, 21; verae ascetism descriptio *Gangr. epil.*: 98, 11 sqq.. Abstinencia propter ascetism, «exercitationem», facienda *Ap.* 51: 35, 13; 53: 36, 16; *Anc.* 14: 66, 4. Ascetism in vita monastica aspera et laboriosa *AB* 5: 456, 1: v. ἀναχωρεῖν, monastica vita 1.

ΑΣΚΗΤΑΙ, ascetae, - ἀσκητῶν τάγμα, numerus «continentium et monachorum» *Laod.* 24: 140, 16; monachi *VI* 77: 214, 10; inter laicos annumerandi *ibid.*: 214, 15; asceticum certamen *VI* 45: 184, 4; ascetica vita in monasterio omni fidei patet *VI* 46: 184, 13.

ASCLEPAS, episc. Gazae *Sard. intr.*: 157 n. 10.

ΑΣΕΒΕΙΑ impietas haeretica *Ath.* 3: 78, 9-12-19; idololatria *ibid.*: 19, 10-12; ἀσεβείαι impiae actiones *Laod.* 38: 146, 9: v. εὐσεβεία, θεοσεβεία.

ASELLUS - Ἀσέλλος, presbyter Romanus, legatus ecclesiae Romanae, his gestis subscripti, quae per nos directae sunt (subscr.) *Carth.* 133: 410, 20; *Carth. proem.*: 198, 11; 212, 6; acta synodi Roman direxit *Carth.* 133: 410, 20; «compresbyter» *Carth. Apiar.*: 411, 19; 414, 9; 421, 20.

ASIANA primatia - διοικήσις Ἀσιανῆ *II* 2: 47, 2: v. Ephesus.

ASIATICUS - Ἀσιατικὸς, episc., legatus Mauritaniae Sitiphensis *Carth.* 127: 399, 2.

ΑΣΦΑΛΙΣΘΕΝΕΙΑ in tuto ponere (per manu propria scriptam promissionem) *VII* 8: 263, 2; ἀσφαλῶς ἀνακρίνεσθαι interrogetur et spondeat *VII* 2: 249, 7: v. χεῖρ ὁ γράφον; βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς, firmi ac in tuto positi *VI* 2: 120, 20: v. episcopus 3b.

ASSISTENTIA, paenitentia publicae gradus: v. σὺστασις.

ΑΣΣΥΡΙΟΣ, cognomen daemonis *VI al. loc.*: 102, 14.

ΑΣΘΕΝΕΙΑ, aegritudo *Carth.* 76: 316, 16: v. infirmus.

ASTROLOGI professio a clerico exerceri nequit *Laod.* 36: 145, 15.

ASYLUM: sententiatis impetrantibus sine ulla dubitatione praestandum, pro eisque intercedendum *Sard.* 7: 169, 17; ab imperatoribus confirmandum privilegium *Carth. proem.*: 287, 13: v. privilegia.

ΑΤΑΞΙΑ, turbatio boni ordinis in ecclesia *Ap.* 9: 12, 12; 16: 15, 22; *II* 4: 48, 8; παρὰ κανόνα καὶ τάξιν, praeter canonicum et traditum ordinem *I* 18: 40, 3: v. τάξις.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, episc. Alexandr., vita, opera *Ath. intr.*: 59; in conc. Nicaen. *I intr.*: 21 n. 7; protector Theophili Alex. *Theoph. intr.*: 259. Canon s. script. *Ath.* 2: 72, 26; adversus eum cc. Antioch. *Ant. intr.*: 101; in Sardic. synodo *Sard. intr.*: 156; *Pape* 528-529. «Canones 107» *Ath. intr.*: 62; epistolae canonicae *Ath.* 1: 63, 1 sqq.; *VI* 2: 123, 12.

ΑΘΕΟΤΗΣ, atheismus *Laod.* 39: 146, 16.

ΑΘΕΣΜΟΝ, illicitum (coniugium) *Bas.* 27: 127, 15; *VI* 3: 129, 6: v. θεσμός.

ΑΘΕΤΕΙΝ, abolere (canones) *VI* 2: 124, 18; ἀθετεῖσθαι «rescindere» *II* 1: 45, 17.

ATHINGANI non nominantur, sed eorum artes enumerantur et damnantur *VI* 61: 196, 19; tanquam nugae pagani erroris *ibid.*: 197, 14; gentilia studia *ibid.*: 197, 19: v. pagani.

ΑΘΡΟΙΣΜΟΣ, «turma», coadunatio (episcoporum) *Carth.* 76: 317, 5.

ΑΘΡΟΟΝ, subito: sine iudiciali inquisitione *Sard.* 14: 179, 22; ἀθρόως, repente, (non servatis interstitiis) *AB* 17: 478, 10.

ΑΤΤΙΚΟΣ, episc. CP, epist. ad Carth. syn. *Carth. Apiar.* 424, 14; 435, 11.

—, consul clariss. *Carth. prooem.* 250, 16; *prooem.* 286, 13.

ΑΤΤΙΛΑ, Hunnorum rex *IV intr.* 66.

AUDITIO, auditores, paenitentiae publicae gradus: v. ἀκρόασις.

AUGUSTINUS - Αύγουστίνος, episcopus Hipponensis - Ἰππώνης legatus concilii Numidiae (subscr.) *Carth.* 133: 408, 3; Hipponensium - Regiorum - Ἰππωνι-
ργιανός *Carth. prooem.* 401, 3; episc. eccl. Hipponensis *Carth. prooem.* 208, 19; *Carth.* 9: 222, 14; *prooem.* 338, 18; 127: 398, 71; synodi legatus ad Hippon. Diaret. *Carth.* 78: 319, 3; de canone s. script. *Carth.* 24: 239, 18 *app.*; electus arbiter in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 16; subscribit secundus epist. ad Bonifatium *Carth. Apiar.* 422, 4; invitatus ad Ephes. concil., sed iam antea defunctus *III intr.* 55.

ΑΥΑΗ, palatium imperiale *Sard.* 0: 171, 24.

ΑΥΑΙΖΕΣΘΑΙ ad clerum admitti *Theoph.* 2: 264, 13 *app.*; 265, 2 *app.*: v. ἀλλί-
ζεσθαι.

AURELIUS - Αύρηλος, Carthaginensis episcopus. A. episcopus (subscr.) *Carth.* 133: 407, 8; «papa» *Carth. prooem.* 197, 13; totius Africae curam habet *Carth.* 53: 274, 5; 275, 4; synodum primatiale convocatus a. 419 *Carth. intr.* 190; praecedentes synodi ab eo convocatae *Carth. intr.* 194; dirigit synodorum deliberationes *Carth. prooem.* 198, 16 *sqq.*: v. Carthago.

— episc., primas Numidiae *II Carth. prooem.* 252, 8.

— episc. provinciae Byzacenae *Carth. prooem.* 253, 22 (*Lat.*).

ΑΥΤΕΟΥΣΙΟΝ, liberum arbitrium *Carth.* 113: 380, 17; ex proprio capite agere *Carth.* 35: 256, 7.

ΑΥΘΑΔΕΙΑ, «contumacia», arrogantia *IV* 8: 76, 5: v. contumacia 2.

ΑΥΘΕΝΤΕΙΝ, authentica esse, auctoritate pollere (de s. scriptura) *Laod.* 59: 154, 10.

ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ σύνοδος, «authentica», vera *Carth. Apiar.* 423, 21; αὐ. καθέδρα; «principalis cathedra» *Carth.* 71: 313, 10; «authentica» (acta) *Carth. Apiar.* 420, 3; 435, 13. αὐθεντικῶς «ex auctoritate», publice, non privatim *Carth.* 92: 343, 15. αὐθεντικὰ auctoritas, potestas *IV* 16: 82, 13; *Carth.* 18: 233, 19.

AUTODAFE - πυρὶ παραδίδοσθαι (libros haereticos) *VI* 63: 200, 13; *VIII* 6: 305, 15; neminem prorsus habere et servare statuta haeretica *VIII* 11: 313, 14.

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ, ex libidine agere, auctoritatem spernere *VI* 7: 132, 20.

ΑΥΤΟΦΟΝΕΥΤΗΣ, «suus homicida», suicida *Ap.* 22: 18, 5; *AB* 8: 460, 15: v. suicidium.

ΑΥΤΟΥΡΓΙΑΙ, bona propria, pecuniae *VII* 2: 266, 19; ἀγρός *ibid.* 267, 17: v. bona 2a, monasteria.

ΑΥΑΡΙΤΙΑ - πλεονεξία, prohibetur a cuncta traditione ecclesiastica *Iar.* 1: 316, 3; in clero grassatur *Nyss.* 6: 221, 23; vitanda ministro dei *Theoph.* 11: 270, 18; idololatria nominatur *Nyss.* 6: 220, 26; e tribus partibus animae exoritur *ibid.* 221, e et 20; damnanda *Greg.* 2: 21, 20; praedicationibus curanda *Nyss.* 6: 222, 1. Species: praedatio, alienorum concupiscentia, turpe lucrum *Greg.* 2: 21, 22; a patribus paenitentia expianda: furtum et violatio tumarum *Nyss.* 6: 222, 6. A. commissa exitii tempore impia deoque invisa est *Greg.* 2: 22, 5; - ἀπληστία malorum omnium mater *Carth.* 5: 218, 6; - φιλαργυρία etiam pios ad simoniam impellit *VII* 19: 277, 10.

ΑΞΙΑ, dignitas, gradus ordinis sacri *Ap.* 29: 21, 7; *IV* 2: 70, 18; *VI* 81: 218, 6; *AB* 16: 477, 14; ἀ. κοσμητική, d. mundana *IV* 7: 75, 11; aequipollens ἀξίωμα *IV* 29: 94, 8-12-22; ἀξία, *ibid.* 94, 7; v. ἀξίωμα.

ΑΞΙΩΜΑ, dignitas *IV* 29: 94, 7; iurisdictionem includens, opponitur «honoris» *I* 7: 29, 19; 8: 31, 7; officium

VI 7: 133, 2; ἀ. κατὰ κόσμον, d. mundana, πνευματικόν, spiritualis *VI* 7: 135, 1; ἀρχιερατικόν, pontificalis *S. Soph.* 2: 484, 18.

ΑΖΑΡΙΑΣ, sacerdos templi Hierosolymit. *VI* 69: 207, 9 *app.*.

ΑΖΥΜΑ, Iudaeorum non sunt accipienda *Laod.* 38: 146, 9; *Ap.* 70: 44, 2; *VI* 11: 137, 11.

B

BADAGIUS, sive Bagadius *CP* 1: 438, 4 *app.*; *ibid.* *intr.* 437 n. 2: v. Γαβ-
δίας.

BAAANEION, balneum publicum: cum Iudaeis a fidelibus non intrandum *VI* 11: 138, 3; b. mixta pro viris et mulieribus nemini omnium licent *Laod.* 30: 143, 4; *VI* 77: 214, 10.

BAAAIZEIN, saltare, vetatur *Laod.* 53: 151, 17; v. ὀρχεῖσθαι, choream dare.

BAPTISMUS 1. τὸ τῶν νηπίων μυστήριον, «infantium sacramentum» *Carth.* 37: 257, 12: τῆς τριάδος τὰ ἀγέσματα «trinitatis sacramenta» *Carth.* 57: 292, 4; φώτισμα *VI* 59: 195, 10; *Laod.* 45: 149, 4; φωτιζόμενοι *VI* 78: 215, 4; *Tim.* 6: 243, 15; *Laod.* 3: 131, 17; θεία δωρεά *Laod.* 47: 149, 19; *VI* 59: 195, 12; λουτρὸν πνευματικόν *I* 2: 24, 18; b. non initiatus - ἀμύητος *Bas.* 91: 181, 13; baptizandus adultus: v. catechumeni.

2. Baptizatus Christum induit *VI* 96: 233, 11; peccata ante baptismum patrata delentur *Bas.* 20: 122, 22;

Theoph. 5: 266, 23; in catechumeno etiam apostasia *Ancl.* 12: 65, 6; sacramentum unitatis in ecclesia est *Cypr.* 1: 313, 13.

3. Confertur ab episcopo et a presbytero *Apost.* 46: 31, 4; 47: 31, 13; a laicis collatus invalidus *Bas.* 1: 97, 11; *VI* 59: 195, 16; de validitate baptismi haereticorum: v. rebaptizatio, reconciliatio 2.

4. Aegrotantibus detur, si consensus sui signum dent *Carth.* 45: 262, 6; non tamen menstruantibus mulieri, donec purificetur *Tim.* 6: 243, 14; ab impuro daemone correpto, tantum si moribundus *Tim.* 2: 241, 14; in dementia lapsus, detur *Tim.* 4: 240, 15; gravidae, quando voluerit *Neoc.* 6: 77, 19; jam defuncto, numquam *Carth.* 18: 233, 3. Baptismus necessitate collatus impedimentum est admissionis ad clerum *Neoc.* 12: 80, 18.

5. Iterandus est baptismus dublus: ex re ipsa, si collatio eius non certissime constat *VI* 84: 220, 17; *Carth.* 72: 314, 1; propter sacramentum, si invalide collatum ab haereticis; propter

PAJAJIZ, imperial

episc. Gangr. syn. 85, 14

SENIOR, sanctificationis partici-
patione Bar 27 127, 21, 51 26 157.

HIA y conducto

BIANOP, presbyter Antiochenus, iuramento cum aliis presbyteris ab haeretico ordinario adstrictus, Iconium confugit *Bas.* 17: 117, 19.

BIBAIOKAIHAIOL, codicum cauponatores *VI* 68: 206, 10.

BIBATA, codices s. scripturae aut patrum, non destruendi *VI* 68: 206, 6: v. scriptura s.

BISTOS, presbyter, parochus in Erebi, dioecesis Apollonis episc. *Theoph.* 3: 265, 15.

BITHYNIA provincia *Greg. intr.* 17: in qua Nicaena civitas sita est *Carth. Apiar.* 423, 10.

BITHNIKOS, episc.: *Gangr. syn.* 85, 12.

BIZOS, episc. Seleuciens. *CP* 1: 439, 17.

BLACHERNAE, S. Maria in Bl., ecclesia in qua conciliabulum iconoclastarum finem habuit: v. Hieria *VII intr.* 242 n. 5.

BAAKEIA, dissolutio morum *VII* 16: 272, 20.

BLASPHEMIA: adversus Christum *Bas.* 45: 136, 15; adversus spiritum s. *Bas.* 1: 95, 19.

BONA ecclesiastica, πράγματα ἐκκλησιαστικά, «facultates» *IV* 26: 89, 15; *VI* 35: 169, 8.

1. Personalialia clericorum - διαφέροντα ἀντὶ *IV* 22: 86, 17; *VI* 35: 169, 8; patrimonialia ex hereditate vel ex liberalitate fidelium erga ipsos provenientia *Carth.* 32: 247, 15; nec a deposito quidem sunt auferenda *Cyr.* 2: 279, 22; de eis disponere potest ut vult *Carth.* 32: 247, 17; *VIII* 15: 318, 28; a bonis ecclesiae manifeste distinguenda, ut, mortuo episcopo, ambo discemi possint *Ant.* 24: 124, 2; mortuo episcopo ne diripiantur a clericis *IV* 22: 86, 15; *VI* 35: 169, 8; hereditatem episcopus relinquere uxori aut proli aut propinquis aut familiaribus potest *Ap.* 40:

28, 1; aut cullibet vult *Ant.* 24: 124, 9; numquam tamen haereticis vel paganis, parentibus aut non, sub poena anathematis *Carth.* 81: 321, 18. Bona a clericis omnibus post admissionem ad clerum acquisita ecclesiae adscribenda sunt, sub poena furti sacrilegi *Carth.* 32: 247, 5: v. sacrilegium 5.

2. bona ecclesiae propria sunt:

a) patrimonium dioecesis: - κυριακή *Ap.* 40: 27, 17; *Anc.* 15: 66, 16; constituitur ex agris *VII* 2: 267, 17; 12: 267, 17; praediis aut villis - προέσκειον *VII* 18: 276, 14; salariis - αὐτοῦργια *VIII* 15: 318, 17; et piis domibus *VII* 13: 268, 16;

b) vasa pretiosa - καμήλια *Cyr.* 2: 280, 8: v. vasa.

c) redditus ecclesiae, - λόγοι *Ant.* 25: 126, 2; πρόσδοσι. *IV* 25: 89, 5; proveniunt ex fructibus patrimonii vel ex oblationibus fidelium - καρποφιλία *Cyr.* 2: 280, 4; *Ant.* 25: 126, 2: v. primitiae, oblata, immunitates.

3. Patrimonialia ecclesiae a bonis privatis episcopi manifeste distinguantur *Ap.* 40: 27, 17; clericis et presbyteris sint nota *IV* 26: 89, 20; *Ant.* 24: 123, 19; *Carth.* 33: 248, 16; episcopus ea curet et dispenset *Ap.* 38: 26, 16; melioranda et dilatanda *VIII* 15: 318, 24; in eius iudicio et potestate eorum administratio posita est *Ant.* 24: 123, 15; soli deo rationem redditurus *Cyr.* 2: 280, 2 et 11; oeconomum adiutorem in eorum administratione habeat *IV* 26: 89, 13: v. οἰκονόμος 1.

4. Dispensandi sunt redditus ab episcopo cum conscientia presbyterorum et diaconorum *Ant.* 25: 125, 19 et 126, 6; pro clero *Ap.* 4: 10, 4; 41: 28, 20; 59, 39, 4; pro indigentibus: v. pauperes 1; pro sui ipsius necessitatibus et pro peregrinantibus

fratribus *Ant.* 25: 125, 4; *Ap.* 41: 28, 20; *Cyr.* 2: 280, 3; *Theoph.* 11: 270, 15; *VIII* 15: 318, 20.

Episcopus vel clericus bona ecclesiae nec sibi arrogat, nec suis condonant *Ap.* 38: 26, 19; *Ant.* 25: 126, 9; *Carth.* 32: 247, 5; *Theoph.* 11: 270, 17; *VIII* 19: 328, 21.

Bona personalia ecclesiae donata clericus ne sibi denuo usurpet *Carth.* 32: 247, 18; item laicus *AB* 1: 448, 12. Ne ad aedificationem monasterii bona ecclesiae expendantur *AB* 7: 459, 6; *VIII* 15: 319, 24. Bona sedis suffraganeae ne a metropolitano usurpentur *VIII* 19: 328, 15.

5. Alienatio possessionum ecclesiae ac pretiosorum vasorum vetita est *Ant.* 25: 125, 16; *Cyr.* 2: 180, 2; alienare cimelia et vasa sacra, excepta redemptionis captivorum causa, vetatur episcopi *VIII* 15: 318, 9. Possessiones dioecesanarum non urgente necessitate episcopus ne vendat, ignorante synodo et presbyteris suis *Carth.* 33: 248, 13; si redditus non habeant, urgente necessitate de consulto metropolitani in synodo ab episcopo venire possunt *Carth.* 26: 242, 5; urgente extrema necessitate, a vicinis episcopis testificata, venditio locum habeat ac postea ad synodum provincialem referatur *ibid.*: 242, 11; *VII* 12: 266, 18.

Bona parochialia presbyter vendere nequit *Carth.* 33: 248, 9; irrita a presbyteris, sede vacante, vendita bona parochialia, a parochia repellantur, pretio emptionis ad iudicium episcopi retento, si redditus ab emptore percepti pretio superiores fuerint *Anc.* 15: 66, 19; principibus (v. ἀρχόντες 3) irrita venditae possessiones ecclesiae restituendae sunt *VII* 12: 267, 20; qui bona ecclesiae sibi usurpata retinet sacrilegus est ac anathemati, donec restituerit, subiaceat *VII* 13: 268, 14; *VIII* 18: 327, 5; bonorum ecclesiae emptor iniustus, aut

perceptor iniustus eorum reddituum, ad bona restituenda chartamque contractus incidendam sub anathematis poena tenetur *VIII* 15: 319, 13: v. emphyteusis.

BONIFATIUS I, episc. Roman. *Carth. proem.*: 205, 9; 206, 20; 24: 240, 10; praecessor Innocentii I *Carth. Apiar.*: 435, 18; destinarius episc. synodi *Carth. Apiar.*: 411, 9.

—, presbyter Roman., legatus ad Chalced. concil. *IV intr.*: 66 n. 6; 29: 93, 18.

BONUM: v. actus boni.

BORADI, vel Borani, gens barbara *Greg. intr.*: 17; B. et Gothi invaserunt Pontum *Greg.* 1: 19, 1; 5: 26, 2; post a. 253 *Greg. intr.*: 17, n. 6; idolis cruenta sacrificia non offerunt *Greg.* 1: 20, 2.

BOSTRA, sedes a Gabadio et Agapio vindicata *CP intr.*: 437; *ibid.*: 438, 4 lemma; 440, 11; v. Γαβδίου τόπος.

BOTA, pagana in honorem dei Pan caerimonia, damnata *VI* 62: 198, 11: v. pagani 2.

BRACHIUM saeculare - ἔξωθεν χεῖρ *AB* 9: 464, 4.

1. Paulo apostolo «praesidium» - σχυμαλία saeculare in adiutorium vocatum *Carth.* 93: 349, 12; haeretici et schismatici hoc saltem terrore a pravitate desciscere possunt *ibid.* 350, 16; imperatores et capita civilia provinciarum sua providentia communem matrem ecclesiam catholicam munire debent *Carth.* 67: 307, 1; 93: 348, 10: v. imperator 4.

2. ἔξωθεν ἐξουσία, civilis potestas invocanda est contra recalcitrantes presbyteros et diaconos depositos *Ant.* 5: 109, 7; ἀθέτοντως, ἀρχοντικῇ δυνάμει, «auctoritate publica» reiicendi sunt episcopi alienam ecclesiam invadentes *Carth.* 53: 276, 3; ad caput

civile provinciae recurritur contra Cresconium episc. *Carth.* 47: 266, 4; ἀρχοντική εξουσία *ibid.*: 266, 20: v. ἀρχοντες 2; βασιλικαὶ διατυπώσεις, «principalia scita» obtinentur contra Primosum episc. *Carth.* 97: 361, 14; recursus ad br. s. cum permissione tantum synodi primatialis contra episcopum ab ipsa depositum fieri potest *Carth.* 48: 266, 13.

3. Ad ἀρχοντας, ἔξωθεν χεῖρ recurrendum adversus non cedentes correctioni poenarum *AB* 9: 463, 16; adversus haereticos tumultuantes, «iudiciaria potestate» interveniant *Carth.* 67: 307, 6; 93: 352, 10; *ibid.* 353, 19; de qua re iudicibus gratiae aguntur *Carth.* 94: 356, 8.

BPEBION, breve. 1. Abbreviata notatio

canonum, «breviarium Hipponense», *Carth.* 34: 255, 10; *Carth. prooem.*: 253, 2 «breve statutorum» *Carth. prooem.*: 254, 20.

2. Codex in quo bona monasterii inscribuntur, «breve» *AB* 1: 449, 10.

ΒΡΟΥΜΑΙΑ, dies festus paganus in honorem Dionysi *VI* 62: 198, 12: v. pagani 2.

BYZACENE, provincia primatiae Carthaginensis *Carth. prooem.*: 198, 5; epistola metropolitani ad synodum, adiuncto breve canonum Hipponensium *ibid. prooem.*: 251, 17; 253, 1; 253, 20; legati ad synodum *ibid. prooem.*: 337, 2; 337, 16; *prooem.*: 401, 6; 127: 398, 18; in B. synodus generalis habita *Carth. prooem.*: 357, 20.

C

CAECILIANUS - Καικιλιάνας, episc. Carthaginensis, rettulit e Nicaea canones et symbolum *Carth. prooem.*: 211, 7.

CAECILIUS - Καικιλίσιος, episc. *Cypr.* 1: 304, 16.

CAELESTINUS episc. Roman. *III* intr.: 55; scribit synodo *Carth.*, gratulans de Apiario, per Leonem presbyt. *Carth. Apiar.*: 428, 3 (*lit.*); 428, 6; 428, 15.

CAELESTII errores damnantur *Carth.* 109: 375, 7 (*lit.*); *III* 1: 58, 5.

CAELIBATUS: v. castitas, continentia, ἀγαμία.

CAESAREA, civitas in Cappadocia sedes primatialis Ponti: v. Pontus; paenitentiale eccl. C. *Nyss. intr.*: 202;

patria Basilii M.: v. Basilii Caesariensis.

— in Palaestina *Greg. intr.*: 17.

CAESARIA patricia, destinataria epistolae *Bas.* 94*: 191, 8; *Ath. intr.*: 90.

CAESARIUS, clarissimus consul *Carth. prooem.*: 250, 16; *prooem.*: 286, 13.

CAESAROPAPISMUS, *Pape*: 508; *511* n. 19.

KAINH κυριακή, dominica in albis *VI* 66: 204, 9.

KAINIZEIN, innovare contra tradita a patribus *VI* 32: 166, 6; «novare civitatem» imperiali potestate *IV* 17: 83, 15: v. metropolitani iura.

49
KAINOTOMEIN, innovare praeter decreta *III* 8: 63, 9; *VI* 2: 125, 4: v. ἀκαινοτόμητα.

KAINOTPEIN, innovationes introducere *VI* 81: 218, 2.

ΚΑΛΑΝΔΑ, Kalendae, dies festus (Sakturnalia) paganus, damnatur *VI* 62: 198, 10: v. pagani usus 2.

ΚΑΑΧΗΔΩΝ, vocabuli forma prior *IV* 1: 69, 4 lemma; *Genn.* 1: 294, 25; *Tar.* 1: 328, 13 app.; *VII* 5: 257, 1; 19: 278, 10: v. Chalcedo.

CALDONIUS - Καλδώνιος episc. *Cypr.* 1: 304, 15.

CALIX: v. ποτήριον.

CALLIXTUS, episc. Roman., *Petr. intr.*: 32.

ΚΑΛΟΕΥΠΙΟΣ, destinarius tractati adversus Anthropomorphitas *Cypr. intr.*: 275; 8*: 288, 4: v. Tiberius.

ΚΑΛΥΠΤΩ, «velare» virginem, per velum monachicum consecrare *Carth.* 126: 397, 17.

KAMATOS, «labor», mortificatio corporis *Anc.* 2: 57, 16.

KANAAION, «canale», fretum separans paeninsula italica ab Africa et a Macedonia *Sard.* 21: 188, 9.

CANDIDIANUS, comes, Theodosii II imperialis commissarius ad concilium *III* intr.: 55 n. 6; eius officia *Pape*: 510 n. 8; *ibid.* 515 n. 15.

CANDIDUS - Κάνδιδος Abbiritanus, episc., legatus provinciae Proconsularis *Carth. prooem.*: 400, 19.

— Κάνδιδος, Germaniae episc. *Carth.* 133: 409, 1.

KANON, regula 1. regula fidei - τῆς πίστεως *Carth.* 110: 377, 17.

2. enumeratio librorum veteris et novi testamenti: v. scriptura s.

3. regula disciplinaris ecclesiae

sticae traditionis κ. ἐκκλησιαστικός *I* 2: 24, 14; «sententia regularis» *I* 5: 27, 9; 6: 29, 10; «canones» *I* 9: 32, 1; «regulae» *I* 9: 32, 4; 10: 32, 13; *Ant.* 9: 111, 8; *Bas.*: 10: 110, 6; 12, 113, 1 consuetudo «praeter regulam» *I* 15: 36, 13; 16: 37, 9; 18: 39, 9; 40, 2; *II* 2: 46, 17; «c. patrum» *III* 8: 64, 20; *Bas.* 89: 172, 17; *Sard.* 20, 187, 14; *Nyss.* 6: 222, 18; «antiquis canonibus» *IV* 22: 86, 18; «divinis constitutionibus» *IV* 26: 90, 4. De sensu vocabuli *Bas. intr.*: 87 n. 17; *prooem.*: 93, 10; 3: 100, 15; *Tim.* 26: 254, 22; apud Patres et in synodis *IV* s. *Pape*: 494 sqq.: v. apostolicus canon, traditio, συνήθεια, νόμος, ἔθος, τάξις.

4. paenitentia (publica) ex traditione antiqua imposita *Bas.* 4: 101, 21; 21: 123, 14; 30: 120, 12; κ. τῆς ἐξουσίας *Bas.* 83: 156, 26; *Nyss.* 6: 221, 2: v. paenitentia 4, ἐπιτίμιον.

5. regula a conciliis et synodis decreta - ἐκτεθέντα κ. *Ant.* 21: 121, 13; ἐκδοθέντα κ. *Bas.* 47: 138, 17; ἐκτεθέντας *IV* 1: 69, 14; τεθέντας *IV* 5: 74, 8; κ. τῶν 150 πατέρων *IV* 28: 91, 1; «regulae» *IV* 1: 69, 9; *Ap.* 1: 8, 6; *Anc.* 1: 56, 9; *Ant. syn.*: 102, 6; «definitiones» *Laod.* 1: 130, 8; «capitula» *I* 1: 23, 9; «Nicaeni» canones *Carth. prooem.*: 200, 7; 206, 4; 210, 17; *Carth. Apiar.*: 425, 4-16; canones apostolorum conciliorum, synodorum et patrum enumerantur et confirmantur *VI* 2: 120, 17; *VII* 1: 247, 7; *VII* 22: 284, 10; *VIII*, 1: 294, 16; canones divini *VII* 1: 247, 4; 10: 265, 5; 11: 265, 18; a spiritu s. inspirati *VII* 1: 247, 14; κανονικῶς *VI* 37: 172, 1; 1: 247, 14; decretum canonis *VIII* 5: 301, 21; decretum canonis *VII* 5: 255, 1; 10: 264, 6: v. δρῶς. De sensu vocabuli post *IV* s. *Pape*: 501.

6. catalogus clericorum *I* 16: 38, 1; 17: 38, 18; membrorum curiae

episcopalis, dist. a *καθῆρος* IV 2: 70, 9 et 2: personarum ministerium aliquod in ecclesia exercentium VI 5: 130, 18; *κακονικοὶ ψάλται*, in catalogo inscripti cantores Laod. 15: 136, 15; *κακονικαί, regulares* VII 40: 281, 1: v. monialis I.

7. Canonum severitas in Caesarea Capp. Bas. intr.: 90 n. 40; medela et curatio animarum sunt VI 2: 120, 20; firmitatem tenere nequeunt, si metus poenae non coniungatur Sard. 20: 187, 1; pacem gignunt Cyr. 1: 276, 12; Ap. 85: 52, 12; tutela contra diabolicos impetus Genn. 1: 295, 26; studio canonum episcopus incumbat VII 2: 249, 10; eorum observantia laus summa pro clerico VII 1: 245, 15. Canonica opera in PG Introd. gen. I: CCO 3 n. 14.

CANTOR, *ψάλτης*: *κακονικοὶ*, rite in canone ecclesiae inscripti, ambonem ascendunt Laod. 15: 136, 15; de «membranaceo» codice cantent *ibid.*: 130, 17; ne cum oratio psallent 23: 140, 6; post admissionem ad clerum nubere eis licet Ap. 26: 19, 16; sed in quibusdam provinciis tantum IV 14: 80, 16; «psalmista» ne haeticam nubat *ibid.*: 80, 19; *λεροψάλτης* sine tonsura esse nequit VI 33: 166, 16: v. Armenii; aleae atque ebrietati ne deserviat Ap. 43: 30, 4; cauponam ne ingrediatur Laod. 24: 140, 15.

CANTUS in ecclesia - *ψάλλειν*: ex ambo- ne de codice - *ἀπὸ διφθέρας* a solis cantoribus rite ordinatis fit Laod. 15: 136, 15: v. cantor; e solis canonicis s. scripturae libris psalmi canantur, non autem «plebei», privati cantus - *ἰδιωτικοὶ ψάλται* Laod. 59: 154, 4; cantus psalmorum ne continuatim, sed alternando psalmum et lectionem fiat Laod. 17: 137, 9; attende ac devote canendum VI 75: 212, 18; non vociferationibus inordinatis *ibid.*: 212, 14; textus cultui ecclesiae convenientes sint *ibid.*: 212, 16: v. ὑποφωνεῖν.

ΚΑΠΗΛΑΕΙΟΝ, taberna: v. caupona.

CAPILLI, cincinnis compositis a viris non ornandi sunt VI 96: 233, 15; capillorum comam circumplexam involvere atque reponere clericorum proprium VIII 16: 320, 15; «crines», a deo mulieri ad subiectionis memoriam dati, non tendendi Gangr. 17: 96, 13: v. tonsura.

CAPITULA, - *κεφάλαια*, decisiones VIII 2: 296, 12 et 17; *κανόνες* I 1: 22, 9: v. κανὼν 5.

CAPREOLUS, Carthagin. episc. III intr.: 55 n. 9.

CAPTIVI - *αἰχμαλῶται*; redemptio c. excusat ab alienandis cimeliis et vasis sacratis VIII 15: 318, 13: v. redemptio; populus dei a barbaris in captivitatem ductus ac dispersus est, propter peccata sua Bas. 85: 158, 16; captiva, si a barbaris vi corrupta est, culpa caret Greg. 1: 20, 14 et 24: v. coactio; captivorum bona diripere implium est Greg. 2: 22, 10 et cc. sqq.; captivos evasos apud se vi retinere scelus inauditum est Greg. 6: 26, 15; de uxore militis captivi: v. matrimonium II.

CAPUAEE synod. a. 391; prohibet rebaptizationes, reordinationes et translationes episcoporum Carth. 48: 265, 6; item, ne clerici schismatici conversi in suis honoribus recipiantur Carth. 68: 309, 19; 310, 2.

ΚΑΡΧΗΔΩΝ: v. Carthago.

CARNIUM usus in omni pietate et fide factus a nemine reprobatus Gangr. 2: 90, 3; Bas. 28: 128, 8; 86: 159, 24; ne propter abominationem absteineatur a c. Ap. 51: 35, 13; 53: 36, 17; qui sic agit creationem calumniatur Ap. 51: 35, 17: v. encratitae; diebus festis a clericis saltem contingendi Anc. 14: 66, 6; carnes cum sanguine

Ap. 63: 40, 16: v. sanguis, idolythya, ieiunium.

CAROLUS magnus, rex occidentis adversatur concilio VII intr.: 243 n. 15.

ΚΑΡΠΟΦΟΡΙΑ, oblatio a fidei ecclesiae facta Gangr. 7: 92, 7; 8: 92, 16; Cyr. 2: 280, 6: v. oblata; aequivalet *εὐποιᾷ* cf. Gangr. epil.: 99, 12.

CARTHAGO, *Καρχηδών*: sic in textu actorum et canonum synodi Carth. proem.: 197, 11 sqq. et in prooemio Cypr. proem.: 303, 11 et 32; *Καρθαγένη* in lemmate Carth. proem.: 197, 3 et in citationibus factis a concilio In- Trullo: v. hic sub n. 3.

1. Sedes primae primatiae Africae: (Proconsularis, Byzacena, Tripolitana) v. Numidia; metropolitana, provinciae Proconsularis: v. Proconsularis; ecclesiae in C.: v. Fausti, Perpetuae, restituta; unitas cum Donatistis in C. facta Carth. 94: 356, 3.

2. Synodi Carthagine habitae: a. 251 Cypr. intr.: 300; a. 254-255-256 Cypr. intr.: 301; Introd. gen. I: CCO 2; sub Grato, Genethlio et Aurelio Carth. intr.: 190; 194-195; canonum synodi a. 419 concordantia cum Pedalio Carth. intr.: 193.

3. Canones Carthaginens. citantur: c. 3 VI 13: 142, 6; c. 18 VI 83: 220, 9; c. 25 VI 13: 141, 18; c. 37 VI 32: 165, 13; c. 41 VI 29: 159, 19; c. 70 VI 13: 141, 18; 66: 204, 20; c. 72 VI 84: 220, 17.

4. Primas Carthaginensis synodum generalem convocat Carth. proem.: 335, 12; et synodo absentibus notificat acta Carth. proem.: 339, 24 diem paschae ab Alexandria notificatam caeteris nuntiat: v. pascha; curam de omni Africana ecclesia ex traditione gerit Carth. 55: 280, 19; 281, 9 et 15; paeue per diem dominicam ordinandos episcopos habet Carth. 49: 268, 9; nomine

omnium episcoporum litteras solus subscribit, mittendas ad imperatorem Carth. 85: 325, 6; 93: 352, 18; et ad magistratus Carth. 91: 342, 4; 106: 371, 20; eius subscriptio sub actis Carth. 127: 399, 8; 133: 407, 8: v. Aurelius.

5. De disciplina in ecclesia Africana, spec. in primatia Carthaginiensi: v. continentia 2, monialis 4 primatiae 2 (Africana ecclesia), rebaptizatio 3, Romanus pontifex 3; schisma 4, synodus provincialis 7.

CASTITAS, - *ἀγγελία*: clerici maiores (episc. presbyt., diac.) vinculo castitatis per consecrationem adnexi sunt Carth. 3: 216, 11; *σωφροσύνης φύλακες*, «pudicitiae custodes» sint Carth. 4: 218, 17; lectores puberes aut nubant, aut continentiam - *ἐγκράτειαν* profiteantur Carth. 16: 230, 20. Castitas cleri Romae severius tractata, CP humanius, concilium mediam incedit viam VI 3: 126, 8 sqq.; castitatis votum - *ἀγαμία* Bas. 18: 121, 16; 19: 121, 26; *ἀποτάξασθαι τῷ γάμῳ*, matrimonio abrenuntiare Bas. 18: 120, 21: v. monachus 3. Castitatis venerandum nomen Bas. 88: 170-10; vovenda est virginitas - *παρθενία* non propter abominationem matrimonii, sed propter bonum virtutis Gangr. 9: 93, 4; cum humilitate profitenda Gangr. epil.: 98, 10; non autem se supra nubentes extollendo Gangr. 10: 93, 10; dist. ab *ἐγκράτεια*, v. continentia, virginitas.

CASSATA venditio: v. irrita.

CASSIUS - *Κάσιος*, episc. Cypr. 1: 305, 2.

CASTRATIO: v. eunuchi.

ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ *τελεία*, sententia finalis condemnatoria in tribunali lata AB 13: 471, 12.

ΚΑΤΑΚΡΙΤΟΙ, damnati «a P. et F. et

Sp. s., VII 1: 247, 16: v. anathema.

KATAΓΩΓΗ, diversorium VI 88: 224, 7.

KATAΓΩΓΙΑ, habitacula saecularia IV 24: 88, 9; VII 13: 268, 18; clausura (eremitae) VI 41: 179, 11.

KATAΛΛΑΓΗ, καταλλάττειν, καταλλαγήναι, reconciliatio peccatoris Carth. 6: 219, 16; reconciliare ibid. 220, 9; reconciliari Carth. 7: 220, 17: v. paenitentia 5.

KATAAOΓΟΣ, tabulae, index: λεπτικός, clericalis VII 13: 269, 4; χριστιανικός, christianorum VI 1: 120, 6: v. ἐγκυκλοπέδοσις.

CATAPHRYGES, montanistae Phrygiae Laod. 8: 133, 20; vocabulum ex erronea lectione tituli ortum ibid.: 133, 17; Intr. gener. I: CCO 9 sub 1.

KATAΣΤΑΣΙΣ 1. ordo, disciplina ecclesiastica I 4: 26, 9; Anl. 13: 115, 1; Laod. 135, 13; 13: 136, 6; Anl. 13: 115, 10; Carth. 10: 223, 19; 47: 266, 14.

2. clericorum institutio (electio et consecratio et inthronisatio) Sard. 6: 166, 10 et 12; 167, 5; constituere - καθιστάναι Anl. 22: 122, 3; 23: 122, 15; κατάστασις ibid.: 122, 18; 123, 1; «ordinatio» Sard. 15: 182, 10; VI 37: 171, 12; καταστήσαι εἰς βαθμόν «ordinare» Sard. 15: 182, 9.

KATAΣΤΕΛΛΕΙΝ τὰ ἄγια, sancta post missam consummare Bas. 93*: 190, 8: v. purificatio calicis.

KATATATTEΘAI, incardinari in dioecesi, officium suscipere IV 10: 77, 19; VI 17: 148, 12; VII 15: 272, 8: v. τὰς ἐκκλ.

KATATΘΕΣΘAI τῆς τέξεως, ab officio deponi Neoc. 1: 75, 9: v. depositio 2.

CATECHESIS, instructio, 1. fidelium: v. praedicatio.

2. acatholicorum - κατηχεῖσθαι I 2: 24, 17; symbola fidei discere Laod. 7: 133, 13; fit ab episcopis et presbyteris Laod. 8: 134, 3: v. catechumeni, πιστις, διδασκαλία.

CATECHUMENI, pagani christianae religioni initiandi.

1. Ordo initiationis describitur II 7: 54, 15 sqq.; VI 95: 232, 1; instructio: v. πιστις.

2. Locus: in ecclesia remanent et audiunt II 7: 54, 21 in loco ab auditurum distincto Neoc. 5: 77, 10-14; I 14: 36, 6; genu flexo orant Neoc. 5: 77, 13.

3. Oratio supra eos fit ante dimissionem post bomiliam Laod. 19: 138, 5.

4. Admissio ad baptismum aegrotantis etc.: v. baptismus 4; si inscius communicaverit, statim baptizandus est Tim. 1: 240, 15.

5. Apostata triennio inter auditores sistat I 14: 36, 5; post baptismum ad clericum provehi potest Anc. 12: 65, 6; peccans, inter auditores sistat; si et tunc peccaverit eliciatur Neoc. 5: 77, 13; peccata per baptismum delentur Bas. 20: 122, 22. Ne oblatorium reliquias comedat Theoph. 8: 269, 4.

KATHXOYMENEIA, tabulata supra narthecem vel per tres muros partis anterioris ecclesiae: nec in eis dormire licitum est VI 97: 235, 4.

KATHΓΟΡΙΑ, κατηγορεῖν: v. accusatio 1.

KATHΑΡΟΣ, mundus: anima et corpore Dion. 2: 12, 22.

CATHARI, novatiani, schismatici sunt non haeretici Bas. 1: 96, 14; seipsos «mundos» cognominant I 8: 30, 4; II 7: 53, 13; reconciliatio eorum fit per libellum I 8: 30, 10; per libellum et chrisma Laod. 7: 133, 5; II 7: 53, 12; de validitate baptismi varia disciplina per ecclesias Bas. 1: 93, 20; 47: 137, 16;

clerici eorum, qui cum populo suo ad unitatem catholicam redeunt, an ordinandi I 8: 30, 7; Theoph. 12: 271, 14; de catharis ad Aphyngium Theoph. intr.: 261: v. rebaptizatio 2.

KATHΑΡΕΙΑ, magica caerimonia ad maleficia solvenda Nyss. 3: 211, 4; καθαρισμός, purificatio a maleficiis per magicas artes Anc. 24: 72, 14.

KATHΑΙΡΕΣΙΣ, suspensio vel depositio: v. depositio.

CATHEDRA - καθέδρα, 1. sedes episcopi in sanctuario ecclesiae, proinde: sedes episcopalis Sard. 11: 175, 22; κ. αὐθεντική, «principalis cathedra», ubi ecclesia cathedralis est Carth. 71: 313, 10; «propria cathedra» ὁσὶς ἑρῶνος ibid.: 313, 16; prima c., i. e. metropolitana sedes Carth. 23: 238, 15; prima sedes Carth. 39: 258, 19; 259, 3; prooem.: 252, 10; 253, 10.

2. Sedes sacerdotis in sanctuario Bas. 27: 127, 16; 128, 2; VI 26: 156, 18; κ. καὶ στάσις ubi sedet et ubi sistit presbyter VI 3: 128, 6; locus presbyteri IV 29: 94, 5; honor cathedrae est in presbyterio residere - καθέζεσθαι Anc. 18: 69, 12 sq.; I: 57, 3; VI 3: 128, 6: v. τῶπος.

KATHΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, praesul monasterii virorum Bas. prooem.: 141, 27; καθηγούμενη, monialium praesul VI 46: 185, 2: v. hegumenus.

KATHIEPΩΣΙΣ, καθιερεῖν: v. consecratio.

KATHΙΣΤΑΝ, creare, eligere in sedem I 4: 26, 9: v. κατάστασις 2, ἐνὶ δρυθῆναι.

CATHOLICA, - καθολική ἐκκλησία, 1. mater ecclesia: c. et apostolica I 8: 30, 5; eius «dogmata» i. e. usus ibid.: 30, 12; episcopus ibid.: 31, 3; disciplina et confessio Sard. 17: 184, 10; unum est corpus, omniumque membrorum unum est caput Carth. prooem.:

326, 14; per universum mundum diffusa Carth. 57: 291, 14; 69: 311, 18; usque ad terminos terrae ibid.: 312, 4; communis omnium mater Carth. 67: 307, 3; «columba» et unica mater christianorum Carth. 57: 292, 20; ibid.: 293, 10; corpus mysticum domini - κυριακὸν σῶμα Carth. 66: 305, 21.

2. aedes, parochialis ecclesia, dist. ab oratorio privato VI 59: 195, 11: v. ecclesia, κυριακόν.

CAUPONA - πανδοχεῖον, taberna - καπηλεῖον; t. ingredi omnibus omnino clericis prohibetur Laod. 24: 140, 12; VI 9: 136, 21; item caup., excepta necessitate in itinere Ap. 54: 37, 5; t. ad edendum et bibendum Carth. 40: 259, 4; in «xenodochio» - πανδ. etiam divertere ex necessitate in itinere licet VII 22: 285, 11; t. possidere et in ea ministrare nulli clerico licet VI 9: 136, 19: v. ebrietas.

CAUSA in iudiciis: v. accusatio, actio.

CAUTIONEM dare IV 30: 96, 11; Ap. 20, 17, 8: v. ἐγγύαι.

KEIPA, aetas, excusat a conveniendo ad synodum Carth. 76: 316, 16; a quam aetate peccatum committi potest Tim. 18*: 252, 2: v. aetas rationis; sec. aetatem pater Carth. 54: 279, 15.

CELEBRET, litterae commendatitiae - συστατικά a clericis itinerantibus secum ferendae Ap. 33: 23, 9: v. itinerantes 1, litterae 6.

KEΛΕΥΣΙΣ, «iussio», 1. Primatis mandatum Carth. 92: 343, 5: v. litterae imperiales.

2. Permissio superioris: v. iussio 1.

CENSURAE ecclesiasticae: v. poenae paenitentia publica, reconciliatio.

CELTICUS - Κελτικός, episc., subscri-

bit epist. ad Caelestinum I Roman.
Carth. Ap. 428, 10.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ, negotium VI 7: 133, 9;
8: 136, 3.

ΚΕΦΑΛΗ, «caput»: nationis metropolita-
nus episc. est *Ap. 34: 24, 6.*

ΚΕΡΗΡΟ, localitas in Aegypto *Dion.
intr.: 1.*

CERTIOR fieri, comperire: v. ἀκρότης.

ΚΗΡΥΓΜΑ, catechesis publica *Bas. intr.:
89: v. praedicatio, δίδασκαλία*; in scriptis tradita doctrina *Bas.
91: 179, 12*, quae traditione non-scripta
completur *ibid.: 179, 19: v. dogma.*

ΚΗΡΥΤΤΕΙΝ, episcopi officium: v. epi-
scopus 6; diaconi officium *Anc. 2:
57, 14*; et presbyteri: v. presbyter 3.

CHALCEDO, - Χαλκηδών, forma poste-
rior nominis est: v. Καλχηδών.
1. Concilii ibi habiti historia
IV intr.: 66; recipit canones Antio-
chenos - 341 *Ant. intr.: 100 n. 9; 101
n. 14; Intr. gen. I: CCO 9 n. 25.*

2. Canones citantur: c. 2 *VII 5:
257, 2; VII 19: 278, 9; Gen. 1: 295, 1;
Tar. 1: 328, 13; c. 8 VII 6: 258, 15;
c. 9 Pape: 531; c. 17 VII 10: 264, 6;
Pape: 531; c. 26 VII 11: 265, 16;
c. 28, explanatio vocabuli τὰ πρεσβεῖα
Pape 544; «quia caput imperii» *ibid.*;
recipitur sine protestatione ab exarchis
Ponti, Asiae et Thraciae *Pape: 543*;
episc. Romani positio *IV intr.: 67*;
reficitur a Leone I propter calcata
iura exarchorum minorum *Pape: 546.**

ΧΑΡΑΚΤΗΡ, lineamenta in picturis VI
82: 219, 17: v. pictura.

ΧΑΡΙΣ: 1. Gratia dei, lex gratiae,
gr. iustificans, adiuvans: v. gratia.
2. S. communio: gratia communionis
privati *Cyr. 5: 284, 3.*

ΧΑΡΙΣΙΟΣ, presbyter, expositio fidei

nestorianizans de incarnatione dam-
natur III 7: 62, 16.

ΧΕΙΡ, 1. ἡ ἐξωθεν, manus publica *AB 9:
464, 4*; (citatur *Ant. 5: 109, 9*, in quo
pro χερσ ponitur ἐξουσία); ἀρχοντική
χ., dominium principum *VII 12: 267,*

2. Manus impositio supra peccatores
et alios: v. impositio.

3. Pro ordinandis clericis: v. ordi-
natio. χειροθεσία, χειροτο-
νία.

ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ, administratio laicalium do-
morum et bonorum, vetita clericis
*IV 3: 71, 13: v. saecularia
negotia 1.*

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ, propria manu scripta
promissio *VIII 8: 308, 20*; a clericis
ad propriam tutelam non exigendum
ibid.: 308, 10; a solo consecrando epi-
scopo pro testanda orthodoxia sub-
scribendum *ibid.: 309, 2*; a Photio
sectatoribus suis facta, propria manu
scripta, potestas docendi *VIII 9:
310, 2 et 7.*

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ, χειροθετεῖν, impositio ma-
nus 1. pro reconciliatione paeniten-
tium aut haeticorum I 8: 30, 7;
v. impositio 2-3.

2. Consecratio per invocationem spi-
ritus s.: diaconissae I 19: 415: v.
diaconissa; episcopi *Ant. 10:
112, 6; 13: 115 et 9; 17: 117, 17*; cleri-
corum in genere I 8: 30, 7; I 9: 32, 3;
IV 6: 75, 2.

3. Benedictio data ab episcopo cle-
ricis minoribus *VII 14: 270, 7 et 13*;
- εὐλογία VI 33: 167, 14; hegumeno
presbytero ad hegumeuatum *VII 14:
270, 16*. Distinguitur a χειροτονία,
reservata inde a VI. conc. soli conse-
crationi clericorum majorum: v. χει-
ροτονία.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ, χειροτονεῖν 1. electio sola
clerici ad gradum I 4: 26, 15; *Ant.
19: 119, 4 sqq.*

2. Electio, consecratio et inthroni-
satio (v. institutio) I 8: 30,
21; 16: 37, 2; *Anc. 13: 65, 15; Ap.
1: 8, 9; 2: 8, 15; 76: 47, 1 et 8 Carth.
50: 269, 15 et 20; IV 15: 81, 18; 25:
88, 19; 30: 95, 18; 96, 3; 97, 4;
Theoph. 12: 271, 14-17 app.*

3. Consecratio sola IV 2: 70, 6
et 17; 28: 92, 10 et 20; 93, 1; *Ant.
13: 115, 1; Carth. 16: 231, 5; VI
6: 132, 3; 48: 186, 14; VII 5: 256
9; VIII 4: 300, 3; 8: 309, 2: v. dia-
conissa.*

4. Ordo sequendus in electione, exa-
mine canonico et institutione presby-
teri describitur *Theoph. 7: 267, 25.*

ΧΙΛΠΑ: v. viduae.

ΧΗΡΕΥΟΥΣΑ ἐκκλησία, episcopo suo
«eviduata» IV 25: 89, 5: v. vacans
sedes.

ΧΙΤΡΟΙ, spicae *Ap. 3: 9, 10: v. obla-
ta 1.*

ΧΑΕΤΑΖΕΙΝ, deridere, corporis infirmi-
tate affectum vetatur *Ap. 57: 38, 8.*

ΧΩΡΑ, 1. «agri» *Ant. 8: 110, 9*; «posse-
siones» IV 6: 74, 18; p. rusticae *Ant.
9: 111, 14; 10: 112, 4*; «regio» IV 4:
73, 6; «villae» *Ap. 34: 24, 10; χώρα*
longo tempore pagana remansit *Pape:
536: v. παροικία, chorepi-
scopus.*

2. «Provincia Italia» *Carth. prooem.:
198, 1: v. Faustinus*; «provin-
cia» metropolitana *Carth. prooem.: 198,
5; 222, 15; 223, 11*; et in subscriptio-
nibus *Carth. 133: 407, 13: v. ἐπι-
χωρίως.*

3. Regio: exteriores civitates et re-
giones - ἐξωτερικαὶ πόλεις καὶ χώραι *VIII
10: 311, 18 et 10 v. presbyter 5.*

CHOREPISCOPI, vicarii episcoporum
civitatis ad administrandas parochias
rusticas: v. παροικία 2, χώραι 1.

1. titulus episcopali inferior I 8:
31, 14; caractere episcopali praediti

*Laod. 57: 153, 8; Anc. 13: 65, 14;
Ant. 10: 112, 6*; ad exemplum 70 dis-
cipulorum instituti *Neoc. 14: 81, 16*;
in civitate celebrare eis licet *ibid.:
81, 17.*

2. Instituitur ab episcopo ci-
vitatibus, cui vici subiecti sunt *Ant. 10:
112, 20*; eius comministri *Neoc. 14:
81, 16: v. συλλειτουργός*; sub
eius auctoritate administrant *Laod.
57: 153, 10*; pro vicis et possessionibus
Ant. 10: 112, 4.

3. Facultates: regere parochias
sibi subiectas, in eisque lectores et
subdiaconos et exorcistas ex se insti-
tuere, presbyteros vero ibi et diaconos
non praeter consensum ordinarii sui
Ant. 10: 112, 8; qui consensus ordinarii
in scriptis obtinendus *Anc. 13: 65, 14*;
lectores solos promovere potest, com-
missus ad hoc ab episcopo *VII 14:
271, 1*; subdiac. nequit admittere sine
consentia episcopi *Bas. 89: 175, 9*;
v. subdiaconus. Pauperum cu-
ram speciatim suscipit *Neoc. 14: 81,
17.*

4. Chorepiscopi ne ultra fiant, visita-
tores in locum eorum succedant *Laod.
57: 153, 8*; iam instituti nihil agant
praeter conscientiam episcopi civitatis
ibid.: 153, 10; qui solus potestatem
habet ad civitatem regendam et pos-
sessiones providendas *Ant. 9: 111, 12*;
a Basilio vituperantur, quia patrum
canones neglegunt *Bas. 89: 172, 17*.
Sardicensis synodus improbat institu-
tionem episcoporum in vicis et modicis
civitatribus: presbyterum solum ibi
sufficere *Sard. 6: 167, 7.*

ΧΩΡΙΖΕΙΝ, separare, excommunicare:
τῆς ἐκκλησίας *Gangr. synod.: 89, 9*; τῆς
συνάξεως *Theoph. 14: 273, 15; intr.:
261; χ. (sine complemento) Theoph.
3: 265, 22: v. excommunicatio.*

ΧΡΕΙΑ, necessitas: ἐπιγίγνεται VI 46:
185, 6; κατεπείγουσα VII 22: 285, 19;

excusatus a peccato; τὰ τῆς ἀναγκαίας χρ. victui necessaria *VII* 22: 285, 19: v. excusantes causas.

ΧΡΙΣΜΑ, s. chrisma: x. ἐπουράνιον, caeleste, participes regni Christi efficit *Laod.* 48: 150, 5; statim post baptismum conferendum *ibid.*: 150, 3;

2. Unguentum sunt chr. haeretici per bellum reconciliandi *Laod.* 7: 133, 14; *II* 7: 53, 21; hoc fit in conspectu fidelium *Bas.* 1: 98, 22; unguntur frontem et oculos et nares et os et aures et signantur signo crucis *II* 7: 53, 22. Formula unctionis: Signaculum doni Sp. S. *ibid.*: 54, 3: v. μῦρον.

3. Confectio eius a presbyteris fieri prohibetur *Carth.* 6: 219, 15 et 220, 9.

ΧΡΙΣΤΕΜΠΟΡΟΙ, fidei Christi cauponatores *Bas.* 95*: 196, 27.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΖΕΙΝ, fidem christianam profiteri *VII* 8: 262, 3; χριστιανισμοῦ χάρις, christianitatis gratia *Carth.* 63: 300, 10.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΚΑΘΙΓΟΡΟΙ, christianorum calumniatores *VII* 7: 260, 16: v. iconoclastae.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΤΗΣ, «christianitas», religio christiana *Carth.* 108: 375, 4.

CHRISTIANUS, x. Fidem Christi profitens: iam ante baptismum fit chr. per impositionem signi crucis *II* 7: 54, 15.

2. Fidelis baptizatus laicus *Laod.* 28: 142, 11; *ibid.*: 53: 151, 16; «chr. laicus» *Laod.* 30: 143, 6 *app.*; «plebeius» *Ap.* 71: 44, 8; oppon. haeretico *ibid.*: 31: 153, 15: v. fideles, χριστιανίζειν.

ΧΡΟΝΙΖΕΙΝ «per annum in ecclesia versari» *II* 7: 54, 22.

ΧΡΟΝΟΣ: v. tempus.

CICOGNANI, Hamletus Johannes, S.R.E. Card., litterae-praeformatio CSP: p. vii.

CILICIA, provincia *Ant. syn.*: 102, 12.

CIMELIA - κεμήλια: v. vasa pretiosa.

KINΔYNETEIN, periclitari: de dignitate ecclesiastica, si arguatur *I* 2: 25, 14; *IV* 20: 86, 20: v. latae sententiae 2.

CIRCUMCELLIONES, contra catholicos agunt *Carth.* 93: 349, 2: v. παρασυναγωγῇ, schisma 1.

CIRCUMSTANTIAE culpam levantes *VI* 93: 228, 18: v. excusantes.

CITTINUS, deest in Gr., episc. *Cypr.* 1: 305, 3.

— alius, deest in Gr., episc. *Cypr.* 1: 305, 5.

CIVITAS, sedes episcopalis: v. πόλις.

CLAUSURA monasterii: monasterium muro saeptum ac porta clausum esse debet *VII* 20: 281, 2; ne vir in mulierum, ne mulier in virorum monasterium dormiat *VI* 47: 185, 16; ne ad ministerium quidem implendum mulier libera aut serva in monasterio virorum commoretur *VII* 18: 276, 4; eadem regula in domo episcopali teneatur *ibid.* Praescriptiones clausurae describuntur *VII* 20: 280, 4; visitationi in domo viduarum vel virginum potestatem faciunt episcopus vel presbyteri, quorum curae commissae sunt *Carth.* 38: 258, 4; clericus vel monachus nunquam solus cum sola convenient *ibid.*: 258, 8; episcopus et presbyteri quoque non soli accedant ad eas, sed praesentibus clericis vel honorabilibus fidelibus *ibid.*: 258, 11: v. monialis.

CLEMENS episc. Rom. I, auctor (fictus) Constitut. apostolic. *Ap.* 85: 52, 5; *VI* 2: 121, 10.

CLERUS, clerici, - κληρος, κληρικοί. 1. Ordo clericorum *I* 1: 23, 15; dist. a laico ordine *I* 5: 27, 6; *Ap.* 12: 13, 13: v. λαϊκοί; dignitas in clericatu *I* 2: 25, 14; κληρωσις clericatus *Carth.* 105: 369, 18; ol τῆς ἐκκλησίας

«ecclesiastici» viri *Laod.* 10: 134, 19; ἐξετάζεσθαι ἐν τῷ κλ. esse in clero *I* 1: 23, 17; inter clericos maiores annumerari *Tim.* 27*: 256, 26; sacerdotes *Tim.* 9: 247, 11; *II* 1: 246, 20; 247, 5-8; 12: 147, 15; 14: 249, 11; 250, 5; *VII* 10: 264, 5 et 12; *Cyr.* 4: 282, 20-23; dist. a καὶ κλ. (curia episcopalis) *IV* 2: 70, 8; κληρικοί, clerici minores *Laod.* 20: 139, 9; *VI* 125, 10 *tit.*; clerici minores inter laicos annumerantur *VI* 58: 194, 13: v. λερατικοί, τὰ ξίς, καὶ κλ. 6; clerici sive in dignitate constituti sive sine impositione manuum ordinati *Bas.* 51: 142, 9: v. βαθμός.

2. Classes, gradus et ordo enumerationis: πρεσβύτερος, διάκονος, ὑπηρέτης (subdiaconus) *Neoc.* 9 et 10: 79, 8 et 80, 4; «ecclesiastici» *Laod.* 24: 140, 10; *tit.*, distinguuntur in presbyt., diac., (sacerdotalem ordinem) et subdiaconos, lectores, cantores exorcistas, ostiarios, dein monachos *Laod.* 24: 140, 12. Episc. presbyt., diac., et omnes qui in clero *I* 3: 25, 20; episc. iure, episc. honore, chorepiscopus, presbyter *I* 8: 31, 5; pres. diac., vel omnino in clero versantes *I* 16: 37, 11. Episc., presb., diac. et caeteri clerici *Ap.* 2: 8, 14; 4: 10, 4; Ep., pr., d., aut quilibet de sacerdotali catalogo *Ap.* 8: 11, 20; 15: 15, 4; ep. pr., d., dist. a lectore et cantore *Ap.* 5: 10, 13 et 26: 19, 14; dist. a subdiac., lect., cantore *Ap.* 42: 29, 19 et 43: 30, 5; iidem enumerantur *Ap.* 69: 43, 11; qui praesente noscuntur ecclesiae, episc., presb., diac. *Ant.* 1: 104, 15; lect., subdiac., exorcistae *Ant.* 10: 112, 8. Ol ἐν βαθμῷ dist. a ministerio sine impositione manuum collato *Bas.* 51: 142, 13. Clerici inferioris gradus dist. ab episcopis *Carth.* *Apiar.*: 433, 16. Episc., chorepisc., presb., diac., et quilibet in clero dist. a «canone» (curia episcopali) *IV* 2: 70, 6 et 11. Sacerdotes et clerici *VI* 3: 125, 10;

episc., presb., diac., subd., lector, cantor, ostiarius *VI* 4: 130, 6; presb., diac., subd. *VI* 3: 128, 1-20; clerici in sacris dist. a clericis simpliciter *VI* 77: 214, 9; episc., presb., diac., dist. ab ordine laicorum *VI* 58: 194, 13; ep., presb., diac., dist. ab inscriptis in clero *VI* 80: 216, 7. Episc., presb., diac., dist. a catalogo clericorum *VIII* 2: 296, 19; consecrationem obtinent episc., diac., subdiac. *VIII* 25: 337, 25: v. ostiarius, cantor, lector, subdiaconus, diaconus, presbyter, chorepiscopus, episcopus, curia, περιουσιαί.

3. Admissio: προσλαβεῖν, praesentare *I* 1: 23, 19; προσέσθαι, admittere *ibid.*: 24, 7; ἐξετάζεσθαι, constitui *ibid.*: 23, 17; παρέχεσθαι, admitti *Ap.* 26: 19, 14; εἰσδοχή, admissio ab episcopo vel sacerdote *VII* 19: 277, 16; 288, 7; προχειρίζεσθαι, ordinare *Anc.* 3: 59, 7; *I* 10: 32, 10-12; *Genn.* 1: 297, 14; *VIII* 4: 300, 8-5.

a) Admittuntur: qui persecutionis tempore fugerunt *Anc.* 3: 59, 3; catechumenus apostata *Anc.* 12: 66, 6; servus manumissus *I* 1: 24, 5; *Ap.* 82: 49, 13; non sua sponte eunuchizatus *I* 1: 23, 19; *Ap.* 21: 17, 13; oculum unum vel crus fractus *Ap.* 77: 47, 12; quilibet «dignus» ex vita probabili *Anc.* 3: 59, 7; non necessarium ut sit e genere sacerdotali, sicut fit apud Armenios *VI* 33: 166, 11.

b) Non admittuntur: inapti - ἀνεπιτήδευτοι i. e. non irreprehensibiles *I* 19: 40, 16 et 19; daemoniacus *Ap.* 79: 48, 3; eunuchizatus sua sponte *I* 1: 23, 18: v. εὐνοῦχος; accusatus et convictus de peccato aliquo gravi *Ap.* 61: 39, 19; recenter e mala conversatione conversus *Ap.* 80: 48, 11; digamus post baptismum *Ap.* 17: 16, 4; *VI* 3: 129, 14; matrimonio cum infame coniunctus *Ap.* 18: 16, 12; *VI* 3:

129, 30: v. infames; concupinam habens *Ap.* 17: 17, 4; *VI* 3: 129, 14; coniunctus cum glorie aut cum filia fratris vel sororis *Ap.* 19: 17, 3; servus *Ap.* 82: 49, 13; ab alio episcopo exclusus vel monachus e monasterio suo eiectus *Cyr.* 4: 283, 15; recenter nuptus *ibid.*: 282, 8; cuius mulier adultera fuit *Neoc.* 8: 78, 16; neophytus *Ap.* 80: 48, 10; *VII* 5: 302, 17; praemature, propter instans periculum mortis, baptizatus *Neoc.* 12: 80, 18; clericus iam in alia dioecesi incardinatus *I* 16: 37, 18: v. infra sub 4; ob metum militiae clericatum appetens *Bas.* 89: 174, 12; indignus ab imperatoria potestate praesentatus *VIII* 5: 303, 1; vel quia cognatus promoventis *VI* 33: 166, 11; *Bas.* 89: 174, 1: v. simonia, neophytus, haeretici, depositio, donatistae nepotismus. Quomodo admittendi: vitae candidati probatio quam plurima *I* 2: 25, 2; ex probatione et bonis moribus *VI* 22: 153, 17; si vita recta sit et si nemo admissioni opponatur *Theoph.* 12: 271, 17; irreprehensibilis sit *I* 9: 32, 5; propter religionem, non propter honores, tonsuram appetens *VIII* 5: 302, 21; propter humilitatem J. C. abrenuntians mundo *VIII* 5: 303, 4; ob virtutem vitae admittendus *VII* 5: 256, 1: v. probatio 1. Etiam circa matrimonium inquirendum est: si contraxit, quando et quomodo *Cyr.* 4: 283, 9; subdiaconorum - ὑπηρέται probatio vitae fit a presbyteris et diaconis, qui votis expressis referunt ad chorepiscopum, et hic de consensu episcopi inscribit eos in catalogo clericorum *Bas.* 89: 173, 3. Aetas admissionis: v. ordinatio 4, tonsura.

4. Promotio ad gradum in curia - προβάλειν, προβολή *IV* 2: 70, 9; in clericatu - προάγειν *I* 2: 24, 20; - προβολή *Genn.* 1: 297, 12; - προάγειν *VI* 3: 229, 4; προβάλλειν *VII* 3:

250, 17; promotiones episcoporum *VIII* 22: 333, 10.

Fit incardinatione, i.e. inscriptione in albo *Bas.* 89: 174, 17; clerici incardinati sunt, ubi ab initio constituti sunt *IV* 20: 85, 14; dioecesis propria est ea, in qua ordinati sunt *VI* 17: 148, 7; ex inscriptis in albo promoven- tur ministri altaris *Bas.* 89: 174, 5; ex minoribus gradibus promoventur clerici digni ad superiorem dignitatem, propter mortem vel propter promotionem titularis vacantem *VIII* 13: 315, 5. Fit per proprium ordinarium *I* 16: 37, 18; *VIII* 23: 335, 7; alieni clerici promotio invalida est *I* 16: 37, 18; *Sard.* 14: 181, 15; *Carth.* 54: 278, 8. Neophytus ne promoveatur *I* 2: 25, 11. Promotio clerici praesentati a laico irrita est *Ap.* 30: 21, 6; *VII* 3: 250, 14; *VIII* 5: 303, 1; *Carth.* 55: 280, 5 sqq.

Eunuchi involuntarii promoveri possunt *I* 1: 23, 15; reapse existunt *VI* 5: 131, 9; clerici ad ordines maiores ne promoveantur antequam omnes in domo sua catholicos fecerint *Carth.* 36: 256, 16.

5. Titulus ordinationis, i.e. beneficium: Nemo clericus ordinetur, nisi nominatim pro beneficio determinato *IV* 6: 74, 14; *Sard.* 19: 186, 6: v. ἐκκληροτέρημα; tituli beneficii enumerantur: ecclesia parochialis in civitate vel in agris, oratorium martyrum, hospitii vel monasterii *IV* 6: 74, 18; *IV* 8: 75, 19: v. oratoria; sine titulo - ἀπόλυτος facta ordinatio irrita est *IV* 8: 75, 1; recusantes ecclesias ad quas nominati sunt ad communionem non suscipiendi *Sard.* 19: 186, 3; *Ap.* 36: 25, 9; ad maiora propter necessitatem ecclesiae promoti, si recusent, nec gradum quidem retineant quem habent *Carth.* 31: 246. Item de episcopo, si recuset *Ant.* 17: 117, 17; *Ap.* 36: 25, 9; nisi maiore necessitate impediatur, praeter suam voluntatem

Ant. 18: 118, 7; *VI* 37: 171, 5; si vero, ut maiorem sedem obtineat excommunicandus *Anc.* 18: 69, 6: v. episcopus 3c.

Cumulatio duorum beneficiorum turpe est et ab ecclesiastica disciplina alienum *VII* 15: 271, 8; pro parochiis ruralibus Constantinopolitanis propter parvum fidelium numerum permittitur *ibid.*: 272, 14; in aliena dioecesi clericus officio ne fungatur, sine consensu ordinarii sui *VI* 17: 148, 7.

6. Officia clericorum erga ordinarium suum: ministri - ὑπηρέται episcopi sunt, cui honesta praecipiente obediunt debent *Sard.* 14: 181, 7; ad episcopum suum pertinent *IV* 20: 85, 20; auxiliarii eius sunt, cui solo populus dei commissus fuit *Ap.* 39: 27, 8; ad ministerium - ὑπουργία altaris addicti *Carth.* 47: 263, 17; ecclesiis praesunt - προεστώτες *Ant.* 1: 104, 15; nihil moliantur praeter consensum episcopi *Ap.* 39: 27, 8; ab obediencia erga episcopum haereticum factum liberantur *III* 3: 59, 15. Nullus clericus episcopo suo insultet *Ap.* 55: 37, 12; *I* 5: 27, 23; *Carth.* 11: 225, 5; item, ne clericus presbytero *Ap.* 56: 38, 4; ne superbiam testetur episcopo *Sard.* 14: 180, 21; 181, 10. Clericorum indisciplina et ignorantia scandalis ecclesiam implet *AB* 12: 469, 15: v. presbyter 3, residentia, itinerantes. Communionem a celebrante episcopo nolentes recipere, suspectum eum reddunt de fide non sana *Ap.* 8: 12, 5: v. schisma. Abstinencia a carne et vino ne propter abominationem fiat *Ap.* 53: 36, 16: v. carnes. Pascha ne cum Iudaicis celebrent *Ap.* 7: 11, 12: v. Iudael. De clericis in haeresim lapsis: v. haeretici 2.

7. Virtutes excolendae: caveant clericis, ne alios corripiendo ipsi se aeternae damnationi mandent *Bas.* 85: 158, 4 et 26: 159, 6; irreprehensibiles

sint *I* 19: 40, 16: v. ἀνεπίληπτοι. Scientia psalterii a clericis exigenda *VII* 2: 249, 4. Quietis et patientes et erga omnes misericordes sint *Sard.* 19: 186, 1; ne corporis infirmitate affectos derideant *Ap.* 57: 38, 8.

8. Negotia. A servitio publico eos admissio ad clerum liberat *Bas.* 89: 174, 12; *Tar.* 1: 327, 7; dignitatem militarem vel laicalem ne suscipiant *IV* 7: 75, 9; militiae perseverare non possunt *Ap.* 83: 50, 7: v. privilegia.

Ne se societati secretae adscribant *IV* 18: 84, 4: v. societates secretae, φάτρια.

Ne curas saeculares suscipiant *IV* 3: 71, 6: v. saecularia negotia. Avaritia vitanda: v. avaritia; ne ex turpi et inbonesta re victum quae- rant *Carth.* 16: 230, 11; sed artes honestas ad hoc exerceant *VII* 15: 272, 6; vel agros dioecesis excolendos accipiant *VII* 12: 267, 19; fideiussiones, pro debitis alienis devitent *Ap.* 20: 17, 8.

Usuras ne exigant: v. usura. Simoniam in administrandis sacramentis devitent: v. simonia. Cauponam habere et aliis inservire clerico non licet *VI* 9: 136, 19.

9. Vitanda sunt a clericis: ebrietas *Ap.* 42: 29, 19; 43: 30, 4; ingredi cauponam *Laod.* 24: 140, 12; *Carth.* 40: 259, 7; *VI* 9: 136, 20; excepta necessitate in peregrinatione *ibid.*; quo casu eis in diversorio vel in privata domo etiam divertere licet *VII* 22: 285, 7: v. itinerantes 1-5.

Ne alea ludant *IV* 50: 188, 5; *Ap.* 42: 29, 19; 43: 30, 4.

Ne ludis assistant *VI* 24: 155, 4: v. spectacula; nuptialis cenae spectaculis ne assistant *Laod.* 54: 152, 4; *VI* 24: 155, 9; nuptiali cenae participare non prohibentur *ibid.*

In balneo ne cum mulieribus laventur *VI* 77: 214, 9; cum muliere solus cum

sola ne comedant *VII* 22: 284, 17: v. continentia 4.
Fornicatio, periurium et furtum in clerico gravia peccata sunt *Ap.* 25: 19, 5.

10. Vestem statui suo alienam clericus ne induat, neque in civitate degens, neque iter ingrediens *VI* 27: 158, 4; modesto vestitu a primis temporibus induebantur clerici, non sericis ornatam, nec praetextam *VII* 16: 274, 2. Ne unguentis se inungant *ibid.*: 273, 3. Ornatus corporalis iisdem vetatur *ibid.*: 272, 20. Indiciis et insigniis sui ordinis temporibus praescriptis utantur *VIII* 27: 340, 12. Tonsuram clericalem habeant: v. tonsura.

11. Matrimonium legitimum a clericis ante ordinationem contractum, etiam post hanc valet *Anc.* 10: 64, 6; *VI* 6: 132, 7; de episcopo: v. episcopus 2; episc., presb., diac., ne uxores sub praetextu pietatis dimittant *Ap.* 5: 10, 13; *Ap.* 51, 35, 10; subdiac., diac., presbyter ne uxores dimittant *VI* 13: 143, 3; ne quis episcopus a clerico ordinando exigat ut se ab uxore post ordinationem acceptam absteineat *VI* 13: 142, 17: v. continentia; de diacono specialiter: v. diaconus 3.

Post ordinationem acceptam presbytero in nupto nubere non licet *Neoc.* 1: 75, 9; clerico maiori, presb., diac., subdiac., prohibetur, si innupti sint, matrimonium contrahere *VI* 6: 132, 2; si vidui, ad secundas nuptias convolare *Tim.* 27*: 257, 6; *Bas.* 27: 127, 14; *VI* 26: 156, 17; *VI* 3: 128, 14.

Clericis minoribus, lectoribus et psalmistis in quibusdam provinciis nubere concessum est *IV* 14: 80, 15; innuptis lectoribus et cantoribus post promotionem nubere licet *Ap.* 26: 19, 14; *VI* 6: 131, 16; connubiis cum haereticis exclusis *IV* 14: 80, 19.

Ecclesiae occidentalis usus

est: ut clerici maiores, episc., presbyt., diac. et subdiac. ab uxoribus suis abstineant *Carth.* 4: 217, 12; 25: 241, 7; lectores vero ad annos pubertatis perventi aut uxores ducant, aut castitatem vovant *Carth.* 16: 230, 17. Uxorem clericus maior non dimittit, sed una cum ea habitat *VI* 12: 138, 14; uxorem, quam debent caste regere *Ap.* 5: 10, 13 *tit.*, deest *Gr.*: v. continentia 2.

12. Poenarum contra clericos gradus: suspensio sola ab officio; excommunicatio partialis; depositio et reductio ad laicalem statum; excommunicatio totalis; anathema: v. depositio, excommunicatio, anathema.

Reconciliandi clerici peccatores ad impositionem manus non veniunt *Carth.* 27: 243, 5: v. impositio manus 2.

Accusatio, iudicia, appellatio clericorum: v. singulas voces.

13. In haeresim lapsi clerici: v. haeretici 2; paenitentes, si caput haeresis, ad communionem laicalem, si sectatores vi aut necessitate, ad clerum facta paenitentia admittuntur *Ath.* 3: 78, 6; si vero sua sponte secuti sunt, deponendi *Theoph.* 2: 264, 21.

Nati in haeresi ordinari nequeunt: v. Capuensis synodus; nati ac ordinati in haeresi, an reordinandi: v. reordinatio.

14. Vocationum clericalium raritas *Neoc.* 12: 81, 4; sacerdotalium *Bas.* 89: 174, 9; in Africa, maxima *Carth. proem.*: 290, 1 ad 19; 68: 308, 6: v. vita communis.

KAIMA: v. regio.

ΚΛΟΠΗ: v. furtum.

ΚΛΥΞΕΘΑΙ, (sumendo aquam) os post communionem factam purificare *Tim.*

23*: 252, 15; 24: 255, 12 et 20: v. ἐπιχλυσίς.

COACTIO - βία, voluntarium minuit vel adimit *Greg.* 1: 21, 4: v. actus humanus, lapsi; gravitas coactionis ex anteacta vita quoque iudicanda est *Greg.* 1: 20, 14 et 24; vel ex repetitione actus *Anc.* 7: 62, 3: v. lapsi 7; vel ex habitu in committendo: minor *Anc.* 4: 59, 13; major *Anc.* 5: 60, 5; maxima *Anc.* 3: 58, 10: v. ἀνάγκη, lapsi 5.

CODICES s. scripturae et patrum servandi ad utilitatem sui ipsius et aliorum *VI* 68: 206, 18.

COEMITERIA - κοιμητήρια, ubi ad martyrum tumbras fideles conveniunt *Laod.* 9: 134, 9: v. martyria.

KOINOBOTAION, concilium *Cypr.* 1: 305, 8.

KOINΩΝΙΑ, v. communio s., communio ecclesiastica, communicatio in sacris; ἀπέχεσθαι τῆς κ. a communione abstinere *Bas.* 13: 113, 11; paenitentes reconciliare: δεχτοὺς εἰς τὴν κ. *Bas.* 81: 155, 93; *Tim.* 26*: 256, 19; κ. τοῦ ἀγαθοῦ *ibid.*: 155, 22: v. ἀγαθόν; τυχὼν κ. *I* 13: 35, 9; ἀποδοῦναι τὴν κ. *Nyss.* 4: 215, 25.

KOINΩNEIN 1. coniugaliter agere *Theoph.* 5: 267, 2.

2. S. communionem recipere *Anc.* 3: 58, 18; *Laod.* 19: 138, 22: v. communio s.

3. v. communio eccles.

4. v. communicatio.

5. κ. εὐχῆς μόνης, orationis (non communionis) missae participem fieri *I* 13: 35, 12: v. εὐχῆ, σύστασις; οὐ κοινωνεῖν, communionem privatum esse *Carth.* 19: 235, 6; 195: 369, 15: v. excommunicatio.

KOINΩΝΙΕΙΝ, profanare (locos sacros) *VI* 97: 234, 20.

COLLECTIO canonica fontium iuris ecclesiast. byzantini *Intr. gener.*: *CCO* p. 1; *Intr. gener.* II: *CPG* p. xiv; *VI* 2: 120, 26: v. syntagma, synagoga.

KOΛΩΝ, Hermoupolis episc. *Dion. intr.*: 3; destinarius episc. de lapsis in exitu vitae reconciliandis *Dion.* 5*: 15, 4; aliter Κόλων *ibid.*: 15, 2 *app.*

KΩΛΥΘΗΝΑΙ ἀπὸ τῆς κοινωνίας, excommunicari *Carth.* 19: 235, 15; ἐκωλύθησαν «ab officio suspensi sunt» *III* 3: 59, 12.

COMA, muliebris signum oboedientiae *Gangr.* 17: 96, 15; κομᾶν τὰς κεφαλὰς, capite comati *VI* 42: 180, 6; κομάζω comam nutrire, i. e. ut laicus conversari *Tim.* 26*: 256, 17: v. tonsura.

KΩΜΗ, «villula» *Laod.* 57: 153, 8; ἐν κ. «vico» *Sard.* 6: 167, 8; «possessio», pagus *IV* 6: 74, 18: v. παροικία 2.

KOMITATON, «comitatus», aula imperatoria *Carth.* 94: 356, 13; 97: 361, 4; 106: 370, 6 *sqq.*

COMMEMORATIO 1. in missa, in signum communionis: v. ἀναφύρεται 2, communio ecclesiastica.

2. c. martyrum, μνήμα, *Laod.* 51: 151, 6; μνήμη *Gangr.* 20: 97, 17; *Bas.* 94: 192, 6.

3. Defunctorum: episcopi defuncti, si non fuit excommunicatus *Carth.* 81: 322, 4; missa offertur corpore praesente pro fidelibus - ἐπὶ αὐτοῦ *Tim.* 14 205, 3; solis precibus fit commendatio - παρέθεσις, si hora post-meridiana mortuus sit et nullus sacerdos ieiunus inveniatur *Carth.* 41: 260, 2.

COMMENDATITIAE: v. litterae 6.

COMMISSARII imperiales: v. ἐκβιβαστάι.

COMMONITORIUM - κομμονιτόριον, lit-

terae mandata in scriptis legatis data continentes - ἐγγράφως *Carth. prooem.* 200, 1: a Romano pontifice *Carth. prooem.* 201, 4 sqq.; a synodo prov. Mauritaniae *Carth. 51: 270, 9*; a synodo primatiali missis ad imperatorem *Carth. 93: 345, 14*; v. mandata, ἐντολὰς.

COMMUNICATIO in sacris cum aca-
tholicis - κοινῶν τῶν... *Theoph. 2: 264, 8*; 7: 268, 13; civilia officia (salutare, cenare) non prohibentur *Bas. 96*: 198, 15*; *Bas. intr.: 91*; matrimonia prohibentur et nulla sunt *Laod. 31: 143, 12*; *VI 72: 209, 11*; salvo privilegio Paulino *VI 72: 210, 6*.

1. Cum paganis: oleum pro lucernis in eorum templis offerendo *Ap. 71: 44, 8*; v. lapsi, pagani.

2. Cum Iudaeis: orando cum eis in templis eorum *Ap. 65: 41, 14*; dona festiva a Iudaeis et paganis accipiendo *Laod. 37: 146, 5*; eorum ieiunia et dies festos observando, vel azyma et festorum memorialia accipiendo *Ap. 70: 43, 20*; *VI 11: 137, 21*; oleum offerendo et lucernas accendendo in templis eorum *Ap. 71: 43, 20*; pascha ante vernale aequinoctium cum eis celebrando *Ap. 7: 11, 12*; v. pascha, Iudaei.

3. Cum haereticis: orando tantum cum eis *Ap. 45: 30, 16*; *Laod. 33: 144, 6*; admittendo eos in domo dei *Laod. 6: 132, 14*; eis adstantibus missam celebrare *Tim. 9: 245, 11*; eis communionem sanctam participando *Ath. 4*: 81, 19*; *Tim. 25*: 256, 1*; ab eis communionem sanctam accipiendo *Ath. 4: 81, 6*; panem benedictum eis praeibendo (ignorantia personae excusat) *Tim. 25*: 256, 2*. Concelebrando cum eis sua sponte *Ap. 45: 30, 16*; *Theoph. 2: 264, 8*; si vero iussu episcopi, ignoscendi sunt clerici *Theoph. 2: 264, 18*; *Ath. 2: 78, 12*. Eorum episcopos ut tales agnoscendo

Laod. 34: 144, 15; *Bas. 95*: 197, 20* eorum templa ad orandum intrando *Ap. 65: 41, 14*; ad coemeteria et martyria orationis vel sanationis obtinendae causa accedendo *Laod. 9: 134, 9*; ad eorum martyrum intercessionem recurriendo *Laod. 34: 144, 13*; cultum haereticum angelorum participando *Laod. 35: 145, 2*; eorum dona festiva accipiendo *Laod. 37: 146, 5*; vel dona ab eis benedicta *Laod. 32: 143, 19*; una cum eis eorum festa celebrando *Laod. 37: 146, 6*; prolem cum haeretica parte matrimonio coniungendo *Laod. 10: 134, 19*; *IV 14: 80, 18*; *Carth. 21: 237, 14*.

4. Cum schismaticis: unam cum eis orando *Laod. 33: 144, 6*.

Cum fidelibus poena ecclesiastica subiacentibus vitanda communicatio pro gradu poenae *Ant. 2: 106, 7*; v. excommunicatio, depositio, anathema.

COMMUNIO s. corporis et sanguinis D.N.J.C. 1. v. ἀγαθόν, ἀγίασμα, χάρις, εὐχὴ, προσφορά, κοινωνία, μετουσία.

De communione meritum: v. libellatici.

2. Finis: homo Christum comedendo et bibendo ad aeternitatem transfertur *VI 101: 237, 17*; unum fit cum corpore Christi *ibid.: 238, 6*; communicantium unio cum Christo et inter se *Ath. 4*: 81, 27*; participatio vitae divinae *Bas. 94*: 191, 21*; sanctificatio animae et corporis *VI 101: 238, 2*; vivificatio et peccatorum remissio *VI 28: 159, 4*; iucunda fruitio animae *VI 66: 204, 16*.

3. Minister: diacono praebet episcopus vel eo absente presbyter *I 18: 39, 23*; non autem diaconus presbytero *ibid.: 39, 6*; contrarium docet *Tim. 21*: 253, 13*; laicis dant episc., presb., diac. *VI 58: 194, 15*; v. diaconus. E manibus presbyteri nupti comm. recipere nemo dubitet *Gangr. 4: 91, 4*.

Ne quis laicus (i. e. monachus, clericus minor et fidelis) sibi communionem impertiat praesente episc., presb. vel diacono *VI 58: 194, 13*; persecutionum tempore laicum propria manu sibi sumere longo usu consecratum *Bas. 94*: 192, 8*; laici Alexandriae communionem a sacerdote datam secum domum portant, seque diebus sine missa communicant *ibid.: 192, 19*; 93*: 189, 15; idem eremitae faciunt *94*: 192, 15*; sed etiam tunc minister communionis sacerdos censetur esse *ibid.: 192, 24*.

4. Cui danda: ne privetur qui dignus effectus sit *Nyss. 4: 216, 1*; pura anima et corpore *Dion. 2: 12, 22*; solis sibi notis a sacerdote dispensanda *Tim. 25*: 256, 10*.

Ne accedant ad comm. coniuges qui sese pridie non continuerint *Ath. 5*: 82, 20*; *Tim. 5: 243, 5*; aliquo tempore, saltem sabbato et dominica, quando missa offertur, abstinere debent *Tim. 13: 248, 14*; v. continentia 5. Mulier menstruans ne accedat, nisi post purgationem *Dion. 2: 12, 5*; v. menstruans. A daemone correptus si non blasphematur, dominica tantum accipiat *Tim. 3: 242, 1*. Jam mortuo nunquam detur *Carth. 18: 232, 18*; *VI 83: 220, 9*. Gratis danda est *Bas. 93*: 189, 18*.

Indignis, etiam dignitate imperiali insignitis non danda est *Bas. 93*: 189, 10*; item, iis quos canones reiciunt *ibid.: 189, 20*; v. excommunicatio, communicatio in sacris.

5. Quomodo recipienda: panis sanctus in manu a communicanti recipitur, qui eum ad os portat *Bas. 94*: 193, 4*; manus accipientis in crucis formam (dextera super sinistram) ponuntur *VI 101: 238, 7*; sanguis pretiosus in calice praesentatur communicanti a sacerdote vel diacono *Tim. 24*: 255, 23*. Vasa pretiosa, loco manus, ad recipiendum corpus Christi, ut ex eis

se communicent, prohibentur *VI 101: 238, 10*. Purificatio oris post communionem aquam sumendo praescribitur: v. purificatio 2.

6. Quando impertitur: tempore missae *VI 101: 238, 5*; *Bas. 94*: 192, 24*; clerici et fideles participantes missae communicare debent *Ap. 8: 11, 20*; 9: 12, 12; *Ant. 2: 105, 17*; *Tim. 3: 242, 4*; 13: 249, 2; post missam communio datur sive a sacerdote, sive a diacono qui denuo calicem praeparat *Tim. 24*: 255, 14*; extra missam eremitae, et Alexandriae etiam laici, sese communicant *Bas. 94*: 192, 15*; videlicet Alexandriae quoties missa non celebratur *Tim. 3: 242, 4*; 13: 249, 2.

7. Quoties: v. supra sub 6; quotidiana, bona et utilis est, quia continua participatio vitae divinae *Bas. 94*: 191, 14*; in Caesarea quater in hebdomada, feria quarta, sexta, sabbato et dominica, et quoties memoria alicuius sancti celebratur *ibid.: 192, 1*; *Bas. intr.: 90*; communicandum est quotidie a die paschatis usque ad dominicam in albis *VI 66: 204, 16*. Concurrente die dominico cum vigilia Epiphaniae bis communicatur: mane in missa dominicae et vespere in vigilia nocturna *Tim. 23*: 254, 14*. Ad communionem impediendam diabolus somnia impura suggerit *Tim. 12: 247, 19*; v. ieiunium 4.

COMMUNIO ecclesiastica - ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία *III 1: 58, 8*; presbyteri cum episcopo, nomen ejus in missa sec. traditionem commemorando - ἀναφύειν *AB 13: 471, 15*; item, episcopi cum metropolitano *AB 14: 473, 2*; item, metropolitani cum patriarcha *AB 15: 474, 4*. Separatio a communionem ecclesiastica *VII 10: 311, 11*; nomen excommunicati non refertur in diptychis *Carth. 81: 322, 4*; v. schisma, excommunicatio 3.

— cum acatholicis: v. communio in sacris.

— laicalis: v. depositio 6.

CONCELEBRATIO - συνέχεσθαι ὡς κληρικῶν, prohibetur cum depositis *Ap. 11: 13, 7: μὴ συλλειτουργεῖν* cum iis quos canones reiciunt *Bas. 93^a: 188, 18: v. communicatio 3.*

CONCILIUM - σύνοδος; oecumenicum concilium dist. a synodis particularibus *Pape: 503: v. synodus.*

Oecumenicum, quid *II intr.: 43 n. 11, 12, 13; Pape: 525: v. οἰκουμένη*; factum novum post pacem Constantinianam *ibid.: 509.* Auctoritas suprema *ibid.: 503;* non ex additione suffragiorum *ibid.: 506;* per consensum Romani pontificis *ibid.: 526.* Praerogativa imperatoris (custodis pacis christianae) *ibid.: 511.* Convocatio ab imperatore de consulto Rom. pontif. *ibid.: 516.* Investitio ab auctoritate Rom. pontif. *ibid.: 515.* Confirmatio *ibid.: 516.* Acceptatio subsequens ab absentibus episcopis numquam habita *ibid.: 506;* absentes ad decreta observanda tenentur *III 1: 57, 17; annullatio ibid.: 519.* Si adversus Roman. ecclesiam controversia orta sit, concilium reverenter sciscitare et solutionem ab ea accipere debet *VIII 21: 332, 19.* Imperatoris officia erga concilium *ibid.: 511: v. imperator 5.*

Conciliorum decreta de fide a Spiritu s. inspirata *VI 1: 116, 17; VII 1: 247, 14;* nunquam commovenda *III 6: 61, 6; VI 1: 112, 10;* eorum canones *VI 2: 122, 5.*

Citantur: I *Petr. intr.: 31; Dion. intr.: 3; II Amph. intr.: 232; Naz. intr.: 228; Nyss. intr.: 200; VII Tar. intr.: 314; Ath. intr.: 61: v. singula concilia.*

CONCUPISCENTIA: v. impuritas.

CONCURRENTIA diei ieiunii cum dominica *Theoph. 1: 263, 1: v. ieiunium 4.*

CONDUCTORES *Carth. 16: 230, 9: v. ἐκκληπτορες.*

KONEION, cicuta *Bas. 86: 160, 8.*

CONFESSARIUS a deo accipit potestatem solvendi et ligandi *VI 102: 239, 7;* medicus animarum est *Nyss. 1: 204, 28; VI 102: 240, 4 sqq: v. θεραπεύειν, paenitentia 2, medicus.*

CONFESSORES fidei: v. ὁμολογηταί.

CONFIRMARE: canones - ἐπισημαίνειν *VI 2: 122, 1;* confirmatio actus: v. κῦρος; confirmatio concilii antecedens, concomitans, subsequens *Pape: 516.*

CONFISCARE - δημεύεσθαι, «proscribi» *Anl. 24: 124, 16.*

CONIURATIO - συννομία *IV 18: 83, 23; VI 34: 168, 6: v. societates.*

CONSCIENTIA - τὸ συνέδος, liberam esse *II 6: 50, 11; praeter c. IV 4: 73, 4: v. γνῶμη;* quisque sui-ipsius idoneus iudex esse debet *Dion. 3: 13, 4.*

CONSECRATIO 1. ordinatio sacra maior - καθιερωσῆναι *Carth. 3: 216, 4; χειροτονεῖσθαι VIII 4: 300, 3 et 6: v. χειροτονία.*

2. Puellarum - καθιέρωσις *Carth. 6: 216, 17.*

3. Ecclesiae - καθιερωσῆναι ab episcopo, deponendo in eis reliquias martyrum cum solita oratione *VII 7: 261, 7: v. ἐκκλησία 1.*

4. Monasterii - καθιερωσῆναι *IV 24: 88, 4; VI 49: 187, 6.*

5. Vasorum et linteorum sacrorum - ἀγιάζεσθαι *Ap. 73: 45, 4; AB 10: 465, 2: v. dedicatio, ἐγκαίνια, exsecratio, prophanatio.*

CONSENSUS ad peccatum ex habitu praeterito iudicandus *Greg. 1: 20, 17 et 24.*

CONSPIRATIO - φαρτρία prohibetur ab

ecclesia *IV 8: 83, 23; VI 34: 168, 4: v. societates.*

CONSTANS, imperator Romanus *Sard. intr.: 156.*

KONSTANTIA, sedes archiepiscopalis insulae Cypri; privilegia eius in Novam Justinianopolim transferuntur *VI 39: 174, 4: v. Cyprus.*

CONSTANTINA, metropolis civilis Numidiae, in qua matricula et archivus Numidiae servanda sunt, sicut etiam in metropolitana sede *Carth. 86: 331, 16: v. Numidia.*

CONSTANTINOPOLIS, caput imperii Romani per Orientem, civitas recenter condita - νεοπαγής *Pape: 542; Νέα Ρώμη II 3: 48, 3; IV 28: 91, 6; «a deo custodita et regia civitas» VI alloc.: 101, 22; VII 10: 264, 9;* episcopi eius auctoritas, «quia ipsa caput imperii» *ibid.: 541; 543 (Chalc. c. 28 sensus): v. Constantinopolitana ecclesia, Chalcedo 2.*

Concilia et synodi a) *II a. 381* historia *II intr.: 42;* non fuit oecumenicum ab initio *II intr.: 43;* confirmatio Romani episcopi petita a patribus *Pape 518: c. 3* solum primum honoris tribuit CP episcopo *Pape: 542;* cur sine protestatione Antiocheni et Alexandrini episcopi decretus sit *Pape: 542;* c. 6 de appellationis instantiis ordinariis tractat *Pape: 530;* c. 7 *VI 95: 230, 4. b)* synodus CP-394: historia *CP intr.: 437; Amph. intr.: 232;* momentum eius pro appellationis iure *Pape 531. c)* concilium a. 553 canones non edidit *VI alloc.: 107, 15. d)* concilium a. 680 canones non edidit *VI alloc.: 107, 18. e)* concilium In-Trullo: v. In-Trullo. f) pseudo-synodus iconoclastarum Hieriae et Blachernis habita a. 754 *VII intr.: 242. g)* Prima-secunda synodus a. 861: historia *AB intr.: 445. h)* concilium a. 869: historia *VIII intr.: 289;* textus authen-

ticus in versione Anastasii bibliothecarii *ibid.: 290; Intr. gener. 1: CCO 8;* subscriptiones episcoporum *VIII intr. 289 n. 7;* eius annullatio a. 879 *S. Soph. intr.: 480; Pape: 519; Intr. gener. 1: CCO p. 1;* ignotum in fontibus iuris Orientis *VIII intr.: 289; Intr. gener. 1: t. I, p. 1 n. 2. i)* S. Sophiae synodus a. 879: historia *S. Soph. intr.: 480; c. 1 sensus Pape: 533.*

CONSTANTINOPOLITANA ecclesia. 1. Usque ad IX s.: Praeinentia honoris - τιμῆς; secunda post Romam, quia nova Roma *II 3: 47, 21;* tamen Heraclea in Thracia sedes primatialis ac metropolitana permanet *II 2: 44, 6;* primatus iurisdictionis: omisso τιμῆς, adduntur ἰσα πρεσβεῖα, μεγαλύνεσθαι et expressa iurisdicatio primatialis in metropolitans olim primatiales Ephesi, Caesareae et Heracleae *IV 28: 91, 17-21; 92, 3;* quia sedes imperatoris ac senatus est *ibid. 91, 20;* privilegia trium primatiarum ipsi nunc iure submissarum Leo I Romanus incassum delendit *IV intr.: 67; Pape: 546, 543.* CP episcopus ludicat appellationem clericis adversus episcopum cuiuslibet primatiae *IV 9: 77, 8;* appellationem episcopi de finibus diocesis adversus metropolitanum cuiuslibet primatiae *IV 17: 83, 12;* de titulo οἰκουμένης πατριάρχης *Pape: 504 n. 4.* Trullanus c. 36 sedium - θρόνοι patriarchalium ordinem honoris - τιμῆς dat *VI 36: 170, 2 tit.; Pape: 548;* pentarchia quoniam sensu accipienda sit: v. pentarchia. CP episcopus nominat oeconomum in metropolitana ecclesia, quae hoc facere omiserit *VII 11: 266, 2.* 2. IX saeculo: CP Magna ecclesia - μεγάλη *VIII 13: 315, 1;* patriarcha: «apostolicus praesui» *VIII 17: 323, 21;* nemo, se a communione sui patriarchae separet ante synodicam sententiam adversus eum *AB 15: 473, 16; VIII 10: 311, 7;* hoc etiam episcopi et metropolitani exteriores - ἑξωτερικοὶ ser-

vent VIII 10: 311, 17; iura senioris et novae Romae, Antioch. et Hierosol. (tacendo Alex.) confirmantur; CP: metropolitanos confirmat, sive consecrando, sive pallium imponendo, synodum primatiales convocant, corripit delinquentes VIII 17: 323, 3; archiepiscopi et metropolitani privilegia ecclesiarum suarum violantes a Patriarcha suo poenam subeant VIII 19: 328, 10; item, suffraganeos gravantes VIII 19: 329, 3; item, qui per se, non per praetores emphyteuticam pactionem rumpunt VIII 20: 330, 2. Patriarcha ab imperatore a sede moveri nequit, potius honorandus est VIII 21: 331, 15. Patriarcha metropolitanos in eorum diocesi sacra ministeria per suffraganeos adimplentes punit VIII 24: 336, 6; 337, 5; appellationem episcopi adversus sententiam metropolitani recipit VIII 26: 339, 15; in appellationibus ad Romanam sedem praedictum favoris pro sententia CP episcopi sit S. Soph. 1: 483, 10; Pape: 533.

Patriarcha episcopo sui patriarchatus ministeria committere potest, quae tunc istum a residentiae lege excusant AB 16: 477, 4; a synodo episcoporum patriarchatus sui deponitur AB intr.: 445 n. 8.

Clerici soli magnae ecclesiae, exclusis clericis aliarum dioecesium, in illa promoveantur VIII 13: 315, 1: v. synodus primatialis 2 (endemousa).

CONSTANTINUS, episc. Roman., natione Syrus, approbat conc. In-Trullo VI intr.: 99 n. 15.

I, imperator Romanus, auctor Nicaeni I concilii VI 1: 112, 12; I intr.: 21; I lemma: 23, 5; in cuius praesentia Nicaen. concil. congregatum Ant. 1: 104, 8; curat de pace christiana Pape: 509.

IV Pogonatus, imperator Ro-

manus, auctor VI concilii CP, cuius acta sigillo suo munivit VI 1: 117, 17.

V Copronymus, imperator Romanus, iconoclasta VII intr.: 243.

VI, imperator Romanus VII lemma: 245, 5; sacram de VII concilio ad Hadrianum I episc. Roman. mittit VII intr.: 242 n. 6.

CONSTANTIUS, imperator Romanus, convocat synodum Antioch. Ant. intr.: 100; Ath. intr.: 61; Constantius et Constans convocant syn. Sardic. Sard. intr.: 156 n. 1.

CONSTITUTA patrum III 8: 63, 7: v. θεσμός.

CONSTITUTIONES apostolorum - δόγματα, in octo libris Ap. 85: 52, 3; reficiendae quia ab haereticis adulteratae VI 2: 121, 7.

CONSUETUDO, consuetudinarium ius: v. συνήθεια εθός.

CONSULATUS, post c., in publicis gestis notatur, si consulatus anni eius non patet Carth. 106: 371, 10.

CONTINENTIA, 1. in coniugio - ἐγκράτεια dist. a castitate - ἀρετή Carth. 3: 216, 13; dist. a virginitate - παρθενία Gangr. epil.: 98, 11-13: v. castitas.

2. Clerici maiores: In Occidente: episcopi presbyteri et diaconi secundum traditionem apostolicam ab antiquitate servatam continent in omnibus esse debent Carth. 3: 216, 17; ab uxoribus abstinere debent, quia sacramenta contrectant Carth. 4: 217, 15; VI 13: 142, 1; in omnibus et ab omnibus pudicitia custodiatur, qui altari desserviunt Carth. 4: 218, 1; subdiaconi, diaconi, presbyteri et episcopi secundum propria statuta ab uxoribus se continent 25: 241, 6; episcopi, presbyteri et diaconi secundum priora statuta a mulieribus suis continere debent (subd. non nominantur) Carth. 70: 312, 13; Romae

diaconi et presbyteri ante ordinationem suam profitentur se non amplius cum uxoribus conveniendos VI 13: 140, 4. Clerici minores (exceptis subdiaconis) ad continentiam non tenentur nisi maturiore aetate Carth. 25: 241, 14; clericorum minorum matrimonia (non exceptis subdiaconis) secundum consuetudinem ecclesiarum tractanda Carth. 70: 313, 1. In Libya et Africa episcopi et clerici sub eodem tecto habent uxorem suam VI 12: 138, 12; «uxorem quam debent caste regere» Ap. 5: 10, 13 tit., deest Gr.

3. In Oriente. Episcopus, presbyter et diaconus uxores nequaquam sub obtentu religionis dimittant Ap. 5: 10, 13; VI 12: 139, 5; ordinandus matrimonio coniunctus continentiam vovere ante ordinationem potest Cyr. 4: 283, 12. Episcopi electi uxor ex consensu communi separata monasterium procul situm ingreditur, episcopo de ea providente VI 48: 186, 11; nec amplius cum eo cohabitare VI 12: 139, 2. Presbyteri, diaconi et subdiaconi uxores suas habeant VI 13: 140, 4; ab uxoribus abstineant tempore orationis, i.e. si sacrificio missae participare debent VI 13: 142, 1. Nemo dubitet a manibus sacerdotis nupti communionem accipere Gangr. 4: 91, 4; sacerdotes in barbaricis regionibus viventes (ubi continentia cleri viget), si a coniuge abstinent, cum illa ne cohabitent VI 30: 161, 1.

4. Clerici non-nupti a viris domi ministrandi Bas. 88: 171, 2; VII 18: 276, 8: v. clausura, βλανεῖον, spectacula vetita. Ne cum muliere solus cum sola comedant VII 22: 284, 17: v. clerici 9; clericus in impudicitiam lapsus puniendus Bas. 3: 100, 11; 69: 150, 10; 70: 150, 20; Ap. 25: 19, 5; Theoph. 3: 265, 15; 6: 267, 13.

5. Laici. Cum pudicitia et religione

continentia est servanda Gangr. epil.: 98, 13; non propter abominationem connubii Gangr. 1: 89, 17; 14: 95, 6; coniuges se continent ad vacandum orationi Dion. 3: 13, 4; Tim. 5: 242, 18; 13: 248, 8; Ath. 5: 82, 20; si coniugium illicitum est, a toro abstinere debent Theoph. 13: 272, 8.

CONTRACTUS, 1. matrimonialis - συνοικέσιον γαμικόν VI 53: 190, 5 et 11; VI 72: 209, 17: v. matrimonium.

2. Pactio, pactum - συνθήκαι Bas. 40: 134, 17.

3. Contractus initi a personis in alterius potestate positus vi carent Bas. 40: 134, 17: v. ὑπεξοῦσιος. Revocatio contractus illegitimi ad restitutionem pretii non obligat, si redditus percepti pretio superiores fuerunt Anc. 15: 66, 18: v. emphyteusis.

CONTUMACIA, 1. - convocationem iudicis contemnere - μονοτονία Carth. 48: 266, 19; contumax - φυγοδικῶν «tergiversatio» Ap. 74: 46, 6: v. accusatio 5. Contumax ipse in se damnationis sententiam dixit Carth. 19: 235, 6; ne videatur lucrari, usus tergiversatione Ap. 74: 46, 5.

2. Resistentia iniusta contra sententiam praesulis - αὐθάδεια IV 8: 76, 5; αὐτονομία VI 7: 132, 20: v. schisma, pertinacia.

3. Vehementia in agendo - προπτεία Ap. 66: 42, 6.

CONVENTICULUM - παρασυναγωγή, congregatio populi facta a clerico deposito rebellante Bas. 1: 94, 18: v. schisma 1.

CONVENTUS - συνέλθεῖν cum donatistis Carth. 91: 341, 6; conventionis - συνέλευσις forma Carth. 92: 342, 20 tit.: v. donatistae.

CONVERSIO - ἐπιστροφή I 12: 34, 18;

opere, non simulatione, metu ac lacrimis ac patientia et bonis operibus *ibid.*: 34, 7; ex sincero corde ac fide *VII* 8: 262, 12; *Dion.* 5*: 15, 15; paenitentia ac c. *Nyss.* 1: 203, 13 *tit.*; 204, 14; conversio e peccato *Nyss.* 4: 215, 13; 5: 218, 13; fide digna *Nyss.* 5: 219, 5; 220, 3; v. dispositiones paenitentis.

CONVIVIA - συμπόσια: ex collectis - ἐκ συμβολῆς prohibentur clericis et laicis *Laod.* 55: 152, 13; in ecclesia ne sternerant, salva itineris necessitate *Carth.* 42, 260, 9, 10, 13; paganorum occulte facta per imperatorem prohibenda *Carth.* 60: 297, 4; v. ἀκκοῦβιτα, ἀγάπη.

COOPERATIO ad raptum virginis: co-operantes - συμπράττοντες vel adiuvantes - συνεργούμενοι *IV* 27: 90, 9; *VI* 92: 227, 17; consocii - συνειδότες *Anc.* 25: 73, 7; complex - συνεργωκός *Bas.* 71: 150, 10; cooperatus est - συγκάτεπραξεν *Bas.* 87 *proem.*: 161, 12; v. raptus.

KOPAI, puellae *Carth.* 6: 219, 16; v. virgines.

COSMAS indicopleustes *Amph. intr.*: 232.

KOŚMIKOS: «mundana» dignitas *IV* 7: 75, 11; «saecularia» iudicia *IV* 8: 76, 20; v. saecularia.

KOTPA: v. tonsura.

COUSSA, Gabriel Acacius, archiepiscopus Hierapolis in Syria, S.R.E. Card., litterae-praeatio *CCO*: p. IX.

KPATEIN, robur, vim obtinent canones *IV* 1: 69, 15; οἱ κρατούντες qui potestatem in personam habent *Bas.* 42: 135, 8; cf. *ibid.* 41: 135, 1; v. ὑπερτασία.

CREATIONIS calumnia blasphematoria est opera dei abominari *Ap.* 51: 35, 17; a creatore data sunt organa corporis nostri *Ath.* 1: 67, 15; creationis (novae)

festum universale est dies paschae *Nyss.* 1: 204, 1; inimicus dei creationis, «condicionis», est homo se eunuchizans *Ap.* 22: 18, 6.

CRESCENTIANUS, primas Numidiae 1 *Carth. proem.*: 252, 8.

CRESCONIUS, episc., delegatus prov. Byzacenae ad synodum *Carth.* 127: 398, 21.

— Villae-Regiae in Numidia episc., accusatus *Carth.* 77: 317, 18; invasit ecclesiam Tubiensem *Carth.* 48: 265, 11.

CRUX - σταυρός, instrumentum salutis, trophaeum victoriae nostrae, adoranda *VI* 73: 211, 9; eius figura in pavimenti non formanda, ne pedibus calcetur *ibid.*: 211, 15; signo cr. se signare ex traditione non-scripta est *Bas.* 91: 180, 1; «christianus» fit catechumenus ex pagano, i. e. per impositionem signi crucis *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 2; reconciliandi per libellum signantur chrismate in formam duplicis crucis (byzantinae) *II* 7: 53, 20; *VI* 95: 231, 1; v. σφραγίζειν, τρισάγιοις.

KTHNOS, iumentum *VII* 6: 260, 3; v. v. bestialitas 1.; i. in aedem sacram introducere itineranti propter mortis tantum periculum licet *VI* 88: 224, 8.

KTAIETPA, ex equibus in hippodromo desilire *VI* 71: 208, 20; aliter Balsamon: *Rh.* II 470.

CULPA materialis ex ignorantia *VI* 93: 229, 4; culpam minuens: v. peccata 2.

KTNHTA, bestiarum inter se certamina *VI* 51: 188, 15.

CYPRIANUS, episc. Carthagin., vita *Cypr. intr.*: 300; *proem.*: 303, 1-17; 304, 1-7; episc. regionis Afrorum et martyr *Cypr.* 1: 304, 10 *lemma*; antiquus et celebris; *ibid. proem.*: 304, 1 et 7; eius canon in Africa tantum vigens

VI 2: 124, 13; cur ita de rebaptizatione senserit *Bas.* 1: 96, 17.

CYPRUS, insula, in primatia Antiochena, cum privilegio ordinationum episcoporum a se faciendorum, non a primate *III* 8: 65, 6; archiepiscopus ab episcopis insulae eligitur *VI* 39: 174, 8; eius archiepisc. Ioannes cum episcopis propter barbaros a Iustiniano II ad Propontidem transfertur *VI* 39: 173, 8; v. Κωνσταντία.

KYPAΔION, mulier oriunda e Geminis in Thebaide, excommunicatur a presbyteris *Theoph.* 14: 273, 10.

CURA animarum episcopo et presbytero concedita *Ap.* 58: 38, 15; curae saeculares a clericis vitandae: v. saecularia negotia; cura pupillorum, - ἐπιτροπή *IV* 3: 71, 20.

CURATIO a morbo corporeo *Laod.* 9: 134, 12; a spirituali: v. θεραπεία.

KOYPAΤOPEIAI in domibus principum *AB* 11: 468, 3 et 11; v. saecularia 1.

CURIA episcopalis - κωνών *IV* 2: 70, 12; membra: v. diaconus, οἰκονόμος, ἐκδικος, παραμονάριος, νοτάριος, ἐκβιβαστής, ὁφφίκιον, φρόντισμα.

KYPIA, «firmam», manere fidero Nicaenam *II* 1: 45, 20; v. κύρος, ἀκύρα.

KYPIAKH, 1. dies dominicus *Tim.* 3: 242, 5.

2. Dies paschae - ἡ ἄγλα x. *Dion.* 1: 4, 12 *tit.*

3. καὶνὴ x., dominica in albis *VI* 66: 204, 9.

KYPIAKOS, 1. Corpus et sanguis Do-

mini x. σῶμα καὶ αἷμα *Carth.* 37: 257, 16 (gr.).

2. Ecclesia: v. Dominicum aureum, i. e. ecclesia D. N. J. C.; ecclesia parochialis *Anc.* 15: 66, 16; dist. ab ἐκκλησία in genere *VI* 74: 212, 3.

3. Bona ecclesiae, - τὰ κυριακά, patrimonium diocesis *Ap.* 40: 27, 17; v. bona 2.

KYPIAKOS, presbyter, parochus in Mindanis, e dioecesi Longini episcopi *Bas.* 10: 110, 16 *app.*; v. Σευήρος.

KYPIAΛOS, Alexandrin. episc., vita *Cyr. intr.*: 274; reconciliavit eccl. Alexandr. cum Romana; *ibid.*; legatus Caelestini I Roman. episc. ad concil. Ephes. *III intr.*: 55; mille aureis exilium Nestorii obtinuit *III intr.*: 56 n. 11; v. Ἐπιφάνιος; exemplar fidei et canonum concil. Nicaeni latine translata Carthaginem misit *Carth. Apic.*: 422, 19; 435, 8; epistolamque eis adiunxit *ibid.*: 422, 7; ipsius duodecim capitula rectam fidem exponunt *VI* 1: 117, 10; de reconciliandis moribundis *Dion. intr.*: 3; epistulae canonicae *Cyr.*: 276, 1; *VI* 2: 124, 4.

—, Hierosolymit. episc., probabiliter deposuit Gabadium *CP intr.*: 437 n. 3.

KYPOS, episc. Alexandrin., monothelita *VI* 1: 118, 15.

KYPOS, «firmitas», validitas actus *I* 4: 26, 16; *VI* 1: 117, 19; v. ἀκύρα, κύρα, ἰρρίτα.

CYZICI in Propontide: metropolitanus ab episc. Iustinianopolis Novae ordinabitur *VI* 39: 174, 13; v. Iustinianopolis nova.

D

DAEMON - δαίμων. 1. Impuri daemones sunt idola pagani cultus *Petr.* 5: 39, 4; daemon somnia impura suggerit *Tim.* 12: 247, 19; tentat cogitationes malas immittendo *Ath.* 1: 63, 16; 64, 8; vitiorum radices in nobis implantavit *Genn.* 1: 299, 4.

2. A d. correptus catechumenus, si ab impuro, nequit baptizari *Tim.* 2: 241, 14; secus, baptizetur *Tim.* 4: 242, 15; a d. correptus fidelis non fit clericus, nec missae participat *Ap.* 79: 48, 3; dominica tantum communionem percipiat *Tim.* 3: 242, 1; d. fideles a communione somniis impuris immissis terret *Tim.* 12: 247, 19; mulieris possessae - πνευματῶν vir nequit ad secundas nuptias convolare *Tim.* 15: 250, 9.

3. Possessionem daemoniacam simulantes castigandi aequae ac veraciter possessi *VI* 60: 196, 7: v. ἐνέργεια.

DAMASCI, Syriae civitate, Paulus apost. sporta per murum demissus *Petr.* 9: 45, 27.

DAMASUS, episc. Romanus; tomus ad Antiochenos *II intr.*: 44 n. 21; *II* 5: 48, 19 *app.*; adversatur translationi Greg. Naz. ad sedem CP. *Naz. intr.*: 228; episc. Thessalonic. eius legatus *II intr.*: 42: v. Acholius.

DANIEL, notarius Carthaginensis *Carth. proem.*: 199, 17; 207, 15; *2II*, *II*: v. Laetus.

DATIANUS, episc. *Carth.* 86: 330, 20.

DECIUS imperat. Roman.: persecutio *Dion. intr.*: 1.

ΔΕΚΤΟΙ, recipiendi ad communionem *I* 16: 37, 13: v. ἀδεκτοί.

DEDICATIO ecclesiae - ἐγκαλῆσαι *VII* 7: 260, 7 *tit.*; - καθιεροῦν, consecrare *ibid.*: 261, 6; templum dei consecratur depositione reliquiarum cum solita oratione *ibid.*: 261, 8; ecclesia dedicatur et inthronizatur *VIII* 4: 300, 17: v. consecratio 3, altare (communitum).

ΔΕΗΣΙΣ, «preces»; petitio scripta imperatori facienda *Sard.* 8: 170, 15; 9: 171, 11.

DEFENSOR: v. ἐκδικος; defensari: v. διεκδικεῖσθαι.

DEFINITIONES patrum, i. e. canones: v. ὅροι; lampades sunt, gressus nostros illuminantes *VIII* 1: 293, 15.

DEFUNCTI commemoratio: v. commemoratio 3. Jam defunctis communio ne detur *Carth.* 18: 232, 18; *VI* 83: 220, 9.

DEGRADATIO clerici, i. e. reductio ad gradum inferiorem, vel ad statum laicalem v. depositio 4 et 6.

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ, τῶν τόπων, «superstitio» locorum est martyria erigere ubi nulla traditio de martyre habetur *Carth.* 83: 323, 17; vel altaria propter somnia et revelationes constituere *ibid.*: 324, 3: v. pagani 6.

DEMETRIUS - Δημήτριος, episc. *Cypr.* 1: 304, 20.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, «condicio dei»: v. creatio.

ΔΗΜΟΦΙΛΙΟΣ, episc. CP, arianus, a Theodosio I imperat. sede expulsus *Naz. intr.*: 229.

ΔΗΜΟΣ, «populus» in ecclesia congregatus *Carth.* 16: 231, 6.

ΔΗΜΟΣΙΑ, «publica», civilia iudicia *Carth.* 104: 369, 6.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΙΝ, publicare: ἐπ' ἐκκλησίας, publice in ecclesia legere *Ap.* 60: 39, 14; *VI* 63: 200, 8: v. θριαμβεῖν.

DEPOSITIO, suspensio a divinis, καθάρσις: censura qua significatur: 1. suspensio sub conditione, i. e. temporaria. 2. suspensio ab officio. 3. suspensio a dignitate. 4. reductio ad officium inferius. 5. exclusio simpliciter a clero. 6. reductio ad communionem laicalem. 7. exclusio ab ecclesia superaddita. 8. Anathema superadditum. 9. Varia notanda. N. B. *Canones sqq. chronologice dispositi sunt.*

1. S u s p e n s i o sub conditione sive temporaria: quanto tempore clericus praeter consensum ordinarii sui in aliena dioecesi vagatur *Ant.* 3: 107, 5; episc., presb., diaconus depositi, usque dum a synodo restituantur *Ant.* 4: 107, 22; schismaticus presb. vel diaconus, donec episcopo admonenti pareat *Ant.* 5: 109, 4. Unius anni suspensionem, lector et subdiaconus cum deponsata ante matrimonium peccantes *Bas.* 69: 149, 10.

Depositum a Nestorio restituntur proprio gradu *III* 3: 59, 12; a Nestorio autem restituti, sub priore censura remanent *III* 5: 60, 19. Citra aliquod crimen amoti, si non obnoxii, restituantur *IV* 29: 94, 8: brevi aliquo tempore suspensi, propriis gradibus restituantur clerici, illegitimo eorum matrimonio soluto *VI* 3: 129, 20.

2. S u s p e n s i o ab officio tantum, servato bonore: v. bonor; lapsi a ministerio - λειτουργία cessant, communionem contenti sint *Petr.* 10: 47, 18; 48, 12. Diaconi, innupti remanere spondentes, post ordinationem autem nubentes, cessant a ministerio - διακονία *Ant.* 10: 64, 15; desistant ab «officio» - τάξεως, qui carnum esum abominantur *Ant.* 14: 66, 11. Adulteram uxorem

non dimittens clericus ministerium suum - ὑπηρέσια non obtinebit *Neoc.* 8: 78, 2; presbyter confitens se carnaliter ante ordinationem peccasse, oblata non consecret - μὴ προσφέρτω, manens in reliquis ministeris - ἐν τοῖς λοιποῖς *Neoc.* 9: 79, 10. Diaconus presbytero se praeponens, a ministerio - διακονία cessabit *I* 18: 40, 5. Cum Iudaeis pascha celebrantes removeantur de ministerio - καθαιρεῖν τῆς λειτουργίας *Ant.* 1: 105, 5. Cessatio a ministerio unica poena est contra clericos *Bas.* 51: 142, 9; diac. et presb. osculo contra sextum peccantes ab officio arcentur, honore servato *Bas.* 70: 149, 20. Presb. subintroductum habens ab officio cessabit - ἀργῶν, ἀργία *Bas.* 88: 172, 3; sacerdotio - κερωσῶν, κερωσῶν non ultra fungetur *ibid.*: 172, 5. Monachi fugitivi e monasterio, dein nupti et ad sacerdotium promoti ne admittantur ad celebrandum - ἐκ λειτουργίας ἀδεκτοί *Tim.* 28*: 257, 25. Metropolitanus, haereticus factus, privatus omni effectu - ἀνεργητός contra suffraganeos erit *II* 1: 58, 12; episc. haereticus sacerdotio - κερωσῶν alienus erit *III* 2: 59, 4.

Omnis clericus in aliena dioecesi praeter, immo contra voluntatem ordinarii sui degens ministrare non potest - μηκέτι λειτουργεῖν *Ap.* 15: 15, 10; cessationem hanc - ἀργία - spernens eosque pro clericis admittens episcopus excommunicatur *Ap.* 16: 15, 20. Clerici maiores et subdiac., ab uxoribus se non continentes, removeantur ab ecclesiast. officio - καθῆκον *Carth.* 25: 241, 12; clericos graviter peccantes a ministerio - λειτουργία removeri *Carth.* 27: 243, 8.

Clerici sine titulo ordinati irrita est ordinatio, nec potest ministrare - ἀνεργεῖν *IV* 6: 74, 20. Presbyteris, diac. et subd., secundas nuptias contrahentibus cessandum est ab omni sacerdotali ministerio sive exercitio - λειτουργία ἦτοι ἐνέργεια, honore cathedrae et loci

in sacrario servato *VI* 3: 128, 2; a reliquis operationibus - ἐνέργειαι abstinere *VI* 26: 136, 17. Episcopus ob cupiditatem clericum a ministerio - λατουργία coercens puniatur *VII* 4: 253, 3. Saecularia negotia suscipientes presbyteri et diaconi ex officio suo clericali - ἐκείνου κλήρου expellantur *AB* 11: 468, 12.

Omnis episcopus praesulem suum continentem deponatur et ab omni operatione sacerdotali decidat *III* 17: 326, 20. Simoniaci ordinati decidunt a sacerdotio - ελναι ἀπὸ ἱερέων, communicant vero in sacrario *Tar.* 1: 327, 23.

3. Suspendio a dignitate: presbyter post ordinationem nubens ab ordine deponatur - τῆς τάξεως κατερίθαι *Neoc.* 1: 75, 15. Pascha cum Iudaeis celebrantes episc., presb. vel diaconi etiam omni extrinseco honore - ἔξωθεν τιμῆς priventur *Ant.* 1: 105, 8; chorepiscopus, praeter consensum ordinarii sui ordinans presb. vel diac., depositus fraudetur honore - τιμῆς *Ant.* 10: 112, 19; episcopus vel presb., ad imperatorem recurrens, abiiciendus etiam ab honore - ἀξίας *Ant.* 11: 113, 10. Episcopus de gradu suo deiectus - τοῦ βαθμοῦ ἀποκινήσῃ ad Rom. episc. recurrere potest *Sard.* 5: 164, 17; contra synodi decreta agentes honorem dignitatemque - τιμὴν καὶ ἀξίωμα amittunt *Sard.* 20: 187, 15. E gradu excidere - ἀπὸ βαθμοῦ πίπτειν unica poena contra clericos *Bas.* 3: 100, 16; clerici a quolibet gradu - βαθμὸς deponendi, si impudicitiam osculo graviores commiserint *Bas.* 70: 150, 2.

Metropolitanus haereticus etiam gradu episcopatus privabitur - βαθμοῦ ἐκβαλθῆναι *III* 1: 58, 17; episcopus haereticus etiam a gradu cadit - βαθμοῦ ἐκπίπτειν *III* 2: 59, 5; synodi decreta commoventes omnino a gradu excidunt - βαθμοῦ ἀποκρίπτειν *III* 6: 61, 11.

Presbyter schisma provocans proprium

locum perdat *Carth.* 11: 225, 5; episcopus decreta de ordinatione episcopi continentens ipse se honore - τιμῆς privabit *Carth.* 13: 227, 6; clerici ab episcopo ad honorem - τιμὴν ampliore promoti, si non obtemperaverint, ne in gradu - βαθμῷ iam habito ministrent *Carth.* 31: 246, 10; ecclesiae dicata bona revocans, honore - τιμῆς ecclesiastico indignus iudicetur *Carth.* 32: 248, 1; continentiam ab uxore non servantes ab ecclesiastico removeantur officio - τάξεως *Carth.* 70: 312, 20; ad tribunalia civilia recurrens honore proprio - τιμῆς privetur *Carth.* 104: 369, 8.

Simoniacus ordinans proprii gradus - βαθμὸν periculo subiacebit *IV* 2: 70, 14; simoniae mediator proprio gradu - βαθμὸν decidat *ibid.*: 70, 23; in duabus dioecesium simul institutus gradu decidat *IV* 10: 78, 13; episcopus per imperatoriam potestatem sedem suam ad metropolitanam elevans gradum - βαθμοῦ amittat *IV* 12: 79, 18; societati secretae adscripti a gradu - βαθμοῦ proprio arceantur *IV* 18: 84, 8; episcopi defuncti patrimonium diripientes graduum suorum - βαθμὸς periculo subiacebunt *IV* 20: 86, 20; item, raptoribus mulierum cooperantes aut eos adiuvantes *IV* 27: 90, 12; citra crimen dignitate - ἀξίωμα amoti ad episcopalem dignitatem - ἀξίαν revertentur *IV* 29: 94, 8. Hymno trisagio addentes «qui crucifixus est pro nobis» sacerdotali dignitate - ἀξίας spolientur *VI* 81: 218, 13; raptoribus mulierum cooperantes vel eos adiuvantes e proprio gradu - βαθμὸς excidere *VI* 92: 228, 2.

Presbyter vel diaconus ordinarium suum non commemorans omni sacerdotali honore - τιμῇ privetur *AB* 13: 471, 19; sectatores quoque eorum a proprio honore excidunt *ibid.*: 472, 7; residentiae legem non servans episcopus ab episcopi dignitate et honore

- τιμῆς καὶ ἀξίας ...ac pontificali dignitate ἀρχιερωσύνης alienabitur *AB* 16: 477, 13 et 19.

Decreta a Nicolao I Romano episc. non observantes a proprio honore simul et ordine - τιμῆς καὶ τάξεως decidunt *VIII* 2: 297, 4 et 1; 1; sectatores Photii ad pingendas iconas admittens proprio gradu - βαθμὸν periclitetur *VIII* 7: 307, 14 et 7; chirographa a clero ad suam securitatem exigens patriarcha honore proprio - τιμῆς decidat *VIII* 8: 309, 11 et 8; clericus omnis a praesule suo se separans omni operatione et honore - ἐνεργείας καὶ τιμῆς decidat *VIII* 10: 312, 2 et 311, 19; metropolitanus patriarchae non obsequens, etiam dignitate et honore decidat *VIII* 17: 326, 20. Episcopus, si monachus fiat, ipse seipsum episcopali gradu - βαθμοῦ privavit *S. Soph.* 2: 485, 17.

4. Reductio ad inferiorem gradum: episcopum in gradum presbyteri redigere - εἰς πρεσβυτέρου βαθμὸν sacrilegium est *IV* 29: 94, 1. Episc. catharus conversus presbyteri honorem - τιμὴν, vel chorepiscopi locum - τόπον obtinebit, si in eadem dioecesi catholicus episc. iam habetur *I* 8: 31, 10 et 14. Presbyteri suspensi a publico tantum ministerio se abstinebunt, privatim sacerdotis officia - τὰ τῶν πρεσβυτέρων implere poterunt *Bas.* 17: 118, 1.

In aliena dioecesi praedicare audens episcopus ab episcopatu desistat, presbyteratus officia - τὰ τοῦ πρεσβυτερίου impleat *VI* 20: 152, 9; diaconus officialis se supra presbyterum extollens, ex proprio gradu deiectus, ultimus in suo ordine - τάξις sit *VI* 7: 133, 13; Diaconus, peccata occultata si confitetur, subdiaconi officium assumat *Neoc.* 10: 80, 4. Hegumenus monachum non praemissa trienniali probatione, admittens, ab hegumenatu decidat, ad monachum reducatur *AB* 5: 456, 20.

5. Exclusio simpliciter a clero (sine mentione reductionis ad commun. laicalem). N. B. Nescio utrum «excidere episcopatum, «clero», ut in sequentibus, non addita voce «proprio» - οὐκείος, ὅσιος, suspensionem ab officio (supra n. 2) significant, an exclusionem a clero; item, de καθαιρεῖσθαι.

Presbyter nubens post acceptam ordinationem expellatur - ἐξωθεῖσθαι *Neoc.* 1: 75, 15. De peccato mortali convictus a clero abstineat - πεποιθεῖν *I* 2: 25, 10; usuras percipiendi deiciatur a clero et alienus existat a regula (i. e. catalogo clericorum) - καθαιρεθῆσθαι τοῦ κλήρου καὶ ἀλλότριος τοῦ κανόνος ἔσται *I* 17: 38, 19. Episcopus in aliena dioecesi iniussus clericos ordinans ipso facto damnatus declaratur *Ant.* 13: 115, 16.

Καθαίρεισθαι in cc. Apostolorum latine redditur per deponi usque ad c. 50 (versione dionysiana), exceptis cc. 11: 13, 7; 23: 18, 2; 42: 29, 11; 44: 30, 13; 45: 30, 19; 46: 31, 6, ubi redditur per «damnari»; post c. 50 (e cod. Veronensi, exeuntis VI s.) habetur «degradari»; in c. 81: 49, 8 ἀποκρίθῃ redditur per «deponatur».

Ne ante condemnationem a synodo «episcopatus» - ἐπισκοπή episcopo adimatur *Carth.* 87: 332, 15; damnatus autem, ab episcopatu - ἐπισκοπῇ discedat *ibid.* 88: 333, 6; excommunicatus, si in aliena dioecesi communicare tentet, lacturam clericatus - κλήρωσις excipiat *ibid.*: 105: 369, 15; se conversionem haereticorum procurasse mentitus, etiam episcopatum - ἐπισκοπῇ amittat *ibid.*: 124: 396, 3.

Cum haereticis communicantes alimenta tantum recipiant, orthodoxis in eorum locum suffectis *Theoph.* 2: 264, 8; parochus post peccatum grave ab ignorante institutus nequit nequidem presbyter amplius esse *Theoph.* 3: 265, 18; presbyter ordinatus, ignorata eius indignitate, expellendus est *Theoph.*

6: 267, 16. Episcopus rite depositus ab officio etiam titulum amittit, nec amplius episcopus nominatur *Cyr* 1: 277, 15 et 26.

Nestorii sectatores episcopi sacerdotio - *Ιερωνύμης* alieni declarantur *III* 2: 59, 4; clerici quoque depositi *ibid.* 3: 60, 9; depositi ob crimina et a Nestorio absoluti nihilominus depositi permanent *ibid.* 5: 61, 1; episcopus baereticus episcopatu depositus - *ἄλλοτριούσθαι* τῆς ἐπισκοπῆς καὶ εἶναι καθηρημένον *III* 7: 62, 24; clericum e catalogo cleri expelli - *ἄλλοτριος* τοῦ κανόνος *I* 17: 38, 18; - τοῦ κλήρου ἐκπίπτειν, e clero casurus *III* 7: 62, 24.

Episcopi amoti - *ἀποκινηθέντες* *IV* 29: 93, 12; amoti ab actu episcopatus - τῆς πράξεως τῆς ἐπισκοπῆς *ibid.* 94, 4. Deponi - *καθαίρεσθαι* in cc. VI conc.: v. *intra n.* 6. Clero amotos esse - *ἀποκατηρωμένους* qui in oratoris privatis missam celebrant *AB* 12: 470, 2; schisma faciens clericus deponatur et omni honore ecclesiastico privetur *ibid.* 13: 471, 18; item, episcopus depositus declaratur *ibid.* 14: 473, 5; item, metropolitanus omni sacerdotio - *ἐπαρτία* alienus *ibid.* 15: 474, 10. Patriarcha CP et suffraganei eius, non saevientes contra principes illudentes res divinas deponantur et a proprio sacerdotio et honore pellantur *VIII* 16: 322, 3; ad synodum a patriarcha vocati metropolitani spermentes et contumaces deponantur omnibus modis *ibid.* 17: 326, 20 item, episc. tradens locatorio pacto bona ecclesiae deponatur omnibus modis *ibid.* 23: 335, 32; sectatores Photii depositi sint et nequaquam in sacerdotali catalogo recipiantur, paenitentes autem ad communionem tantum admittantur *ibid.* 25: 338, 10.

6. Reductio ad communionem laicalem. Paulianistae clerici conversi, si digni, rebaptizandi ac ordinandi, secus abici - *καθαίρεσθαι*, i. e.

laici declarandi *I* 19: 40, 20. Ad alienam sedem se transferentes episcopi nec laicam habeant communionem - *κοινωνία* τῶν λαϊκῶν *Sard.* 1: 160, 16; *λαϊκή κοινωνία* *ibid.* 2: 161, 18. Diaconus fornicator in locum laicorum deictus - τόπον τῶν λαϊκῶν ἀνωθεὶς, communionem recipere poterit *Bas.* 3: 100, 13; omnis clericus graviter peccans contra sextum deponetur - *καθαίρεθῆσεται* *ibid.* 32: 131, 10; 70: 150, 4 et 149, 23. Clerici ordinationi suae infideles ut laici recipiendi *Tim.* 26*: 256, 22; omnis clericus in aliena dioecesi contra voluntatem ordinarii degens depositus sit, communicet tamen ibi - *κοινωνεῖτω* *Ap.* 15: 15, 13; Christum denegans, reiciatur, paenitens vero, plebeius - ὡς λαϊκός recipiatur *Ap.* 62: 40, 7. Presbyter violator monialis ne ut laicus quidem missae participet - οὐδὲ ὡς λαϊκός συνέχεσθαι *Theoph.* 3: 265, 19.

Deponi - *καθαίρεσθαι* in VI 4: 130, 9; 5: 131, 5; 6: 132, 7; 9: 137, 5; 10: 137, 12; 11: 138, 6; 12: 139, 20; 13: 143, 6; 15: 144, 12; 17: 149, 6; perpetuam depositionem et reductionem ad communionem laicalem significat ut in c. sequenti: 21: 152, 18. Clerici censuris subiecti depositi et ad communionem laicam redacti - *λαϊκῶν τόποι*, si se paeniteant, clericalem tonsuram habeant, secus laicum habitum ferant *VI* 21: 153, 2.

Photii sectatores, si se paeniteant ad perceptionem sacramentorum admittantur *VIII* 25: 338, 10.

7. Exclusio ab ecclesia, superaddita depositioni. Episcopus ad imperatorem recurrens eiiciatur a communionem - *ἀποκηρύττεσθαι* καὶ ἀπόβλητον *Ani.* 11: 113, 9; vacans episc. vacantem ecclesiam invadens abiciendus - ἀπόβλητος est *Ani.* 16: 117, 8. Christum denegans clericus relicitur omnino - παντελῶς ἀποβάλλεσθαι *Ap.* 62: 40, 7; abstinens a matrimonio, carnibus et

vino propter abominationem eiiciatur ex ecclesia - ἀποβάλλεσθαι *Ap.* 51: 35, 17; Clerici merito facinorum suorum ecclesia pulsi *Carth.* 9: 222, 18; brachio saeculari tradendum clericum contumacem sola synodus primatialis statuit *ibid.* 266, 2 et 19; Apiarius presbyter dolendus, de ecclesia Christi amotus - ἀποκινεῖσθαι *ibid.* *Apiar.* 436, 10.

Presbyterum monialis violatorem ecclesia separare - χωρίζειν consuevit *Theoph.* 3: 265, 20; fornicator, lector ordinatus, eiiciatur - ἐκβάλλεσθαι *ibid.* 6: 267, 17; de fornicatione convictus de ecclesia eiicatur - τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεσθαι *ibid.* 9: 269, 24. Clericus iam a clero amotus, si persistat, deponatur - *καθαίρεσθαι* *AB* 12: 470, 5. Metropolitanus suffraganeos exactio-nibus gravans deponatur et seque-stretur ut sacrilegus *VIII* 19: 329, 8.

8. Anathema depositioni superadditum vel eam includens: v. anathema.

9. Notanda. Depositio utrum latae an ferendae sententiae sit: v. latae sententiae; an depositio unica censuta in clericos sit: v. poenae in clericos; a quo in quem fertur: v. iudex 2 et 3. Depositio realis, i. e. spoliatio rei a caractere sacro: v. exsecratio.

DESPONSATA virgo, *μνηστευθεῖσα*: rapta, etiamsi insuper violata fuerit, desponsato reddatur *Anc.* 11: 64, 20; hic autem eam retinere aut dimittere potest *Bas.* 22: 124, 15; desponsato adhuc vivente, desponsatam sibi matrimonio coniungens, adulter est *VI* 98: 235, 12: v. lector 3.

DEUS, ὁ θεός *Bas. proem.* 140, 21; de deo recta notio habenda *Nyss.* 1: 207, 5; dei clementia fundamentum reconciliationis paenitentium est *Laod.* 2: 131, 11; Ipse essentialiter bonum

- τὸ θῆναι καλὸν est *VI* 41: 178, 19; omnia propter deum, finis vitae christianae est *VII* 22: 282, 8; deus creator: v. creatio.

DEUSEDIT, S. R. E. cardin. *AB instr.* 446.

DIABAAAAEΣΘAI, culpabilem esse *Carth.* 8: 222, 8; 19: 236, 6.

ΔΙΑΚΟΝΙΚΟΝ, «secretarium», pars ecclesiae, ubi vasa sacra asservantur: subdiaconus in δ. locum non habeat, nec vasa sacra tangat *Laod.* 21: 139, 13; «sacrarium» in versione Isidor. *ibid.* app.

DIACONISSA, - *διακόνισσα*: diaconissae paulianistarum nullam impositionem manus - *χειροθεσίαν* habent, inter laicos deputari *I* 19: 41, 3; d. τῆς διακόνου corpus deo consecratum est *Bas.* 44: 136, 10; cum pagano fornicata septimo anno admittenda, in castitate vivens *ibid.* 136, 3; *διακόνος* nubens anathematizanda cum consorte *IV* 15: 81, 20; ne ante quadragesimum aetatis annum ordinetur - *χειροτονεῖσθαι* *ibid.* 81, 18; *VI* 14: 144, 2; probatio severa praecedat *IV* 15: 81, 20; uxor electi episcopi ab eo separata, si digna sit, ad diaconatus - *διακονία* dignitatem promoveatur *VI* 48: 186, 11; eandem esse diaconissam ac viduam *VI* 40: 176, 17: vidua 1, v. lrgines.

DIACONUS, *διακόνος*. 1. Minister episcopi sui est *I* 18: 39, 18; diaconi assistant synodo *Carth. proem.* 250, 22; 288, 13; ibique ministrant *Carth.* 97: 361, 14; in curia episcopali officia tenent *VI* 7: 132, 16: v. archidiaconus; ab episcopo delegantur ad negotia in alia dioecesi tractanda *ibid.* 133, 6; ad imperatorem ipsi mittendi, personam episcopi sui agentes *Sard.* 8: 170, 10; in Actibus Apost. dispensatores, non ministri cultus ostenduntur *VI* 16: 147, 14.

2. D. ab uno episcopo ordinatur *Ap.* 2: 8, 14; ne ante vigesimum quintum aetatis annum ordinetur *Carth.* 16: 231, 4; *VI* 14: 144, 1; in sacro ministerio functiones: «offerre» - ἀναφέρειν (praesentare) panem et vinum et praedicare *Anc.* 2: 57, 13; potestatem «offerendi» - προσφέρειν (s. sacrificium offerre) non habet *I* 18: 39, 10; inferior sacerdote est *ibid.*: 39, 19; ne ante sacerdotem sedeat *ibid.*: 39, 24; *VI* 7: 132, 16; huic s. communionem praebere non licet *I* 18: 39, 7; in Alexandr. autem ecclesia licet *Tim.* 21*: 253, 13; fideiibus s. communionem praebet *VI* 23: 153, 5; *Tim.* 24*: 255, 18; episcopo non celebrante, presbyterum ad dividendum s. panem in particulas pro s. communione fidelium adiuvat *Tim.* 22*: 253, 25; soli d. orationem portare licet *Laod.* 21: 139, 19.

3. Nupti ad diaconatum promoveri possunt: v. matrimonium clericorum; ante ordinationem protestatus se post ordinationem nubere velle, nubat; si siliuerit, nubere nequit *Anc.* 10: 64, 6. Numerus diaconorum ad septem pro dioecesi statuitur *Neoc.* 15: 82, 6; sed necessitatibus cuiusque dioecesis determinandus est *VI* 16: 144, 17.

4. Fomicator d. deponendus *Bas.* 3: 100, 11; 70: 150, 2; peccata occultata confitens officium subdiaconi assumat *Neoc.* 10: 80, 4; v. depositio 7; appellans d. a tribus episcopis audiatur, ordinario suo praesidente *Carth.* 12: 226, 3; 14: 227, 17; appellatio d. contra sententiam ordinarii sui fit ad metropolitanum *VIII* 26: 338, 24.

ΔΙΑΚΡΙΝΟΜΑΙ, «discernere», i.e. dubitare *Gangr.* 4: 91, 4.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ, cognitio de causa *Carth.* 104: 369, 7; *AB* 13: 471, 11; διαγνώσαι *Carth.* 20: 237, 9; v. iudicia 1.

ΔΙΑΛΛΑΛΙΑ, «acclamatio», decretum a

concilio per acclamationem *III* 7: 61, 15 *tit.*; *intr.*: 56 n. 14.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ, «obtestatio» *Bas.* 90: 176, 7; testari eos - διαμαρτυράσθαι *Bas.* 85: 158, 23; *VII* 1: 247, 1; v. προσημαρτυρία.

DIANEUS, episc. Caesar. in Cappad. *Ant. intr.*: 101 n. 12.

ΔΙΑΤΥΠΩΣΙΣ βασιλική, «scitum principale», imperatorium decretum *Carth.* 97: 361, 14; «ordinatio», dispositio de rebus suis *Carth.* 81: 322, 11; «forma» ordo *IV* 8: 76, 7.

ΔΙΚΑΙΟΙ τυγχάνουσιν, ius habent: *IV* 29: 94, 20; τὰ δίκαια, iura, privilegia *III* 8: 65, 6; *IV* 2: 80, 3; *VI* 39: 174, 4.

ΔΙΚΑΙΟΤΕΘΑΙ, iustificatum esse (per I. C.) *Carth.* 111: 378, 10.

ΔΙΚΑΣΤΑΙ, «iudices», episcopi delegati a coepiscopis ad synodum peragendam *Carth.* 127: 398, 13; v. iudex.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ, tribunal, δημόσιον, civile *Carth.* 15: 228, 15; v. iudicia publica.

ΔΙΚΗ, «ultio», poena *Ant.* 13: 115, 16.

DIDACHE ss. Apostolorum *Ath. intr.*: 60.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, 1. doctrina christiana scripta: v. κήρυγμα vel non-scripta: v. δόγμα, traditio *Bas.* 91: 179, 10; ambo eadem vim habent *ibid.*: 179, 15; evangelizare et docere primum propositum apostolorum fuit *Petr.* 9: 46, 3; catechismus pueris ac familiaribus a clerico faciendus *VII* 10: 265, 9; docere doctrinam divinae ac humanae sapientiae valde proficuum *VIII* 7: 306, 20 et 16; sapientia profana nova a Photio et sectatoribus edocta, a ss. patribus et doctoribus aliena *VIII* 9: 309, 26; chirographa ad docendum a Photio eis concessa irrita sint *ibid.*: 310, 2 et 7; docere potest quisque idoneus, praetur

haereticos *ibid.*: 310, 9; et indignos *VIII* 7: 306, 22.

2. Διδάσκαλοι doctores ecclesiae *VI* 68: 206, 6; luminaria et doctores, quorum doctrina in praedicatione sequenda *VI* 19: 151, 7; v. praedicatione. In ecclesia docendi munus - διδασκαλικὸν ἔξωμα non laicis permissum *VI* 64: 201, 4, sed quibus illa gratia - χάρις data est *ibid.*: 201, 9; publica praedicatione - διδασκαλία avaritia curanda est *Nyss.* 6: 222, 1; publice docere in aliena dioecesi episcopo vetatur *VI* 20: 152, 6; v. episcopus 6.

DIDYMUS, Alexandriae magister *Cyr. intr.*: 274; damnatur a quinto concil. *VI* 1: 116, 21.

ΔΙΕΚΔΙΚΕΙΣΘΑΙ, «defensari», poenam sententiati suspendere *Carth.* 62: 299, 14.

DIES datus - ημέρα, a iudice ad causam agendam *Carth. prooem.*: 251, 13; v. accusatio 5, tempus 1.

ΔΙΓΑΜΙΑ, secundae nuptiae, διγάμοι: v. matrimonium 9-10-11.

DIGNITAS ecclesiastica: v. depositio 3 (suspensio a dignitate).

DILATIO, ἀναβολή: ne ultra tres menses fiat ad ordinandum episcopum *IV* 25: 89, 2; ἀναβάλλεσθαι morari *Carth.* 121: 392, 14; v. tempus 2.

ΔΙΩΚΕΣΘΑΙ τῆς ἐκκλησίας, ecclesia pelli *Carth.* 9: 222, 18; v. depositio 7.

DIOCLETIANA persecutio *Petr. intr.*: 31.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ, Tarsens. episc., destinatarius epistolae de matrimonio cum glorie aut cum leviro *Bas.* 87 *prooem.*: 160, 14 et 22; 161, 2; *Bas. intr.*: 87.

DIOECESIS: 1. Unius episcopi territorium: ἐκκλησία «suam ecclesiam» *IV* 20: 86, 3; v. ἐκκλησία 2;

«paroecia» *I* 16: 37, 17; v. παροικία 1; «civitas» *I* 8: 31, 16; v. πόλις.

2. «Dioeceses» - παροικίαι, paroeciae rurales *Carth.* 54: 278, 8; 56: 284, 7 et 11 et 20; v. παροικία 2.

3. Dioecesis amplectitur civitatem et agros *Ap.* 35: 24, 21; limites dioecesis ne mutantur, antequam synodus provincialis de hoc decernat *Carth.* 120: 390, 17; dioecesis ne dividatur sine consensu ordinarii loci *Carth.* 53: 273, 5; civitas popuosa facta in dioecsim novam erigi potest *Sard.* 6: 167, 17; d. nova ne erigatur, nisi ex decreto synodi provinc. perfectae et de consensu ordinarii loci *Carth.* 98: 362, 9; civitas nova a potestate civili condita in dioecsim erigitur *IV* 17: 83, 14; *VI* 38: 172, 15; v. episcopi 3c (institutio), provincia.

4. Διοίκησις - primatia, pars imperii romani per Orientem, plures provincias ecclesiasticas amplectens; enumerantur: Aegyptus: v. Alexandria; Oriens: v. Antiochia; Asiana dioecesis: v. Ephesus; Pontica: v. Caesarea in Cappad.; Thracica: v. Heraclea in Thracia *II* 2: 46, 17 et 19; 47, 2; ὑπὲρ δ. ἐπίσκοποι, primatiales episcopi *II* 2: 46, 9; v. primatiae.

5. δ. δημοσία «administratio publica» *Ap.* 81: 49, 6; v. saecularia negotia 2.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, Alexandr. episc.: vita *Dion. intr.*: 1; *Ath. intr.*: 59; peritus in re canonica *Bas.* 1: 94, 3; «magnus» *ibid.*: 96, 8; eum fecellit, Pepuzenos non valide baptizare *ibid.*: 96, 7; mediator in contentione de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.*: 300; opinio particularis de reconciliatione moribundorum *Dion.* 5*: 15, 1; *Nyss. intr.*: 202; v. rebaptizatio, moribundi.

— areopagita, de hierarch. eccl.

I 4 in VII 2: 249, 15; VIII 1: 293, 19.
— exiguus, collectionem canonum
Antiochenam latine vertit *Intr. gener.*
I: CCO p. 8.

DIONYSI execrandum nomen in tor-
culari invocatur VI 62: 199, 11: v.
paganus 2.

ΔΙΟΣΚΟΠΟΣ, Alexandr. episc. confusio-
nis naturarum in Christo auctor VI 1:
116, 5; Romanum episc. suis scriptis
calumniatus, ideoque damnatus VIII
21: 332, 7.

— episc. Hermoupolis CP 1: 439,
15.

ΔΙΦΘΕΡΑ, codex membranaceus *Laod.*
15: 136, 17.

DIPTYCHA, in — referri: v. ἀνα-
φύκειν: inter episcopos post mortem
non refertur, qui haereticos suos he-
redes constituit *Carth.* 81: 322, 5.

DISCIPLINA ecclesiastica, bonus ordo
1. Ἡ ἐπιστήμη *Sard.* 10: 174, 9; ἐπ.
τῆς καθολ. ἐκκλησίας *Sard.* 16: 184, 9;
ἐπ. εὐαγγελικῆ καὶ ἀποστολικῆ *Carth.*
102: 367, 20.

2. Κατάστασις *Carth.* 10: 223, 19;
47: 266, 14; *Ant.* 13: 155, 10: v.
κατάστασις 1.

3. Τάξις I 18: 39, 21: v. τάξις 1.

DISPENSATIO: v. οἰκονομία.

DISPOSITIONES paenitentis, 1. mo-
dus conversionis - τρόπος ἐπιστροφῆς
et ante omnia vita anterior et subse-
quens scrutanda sunt ab episcopo pro
paenitentia publica *Anc.* 5: 60, 15;
vita ante et post conversionem pen-
sanda *ibid.* 9: 63, 21; vita anterior
mulieris a barbaris corruptae *Greg.* 1:
20, 17; mortificatio - κάματος et humi-
litas considerandae sunt *Anu.* 2: 57, 15;
conversatio et fides paenitentium ab-
breviat tempus paenitentiae *Neoc.* 3:
76, 16; ad paenitentiam admittendi qui
veraciter paenitentiam gerunt - μετα-

μελῶνται γνησίως I 11: 33, 6; proposi-
tum - προαίρεσις, species paenitentiae
et re ipsa, non simulatione facta con-
versio, metu et lacrimis ac patientia
et bonis operibus demonstratur I 12:
34, 6; paenitentia non tempore, sed dis-
positionibus metienda *Bas.* 2: 100, 6; si
lacrimae, si vita digna *ibid.* 7: 104, 15;
si confessio sincera, nimia cordis pae-
nitentia, maior cordis dolor, tunc in-
dulgentia utendum *ibid.* 74: 151, 12;
item, conscius esse magnitudinis pec-
cati, dominum cum lacrimis quaerere,
fructus paenitentiae demonstrare *ibid.*
75: 152, 4; insignis sit paenitentia cor-
dis *ibid.* 82: 156, 14; fructus paeniten-
tiae non tempus, qualitatem paeniten-
tiae cordis manifestant *ibid.* 84: 157,
10; indulgentia nimia erga peccatores
haereticis ansam praebet nos calum-
niandi *Bas.* 6: 103, 19: v. indif-
ferentia.

2. Sec. rationem conversionis, et eius
magnitudinem abbreviabitur tempus
paenitentiae *Nyss.* 5: 219, 5; 7: 225, 1;
sponte sua confessus, initia curationis
vitii sui demonstrat, indulgentiorem
paenitentiam habebit *ibid.* 4: 214, 20;
pro ferventiore conversione et con-
versatione minuendum tempus in variis
gradibus paenitentiae *ibid.* 215, 16;
voluntas paenitentis - προαίρεσις fide
dignam esse conversionem monstrat
ibid. 5: 220, 1; dispositio - διάθεσις
ante omnia consideranda, nam volun-
tas - προαίρεσις curat a vitio, non
tempus *ibid.* 8: 225, 25; 226, 3: v.
θεραπεύειν, paenitentia 2.

3. Episcopus de dispositionibus pae-
nitentis iudicat *Anc.* 2: 57, 15; 5: 60,
15; *Theoph.* 13: 272, 16; 14: 273, 21:
v. reconciliatio 2, φιλική
ὁρωπία, οἰκονομία 2.

DISPUTATIO publica, contradictoria,
cum haereticis *Carth.* 92: 344, 6;
93: 347, 5: v. donatistae 3.

DIVITIAE - πλοῦτος cum iustitia et

beneficentia non reprobatae *Gangr.*
epil. 98, 18.

DIVORTIUM, matrimonii solutio: v.
matrimonium 4.

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ, probatio clerici vel mona-
chi et monialis ante admissionem fa-
cienda: v. probatio, clerici 30,
monachi 2, moniales 2.

DOCTRINA christiana: v. διδασκα-
λία, κατήχησις, πίστις, prae-
dicatio.

ΔΟΓΜΑ 1. Usus ecclesiae catholicae
I 8: 30, 12; traditiones ecclesiasticae
non-scriptae, silentio traditae *Bas.* 91:
181, 22: v. ἀγράφον ἔθος; oppon.
κλήρυμα *ibid.*; *Bas. intr.* 89: v. κήρυγ-
μα; arcanae traditionis exempla nu-
merosa *Bas.* 91: 180, 1; 182, 2; 184, 8;
solis initiatis sensus patet *ibid.*:
181, 12.

2. «secta» haereticorum *Carth.* 57:
293, 21.

3. δ. εὐσεβείας, «dogmata», proposi-
tiones ad rectam fidem spectantes
Ap. 37: 26, 5; δ. θεῖα, decreta de fide
VI 1: 121, 14.

DOMINICA - κυριακή, dies honorandus
propter resurrectionem D. N. I. C. *The-*
oph. 1: 262, 10; dies primus et octavus
appellatur *ibid.*: 262, 15; «unus» dies,
non prima in s. scriptura dicitur
Bas. 91: 182, 2; d. ieiunare non licet
Ap. 64: 41, 7; genu non flectendum
propter gaudium *Petr.* 15: 58, 3: v.
genuflexio, communio 7
(quoties), missa 4 κυριακή.

DOMINICUM aureum, templum Antio-
chiae a Constantino I imperat. con-
structum, a Constantio eius filio inau-
guratum *Ant. intr.* 100 n. 1: v.
encaeniis.

DOMINIUM: v. χεῖρ 1.

ΔΟΜΝΟΣ Antiochen. episc., nepos Joan-
nis episc. Antioch., destinarius epi-
stolae *Cyr. intr.* 275, 1: 276, 7.

DOMUS sacrae - οἶκος εὐαγγελιστῶν, episcopia
et monasteria VII 13: 268, 16; d. in
nomine dei aedificatae, honorandae
sunt *Gangr. epil.* 99, 3 et 8: v. ἐκ-
κλησία 1, oratoria.

DONATIANUS senes, metropolitaneus
prov. Byzaceniae *Carth.* 127: 398, 19.

DONATIO, a clericis ne conferatur aca-
tholicis, etiamsi «consanguinei» existant
Carth. 22: 238, 5.

DONATISTAE, schismatici in primatia
Carthaginensi, de quibus in syn. Ro-
mana et Arelatensi *Pape:* 513.

1. «Sectam» - δόγμα constituunt *Carth.*
57: 293, 21; haeretici et schisma-
tici appellantur *Carth. proem.*: 304,
17: v. schismatici 2; ex unitate
corporis dominici praecisi *Carth.* 66:
305, 20; eorum «praepositi» - ἀρχιερεῖς
(non episcopi) appellantur *Carth.* 91:
341, 13; episcopos Severum et Maca-
rium occiderunt, Theasium et Victo-
rem caederunt *Carth. proem.*: 373, 5;
decreto imperatorio ex Africa exclusi
Carth. 94: 356, 19; maximianistae,
schismatici a donatistis separati *Carth.*
69: 311, 2; 67: 307, 10: v. impe-
rator 3, haeretici 6 (activitates
prohibitae).

2. Baptismus et ordinationes ca-
tholicorum non recognoscunt, com-
munionem catholicam abominantur,
quod erga Maximianistas non faciunt
Carth. 69: 311, 12 et 22; eorum bap-
tismus et ordinatio non iteranda *Carth.*
48: 265, 9; 57: 292, 15: v. Capu-
ensis syn.; ab Anastasio episc.
Roman. petenda licentia ut a d. bap-
tizati post conversionem ad clerum
promoveantur *Carth.* 57: 291, 5; de
hoc interrogati antea fuerunt, an lice-
ret, Siricius episc. Roman. et Simplicianus
Mediolan. (quorum responsio
negativa fuisse videtur) *Carth.* 47:
263, 9; item, ab Anastasio episc. Ro-
mano petendum ut clerici donatistae

conversi in suis honoribus permaneant *Carth.* 68: 308, 10 et 18; 309, 4.

3. De unitate procuranda, violentiis donatistarum non obstantibus, exhortat Anastasius episc. Romanus *Carth. proem.*: 304, 11; legationem mittendam esse, qui eos ad unitatem et pacem invitet, censet synodus *Carth.* 69: 310, 9; ordinarius loci, collega adiuncto, conventionem - συνέλευσις cum donatistis per magistratum faciat *Carth.* 91: 341, 6; conventionis forma - τύπος *Carth.* 92: 342, 21; 343, 15; 345, 6; disputatio contradictoria publica a delectis ex ambobus partibus in constituto loco et tempore facienda, de iis quaestionibus quae nos separant *Carth.* 92: 344, 6; 93: 345, 7; violentiae donatistarum post conventum: *Carth.* 93: 348, 4.

Conversi populi quomodo et quibus episcopis attribuendi *Carth.* 117: 386, 8 sqq.; conversio eorum non neglegenda *Carth.* 121: 392, 8: v. episcopus 56.

DONATUS - Δονάτος, episc. *Cypr.* 1: 304, 19.

— alius - Δονάτος ἄλλος, episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

— , auctor schismatis; Donati pars *Carth.* 117: 387, 1 et 8.

— , episc., delegatus Mauritan.

Sitifensis ad synod. *Carth.* 117: 399, 3; subscribit epist. ad Caelestinum Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 11.

— , legatus Hadriani II episc. Romani *VIII intr.*: 289.

DONUM - δῶρον. 1. Eucharistia *I* 5: 28, 8.

2. Dona festiva - εορταστικά *Laod.* 37: 146, 5: v. δόσις, communicatio 3, εὐλογία 3.

ΔΙΠΡΟΘΕΟΣ, diaconus Basilii Caesariensis, Romam missus *Bas. intr.*: 85.

ΔΟΣΙΑ, munera ad obtinendum favorem *VII* 5: 254, 11 *tit.*; δόσις datio *ibid.*: 255, 10 et 13; 256, 3.

DOTALIA: v. προικῶνα.

ΔΘΕΟΛΟΓΙΑ, glorificatio, ss. Trinitatis adoratio verbis, speciatim cum Gloria P. et F. cum Sp. s., expressa: πρόπος δ. ex traditione non scripta *Bas.* 91: 184, 20; τὴν δόξαν ἀποδιδόναι *ibid.* 184, 19; forma σὺν ἁγ. πνεύματι *Ath.* 1: 71, 2; *Bas.* 92: 185, 14; *Ap.* 85: 53, 5.

DULCICIUS - Δουλίσιος, legatus Tripolitanae prov., cuius adventui tempestates moram attulerunt *Carth. proem.*: 340, 7.

ΔΥΤΙΚΟΙ, occidentales: τόμος τῶν Δ., tomus Damasi *II* 5: 48, 18 *app.*

E

EBRIETAS, μέθη, vitium clericis vitandum *Ap.* 42: 29, 20; 43: 30, 4: v. caupona.

EKBAAAEIN, ἐκβάλλεσθαι, elicere: τῆς ἐκκλησίας, exterminare de ecclesia *Sard.* 14: 179, 20 et 23; τῶν προσευχῶν, ecclesia elici *Bas.* 22: 125, 3; *Theoph.* 9: 269, 24; *Theoph.* 7: 267, 16 et 17: v. excommunicatio 2.

EKBIBASTAI, «executores» 1. iudices arbitri, ad litem componendam in appellationibus *Carth. Apiar.*: 453, 22;

2. Commissarii imperiales ab imperatore postulandi quinque pro provinciis ecclesiae Africanae, qui in rebus ecclesiae apud potestatem civilem intercedant *Carth.* 96: 359, 13.

EKKAAEEZΘAI, «provocare»: v. appellatio 1.

EKKHPYTTEIN, excludere, excommunicare *Greg.* 2: 22, 12; τῶν εὐχῶν *ibid.*: 5: 26, 10; 7: 27, 16; ἐκκλησιαστικὸς exclusus ex ecclesia dei *ibid.*: 2: 22, 4; *Abc.* 18: 69, 19; κατὰ πᾶσαν ἐκκλησίαν ex omnibus eccl. *Bas.* 88: 172, 8: v. excommunicatio 2.

EKKΛΗΣΙΑ, ecclesia 1. Domus orationis: eccl. parochialis ruralis *Ant.* 10: 112, 9; *Sard.* 12: 177, 21; eccl. ubi eucharistia offertur, domus Christi est *Cypr.* 8: 289, 1; ἐκκλ., oratorium publicum, dist. a κυριακὸν (eccl. parochiali) *VI* 74: 212, 4; ἐπ' ἐκκλησίαις in ecclesia, publice *VI* 81: 218, 9; dist. ab oratorio privato - εὐκτήριος οἶκος *VII* 10: 264, 16; in ecclesia habetur πύλη τοῦ εὐκτηρίου, νάρθηξ, πύλη τοῦ ναοῦ *Greg.* 11: 29, 10-15; 30, 2; eccl. consecranda cum depositione reliquiarum *VII* 7: 261, 2;

dedicatur, inthronizatur, commotae mensae stabiliuntur *VIII* 4: 300, 13; intra saeptum, aream ecclesiae neque caupona, neque esculenta venumdanda *VI* 76: 213, 10: v. oratorium, ναὸς, κυριακόν.

2. Parochia, i.e. populus christianus et aedes sacra: ad quam ordinatur episcopus, presbyter vel diaconus *I* 15: 37, 1; *Sard.* 12: 177, 21; *VII* 15: 272, 14; sedes episcopalis dioecesis *I* 16: 37, 10 et 14; *Ap.* 30: 21, 17; dioecesis, cui subordinantur parochiae rusticae *IV* 17: 82, 20; dioecesis *IV* 25: 89, 6; 26: 89, 13 et 16; ecclesia CP *ibid.*: 28: 91, 9.

3. Sancta mater Ecclesia: eccl. unica: s. unum est baptisma et unus spiritus s. et una ecclesia *Cypr.* 1: 311, 11; a Christo D. N. supra Petrum fundata *ibid.*: 311, 13; unitas ecclesiae a Romana sede tuetur *Pape:* 526; catholica ecclesia unica est quae valide baptizat *Cypr.* 1: 305, 14; extra ecclesiam nulla remissio peccatorum *Cypr.* 1: 308, 3; haeretici ecclesia non sunt *ibid.*: 308, 15; schismatici adhuc pars ecclesiae sunt *Bas.* 1: 95, 10; ecclesiae ab haerese non corruptae *Bas.* 91: 185, 1; ecclesiae prosperitas *Bas.* 18: 119, 7; *VI* 1: 111, 18; pax *Theoph.* 7: 268, 9; ecclesiae luminaria sunt patres *VI alloc.*: 105, 7; ecclesiam catholicam iconoclastae contaminaverunt *VII* 16: 273, 9.

«Ecclesiastici», praesules ecclesiarum *CP* 1: 444, 5; οἱ τῆς ἐκκλησίας «ecclesiastici», membra ecclesiae *Laod.* 10: 134, 19; enumerantur: ἱερεῖς, κληρικοί, ἀσκηταὶ καὶ χριστιανοὶ ἢ λαῖκοι *Laod.* 28: 143, 4; «ecclesiasticum» crimen, ad ecclesiasticam disciplinam spectans *II* 6: 50, 14; *Carth.* 19: 236, 9.

ΕΚΚΛΗΤΟΣ ἔσθαι, 'provocatum fuerit' *Carth.* 95: 358, 18: v. appellatio.

ΕΚΚΟΜΕΙΝ, 'ecclidere', eicere (de ecclesia) *Gangr. epil.*: 98, 2; absconditur omnimodo ab ecclesia *Ap.* 28: 21, 1; 29: 21, 10: v. excommunicatio 2.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ, 'defensio', ecclesiarum coram iudice civili *Carth.* 97: 360, 15; v. ἐκκλησία.

ΕΚΔΙΚΟΣ, 'defensor', syndicus, iuris peritus laicus - σχολαστικός, ab episcopis propositus et ab imperatoria potestate institutus in dioecesi, ut defendat in iudiciis res ecclesiae *Carth.* 97: 360, 10; defensor pauperum adversus potentiam divitum *ibid.*: 75: 316, 4; defensor eccles. *CP IV* 23: 87, 17 et 23.

ΕΚΔΟΣΙΣ, ἐκδιδόναι εἰς χεῖρα transferre bona in potestatem alterius, tradere (in commendam?) *VI* 49: 187, 13; *VII* 12: 267, 3-4-18; huiusmodi venditio - πρᾶσις irrita est *VII* 12: 268, 3: v. bona 5; ἐκδοῦναι, excipere exemplaria - ἰσᾶ actorum *III* 8: 65, 9.

ΕΚΛΗΗΤΟΡΕΣ, conductores *Carth.* 16: 230, 9: v. saecularia negotia 1.

ΕΚΠΗΗΤΕΙΝ, excidere (e gradu): v. depositio 3.

ΕΚΡΙΠΤΕΣΘΑΙ, reici (de ecclesia) *VI* 1: 120, 6: v. excommunicatio 2.

ΕΚΤΟΣ εἶναι, foris esse (ecclesia) *Gangr. syn.*: 88, 25: v. excommunicatio 2.

ΕΓΚΑΙΝΙΖΕΙΝ, dedicare ecclesiam *VII* 7: 260, 7 (*lit.*); 'dedicare' *VIII* 4: 300, 15: v. ecclesia 1.

ΕΓΚΑΛΟΥΜΑΙ, 'conveniri', moneri *Carth.* 121: 392, 11: v. monitio.

ΕΓΚΑΤΑΛΕΓΕΣΘΑΙ, in numero (fra-

trum monasterii) referri *VI* 42: 180, 15: v. catalogus.

ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΘΑΙ, inthronizari in sede (de episcopo) *VI* 37: 172, 1; institui ut monachus *VI* 42: 180, 14; instituere oeconomum *VII* 11: 266, 11.

ΕΓΚΕΧΕΙΡΙΣΜΕΝΟΙ, commissorie ab ordinario suo missi *IV* 23: 87, 7; administrantes bona ecclesiae *Gangr.* 7: 92, 10.

ΕΓΧΑΡΑΤΤΕΙΝ, depingere iconam *VI* 82: 219, 2; 100: 237, 8.

ΕΓΚΛΕΙΣΤΡΑ, secessus, clausura eremitae sive in civitatibus sive in vicis erigitur *VI* 41: 177, 20; in ea clausis egredi non licet, nisi urgente necessitate cum iussione ordinarii *ibid.*: 179, 2: v. eremitae.

ΕΓΚΛΗΜΑ, crimen, caput accusationis *II* 6: 50, 15; *Pape*: 495; ἐργασματοὺν πρᾶγμα causa criminalis opp. πολιτικόν, civilis *Carth.* 15: 228, 12 et 19; *VIII* 10: 311, 13 et 8: v. actio.

ΕΓΚΡΑΤΕΥΕΙΝ, continentiam servare *Gangr.* 9: 3, 4: v. continentia 5.

ΕΓΓΡΑΦΟΣ, in scriptis tradita: διδασκαλία doctrina christiana *Bas.* 91: 179, 12; ἡ θεσμοθεσία legislatio *VII* 7: 261, 4; v. ἔγγραφος.

ΕΓΓΥΑΙ, 'fidelissimos', sponsio, satisfactio *IV* 30: 96: 11; 97, 2; 'fidelissio', spondere pro aere alieno alicuius *Ap.* 20: 17, 8.

ΕΙΚΩΝ, icona: σεπτά, venerandae *VI* 82: 218, 20; 217, 20: v. icona, iconoclastae, pictura.

ΕΙΔΩΛΕΙΟΝ, idolorum templum *Anc.* 4: 59, 19; *Bas.* 81: 155, 3 *app.*

ΕΙΔΟΣ, 'species', res: dist. a pecuniis *Carth.* 16: 231, 3; ab obolo *VI* 23: 154, 9; ab auro *VII* 4: 252, 14; iumentum sive aliam speciem *VII* 6: 260, 3.

ΕΙΡΗΝΗ, imperatrix cum filio Constantino VI; praerogativam concilii de ss. imaginibus exercet *VII intr.*: 242; *VII* 1: 245, 5 (*lemma*).

ΕΙΡΗΝΗ, osculum pacis: redditur - δοῦναι episcopo a presbyteris, dein mutuo datur a laicis antequam s. oblatio fiat *Laod.* 19: 138, 16.

ΕΙΡΗΝΙΚΑΙ, 'pacificae': v. litterae 5.

ΕΙΡΗΝΙΚΩΤΑΤΗ, 'pacicissima' synodus; ita se qualificat *Ant. syn.*: 102, 8; in spiritu pacis - εἰρηνικοῦ *ibid.*: 103, 1; credentes τῷ τῆς εἰρήνης ἁγίῳ πνεύματι *ibid.*: 103, 12.

ΕΙΣΔΟΧΗ, admissio clericorum ab episcopo vel sacerdote, monachi ab hegumeno *VII* 19: 277, 16; 278, 7: v. clerici 3.

ΕΙΣΙΕΝΑΙ, 'introire' in ecclesiam *I* 12: 34, 16: v. reconciliatio.

ΕΙΣΘΑΟΣ, introitus sacerdotis ad altare in officio vesperti *VI* 90: 226, 15: v. λυχνία.

ΕΛΑΣΙΑ, exilium *Sard.* 17: 184, 17.

ELECTIO: v. χειροτονία, episcopus 3.

ΕΛΕΓΧΕΙΝ, arguere testes afferendo *12*: 25, 9; *Greg.* 8: 28, 7: v. iudicia.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 1. Libertas in agendo *III* 8: 63, 10; quam I. C. liberator omnium nobis donavit: opp. τυφός, dominatio *ibid.*: 64, 23.

2. Libertas per manumissionem *VI* 85: 222, 1; manumissiones *Carth.* 64: 301, 4; 82: 322, 15; ἐλευθερούμενοι δοῦλοι *VI* 85: 222, 18: v. manumissio.

ΕΛΕΥΘΕΡΩΘΗΣ, liberator hominum *J. C. III* 8: 65, 3.

ΕΛΠΙΔΙΟΥ, episc., legatus Roman., Antiochiam ad Encaenia Dominici aurei missus *Ant. intr.*: 100.

ΕΛΠΙΔΙΟΥΣ, Laodicena. episc. *CP* 1: 439, 13.

ELVIRAE in Hispania synodus *Anc. intr.*: 55 n. 8.

ΕΜΜΕΛΕΙΑ, mater Basilii Caesariensis. *Bas. intr.*: 85.

ΕΜΠΛΘΕΙΑ, 'vitium', cupiditas *VII* 4: 253, 5.

ΕΜPHYTEUSIS, emphyteutica pacta *VIII* 15: 318, 18; emph. traditio bonorum *ibid.*: 319, 11; emph. pactio ad census annuum obligat *VIII* 20: 330, 2; rumpenda est non ab episcopo, sed sententia praetoris *ibid.*: 329, 18 et 330, 14.

ENCAENIIS in —, dedicationis Dominici aurei occasione Antiochiae habita synodus *Ant.* 1: 102, 6 (*lemma, lat.*); *ibid.*: *intr.*: 100.

ENCRATITAE, soboles Marcionitarum sunt *Bas.* 47: 138, 2; a nuptiis et vino abhorrent *ibid.*: 138, 4; lepide de comedendis carnibus quaeruntur *Bas.* 86: 159, 20; incipiunt accedentes ad eorum haeresim rebaptizare *Bas.* 1: 97, 20; Caesareae reconciliabantur per baptismum *Bas.* 47: 138, 7; quia eorum baptismus et ss. ordinationes invalidae erant *Bas.* 1: 96, 14; nunc vero per chrisma (et libellum) reconciliandi *ibid.*: 98, 20; ordinationes quoque validae iam recognitae sunt *ibid.*: 99, 7.

ENCYCLIUS codex *IV intr.*: 67 n. 14.

ΕΝΔΗΜΟΤΕΑ, synodus episcoporum, ob negotium cum imperatoria aula vel cum patriarcha tractandum, *CP* (apud patriarcham) ad tempus degentium: *Genn.* 1: 296, 24; 292, 16: v. synodus primatialis 2.

ΕΝΔΟΣΙΣ, concessio alicuius facti aliunde a regula interdicti *IV* 30: 96, 2; ἐνδεδόκαμεν *VI* 30: 161, 17.

ΕΝΔΥΜΑ μέλαν, amictus niger monialium post benedictionem professio-

nis monasticae induendus VI 45: 183, 5; v. monachus 2.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ, operatio 1. Functio, officium sacerdotale VI 3: 138, 4; ἐνεργῆσαι ὡς κληρικὸι fungi officio clericorum Ap. 45: 30, 19; «ministare», ministerio fungi IF 6: 75, 4; officio presbyteri fungi VI 20: 152, 9; huius ἐνέργειαι enumerantur: benedicere publice vel privatim, corpus Christi distribuere, caeteras functiones sacras exercere VI 26: 157, 2-4-11.

2. Operatio daemonis in possesso VI 60: 196, 14: v. daemon.

ΕΝΘΡΟΝΗΝΑΙ, inthronizari: ἔ. λερατικῇ καταστάσει, inthronizari per canonicam institutionem VI 37: 171, 12: v. ἐγκαθίστασθαι, καθιστᾶν.

ΕΝΟΠΙΑ, dioecesis episcopi Theoph. 7: 268, 13.

ΕΝΕΤΑΤΙΚΩΣ, cavillatorie: falsa interpretatio latini vocabuli «instantissime» Carth. 76: 317, 7.

ΕΝΘΥΜΗΣΙΣ, cogitatio (mala) Neoc. 4: 77, 6.

ΕΝΤΟΛΙΚΟΝ, litterae mandatoriae delegatis synodi ad magistratum datae Carth. 85, 325, 17; eius forma - τύπος ibid. 92: 342, 21: v. commonitorium, litterae 10.

ΕΠΑΓΑΘΟΣ, Marcianopolitan. episc. CP 1: 439, 17.

ΕΠΑΓΕΙΝ, intendere actionem in iudicio II 6: 50, 4: v. accusatio.

ΕΠΑΟΙΔΟΙ, incantatores Laod. 36: 145, 14; VI 61: 196, 17 (tit.): v. pagani 4.

ΕΠΑΡΧΙΑ: v. provincia ecclesiastica.

ΕΠΑΡΧΕΥΤΑΙ: v. suffraganeus.

ΕΠΕΙΣΕΑΚΤΟΣ VI 5: 130, 14 (tit.): v. subintroducia.

ΕΠΗΡΕΙΑ, iniuria (ex barbaris) VI 37:

171, 10; insidiae hominum Ap. 21: 17, 13; Tim. 14: 249, 17.

ΕΦΕΣΟΣ, 1. Sedes metropolitana et primatiae Asiae: praecminentia II 2: 47, 2; cf. I 6: 29, 2: v. Antoinus.

2. Latrocinium Ephesinum IV intr.: 66 n. 1.

3. Concilium oecumen.: historia III intr.: 55; subscriptiones ibid.: 55 n. 8; acta coptica, armena etc. ibid.: 55 n. 10; fides ephesina VI 1: 114, 11.

ΕΦΘΑΙΟΝ τέλειον, viaticum moribundis dandum I 13: 35, 7.

ΕΠΙΒΑΙΝΕΙΝ, «insilire», alienam sedem pervadere II 2: 46, 15.

ΕΠΙΒΟΥΛΟΣ, insidiator Ap. 24: 18, 18; insidiae in latrocinio describuntur Nyss. 5: 217, 16.

ΕΠΙΚΗΡΥΤΤΕΣΘΑΙ, «pronuntiari»: ὁμῶς ad titulum beneficii specificando nominari IV 6: 74, 17 et 20; Bas. 10: 110, 21: v. clerici 5.

ΕΠΙΧΩΡΙΩΣ, «provinciales», ad provinciam pertinens Carth. 107: 374, 7: v. χωρά 2.

ΕΠΙCLESIS, ἐπίκλησις, invocatio spiritus s. in canone missae: ex traditione non-scripta fit Bas. 91: 180, 7; ante et post verba ab evangelistis et apostolo tradita ponitur ibid.: 180, 15.

ΕΠΙΚΛΥΣΙΣ ὕδατων, purificatio oris sumpta aqua post communionem Tim. 23*: 254, 30: v. κλύεσθαι.

ΕΠΙΚΟΠΟΝ, ultramodo laboriosum Carth. proem.: 357, 20.

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ, 1. Sententia Tim. 23*: 254, 30.

2. Revisio causae a synodo provinciali pro clericis appellantis Anl. 20: 120, 22; ἐξέτασις καὶ ἐπίκρισις Anl. 12: 114, 11; dist. a παλινδοκία in qua causa ex integro examinatur; hic au-

tem appellans reus censetur, qui se denuo iustificat S. Soph. 1: 483, 19; Pape: 533; ἐπικρίνοντες iudices-arbitri adiungendi, si synodus divisa est in ferenda sententia Anl. 14: 116, 2: v. arbiter, ἐπιγνώμονες.

ΕΠΙΓΑΜΙΑ, «foedus» matrimoniale, cognatio Laod. 31: 143, 13 (tit.).

ΕΠΙΓΑΥΡΙΑΣΙΣ, «insultatio» Carth. 79: 320, 10.

ΕΠΙΓΝΩΜΟΝΕΣ, «iudices» - arbitri, non a vicina provincia arcessendi, sed a Romano episcopo dandi Sard. 3: 162, 21; 163, 10; ἐπιγνώναι, cognoscere de causa Sard. 4: 164, 8; ἐπίγνωσις cognitio de causa Sard. 5: 165, 19: v. appellatio, arbiter.

ΕΠΙΓΟΝΙΟΥΣ - Ἐπίγονος, episc. Carth. 34: 255, 9; 53: 273, 5; 54: 277, 8; 279, 14; 55: 281, 15; 56: 284, 18. Ἐπίγονος, episc., legatus synodi ad imperatores de privilegio asyli confirmando Carth. proem.: 287, 13: v. Julianus Vazaritan.

ΕΠΙΛΕΚΤΟΙ, electi: legati Carth. 97: 351, 5; ἐπὶλέγεσθαι, arbitros-iudices eligere Carth. 121: 393, 15.

ΕΠΙΛΟΓΗ, «electio», episcopi nominationem antecedens, disquisitionem de admissionem candidati supponit Carth. 50: 269, 7.

ΕΠΙΟΡΚΕΙΝ, peiurare: tanquam p. nolsens Herodes Joannem Bapt. occidit Bas. 29: 129, 11.

ΕΠΙΠΕΜΠΤΟΝ, summa, superaddita eius quinta parte Ap. 72: 44, 17.

ΕΠΙΠΗΔΑΝ, «pervadere», alienam sedem Ap. 14: 14, 11: v. ἐπιβαίνειν.

ΕΠΙΦΑΝΙΑΕ, ieiunium: v. Theophania.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ, archidiaconus et syncellus Alexandr. episcopi: de Cyrillo Alexandr. III intr.: 56 n. 11.

ΕΠΙΠΑΗΤΕΣΘΑΙ ἀδελφικῶς, fraternae correptioni subiaceat IV 19: 84, 7.

ΕΠΙΣΚΟΠΗ, dignitas episcopalis: v. episcopus 1.

ΕΠΙΣΚΟΠΕΙΟΝ, domus episcopalis VII 18: 276, 6; curia episcopalis: ubi, in archivo dioecesis haeretica scripta aservantur VII 9: 263, 13: v. archivus; sedes episcopalis, dioecesis, cuius salaria non sunt alienanda VII 12: 266, 19.

ΕΠΙΣCOPUS, ἐπίσκοπος 1. «antistites» J. C. VIII 17: 325, 22; dignitas episcopalis - ἐπισκοπή I 2: 24, 20; III 7: 62, 10; Carth. 124: 396, 3; λερωσὴν Laod. 13: 136, 6: v. λερωτικοί.

Ordinarium loci proprie significat: episcopi ecclesias administrant II 6: 49, 20: in locum apostolorum a Christo positi Genn. 1: 293, 18; praesunt ecclesiae - πρέδροι VI 12: 138, 14; 35: 169, 12; «antistites» VIII 17: 325, 22; episcopus pater cleri sui est AB 13: 472, 2; patres appellantur Carth. 8: 221, 17; 222, 5; presbyteros adiutores in officio suo implendo habent Ap. 58: 38, 15; 59: 39, 4; 81: 49, 3. Metropolitanum: primae sedis in provincia episcopus se exarchum nominet, sed episcopum primae sedis Carth. 39: 258, 19: v. metropolitanus.

Primaiales - ὑπὲρ διοκῆσιν ἐπίσκοποι II 2: 46, 9; 47, 7: v. primatiae.

Episcoporum collegium VIII 10: 312, 5: v. σύνοδος, ἄθροισμα, συναθροίσεις, synodus provincialis.

Sine sede: sive qui ex haeresi conversi, episcopi honorarii I 8: 31, 10; sive qui ex necessitate extra dioecesim, pro qua ordinati sunt, remanere coguntur (episcopi in partibus infidelium) VI 37: 171, 5; episcopi a populis suis exclusi Anl. 18: 118, 7. Vacans epi-

scopus non culpa sua *Ant. 16: 117, 5*; episcopus ad sedem sibi destinatum abire renitens *Ant. 17: 117, 17*.

2 Admissioni ad episcopatum praemittenda: non sit neophytus *I 2: 14, 40*; *Ap. 80: 48, 10*; purus ab omni sit crimine sub conspectu publico: *Carth. 50: 269, 18*, ex probata fide et vita *Laod. 12: 135, 11*; dignus, sec. regulam traditam *Ant. 23: 123, 1*; v. ἀνεπίκλειτος; ab uxore post consecrationem se continere debet: v. continentia 3.

Non sit caecus aut surdus *Ap. 78: 47, 19*, oculum vel crura fractus episcopus fieri potest, si de caetero dignus sit *Ap. 77: 47, 12*; item, a daemone correptus, sed iam liberatus *Ap. 79: 48, 5*; psalterium iam ante electionem suam scire debet *VII 2: 249, 4*.

Gradus antecedentes lectoris, diaconi et presbyteri perfunctus et in singulis dignus inventus sit *Sard. 10: 173, 10*; v. interstitia.

Episcopus ipsemet sibi successurum instituere nequit *Ant. 23: 122, 14*; v. nepotismus. Per versutiam vel principum potestatem ordinatus deponatur *VIII 12: 314, 5*; v. simonia.

3. Sub nomine electionis episcopi tria momenta distinguenda:

a) electio proprie dicta. b) nominatio canonica et consecratio c) inthronisatio seu institutio: v. χειροτονία 2.

a) Ad sedem vacantem electio intra tres menses, nisi necessitas urgeat, facienda *IV 25: 88, 16*; electio a duobus vel tribus episcopis facienda *Ap. 1: 8, 9*; episcopus eligitur a synodo *Ant. 23: 123*; invalida est electio, praeter consilium metropolitani facta *I 6: 29, 5*; a sola «perfecta» synodo provinciali fit *Ant. 16: 117, 5*; a synodo provinciali cum metropolitano *Laod. 12: 135, 11*; ab omnibus pro-

vinciae episcopis, aut saltem tribus praesentibus, caeteris vero per scripta consentientibus *I 4: 26, 7*; ἀψήφιστος est sine suffragiis episcoporum episcopus factus *AB intr.: 445*; decreto collegii episcoporum sec. priorum conciliorum decreta *VIII 22: 333, 10*. In electione maior pars valet contra suffragium - ψήφος duorum vel trium *I 6: 29, 8*; non minus quam a tribus episcopis episcopus ne eligatur *Carth. 49: 267, 15*; sed si electioni - ἐπιλογῇ episcopi contradictio oriatur, tres soli electores non sufficiunt, unus aut alter e provincia propria vel vicina adiciantur, coram populo dioecesis purgetur et tunc eligatur *Carth. 50: 269, 6*; solus relictus in provincia adiunctis e vicina provincia caeteris eligat pro reliquis sedibus; quod si non fecerit, metropolitanus vicinae provinciae, monitione facta, ipse de electione provideat *Sard. 6: 166, 5*; vacans episcopus vacantem sedem absque perfecta synodo ne pervadat, etiamsi populus eum praeferat *Ant. 16: 117, 5*.

A populi acceptione electio episcopi non pendet *Ap. 36: 25, 15*; non permittenda populo *Laod. 13: 136, 4*; populi petere episcopum licet, designare autem episcopis competit *Ant. 16: 117, 5*; *Sard. 6: 166, 11*; *167, 1*; coram populo fiat purgatio candidati electi, si contradictio oriatur *Carth. 50: 269, 6*; v. iustus 4.

b) Examen canonicum: probatus - δοκιμασμένος in fide et conversatione vitae *Laod. 12: 135, 13*; interrogatio - ἀναιρέσθαι fit a metropolitano, cui electus tria promittere in scriptis - διαβάλλω debet: a. scripturae et canonibus studere, sec. legem dei vivere et populum docere *VII 2: 249, 7*. Professionem fidelis a se subscriptam ante consecrationem legit et dat *Carth. 13: 227, 4*; novelli episcopi consecrati professionem fidelis in synodo faciunt *Carth. 2: 216, 2*; consecrandi episcopi

propria manu scriptum et subscriptum libellum - χειρόγραφον de sincera fide sec. consuetudinem dant *VIII 8: 309, 2*.

Consecratio episcopi: a duobus vel tribus episcopis fit *Ap. 1: 8, 9*; a duobus episcopis ordinari nequit *Carth. 49: 267, 9*; *CP 1: 442, 7*; non minus quam a tribus episcopis, praesente metropolitano, sec. canonem Nicenum *CP 1: 441, 20*; *I 4: 26, 7*; a tribus saltem ordinari sicut statutum est *Carth. 49: 267, 15*; per multos, saltem per tres episcopos, ex praecepto primatis provinciae, fiat *Carth. 13: 226, 17*; *49: 268, 16*; a duodecim episcopis ordinari sicut propositum est, impossibile *Carth. 49: 267, 13*; *268, 1 et 13*. In primatia Alexandrina ab uno archiepiscopo consecratio confertur *CP intr.: 437 n. 5*. Consecratio metropolitanorum Ephesi, Caesareae, Heracleae et episcoporum in barbaricis regionibus reservatur episcopo *CP IV 28: 92, 5*.

c) Institutio seu inthronisatio episcopi in ecclesia: v. ἐνθρονισμός καὶ ἀσπασμός. Episcopus pro una certa dioecesi ordinatur *I 15: 37, 1*; *Anc. 18: 69, 7*; potestas eius ex iure consecrationis non ultra dioecesis suam extenditur *Ant. 9: 111, 12*; *Pape: 506*; vigili traditionis ecclesiae suae est *Pape: 535 n. 4*; *536*; v. metropolitanus, synodus, provincialis suffraganeus. Vacans episcopus (v. supra episcopus 1, vacans) vacantem sedem ne pervadat *Ant. 16: 117, 5*. Episcopus duos in una dioecesi esse prohibetur *I 8: 31, 16*; in vico vel modica civitate, ubi presbyter sufficit, episcopus ne instituatur *Sard. 6: 167, 7*; in civitate, quae populosa facta sit, vel quae anteactis temporibus episcopum habuerit, fiat *ibid.: 167, 14 et 17*; in locis, ubi adhuc episcopus non fuit, non ordinetur episcopus, nisi ex

decreto synodi provincialis perfectae, de consensu ordinarii loci *Carth. 98: 362, 9*; episcopus pro parte dioecesis de consensu ordinarii loci eius ordinatus, aliam partem ne invadat *Carth. 56: 284, 5*; praeter consensum ordinarii loci in aliqua parte dioecesis ne instituat episcopus *Carth. 53: 273, 5*.

Episcopus ad sedem ne eligatur, nisi mortuo ordinario eius sedis *Ant. 23: 123, 3*; vel si iste sedis rite renuntiaverit *AB 16: 476, 4*; deposito episcopo antecessor eligatur *Carth. 88: 333, 6*; *AB 16: 476, 15*; ne ecclesia longo tempore pastore destituta maneat *Carth. 78: 319, 15*. Episcopus, si monachus factus sit, seipsum gradu privat, nec amplius ad dignitatem reverti potest *S. Soph. 2: 484, 17*. Renuntians sedi pro qua ordinatus est, in presbyterii cathedra prius habita pacifice maneat *Anc. 18: 67, 15*; ad sedem destinatus, si non voluerit abire, excommunicatus erit, donec perfecta provincialis synodus de eo decreverit *Ant. 17: 117, 17*; si propter oppositionem populi, non potuerit, honoris et pontificalium particeps erit, donec perfecta synodus provincialis de eo decreverit *Ant. 18: 118, 7*; si populus eum non receperit, clerus civitatis excommunicetur, episcopus autem permaneat in civitate *Ap. 36: 25, 15*; episcopus in partibus infidelium, a barbaris ad sedem abire impeditus, praesulis potestatem conservat ordinesque conferre aliis ac suis clericis potest *VI 37: 171, 5*; cf. applicationem in Ioanne archiepiscopo Cyprio *VI 39: 173, 5*. De translationis a sede ad sedem prohibitione: v. translatio 2.

4. a) Virtutes ab episcopo exhibendae: exemplo vitae suae alios anteire debet, canones observare, a. scripturae studere, *VII 2: 248, 18*; oratio pro populo *VIII 24: 336, 24*; pro salvatione eius orare *Bas. 85: 158, 1*; ministeria per se, non per alios episco-

pos, alacriter agere *VIII* 24: 336, 17; ministeria episcopi sunt: cum iudicio regere dioecesim, providere de ea, ordinare presbyteros et diaconos *Ant.* 9: 311, 12; divina officia, litaniae, et alia sacra ministeria *VIII* 24: 336, 13 ordines sacros conferre *VI* 37: 171, 14; de caeteris nihil gerat praeter metropolitani consilium *Ant.* 9: 111, 20. Episcopi e monastico statu assumpti habitus formam et genus vitae monachorum servare debent, ne secus vota emissa transgrediantur *VIII* 27: 341, 5; episcopus negligens in officio suo excommunicandus est *Carth.* 29: 245, 5.

b) Ad residentiam strictè tenetur: v. residentia.

A saecularibus negotiis absteineat: v. saecularia.

Ne thesaurizet expetendo clericos vel monachos pecuniam aut alia et eos ob id puniendo *VII* 4: 251, 17; 253, 3: v. avaritia, simonia.

Ne habitet sub eodem tectu cum uxore prius ante consecrationem habita, sicut in Africa et alibi mos est *VI* 12: 138, 11; ne liberam aut ancillam in episcopo ad ministerii opus possideat *VII* 18: 276, 8: v. clausura.

c) A communione metropolitani sui ne se separet, priusquam hic a synodo condemnatus sit *AB* 14: 472, 17; *VIII* 10: 311, 17: v. schisma. Ad synodum convocatus ne spernat *Laod.* 40: 147, 7: *IV* 19: 85, 2: v. synodus provincialis.

5. Pastoralis cura episcopi: a) episcopalis status, status pastoris - ποιμαίνων est *S. Soph.* 2: 485, 7; ecclesiae dispensatores sunt - οὐκονομοῦντες *II* 6: 49, 9: 49, 20; populus et animae sunt ei commissae *Ant.* 24: 123, 17; solus de commissis sibi populo dei rationem redditurus *Ap.* 39: 27, 10; cura et frequens visitatio propriae cathedrae *Carth.* 71: 313, 15; ne clericum et populum suum neglegat *Ap.* 58: 38, 15: v. supra sub 4a.

b) Pater cleri sui est *AB* 13: 472, 2; clericis suis sincerum exhibere debet amorem *Sard.* 14: 181, 7-3; presbyteri et diaconi auxiliarii eius sunt *Ap.* 39: 27, 10; praeest omnibus clericis, etiam oratorum *IV* 8: 75, 19: v. oratoria. Sub eius auctoritate chorepiscopus administrat parochias rusticas *Laod.* 57: 153, 10: v. chorepiscopi. Presbytero approbationem ad celebrandum *Gangr.* 6: 92, 1; itineranti clerico litteras commendatitias dat *IV* 13: 80, 10: v. litterae.

c) Ordinationes extra dioecesim suam clericis ne conferat praeter conscientiam ordinarii eorum *Sard.* 15: 182, 4; *Ap.* 35: 24, 19; ne instituat presbyteros et diaconos in aliena dioecesi praeter voluntatem ordinarii loci *Ant.* 22: 121, 19; *VIII* 23: 335, 7; ordinationes vel institutiones parochorum in aliena dioecesi ne faciat sine iussione metropolitani et ordinarii loci *Ant.* 13: 114, 21; nulli episcopo licet alterius episcopi ministerium sollicitare et in suis parochiis ordinare *Sard.* 14: 181, 15 (lat.); *IV* 20: 85, 13; *Carth.* 54: 277, 8; 279, 18; exceptione facta in Africa pro primate Carthaginiensi *Carth.* 55: 280, 4. Depositum ab alio episcopo ne in communionem recipiat *Ant.* 3: 107, 15: v. depositio, itinerantes.

d) De virginibus curam principaliter episcopus habet, eo absente presbyter *Carth.* 44: 261, 17: v. moniales.

De monasteriis erigendis ipse decernit *AB* 1: 449, 4; providet de eis *IV* 4: 73, 23; clericis in eis ministrantibus praeest *IV* 8: 75, 19: v. monasteria, hegumenus. Monasteria construere de redditibus ecclesiae suae ne audeat *VIII* 15: 319, 24.

e) Conversio haereticorum et schismaticorum procuranda ad episcopum spectat *Carth.* 83: 348, 1; ficta neglegentia admittitur, ut eos

facilius lucretur *Carth.* 121: 392, 18; vera autem neglegentia improbat *ibid.*: 392, 7; 123: 397, 17; conversionem schismaticorum mentitus etiam episcopatum amittit *Carth.* 124: 395, 17: v. haeretici 5.

f) Bona ecclesiastica curet melioranda et dilatanda *VIII* 15: 318, 24; cum presbyterorum et diaconorum conscientia gerat *Ant.* 25: 125, 20; clero egeno opitulari debet *Ap.* 59: 39, 4: v. bona, oeconomus, pauperes.

6. Doctoris officium - διδασκαλία ad episcopum spectat *S. Soph.* 2: 485, 6; gravissimum officium pastorum *VI* 19: 150, 15; doceat clerum et populum sibi commissum veram fidem - εὐαγγελίζεσθαι *Ap.* 58: 38, 15; *VI* 19: 150, 17; alios docendi potestas ei concedita est *Bas. procem.*: 117, 7; monere populum diu noctueque publice ac privatim *Bas.* 85: 158, 23; aedificationem populorum procurare *Cyr.* 4: 281, 18; 283, 6; qui praesunt ecclesiis - προεστῶτες omnibus quidem diebus, sed praecipue dominicis clerum et populum rectam fidem docere debent, ex scriptura sacra secundum mentem patrum *VI* 19: 150, 19; 151, 1.

Psalterium ut a clero suo discatur curet *VII* 2: 249, 4.

In aliena dioecesi praedicare ne audeat *VI* 20: 152, 6: v. praedicatio.

7. Iudex est: ne ex pusillanimitate aut pertinacia alios puniat *I* 5: 27, 12; neminem condemnet ex solis suspitionibus aut maledicentiis aut calumniis, sed post exactam examinationem *Theoph.* 6: 267, 17; ne ob iracundiam in clericum sententiam ferat *Sard.* 14: 179, 16; clericus contra clericum agens, apud ordinarium suum iudicetur *IV* 9: 76, 17; si arbitri ab ambobus partibus electi sint, ab ipso sunt insuper approbandi *IV* 8: 76, 23; 77, 3; clericum ab episcopo iuste condemnatum nemini licet defensare *Carth.* 62: 299, 7;

de sententia episcopi appellare licet: v. appellatio, iudex, iudicia. De paenitentia publica decernit *Carth.* 43: 260, 17; ad iudicium suum tempus paenitentiae metitur *Bas.* 54: 143, 22: v. paenitentia 3; in reconciliandis paenitentibus humanitatem pro dispositionibus eorum exercet *IV* 16: 82, 12: v. φιλανθρωπία, dispositiones; ab alio episcopo censura affectos ne recipiat *Sard.* 13: 178, 14: v. reconciliatio; episcopus accusatum, negantem crimina ipsi confessa, excommunicans segreget *Carth.* 133: 406, 4.

8. Jura personalia: Honor episcopo debitus est a clericis: v. clerici 6; a principibus et subditis *VIII* 14: 316, 8; episcopi ne obsequia gubernatoribus provinciarum exhibeant *ibid.*: 316, 16.

Uxorem episcopus consecratus a domo ne dimittat *Ap.* 5: 10, 13; de uxore et prole ante mortem provideat ex bonis personalibus *Ap.* 40: 28, 5: v. bona 1; uxor consecrandi episcopi communi consensu ab eo separata, monasterium ingrediatur procul situm, episcopo de eius victu providente *VI* 48: 186, 11. Bona ecclesiae pro sua necessitate et pro peregrinantibus fratribus dispensat *Ap.* 41: 29, 6 et 9: v. bona 4; de bonis personalibus monasterium condere potest *VIII* 15: 319, 24; de eis prout vult disponere potest, non autem haereticos heredes suos instituere: v. bona 1.

9. Accusatio contra episcopum: v. accusatio; testimonium contra episcopum: v. testis; clericus communionem ab episcopo non recipiens eum suspectum de fide reddit *Ap.* 8: 12, 5; ab episcopo publice haeretico (v. haeretici 2) se separans clericus meritorie agit *AB* 15: 475, 5.

10. Iudicatur episcopus a sola synodo provinciali *Ap.* 74: 46, 4;

HISTORIA 2001, *Journal of American Studies* 35, 1, 1-12.
 mittlere VII 3 128, 5, 129, 2, 130, 1
 parte VII 15 136, 12

vant et seipſen communicant *Nas* 94°
192 15. in clausura - *Exempla* nec-
desines *VI* 41 177. 30. laſi *Epistolae*
VI 41: 180. 5: v. *Exempla* v.
sacerdotis, vitam ſolitariam - *per-*
Epistolae *VI* 22: 184. 14
vita eremica in clausura non ob-

ΕΡΑΠΤΕΛΙΑ, litter evangelicorum Dion
1 §. 18, evangelicac ibid §. 18, §. 22
inter se non discordant ibid : 6. 10

ERXII 1. Oratio sacerdotis Tim 19°
253. 1. officium precum nona et vespere

Laod. 18: 137, 16; solis precibus fit commendatio pro defunctis hora post-meridiana *Carth.* 41: 260, 3; oratio consueta post depositionem reliquiarum in dedicatione ecclesiae *VII* 7: 261, 10.

2. Missa orationum, dist. a missa communionis *I* 13: 35, 12; *Anl.* 4: 59, 21.

3. Missa cum communione: usque ad ultimam orationem *Anl.* 2: 105, 19; oratio i.e. oblatio s. missae *Neoc.* 13: 88, 8-11; *Bas.* 75: 152, 23-25; *Tim.* 9: 245, 14 et 17; communio precum *Greg.* 1: 20, 23.

4. Votum: cum omnium voto eligatur episcopus *Carth.* 78: 319, 13.

5. Votum deo factum *Bas.* 28: 128, 17; v. *ερωχε*.

EYXEPEIAN *εχέτω*, facultatem habeat *Carth.* 19: 234, 21; 93: 351, 4.

EYXEPIOS, consul *III* lemma: 44, 4.

EYKTHPIOS *εχω*: v. oratorium.

EYAOEIOS, Arabisci in Armenia episc. *Ath. intr.* 61; *Ath.* 3: 80, 6; eudoxiani, d.e. ariani *II* 1: 46, 2.

ETHOHE, recta (conversatio vitae) *Laod.* 12: 135, 16.

EUGENIUS, episc. Ostiens. legatus Joannis VIII. episc. Roman. in Bulgaria *S. Soph. intr.* 480.

EYTENIOS, episc. *Gangr. intr.* 83; *Gangr. syn.* 85, 12 et 23.

EYTAABEIA, «religio», pietas *Ap.* 5: 10, 15; «reverentia», pietas *VIII* 16: 273, 14; *εὐλαβεία*, qui dicuntur viri religiosi *VII* 19: 277, 13; «reverendi», pii *VII* 22: 285, 2.

EYAAAIOS, episc. *Gangr. syn.* 85, 13.

EYAOΓIA, 1. Benedictio: gratiae sanctificantis - *ἀγιασμός* communicatio est *Bas.* 27: 127, 21; *VI* 26: 157, 6; benedicere alios nequit, qui, peccator,

sanctitatis inops est *ibid.*: 127, 22; 157, 7. Potum in mensa communi benedicere - *πρωτον* *Laod.* 25: 141, 5; publice vel privatim benedicere *Bas.* 27: 127, 25; *VI* 26: 157, 10; specialis benedictio oblatores *Carth.* 37: 257, 15 (*deest lat.*); benedictio monachi ab episcopo *VI* 40: 177, 8; benedictio ad vestitionem monialis *VI* 45: 182, 4.

2. Permissio - *μετ' εὐλογίας*, post acceptam benedictionem a superiore i. e. cum permissu *VI* 41: 179, 8; 46: 184, 17; 185, 7.

3. Donum *Tar.* 1: 322, 12; «eulogiae», dona festiva *Laod.* 32, 143, 19; 14: 136, 10.

4. Panis benedictus (dist. a communionem) *Tim.* 25*: 256, 2; *Laod.* 14: 136, 9 (*tit.*).

EYAOΓOS, «rationabilis» causa *IV* 29: 94, 15; «iustum» *IV* 30: 95, 20.

EYAITOEN, «absolvit, liberavit» *Carth. Apiar.* 432, 5.

EUNOMIANI, i.e. anomoeani, haeretici *II* 1: 46, 1; 7: 54, 4.

EYNOYXOS, castratus 1. Qui sua sponte se ipsum abscondit - *ἐκτέμνειν* ad clerum non admittitur, et si clericus deponatur *I* 1: 23, 15; - *ἀκρωτηριάσας* mutilans, quia sui-ipsius homicida est *Ap.* 22: 18, 4; 23: 18, 11; *AB* 8: 460, 14; si laicus, communionem tribus annis privetur *Ap.* 24: 18, 17.

2. Involuntarie eunuchizati - *ἐυνουχίσαν*: a medico propter morbum, a barbaris, vel servi a dominis suis, manent in clero, aut promoveantur ad clerum, si digni sint *I* 1: 23, 13; 24, 4; *ἐυνούχος* propter insidias hominum vel in persecutione factus, vel sic natus episcopus fiat, si aliunde dignus sit *Ap.* 21: 17, 13.

3. Eunuchizans alium, sive propria manu, sive suo iussu, homicida est, salva ratione morbi gravi *AB* 8: 461, 7.

Attamen, eunucos clericos esse supponitur, an de involuntariis agatur, non liquet: *VI* 5: 131, 6.

EVODIUS - *Εὐδιδιος*, episc., legatus synodi ad Hippon.-Diaret. *Carth.* 78: 319, 4; legatus synodi ad imperatores contra Donatistas *Carth. proem.*: 346, 10; 93: 346, 17; ab haereticis caesus *Carth. proem.*: 373, 7.

EYΦHMIAS, prope Nazianzum, quo Amphilocho Iconiensi Basilius proponit conveniendum *Bas. proem.*: 140, 23.

EYΦPOETNOΣ, «frater et consenes» *Greg.* 5: 26, 5.

EYHOMIA, beneficentia *Gangr. epil.*: 99, 18.

EYHOMITEYTOI, bonae conversationis *Petr.* 11: 51, 4.

EYEBEIA, recta fides: «religio» *Ap.* 14: 14, 16; «pietas» *31*: 22, 8; 33: 23, 12; 37: 26, 4; 58: 38, 17; *VI* 1: 111, 17; 119, 18; 121, 13; 19: 150, 15; 81: 217, 19; 218, 5; *VII* 5: 254, 17; *AB* 4: 453, 18; 454, 2: v. pietas.

EYEBIOS, Caesariensis in Cappad. episc. praecessor Basili *Bas. intr.*: 85.

—, episc. Nicomediensis. *Gangr. intr.* 83; cf. 85, 11.

—, episc. Valentinopolitan. in Cilviano *Tar.* 1: 325, 20 *app.*

EYEHMON, rectus sensus verborum *Bas.* 15: 114, 7.

EYETAΘIA, lator epist. a Κυράδιον Theophilo missae *Theoph.* 14: 273, 13.

EYETAΘIOS, episc. Antiochen. *I intr.* 21 et 22.

—, episc. Berytens., deposuit episcopos a Photio episc. Tyrensi ordinatos *IV* 29: 93, 12.

—, episc. Sebaste in Armenia *Gangr. intr.*: 83; *syn.*: 86, 2; eustathiani damnantur *ibid.*; *syn.*: 86, 7; 88, 24.

EYTAZIA, bonus ordo (ecclesiasticus) *II* 6: 49, 7.

EYΘYNAI, «poenae», rationem reddere *Anl.* 25: 126, 3; «non obnoxii» - *ἀνελθῶναι*, insontes *IV* 29: 94, 20.

EYTYXHE, haereticus, sec. apparentiam - *δοκῆσαι* incarnatum fuisse Christum docuit *VI* 1: 115, 20; eutychiani per libellum reconciliandi *VI* 95: 232, 16.

EUTYCHIANUS, episc., deest in Gr. *Cypr.* 1: 305, 3.

EYTYXIANOS, episc., «episcopus non est» *Sard.* 18: 185, 13; 19: 186, 9.

—, consul *Carth. proem.*: 287, 9.

EYZOMIOS, episc. Antiochen. *Ath. intr.* 61; 3: 80, 7.

EXAMEN canonicum: v. probatio.

EEAPXOS, praesul: 1. Praesul provinciae, i. e. metropolitanus (verba desunt in latino, ubi de episc. vicinae provinciae agitur); *Sard.* 6: 166, 3 (*tit.*); 166, 16; «exarchum» non se nominet primus episcopus provinciae *Carth.* 39: 258, 19.

2. «Ε. τῆς διουκείσεως», primas, instantia appellationis adversus sententiam ordinari *IV* 9: 77, 8; *IV* 17: 83, 11; de sensu verbi usque ad Chalced. concil. *Pape*: 539: v. *primatia*.

EXCOMMUNICATIO, 1. Totalis, exclusio a communitate: v. ἀφορίζεσθαι sine specificatione; v. ἀδικτος, ἀποβάλλειν, ἀποκηρύττειν, ἀποκινεῖν, ἀποσυνάγωγοι, ἀποκοινωνητός, ἀπεργεῖν, ἀπορρίπτειν, χωρίζειν, καλλεῖν, δίδωκεν, ἐμβαλεῖν, ἐκκόπτειν, ἐκοιμήσθαι, ἐκτός, ἐξωθεῖν, ἐκρίπτειν, sequestrare, segregare.

Effectus: electi ex ecclesia aequiparantur pagani *Bas.* 93*: 190, 1; nec ad finem vitae laicam communionem accipere possunt *Sard.* 2: 161, 17; si se paeniteant, inter plorantes recipiuntur *Bas.* 22: 125, 3.

2. Partialis, exclusio a com-

munionem eucharistica: v. ἀπὸ ἐκκο-
μῆς, ἀποκλιθεῖν, ἀναπτύσθαι,
ἀποπλῆναι et alia verba in r. al-
lata, si vocabulum «communio» eis
adiungatur. Privati communione, lai-
ci, si nil addatur de tempore et loco
paenitentiae, inter prostratos sistunt,
usquedum ab episcopo reconcilientur
cf. *Laod.* 9: 134, 15; *Tim.* 9: 245, 12
et 18.

3. Localis a) exclusio a commu-
nionem ecclesiastica cum caeteris episcopis
III 1: 58, 8; non unus e nostra
synodo esse aestimabitur *Carth.* 47:
266, 15 (deest in lat.); separatus a nobis
continuae suae excipiet iudicium
ibid. 54: 279, 12; nullus (episc.) eidem
communicet *ibid.* 87: 332, 12; 122: 394,
6; 133: 406, 5. ecclesiae suae commu-
nionem contentus erit *ibid.* 76: 317, 13;
a caeterorum communione seunctus,
suae tantum plebs communione con-
tensus erit *ibid.* 80: 321, 11. Cessatio
communione episcoporum cum reo
episcopo *VIII* 20: 330, 20; segregatio
ab omni ecclesiastica communione at-
que collegio - σὺνταξίς *VIII* 10: 312, 4
et 311, 21.

b) localis privatio communione eucha-
ristiae: nec in propria ecclesia, nec in
propria dioecesi communicet *Carth.* 19:
235, 6; a nemine in Africa clericus
ad communionem recipiatur, qui ad
transmarina iudicia appellaverit *Carth.*
28: 244, 14.

4. Fertur ab episcopo: v. epi-
scopus 7 (index); in Aegypto etiam
a presbyteris *Theoph.* 14: 273, 10.
Fertur in laicos graviter peccantes,
sed etiam in clericos: v. poenae.

5. Diuturnitas a) indeterminata, a iudicio episcopi pendens:
brevi tempore *Laod.* 9: 134, 15; usque
ad cognitionem de causa *Carth.* 87:
332, 12; donec obtemperet *ibid.* 122:
394, 6; aliquo indito tempore *VIII*
23: 335, 23; per aliquod tempus *ibid.*:

20: 330, 20; insuper, si nil de tempore
edicitur.

b) determinata, sine mentione graduum
paenitentiae publicae: una septimana
VI 27: 158, 10; 58: 194, 18; uno
anno *VI* 68: 206, 16; duobus annis;
VIII 14: 318, 1 et 317, 1; tribus annis
Ap. 24: 18, 17; usque ad finem vitae:
v. moribundi.

5. De recursu contra sententiam: v.
appellatio. In contumaces clericos
deposito, in clericos depositos et laicos
communione privatos excommunicatio
totalis, vel etiam anathema superaddi
potest: v. depositio 7, ana-
thema. Reconciliatio fit per reddi-
tionem s. communionis, poena peracta:
v. paenitentia 5.

6. Receptio excommunicati ante
reconciliationem stricte interdicitur: a
nemine recipiatur *I* 5: 27, 5; nec in
privata quidem domo *Ap.* 10: 12, 20;
non in alia dioecesi *Ap.* 12: 13, 13;
13: 14, 4; *Anl.* 2: 106, 6; *Carth.* 9:
222, 16; 29: 245, 11; 76: 317, 13;
105: 269, 15.

EXCUSANTES causae, culpam minuen-
tes aut alimenes in lapsis in perse-
cutione: v. lapsi, εὐνοῦχοι, ve-
niale.

1. Necessitas, excusat a) a con-
veniendo ad synodum provincialem,
si instans *I* 4: 26, 10; indispensabilis
IV 19: 85, 5; gravior *Carth.* 76: 316, 15;

b) a tempore dato ad diem iudicii, si
vera et probans *Carth.* 19: 234, 16;

c) a residentia, si gravior *VI* 80: 217, 1;

d) a permotione itinerantis in eccle-
sia *Carth.* 42: 260, 9; vel in caupona
Ap. 54: 37, 7; *VII* 22: 285, 19;

e) a venditione bonorum ecclesiae,
si extrema *Carth.* 26: 242, 11; f) ab
esu carniū canis, si magna *Bas.* 86:
160, 11; g) reddit renuntiationem da-
tam irritam *Cyr.* 3: 280, 19.

2. Periculum vitae - σωτηρία

excusat a profanatione aedis sacrae
in itinere introducendo lumentum in ea
VI 88: 224, 18; mors instans excusat
velationem virginis ante aetatem prae-
scriptam *Carth.* 126: 397, 8; reconcili-
ationem paenitentis a presbytero fac-
tam *Carth.* 43: 261, 3; v. mori-
bundi.

3. Corporis infirmitas: a) a con-
veniendo ad synodum excusat aetas
- καίρα aut aegritudo *Carth.* 76: 316,
15; aegritudo corporis *Laod.* 40: 147,
10; *IV* 19: 85, 4; b) a castratione,
morbus gravis *I* 1: 23, 13; *AB* 8:
461, 10; c) a leunio, infirmitas corporis
Ap. 69: 43, 15; *Tim.* 8: 244, 14;
10: 246, 5.

4. Difficultas adimplendi opus:
a) conveniendo ad synodum longitudo
itineris *I* 4: 26, 10; iter iam ingressum
IV 19: 85, 3; negotium difficile explen-
dum, a residentia *VI* 80: 217, 2;
impossibilitas subveniendi neonato,
matrem excusat ab elus morte *Bas.*
52: 142, 18.

5. Metus et minae, reddunt renun-
tiationem datam irritam *Cyr.* 3: 280,
19; se a principibus detineri, a conve-
niendo ad synodum *VII* 17: 323, 19.

6. Ignorantia levat culpam in
simonia *Bas.* 90: 177, 1; adimit in
cohabitatione cum nupto *Bas.* 46:
137, 4; in homicidio: v. homici-
dium 4; secundas nuptias uxoris mi-
litis non redeuntis *VI* 93: 228, 18.

7. Boni maioris conside-
ratio: v. οὐκονομία: bonum
commune ecclesiae - εὐσέβεια permit-
tit translationem a sede *Ap.* 14:
14m 13; excusat a maiori poena clerico
peccatori imponenda *Carth.* 79: 320, 6;
a venditione bonorum ecclesiae quae
reditus non habent *Carth.* 26: 242, 5.
Castitas virginis salvanda, excusat ve-
lationem ante aetatem praescriptam
Carth. 126: 397, 7. Ab exacta obser-
vatione temporis paenitentiae excu-

sant dispositiones paenitentis: v. dis-
positiones: temporis pro admis-
sione ad statum monasticum, pietas
anteactae vitae *AB* 5: 456, 11.
8. De residentia speciatim excusan-
tes: v. residentia 2.

EXECUTORES: v. ἐκβίβασται.

EXEMPLARIA - τὰ τοιαῦτα, exci-
pere ex actorum concilii *III* 8: 65, 10;
verissima erunt, si textus e nobilibus
ecclesiis allati inter se concordant
Carth. Apiar. 420, 19; fidelissima - με-
στότατα *ibid.* 423, 20; ex. canonum
ibid. 427, 16; verissima - ἀπορροφῶν
ibid. 435, 7.

ΕΕΤΑΖΕΘΑΙ 1. Annumerari: «con-
stitutum esse» (in clero) *I* 1: 23, 17;
inter vivos esse *I* 13: 35, 11; «adproba-
ri» *I* 16: 37, 12; 19: 41, 4; in regula
«versari» *I* 19: 41, 1; «deputari» (inter
laicos) *ibid.* 41, 6.

2. Ad disquisitionem venire: «requi-
ratur» *I* 5: 27, 12; «discutitur» *IV* 21:
86, 10; ἐξέτασθαι, disquisitio causae in
iudicio *AB* 13: 471, 12; v. proba-
tio 2. De examine canonico - δοκι-
μασία: v. probatio 1.

EXHONORANTIA sancti sacerdotii
VIII 16: 321, 1.

EXITUS vitae: v. moribundi.

ΕΞΩ ΘΥΡΑΣ, extra sacrarium stantes,
laici *Bas.* 55: 144, 5.

ΕΞΩΚΟΙΤΕΙΝ, extra monasterium per-
noctare *VI* 46: 185, 3.

ΕΞΟΔΕΥΟΝΤΕΣ: v. moribundi.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΕΙΣΘΑΙ, confiteri postquam
se paenituerit *Laod.* 9: 134, 15.

ΕΞΩΜΟΣΙΑ, «per sacramentum», lusu-
randum praestando *IV* 30: 97, 3.

EXORCIZARE - ἐκπορίζειν: solis ab
episcopo ad hoc ordinatis licet *Laod.*
26: 141, 8; exorcistae - ἐκποριστὰι *ibid.*
24: 140, 15; 26: 141, 7 (tit.); a chore-

piscopo ordinari possunt *Ant.* 10: 112, 13; catechumeni exorcizantur - ἐξορκίζουσιν insufflando ter *II* 7: 54, 18.

ΕΞΘΕΙΣΘΑΙ, «expellatur» de ecclesia depositus *Neoc.* 1: 75, 16; «abiiciatur» (usque ad exitum vitae) *ibid.* 2: 76, 4; «abdicetur» *ibid.* 5: 77, 15; ἐξ. καὶ ἐκ-παύσθω, expellatur et efficiatur *VI* 1: 120, 6.

ΕΞΟΥΣΙΑ ἐξουσία, manus saecularis *Ant.* 5: 109, 9. ἐξ. χεῖρ *AB* 9: 464, 4 (*cilatur* *Ant.* 5): v. brachium saeculare.

ΕΞΩΤΙΚΑ βιβλία, libri profani *Tim.* 29*: 258, 2; civitates et agri exteriores (in provincia) *VIII* 10: 311, 8-10.

F

FACULTAS a lege concessa - εὐχέρεια *Carth.* 93: 351, 4; 19: 234, 21.

FAMA bona: v. ἀπὸ ἀληθείας, συνεπίδοσις.

FAUSTINUS - Φαυστίνος (Παυστίνος *Carth. proem.*: 197, 15 *app.*; *Carth. intr.*: 191), episc. ecclesiae Pontianiae - Ποτεινίνος legatus ecclesiae Romae *Carth.* 133: 407, 16 (*subscr.*); ecclesiae Potentinae - Ποτεινίνος in caeteris locis: *Carth. proem.*: 197, 15; 199, 21; 201, 17; 205, 17; 209, 17; 212, 4; 217, 12; *proem.*: 400, 10; «coepiscopus» *Carth. Apiar.*: 411, 17; 414, 7; 421, 19; 429, 13; 431, 1; 436, 6.

ΦΑΥΣΤΙΝΟΣ, episc. Iconiens., praecessor Amphilochoi *Amph. intr.*: 232.

FAUSTUS s., ecclesia basilica Carthagine, *Carth. proem.*: 197, 12; - Παύστος

ΕΞΟΥΣΙΑ, potestas iurisdictionis *IV* 8: 76, 1; ὑπερέρα ἐξ., «gloria vestra» (titulus datus ἀρχοντι) *IV* 30: 96, 9.

EXPROPRIATIO aedis deo dicatae: ne monasteria fiant saecularia habitacula *IV* 24: 88, 4; *VI* 49: 187, 4; nec monasteria nec episcopia nec domus religiosae *VII* 13: 268, 16.

EXSECRATIO, spoliatio characteris sacri a re deo consecrata: monasterium aedificatum e bonis ecclesiae *AB* 7: 460, 4.

EXTRANEUS, - ὑπερόριος, extra limitem imperii sita (ecclesia) *II* 2: 46, 15; clerici extranei: v. itinēranτες.

ibid. app. Φαύστος *Carth.* 109: 375, 13.

FELICIANUS, - Φηλικιανός, episc., legatus prov. Byzacena *Carth. proem.*: 337, 1.

FELIX - Φήλιξ episc. *Cypr.* 1: 304, 17.

— - Φήλιξ, episc. *Carth.* 12: 225, 12.

FENUS - τόκος, πλεονασμός: v. usura.

FIDEIUSSIO: v. ἑγγύη.

FIDELES - πιστοὶ *Bas.* 3: 100, 24; *Theoph.* 8: 269, 4; v. christiani - ἔθνη *Greg.* 7: 27, 19; *Theoph.* 7: 268, 10; fidelis populus - λαὸς *Ap.* 69: 43, 17; *Theoph.* 2: 265, 4; 7: 268, 5-7-19; 14: 273, 24; v. laici. Pro fidelibus ante anaphoram orationes: prima secreto, secunda et tertia per acclamationes fiunt *Laod.* 19: 138, 12; v. missae 2 (ordo), christianus.

FIDES 1. Veritates fidei, quibus credendum, symbolum: v. πίστις 1.

2. Virtus qua creditur: v. πίστις 2.

3. Veritas fidei, orthodoxia: v. εὐσέβεια.

FINIS malus vitiat actum bonum *Bas.* 29: 129, 7; v. actus.

ΦΙΡΜΙΑΝΟΣ, Caesariens. in Cappad. episc., de rebaptizandis haereticis synodum congregavit *Cypr. intr.*: 300; 301; «F. noster», cur ita sensit *Bas.* 1: 96, 17.

ΦΙΡΜΟΣ, episc. *Cypr.* 6*: 285, 28 *app.*

ΦΑΑΒΙΑΝΟΣ, Antiochen. episc. *CP* 1: 439, 6; 443, 21.

FLACILLA, imperatrix Nyss. *intr.*: 200.

ΦΛΑΚΙΑΔΟΣ, episc. Antiochen., praesedit syn. *Ant. intr.*: 100 n. 3.

FLAVIUS - Φράβριος, Φράβριος consul *Carth. proem.*: 303, 18 *app.*

FLORENTIUS - Φλωρεντιος, episc., electus iudex in causa Maurentii *Carth.* 100; 366, 17; legatus a synodi ad imperatores adversus paganos et donatistas *Carth. proem.*: 373, 2; adversus donatistas *Carth.* 108: 374, 19.

FLUXUS seminis: v. pollutio; sanguinis: v. menstruant.

FORMA actus humani exterior minime considerata, si res ipsa bona est *Bas.* 28: 128, 16; 29: 129, 7; 30: 130, 20; non forma, sed voluntas aestimanda *Bas.* 53: 143, 11.

FORMATA - τετυπωμένη: v. litterae 8.

FORNICATIO - πορνεία, peccatum carnis a libero cum libera.

1. an ab adulterio distinguenda *Nyss.* 4: 212, 9; simplex peccatum est *ibid.*: 213, 18; mariti cum soluta peccatum fornicatio aestimatur, uxoris autem cum libero adulterium *Bas.* 9:

108, 5; v. adulterium. Fornicatio ne initium quidem matrimonii est, unio solvenda, sed si insistant coniungantur, ne deterius quid resulet *Bas.* 26: 127, 3; mulier vivens cum nupto, ignorans quod nuptus esset, a matrimonio non prohibetur *Bas.* 46: 137, 4; f. sibi imponens, si non expleverit, a gratia dei salvatus est *Neoc.* 4: 77, 4.

2. Fornicationis poena septem annorum paenitentia *Bas.* 59: 146, 7; *Nyss.* 2: 210, 23; 7: 224, 19; *VI* 43: 182, 4; 53: 190, 12.

Clericus fornicator deponendus *Bas.* 3: 100, 12; deponendus et expellendus ex ecclesia *Neoc.* 1: 75, 15. Monialis matrimonium fornicatio est *Bas.* 6: 103, 14; non fornicatrix sed adultera est aestimanda *Bas.* 18: 120, 10; v. monialis 3; «vidua» voto infidelis fornicatrix aestimabitur *Bas.* 18: 120, 8; monachi matrimonium fornicatio est *Bas.* 19: 122, 6; adulterium est *Bas.* 60: 146, 20; fornicatio cum virgine consecrata *Bas.* 44: 136, 9; *VI* 4: 130, 4; v. sacrilegium 1; servae praeter domini sententiam cum viro coniunctio fornicatio est *Bas.* 40: 134, 7; serva, a domino violata, culpa caret *Bas.* 49: 139, 11.

FORTUNATIANUS - Φορτουνατιανός, episc. Neapolitan. in Proconsulari (Φορτουνατιανός hic tantum) *Carth. proem.*: 198, 7; legatus ad imperatores *ibid.*: 197: 360, 8; missus adversus paganos et haereticos *ibid. proem.*: 372, 15 *deest* Gr.; legatus prov. Neapolitana *ibid. proem.*: 400, 13; Neapolitanus (*subscr.*) *ibid.* 133: 408, 13; epist. ad Caelestinum episc. Roman. subscribit *ibid. Apiar.*: 428, 12.

FORTUNATUS - Φορτουνατος, episc. *Cypr.* 1: 304, 18.

— - Φορτουνατος, episc. legatus synodi ad Hipponem-Diaetorum *Carth.* 78: 319, 5; subscribit epist. ad Caele-

stinum episc. Roman. *ibid.* *Apian.*: 428. 9.

FORTUNATUS - Φορτυνάτος episc. *Carth.* 6: 219, 12; 220, 4.

FORUM consoc. internum: non sumus contium iudices; sicut audimus, ita iudicamus *Bas.* 10: 112, 1.

ΦΑΒΙΤΟΣ: v. Flavius.

FRACTIO panis - κλάσις, κλάσις, ante communionem dist. a μερίσει dividere in partes ad communionem fidelium *Tim.* 22°: 253, 20; 254, 4.

FUGA in persecutione, omnibus rebus relictis, culpa caret *Petr.* 13: 52, 25; *Anc.* 3: 58, 17; supra exemplum Christi fundata *ibid.* 9: 43, 16; et apostolorum, quia ad evangelizandum missi erant *ibid.*: 46, 3; sic Paulus, Petrus, Iesus infans, Magi, Joannes Baptista egerunt *ibid.* 13: 53, 1; 54, 9; 54, 25; 55, 19. Clerici, quorum fugam confessio subsecuta est, si cautelae gratia ab officio suspensi fuerint, statim admittendi *Anc.* 3: 58, 4.

FURTUM - κλοπή. 1. Alienam rem vel occulte aut manifeste in suam con-

vertere - σφετερίζεσθαι τὰ ἀλλότρια *Nyss.* 6: 223, 13; dividitur in latrocinium et effractionem - ληστεία, τοῦ χωρὺς *ibid.*: 222, 22. F. est inventa retinere *Greg.* 4: 24, 14; aliena pro suis deperditis detinere *ibid.* 5: 25, 23. Depraedatio fugienda et abhorrenda *ibid.*: 2: 21, 22. F. sacrilegium: v. sacrilegium 5. Latrocinium propter media adhibita homicidium est *Nyss.* 6: 223, 2. De violatione sepulchrorum: v. sepulchra.

2. Reparatio pro furto simplici sponte confesso restitutione (pauperibus) euratur *Nyss.* 6: 223, 12; aliena retinere sponte confitentes, eaque redentes ad communionem admittantur *Greg.* 9: 28, 16; paenitentia furis sponte confitentis unius auni, convieti autem duorum annorum est *Bas.* 6: 147, 3. Praedator, si confiteatur et restituat, inter paenitentes sistat, secus eliciatur *Greg.* 8: 28, 5. Latrones poenam homicidii subeant *Nyss.* 6: 223, 2.

3. Iniusta retentio boni alieni *Nyss.* 6: 222, 12 sqq.: v. usura, vindictio.

G

ΓΑΒΑΔΙΟΣ Bostrens. episc., a Palladio et Cyrillo depositus appellat ad Sircium Roman. episc. *CP intr.*: 437; *CP lemma*: 438, 3; 1: 440, 2-13-18; graphia alia Badagius, Bagadius *CP* 1: 438, 4 *app.*; *ibid.* *intr.*: 437 n. 2.

GALATIA provincia, haerescon regio

II 7: 54, 12; *VI* 95: 231, 18; episcopi quidam simoniaci *Genn.* 1: 296, 17.

GALLIA - Γαλλία: synodus de reconciliatione haeticorum *Ath.* 3: 78, 6; v. Arelatae.

GALLONIUS - Γαλλώνιος, episc. Utinensis - Οὐτινώνιος (subscr.) *Carth.* 133:

409, 3; Gallonianus - Γαλλώνιος Uti-censis (Utenensis *app.*) - Οὐτενσιώτης (Οὐτενσιώτης *app.*) *Carth. prooem.*: 400, 20.

ΓΑΜΟΣ, nuptiae *VI* 24: 155, 9; γ. κοινοῦ *VI* 98: 235, 20; illicitae n. - ἄθεσμος *VI* 54: 191, 14; ἀπηγορευμένος prohibita *ibid.*: 191, 2; γάμος ἐκὺντὴν ἐπιδοῦναι se n. tradere *IV* 15: 81, 1; γάμος προσομιλεῖν nuptialia iura contrahere *IV* 16: 82, 10; v. matrimonium.

ΓΑΓΓΡΑΙ, sedes provinciae Paphlagoniae; synodus *Gangr. intr.*: 83; *syn.*: 85, 6-20; 88, 20.

GARGILIUS - Γαργίλιος, episc. *Cypr.* 1: 305, 3.

— alter, episc. (deest Gr.) *Cypr.* 1: 305, 4.

— alius episc. (deest Gr.) *Cypr.* 1: 305, 5.

GAUDENTIUS - Γαυδέντιος episc. *Sard.* 4: 163, 21; 18: 185, 6; 20: 186, 18; 21: 188, 5.

ΓΕΑΑΙΟΣ, Caesariensis in Palestina episc. *CP* 1: 439, 8.

— Cyzicens. episc. *I intr.*: 21 n. 8.

GELASIUS, Roman. episc.: decretum *Ap. intr.*: 2 nn. 14-15.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ, stemma genealogicum (praeteritum et futurum) praedicare *VI* 61: 197, 12; v. Athlingani.

GENEDIUS: v. Genethlius.

ΓΕΝΕΘΑΙΟΝ, dies natalis: natalicium celebrare in quadragesima vetatur *Laod.* 52: 151, 12; γ. μαρτύρων natalicia martyrum commemorare - μνήσιν missam celebrando in quadragesima sabbatis et dominicis permittitur *Laod.* 51: 151, 4.

GENETHLIUS, episc. Carthaginensis *Carth. intr.*: 194; Genethlius *Carth.* 1: 214, 25 *app.*

ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ, episc. Constantinopolis novae Romae (subscr.) *Genn.* 1: 299, 12; vita *Genn. intr.*: 290; epist. de simonia duplex recensio *ibid.*: 290; textus receptus *Genn.* 292; *VI* 2: 124, 6; citatio *Tar.* 1: 329, 14. Pseudo-Gen-nadii, Catechismus centum capitulorum *Genn. intr.*: 291.

—, presbyter et archimandrita CP, destinarius epist. *Cyr.* 7°: 286, 2; Proclo CP adversatur *ibid.*: 287, 1; *ibid.* *intr.*: 275.

GENU flectere diebus dominicis propter gaudium non licet *Petr.* 15: 58, 3; dominicis et tempore pentecostes ex usu antiquo non fit *I* 20: 41, 1; cur *Bas.* 91: 182, 8 et 183, 14; stantes oramus ab introitu vesperae sabbati ad introitum vesperae dominicae *VI* 90: 226, 3; genu flectere et assurgere lapsum et revocationem in caelum recordant *Bas.* 91: 184, 1.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ πατριάρχης, pater Tarasii *Tar. intr.*: 314.

ΓΕΩΡΓΟΙ, agricultores *VII* 12: 267, 19.

ΓΕΡΩΝ, senes 1. De episcopo metropolitano: Aurelius Carthaginensis. *Carth.* 127: 399, 7; Donatianus Byzaceniae *ibid.*: 398, 20; Mizonius Byzaceniae *Carth. prooem.*: 255, 3; Vletor Pupplianensis. *Carth. prooem.*: 251, 1; Xantippus Numidiae *Carth.* 100: 365, 7; *prooem.*: 339, 5.
2. Seniores civitatis (Novae-Germaniae) *Carth.* 100: 365, 2-13.

ΓΕΡΟΝΤΙΟΣ, Claudiopollitan. episc. *CP* 1: 439, 18.

GETA, - Γέτας episc., legatus Byzaceniae *Carth. prooem.*: 337, 1.

ΓΝΩΜΗ, κατὰ γ., παρὰ γ., consilium *IV* 8: 76, 23; 24: 88, 5; *Gangr.* 7: 92, 17; sententia *IV* 26: 89, 19; *Ap.* 36: 25, 16; voluntas *IV* 30: 95, 15; *Ap.* 82: 49, 14; iussio *Gangr.* 6: 92, 2;

consuetudina *Gangr.* 7 92, 9: *Ap.* 15: 15 9, *Ap.* 35 25, 3; in consilio *Carth.* 99 303 2

POHTES, incantatores *Nyss.* 3 211, 3; *παρελκάντατοι* *Bas.* 65 148, 7; v. *παγανία*

POTEOI v. Horadi

GRADUS, *βάθμῳ*, 1. Dignitas ecclesiastica v. depositio 3 (suspensio a dignitate)

2. Gradus poenitentiae publicae i.e. *ἐπιδείκναι* - ploratio, *ἀποθέσθαι* - auditio, *ὀρθότατος* - prostratio, succumbere et *οὐνοῦται* v. singula verba De evolutione graduum poenitentiae publicae *Greg.* *intr.* 17: *Bas.* *intr.* 87, *Nyss.* *intr.* 102. In nullo tantum gradus, i.e. succumbentium, subaudiendus est, ubi de gradu nulla mentio fit in enuntiata poena, etiam si tempus ipsi superadditur. v. *ὁπρότερον*

GRAECIA - *Ἑλλάς* synodus de haereticis reconciliandis *Ath.* 3, 78, 4.

ΓΡΑΪΚΟΝ, graecum, γρ. *βιβλ.* exemplaria *Carth. proem.* 204, 5; γρ. *βιβλίου*, *codex Carth. Apian.* 419, 22; *ἐν γρ. βιβλ.* in Gracia *ibid.* 420, 20; γρ. *ἐκ βιβλίου* *ibid.* 420, 23.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ: v. litterae.

ΓΡΑΦΗ, pictura (iconarum) *VI* 82: 218, 20; 100: 237, 3.

GRATIA - *χάρις* 1. Gratia dei, lex gratiae *VI* 82: 219, 3-10; adiuvat in tentatione *Neoc.* 4: 77, 4; iustificat per I. C. *Carth.* 111: 378, 8; 112: 379, 7; 113: 380, 15; adiutorium *ibid.* 111: 378, 13; 112, 379, 6; revivificat *Nyss.* 1: 204, 15; custodia gratiae receptae *Var.* 1: 324, 24.

2. S. communio *Cyr.* 5: 284, 3.

GRATIANUS, imper. Romanus *II* *intr.* 42.

lursperitus: decretum *Laod.* *intr.* 127 n. 2.

GRATUS, episc. Carthagin. *Sard.* 7: 168, 10; *ibid.* *intr.* 157; *Carth.* *intr.* 190, 194.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Neocaesariensis episc.: vita *Greg.* *intr.* 17; *Pape.* 495; *Bas.* *intr.* 85; epistola canonica *Greg.* *lemma.* 19, 1; *II* 2: 123, 10.

—, episc. *Gangr. syn.* 85, 12.

—, Nazianzenus episc., pater Gregorii Nazianz. *Naz.* *intr.* 227.

—, Nazianzen. episc.: vita *Naz.* *intr.* 227; e Nazianzo improviso decessit *Bas. proem.* 141, 4; profectus Seleuciam ad S. Theclam *Bas.* *intr.* 86; CP episcopus factus *II* *intr.* 42; affuit (?) *Gangr. Gangr. intr.* 83; de canone s. scr. *Ath.* *intr.* 60; *VI* 2: 123, 16.

Citatur *VI* 1: 111, 13; *VI* 64: 201, 17; *AB* 10: 464, 17.

—, Nyssen. episc.: vita *Nyss.* *intr.* 280; affuit CP *CP* 1: 439, 9; de sensu vocab. canon *Pape.* 495; de moribundis *Dion.* *intr.* 3; canonica epistola ad Letorium *Nyss.* *lemma.* 203, 1; *VI* 2: 123, 15.

—, Syracusens. episc., adversatur Ignatio CP *AB* *intr.* 445.

—, presbyter (correctus Paregorios), destinarius epistolae Basilii *Bas.* 88: 169, 11 (*app.*): v. *Παργόργιος*.

ΓΥΜΝΑΖΕΙΝ *ὁπόμεν*, ventilare actionem, causam examinare *IV* 8: 76, 22.

GYROVAGI - *παλόμενοι* (virgines) *Carth.* 44: 262, 1; venerandam obedienciam inhonorant gyrovagi huc et illuc transmeantes et confluentes *IV* 4: 72, 20; *VI* 42: 180, 7; *VII* 21: 285, 15; *AB* 4: 454, 11: v. monastica vita 2.

H

HABITUDINARIUS, peccator non facile ad s. communionem admittendus *Greg.* 1: 20, 22; multoties lapsi *Anc.* 7: 62, 3: v. lapsi 7.

HABITUS, genus vitae vel vestimentum (monachorum): v. *σχημα*; h. moralis: v. *ἔξισ*.

HADRIANUS I. - *Ἀδριανός*, Roman. episc., approbat salvo iure concilium In-Trullo *VI* *intr.* 100; epist. de VII. conc. *VII* *intr.* 242 n. 9; subscribit eius decretis *ibid.* 243; de Iconis ad Carolum magnum *ibid.* 243 n. 15; de Illyrico *ibid.* 243 n. 16; a Tarasio, ut adiuvet el ad simoniam extirpandam, supplicatur *Var.* *intr.* 314: 1: 315, 5-18.

— II., Romanus episc., ad VIII. conc. CP. legatos mittit *VIII* *intr.* 289; versionem latinam actorum ab Anastasio bibliothecario faciendam iubet *ibid.* 290; in synodo Romana Photium damnavit *VIII* 2: 296, 6.

HAERESSES - *αἵρεσις* 1. Decreta synodi *Sard.* 21: 188, 14.

2. haereses: v. haeretici.

HAERETICI 1. *αἱρετικοί* *IV* 14: 81, 3; *ἑρετικοί*, aliter ac ecclesia catholica sentientes *ibid.* 80, 18; *VI* 2: 121, 11; haeresis est totalis scissio ab ecclesia propter alienationem a fide *Bas.* 1: 94, 9; haeretici, li qui ab ecclesia reiecti et anathematizati sunt *II* 6: 50, 21; sic, baptizantes in P. et F. et Montanum *Bas.* 1: 96, 2. Haereses a diabolo in ecclesia causatae *VI* *alloc.* 103, 11 *sqq.*; *AB* 13: 470, 18; haeretici se convertendo fiunt christiani *Laod.* 31: 143, 15: v. *ἑρεδοδόκος*.

2. Haereticus formalis fit episcopus, si nudo capite, publice in ec-

clesia haeresim a patribus damnatam docet *AB* 15: 475, 3; qui post condemnationem publicam ab ecclesia in sua haeresi perseverat *Gangr. syn.* 89, 8. Distinguendum inter caput haeresis et sectatores eius *Ath.* 3: 78, 6; inter sua sponte ad haeresim accedentes et vi aut necessitate coactos *Theoph.* 2: 264, 21. Nemo audeat praesulem suum tanquam haereticum tractare ante condemnationem eius a synodo *AB* 13, 14, 15: 470, 17 *sqq.*; *VIII* 10: 311, 31; nec eum suspectum de haeresi reddere, ab eius manu communionem renuendo accipere *Ap.* 8: 11, 20 et 12, 5. Haereticorum nomine appellantur improprie etiam schismatici cf. *II* 7: 51, 2: v. donatistae, schismatici.

Haereticus materialis est qui cum haereticis in sacris communicat: v. communicatio in s. 3; vel qui eorum usus ab ecclesia damnatos sequitur, velut qui a carne et vino propter abominationem abstinet *Ap.* 53: 36, 16 vel carnem in sanguine suo aut a leris captum aut morticina comedit *Ap.* 63: 40, 16.

3. Haereses multae sunt, praesertim ex regione Galatorum oriundae *II* 7: 54, 11; Phrygae *Laod.* 8: 133, 19; cathari, pepuzeni encratitae *Bas.* 1: 93, 17. Enumerantur *II* 7: 53, 11; *VI* 95: 230, 11.

4. Sacramenta et opera. Fidei catholicae traditores sunt *Ath.* 4: 81, 10; damnationis aeternae digni fiunt *Ath.* 4: 81, 26; *Bas.* 1: 95, 26; *Carth.* 57: 239, 1; *Cyr.* 8: 289, 12; gratiam dei dare nequeunt quam non habent *Cypr.* 1: 307, 14; *Bas.* 1: 97, 9. Sacramenta: conficere nequeunt, quia haec ex opere operantis pendent

Cypr. 1. 307, 3-12-17: v. opus operantis, damnationis poenam conquirunt, loco luminis tenebras procurant *Carth.* 57: 293, 1; nulla sunt *Bas.* 1 97, 7; falsi nummi sunt *Ath.* 4°: 81, 16; eorum missa nulla est *Ap.* 46: 31, 6 *deest lat.*; verum altare et veras aedes sacras non habent, ideoque deum adorare nequeunt *Cypr.* 1: 309, 5; extra tabernacula Christi offerunt *Cypr.* 8°: 289, 10.

Opera clericorum eorum sacrilegia sunt *Cypr.* 1: 309, 22; 311, 1. Martyres eorum pseudomartyres sunt *Laod.* 34 144, 13; episcopi, pseudoepiscopi ac pseudodoctores *AB* 15: 475, 12; dona benedicta potius maledicta sunt *Laod.* 32: 144, 1; vota religionis ab eis emissam nullam vim habent *Bas.* 20: 122, 11; opera pia eorum ante deum inania sunt, eique placere non possunt *Cypr.* 1: 310, 11; 311, 20: v. opus operantis. De validitate baptismi et ordinationis haeticorum: v. rebaptizatio, reordinatio, de matrimonio cum catholicis: v. matrimonium 5, communicatio in s. 1.

5. Reconciliatio haeticorum, pro specie haeresis, fit sive per libellum et chrism, sive per baptismum *II* 7: 53, 7: v. reconciliatio; clericorum, si nati in haeresi: v. reordinatio; si lapsi in haeresim: v. clerici 12.

Conversio haeticorum procuranda ad episcopum spectat: v. episcopus 56; disputatio contradictoria de pace faciendi *Carth.* 92: 344, 6: v. donatistae; redeuntibus de haeresi praeterita dimittenda sunt *Cypr.* 6°: 285, 15; cum h. leniter et pacifice tractare utilitati ecclesiae convenit *Carth.* 66: 305, 14; *Carth. proem.*: 303, 14 *app.*; violentis eorum contra nos minime attendendum *ibid.*: 304, 20.

6. Activitates haeticis prohibita: ad accusationem in actione ecclesiastica contra episcopum non

sinuntur *II* 6: 50, 18; *Carth.* 129: 403, 17; in propria causa vero accusare possunt *ibid.*: v. accusatio; testes contra episcopum esse nequeunt *Ap.* 75: 46, 10.

Contra ordinatores et ordinatos et possessores domus, ubi ordinatio collata fuit, lex de auri libris decem lata *Carth.* 93: 350, 2; ex donationibus vel ex testamentis aliquid capiendi vel relinquendi facultas lege adempta *ibid.*: 351, 4; quae tamen aperiantur haeticis conversis ob amorem pacis et unitatis *ibid.*: 351, 13 et 352, 2.

Apocrypha haeticorum a lectione publica in ecclesia excludenda *Ap.* 60: 39, 19: v. apocrypha. Libri eorum episcopo CP tradendi *VII* 9: 263, 9; ubi asservantur in archivio *ibid.*: 263, 14; nec apud se servandi, sed destruendi *VIII* 11: 313, 14. Docere eis prohibetur *VIII* 9: 310, 11; *cf.* *III* 7: 61, 19 et *VI* 2: 124, 19; item, ss. iconas depingere *VIII* 7: 307, 3.

Haetici, etiam diaconi, communionem sanctam et panem benedictum in ecclesiis catholicis furtim recipiunt *Tim.* 25°: 256, 1. Violenti actus adversus catholicos: v. donatistae.

AGIAZEIN, «sanctificare» *Cypr.* 1: 307, 3; *ἡγιασμένον* *ibid.*: 309, 4.

AGIAZEMA 1. Donum sanctificationum, s. eucharistia: abstinere ab *ā. Carth.* 37: 257, 16; participatio *ā. Bas.* 73: 151, 4; *Nyss.* 5: 219, 1; *ἡγιασμένα*, dona sanctificata: participatio *ā. Greg.* 11°: 30, 6; *Bas.* 56: 145, 8; privati *ā. Bas.* 58: 145, 23; participare *ā. Nyss.* 4: 215, 15; «sanctificationum» participatio *VIII* 14: 318, 1 et 317, 3.

2. «Sacramenta» trinitatis (haptismus) *Carth.* 57: 292, 4-23.

AGIASMOS, sanctificationis gratia *Bas.* 27: 127, 21; *VI* 26: 157, 6.

AGIOS, sanctus 1. *ō ā.*, Deus *Bas.*

proem.: 140, 21 *to ā. πνεῦμα*, s. spiritus *Ant. syn.*: 103, 12: v. spiritus s.

2. *Τὰ ἅγια*, dona sancta, s. eucharistia *Laod.* 14: 136, 10; *Bas.* 57: 145, 19; *Carth.* 10: 223, 16; «in sacramentis» *Carth.* 257, 5; *ἡ θεία εὐχαριστία*, sacramenta altaris *Carth.* 41: 259, 14.

3. *Τὰ ἅ. τῶν ἁ.*, sacrarium *Dion.* 2: 12, 21.

4. *Οἱ ἅ.*, fideles *Greg.* 7: 27, 19: v. fideles.

ΑΓΙΣΤΕΙΑ, munus sacrum pontificis *Tar.* 1: 318, 11; 319, 19.

ΑΙΝΕΙΑ: v. castitas.

AIMA, sanguis: *ἐδάδιμον ἐξ αἵμ.* lucanica e sanguine confecta *VI* 67: 205, 8; s. comedere *ibid.*: 205, 12: v. carniū usus, sanguis.

ΑΙΖΕΣΘΑΙ, alimenta suppeditare *Theoph.* 2: 264, 13; 265, 2; *ἀλλίχεσθαι* *ibid.* in *app.*

ΑΙΣΚΗΣΘΑΙ, deprehendi in peccato *VI* 68: 206, 16.

HEBRAEI: v. Iudaei.

EKATONTAPXOI, «centuriones», futurum praedicunt *VI* 1: 197, 1: v. pagani 5.

EKATOΣΤΑΙ, «centesimae partes» pro mutua pecunia perceptae (fenus maximum) *I* 17: 38, 10; duodecim nummorum initio pro 100, dein pro 72 nummis *Zon. Bals. in Rh.* *II* 152-153: v. usura, *ἡ μισθία*.

ΗΡΟΥΜΕΝΟΣ, 1. Prior monasterii: «maior» *Carth.* 80: 321, 9; «praepositus» *ibid.* 321, 13; «abbas» *VII* 12: 266, 18; 14: 270, 14; de nominando heg. episcopus providet *AB* 1: 449, 14; *ἡγουμενία*, prioratus *VI* 46: 185, 7; presbyter aut non *VII* 14: 270, 15; 18: 278, 14; heg. fit per benedictionem - *χειροθεσία* episcopi *VII* 14: 269, 15; inaptus ob infirmitatem non promovendus est *Bas. proem.*: 141, 10; aedicator mo-

nasterii seipsum vel alium instituere hegumenum nequit, praeter voluntatem ordinarii *AB* 1: 449, 14.

2. Officia: cura pastoralis pecorum sibi concreditorum *AB* 3: 452, 20; suscipit admittendos monachos, praest et providet de salute eorum *AB* 2: 450, 17; fugitivos requirere, inventos recipere ac curare *AB* 3: 452, 7; ideoque pius et idoneus ad munus esse debet *AB* 2: 461, 1. Heg. presbyter benedictionem lectori pro suo monasterio conferre potest *CII* 14: 269, 13: v. *καθηγούμενος*. Bona monasterii administrat: v. monasterium 3.

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ, «fatum» praedicare *VI* 61: 197, 11: v. pagani 5.

ΕΑΕΝΟΣ, Tarsens. episc. *Cypr. intr.*: 300.

ΕΛΛΑΔΙΟΣ, Caesariens. In Cappadoc. episc. *CP* 1: 439, 7.

ΕΛΛΗΝΕΣ, «pagani» *Laod.* 39: 146, 15; *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 1; *Carth.* 81: 321, 16 (*lit.*); 322, 3; «paganorum» convivia *ibid.* 61: 247, 2 (*lit.*); 297, 10; gentilia studia *VI* 61: 197, 19: v. pagani.

ΕΛΛΗΝΙΖΕΙΝ, paganam religionem sectari *Laod.* 39: 146, 13 (*lit.*).

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ, «paganitas» *III* 7: 62, 5.

ΗΜΕΡΟΤΗΣ, mansuetudo: christiana *Carth.* 93: 347, 12; ecclesiastica *Carth.* 100: 366, 5: v. *φιλανθρωπία*.

ΗΜΙΟΛΙΑ, «escupla», fenus pro pecunia *I* 17: 38, 16; *Laod.* 4: 132, 4; 6 nummorum pro 72 nummis *Zon. Bals.* *ib. Rh.* *II* 152-153: v. usura, *ἡκατοστά*.

ΕΝΩΣΙΣ, «unitas»: cum donatistis facta *Carth.* 94: 356, 3: v. unitas.

ΕΟΡΤΗ, ἡ ἄγία ἁ., paschalis festivitas *Nyss.* 1: 203, 15.

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΑ, munera festiva *Laod.*

conscientia *Gangr.* 7: 92, 9; *Ap.* 15: 15, 9; *Ap.* 35: 25, 3; Inconsulto *Carth.* 99: 363, 2.

PORTES, incantatores *Nyss.* 3: 211, 3; γοητρία incantationes *Bas.* 65: 148, 7; v. pagani 4.

POTΘOI v. Boradi.

GRADUS, βαθμός, 1. Dignitas ecclesiastica: v. depositio 3 (suspensio a dignitate).

2. Gradus paenitentiae publicae i. e. ἡρώδανσις - ploratio, ἀπράσις - auditio, ὑπόπτασις - prostratio, succumbere et ὀύστασις: v. singula verba. De evolutione graduum paenitentiae publicae *Greg.* intr.: 17; *Bas.* intr.: 87; *Nyss.* intr.: 102. Unus tantum gradus, i. e. succumbentium, subaudiendus est, ubi de gradu nulla mentio fit in enuntiata poena, etiam si tempus ipsi superadditur: v. ὑπόπτασις.

GRAECIA - Ἑλλάς: synodus de haereticis reconciliandis *Ath.* 3: 78, 4.

ΓΡΑΪΚΟΝ, graecum: γρ. ἱσα, exemplaria *Carth. proem.* 204, 5; γρ. βιβλίον, codex *Carth. Apiar.* 419, 22; ἐν γρατῶν in Graecia *ibid.* 420, 20; γρ. ἐκλογαί *ibid.* 420, 23.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ: v. litterae.

ΓΡΑΦΗ, pictura (iconarum) *VI* 82: 218, 20; 100: 237, 3.

GRATIA - χάρις 1. Gratia dei, lex gratiae *VI* 82: 219, 3-10; adiuvat in tentatione *Neoc.* 4: 77, 4; iustificat per I. C. *Carth.* 111: 378, 8; 112: 379, 7; 113: 380, 15; adiutorium *ibid.* 111: 378, 13; 112, 379, 6; revivificat *Nyss.* 1: 204, 15; custodia gratiae receptae *Tar.* 1: 324, 24.

2. S. communio *Cyr* 5: 284, 3.

GRATIANUS, imper. Romanus *II* intr.: 42.

—, iurisperitus: decretum *Laod.* intr.: 127 n. 2.

GRATUS, episc. Carthagin. *Sard.* 7: 168, 10; *ibid.* intr.: 157; *Carth.* intr.: 190, 194.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Neocaesariens. episc.: vita *Greg.* intr.: 17; *Pape.* 495; *Bas.* intr.: 85; epistola canonica *Greg.* lemma: 19, 1; *VI* 2: 123, 10.

—, episc. *Gangr. syn.* 85, 12.

—, Nazianzenus episc., pater Gregorii Nazianz. *Naz.* intr.: 227.

—, Nazianzen. episc.: vita *Naz.* intr.: 227; e Nazianzo improvise decessit *Bas. proem.* 141, 4; profectus Seleuciam ad S. Theclam *Bas.* intr.: 86; CP episcopus factus *II* intr.: 42; affuit (?) *Gangr. Gangr.* intr.: 83; de canone s. scr. *Ath.* intr.: 60; *VI* 2: 123, 16.

Citatur *VI* 1: 111, 13; *VI* 64: 201, 17; *AB* 10: 464, 17.

—, Nyssen. episc.: vita *Nyss.* intr.: 200; affuit CP *CP* 1: 439, 9; de sensu vocab. canon *Pape.* 495; de moribundis *Dion.* intr.: 3; canonica epistola ad Letoium *Nyss.* lemma: 203, 1; *VI* 2: 123, 15.

—, Syracusens. episc., adversatur Ignatio CP *AB* intr.: 445.

—, presbyter (correctus Paregorios), destinarius epistolae Basilii *Bas.* 88: 169, 11 (*app.*): v. Παρηγόριος.

ΓΥΜΝΑΖΕΙΝ ὑπόθεσιν, «ventilare actionem, causam examinare *IV* 8: 76, 22.

GYROVAGI - πλαζόμεναι (virgines) *Carth.* 44: 262, 1; venerandam oboedientiam inhonorant gyrovagi huc et illuc transmeantes et confluentes *IV* 4: 72, 20; *VI* 42: 180, 7; *VII* 21: 285, 15 *AB* 4: 454, 11: v. monastica vita 2.

HABITUDINARIUS, peccator non facile ad s. communionem admittendus *Greg.* 1: 20, 22; multoties lapsi *Anc.* 7: 62, 3: v. lapsi 7.

HABITUS, genus vitae vel vestimentum (monachorum): v. σχήμα; h. moralis: v. ἔξῃς.

HADRIANUS I. - Ἀδριανός, Roman. episc., approbat salvo iure concilium In-Trullo *VI* intr.: 100; epist. de VII. conc. *VII* intr.: 242 n. 9; subscribit eius decretis *ibid.* 243; de iconis ad Carolum magnum *ibid.* 243 n. 15; de Illyrico *ibid.* 243 n. 16; a Tarasio, ut adiuvet ei ad simoniam extirpandam, supplicatur *Tar.* intr.: 314; 1: 315, 5-18.

— II., Romanus episc., ad VIII. conc. CP. legatos mittit *VIII* intr.: 289; versionem latinam actorum ab Anastasio bibliothecario faciendam iubet *ibid.* 290; in synodo Romana Photium damnavit *VIII* 2: 296, 6.

HAERESSES - αἵρεσις 1. Decreta synodi *Sard.* 21: 188, 14.

2. haereses: v. haeretici.

HAERETICI 1. αἱρετικοί *IV* 14: 81, 3; ἐπερόδοχοι, aliter ac ecclesia catholica sentientes *ibid.* 80, 18; *VI* 2: 121, 11; haeresis est totalis scissio ab ecclesia propter alienationem a fide *Bas.* 1: 94, 9; haeretici, ii qui ab ecclesia reiecti et anathematizati sunt *II* 6: 50, 21; sic, baptizantes in P. et F. et Montanum *Bas.* 1: 96, 2. Haereses a diabolo in ecclesia causatae *VI* alloc.: 103, 11 sqq.; *AB* 13: 470, 18; haeretici se convertendo fiunt christiani *Laod.* 31: 143, 15; v. ἐπερόδοχοι.

2. Haereticus formalis fit episcopus, si nudo capite, publice in ec-

H

clesia haeresim a patribus damnatam docet *AB* 15: 475, 3; qui post condemnationem publicam ab ecclesia in sua haeresi perseverat *Gangr. syn.* 89, 8. Distinguendum inter caput haeresis et sectatores eius *Ath.* 3: 78, 6; inter sua sponte ad haeresim accedentes et vi aut necessitate coactos *Tkeoph.* 2: 264, 21. Nemo audeat praesulem suum tanquam haereticum tractare ante condemnationem eius a synodo *AB* 13, 14, 15: 470, 17 sqq.; *VIII* 10: 311, 31; nec eum suspectum de haeresi reddere, ab eius manu communionem renuendo accipere *Ap.* 8: 11, 20 et 12, 5. Haeticorum nomine appellantur improprie etiam schismatici cf. *II* 7: 51, 2: v. donatistae, schismatici.

Haereticus materialis est qui cum haereticis in sacris communicat: v. communicatio in s. 3; vel qui eorum usus ab ecclesia damnatos sequitur, velut qui a carne et vino propter abominationem abstinet *Ap.* 53: 36, 16 vel carnem in sanguine suo aut a feris captum aut morticina comedit *Ap.* 63: 40, 16.

3. Haereses multae sunt, praesertim ex regione Galatorum oriundae *II* 7: 54, 11; Phrygae *Laod.* 8: 133, 19; cathari, pepuzeni encratitae *Bas.* 1: 93, 17. Enumerantur *II* 7: 53, 11; *VI* 95: 230, 11.

4. Sacramenta et opera. Fidei catholicae traditores sunt *Ath.* 4*: 81, 10; damnationis aeternae digni fiunt *Ath.* 4*: 81, 26; *Bas.* 1: 95, 26; *Carth.* 57: 239, 1; *Cyr.* 8: 289, 12; gratiam dei dare nequeunt quam non habent *Cypr.* 1: 307, 14; *Bas.* 1: 97, 9. Sacramenta: conficere nequeunt, quia haec ex opere operantis pendent

Cypr. 1: 307, 3-12-17: v. opus operantis; damnationis poenam conquirunt, loco luminis tenebras procurant *Carth.* 57: 293, 1; nulla sunt *Bas.* 1: 97, 7; falsi nummi sunt *Ath.* 4*: 81, 16; eorum missa nulla est *Ap.* 46: 31, 6 *derst Lat.*; verum altare et veras aedes sacras non habent, ideoque deum adorare nequeunt *Cypr.* 1: 309, 5; extra tabernacula Christi offerunt *Cypr.* 8*: 289, 10.

Opera clericorum eorum sacrilegia sunt *Cypr.* 1: 309, 22; 311, 1. Martyres eorum pseudomartyres sunt *Laod.* 34: 144, 13; episcopi, pseudoe piscopi ac pseudodoctores *AB* 15: 475, 12; dona benedicta potius maledicta sunt *Laod.* 32: 144, 1; vota religionis ab eis emissa nullam vim habent *Bas.* 20: 122, 11; opera pia eorum ante deum inania sunt, eique placere non possunt *Cypr.* 1: 310, 11; 311, 20: v. opus operantis. De validitate baptismi et ordinationis haeticorum: v. rebaptizatio. reordinatio; de matrimonio cum catholicis: v. matrimonium 5, communicatio in s. r.

5. Reconciliatio haeticorum, pro specie haeresis, fit sive per libellum et chrisma, sive per baptismum *II* 7: 53, 7: v. reconciliatio; clericorum, si nati in haeresi: v. reordinatio; si lapsi in haeresim: v. clerici 12.

Conversio haeticorum procuranda ad episcopum spectat: v. episcopus 5e; disputatio contradictoria de pace facienda *Carth.* 92: 344, 6: v. donatistae; redeuntibus de haeresi praeterita dimittenda sunt *Cypr.* 6*: 285, 15; cum h. leniter et pacifice tractare utilitati ecclesiae convenit *Carth.* 66: 305, 14; *Carth. proem.*: 303, 14 *app.*; violentis eorum contra nos minime attendendum *ibid.*: 304, 20.

6. Activitates haeticis prohibita: ad accusationem in actione ecclesiastica contra episcopum non

sinuntur *II* 6: 50, 18; *Carth.* 129: 403, 17; in propria causa vero accusare possunt *ibid.*: v. accusatio; testes contra episcopum esse nequeunt *Ap.* 75: 46, 10.

Contra ordinatores et ordinatos et possessores domus, ubi ordinatio collata fuit, lex de auri libris decem lata *Carth.* 93: 350, 2; ex donationibus vel ex testamentis aliquid capiendi vel relinquendi facultas lege adempta *ibid.*: 351, 4; quae tamen aperiatur haeticis conversis ob amorem pacis et unitatis *ibid.*: 351, 13 et 352, 2.

Apocrypha haeticorum a lectione publica in ecclesia excludenda *Ap.* 60: 39, 19: v. apocrypha. Libri eorum episcopo CP tradendi *VII* 9: 263, 9; ubi asservantur in archivio *ibid.*: 263, 14; nec apud se servandi, sed destruendi *VIII* 11: 313, 14. Docere eis prohibetur *VIII* 9: 310, 11; *cf.* *III* 7: 61, 19 et *VI* 2: 124, 19; item, ss. iconas depingere *VIII* 7: 307, 3.

Haetici, etiam diaconi, communionem sanctam et panem benedictum in ecclesiis catholicis furtim recipiunt *Tim.* 25*: 256, 1. Violenti actus adversus catholicos: v. donatistae.

ΑΓΙΑΖΕΙΝ, «sanctificare» *Cypr.* 1: 307, 3; ἡγιασμένον *ibid.*: 309, 4.

ΑΓΙΑΣΜΑ 1. Donum sanctificationis, s. eucharistia: abstinere ab ἡ. *Carth.* 37: 257, 16; participatio ἡ. *Bas.* 73: 151, 4; *Nyss.* 5: 219, 1; ἡγιασμένα, dona sanctificata: participatio ἡ. *Greg.* 11*: 30, 6; *Bas.* 56: 145, 8; privati ἡ. *Bas.* 58: 145, 23; participare ἡ. *Nyss.* 4: 215, 15; «sanctificationum» participatio *VIII* 14: 318, 1 et 317, 3.

2. «Sacramenta» trinitatis (baptismus) *Carth.* 57: 292, 4-23.

ΑΓΙΑΣΜΟΣ, sanctificationis gratia *Bas.* 27: 127, 21; *VI* 26: 157, 6.

ΑΓΙΟΣ, sanctus 1, ὁ ἡ., Deus *Bas.*

proem.: 140, 21 τὸ ἡ. πνεῦμα, s. spiritus *Ant. syn.*: 103, 12: v. spiritus s.

2. Τὰ ἡγια, dona sancta, s. eucharistia *Laod.* 14: 136, 10; *Bas.* 57: 145, 19; *Carth.* 10: 223, 16; «in sacramentis» 37: 257, 5; ἡ. θυσιαστηρίου, sacramenta altaris *Carth.* 41: 259, 14.

3. Τὰ ἡ. τῶν ἡ., sacrarium *Dion.* 2: 12, 21.

4. Οἱ ἡ., fideles *Greg.* 7: 27, 19: v. fideles.

ΑΓΙΣΤΕΙΑ, munus sacrum pontificis *Tar.* 1: 318, 11; 319, 19.

ΑΓΝΕΙΑ: v. castitas.

ΑΙΜΑ, sanguis: ἐδάδιμον ἐξ αἵμ. lucanica e sanguine confecta *VI* 67: 205, 8; s. comedere *ibid.*: 205, 12: v. carniū usus, sanguis.

ΑΙΖΕΣΘΑΙ, alimenta suppeditare *Theoph.* 2: 264, 13; 265, 2; ἀλλήζεσθαι *ibid.* in *app.*

ΑΙΕΚΕΣΘΑΙ, deprehendi in peccato *VI* 68: 206, 16.

ΗΕΒΡΑΕΙ: v. Iudaei.

ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΙ, «centuriones», futurum praedicunt *VI* 1: 197, 1: v. pagani 5.

ΕΚΑΤΟΣΤΑΙ, «centesimae partes» pro mutua pecunia perceptae (fenus maximum) *I* 17: 38, 10; duodecim nummorum initio pro 100, dein pro 72 nummis *Zon. Bals. in Rh.* *II* 152-153: v. usura, ἡμετολία.

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ, 1. Prior monasterii: «maior» *Carth.* 80: 321, 9; «praepositus» *ibid.* 321, 13; «abbas» *VII* 12: 266, 18; *I* 4: 270, 14; de nominando heg. episcopus providet *AB* 1: 449, 14; ἡγουμένη, prioratus *VI* 46: 185, 7; presbyter aut non *VII* 14: 270, 15; 18: 278, 14; heg. fit per benedictionem - χειροθεσία episcopi *VII* 14: 269, 15; inaptus ob infirmitatem non promovendus est *Bas. proem.*: 141, 10; aedificator mo-

nasterii seipsum vel alium instituere hegumenum nequit, praeter voluntatem ordinarii *AB* 1: 449, 14.

2. Officia: cura pastoralis pecorum sibi conceditorum *AB* 3: 452, 20; suscipit admittendos monachos, praest et providet de salute eorum *AB* 2: 450, 17; fugitivos requirere, inventos recipere ac curare *AB* 3: 452, 7; ideoque pius et idoneus ad munus esse debet *AB* 2: 461, 1. Heg. presbyter benedictionem lectori pro suo monasterio conferre potest *CII* 14: 269, 13; v. καθ' ἑαυτοῦ μένος. Bona monasterii administrat: v. monasterium 3.

ΕΙΜΑΡΜΕΝΗ, «fatum» praedicare *VI* 61: 197, 11: v. pagani 5.

ΕΑΕΝΟΣ, Tarsens. episc. *Cypr. intr.*: 300.

ΕΛΛΑΔΙΟΣ, Caesariensis. in Cappadoc. episc. *CP* 1: 439, 7.

ΕΛΛΗΝΕΣ, «pagani» *Laod.* 39: 146, 15; *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 1; *Carth.* 81: 321, 16 (*lit.*); 322, 3; «paganorum» convivia *ibid.* 61: 247, 2 (*lit.*); 297, 10; gentilia studia *VI* 61: 197, 19: v. pagani.

ΕΛΛΗΝΙΖΕΙΝ, paganam religionem sectari *Laod.* 39: 146, 13 (*lit.*).

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ, «paganitas» *III* 7: 62, 5.

ΗΜΕΡΟΤΗΣ, mansuetudo: christiana *Carth.* 93: 347, 12: ecclesiastica *Carth.* 100: 366, 5: v. φιλανθρωπία.

ΗΜΙΟΛΙΑ, «escuplas», fenus pro pecunia *I* 17: 38, 16; *Laod.* 4: 132, 4; 6 nummorum pro 72 nummis *Zon. Bals. ib Rh.* *II* 152-153: v. usura, ἡμετορία.

ΕΝΩΣΙΣ, «unitas»: cum donatistis facta *Carth.* 94: 356, 3: v. unitas.

ΕΟΡΤΗ, ἡ ἡγια ἡ., paschalis festivitas *Nyss.* 1: 203, 15.

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΑ, munera festiva *Laod.*

37: 146, 5; τὰ τῆς ἐορτῆς ξένη *Ap.* 70: 44, 2.

HAKAAΣ, Alexandr. episc. *Dion intr.*: 1.

HAKAEIA, sedes metropolitana et primatialis Thraciae: praecinentia II 2: 47, 6; *Pape*: 542: v. primatiae.

HERCULANUS - Ἡρκουλάνθος, episc. *Cypr.* 1: 304, 20.

HERMENEUTICA s. scripturae e patribus sumenda, potiusquam e propria mente *VI* 19: 151, 2.

HERODES magnus, rex, sacrilegus homicida - μακρόνως ss. Innocentium *Petr.* 13: 54, 12.

Antipas, rex, propter iusiurandum homicida factus *Bas.* 29: 129, 9.

Agrippa, rex, φονῶδης interfector *Petr.* 13: 53, 25; Iacobum capite truncavit *Petr.* 9: 45, 15; Petrum in carcerem misit *Petr.* 13: 53, 10.

HEYXIAN ἀσκήσειον, quietem diligere *IV* 3: 73, 8: v. monastica vita; ἡσύχιος βίος, vita in recessu *VII* 22: 284, 14.

ETAIPA, meretrix *Ap.* 18: 16, 13: v. infames, matrimonium 3 (clericorum).

EPEOΔOΞOΣ, «altarius sectae» *IV* 14: 80, 18; i. e. «haereticus» *ibid.*: 81, 3-8; oppon. ὁρθόδοξος *ibid.*: 81, 10-12; ἐτ. adulteraverunt Constitutiones Apostolorum *VI* 2: 121, 11.

EPEOΘEIA, diversitas in deitate ab Ario professi *VI* 1: 112, 16; inegales gradus in deitate admittit *ibid.*: 113, 4.

EEIS, habitus moralis: ἔ. fornicationis *Greg.* 1: 20, 21.

EKEIAI, «preces» in genere *Carth.* 103: 368, 13; quorum species enumerantur *ibid.*: v. orationes.

IEPATEION, «altare», presbyterium *Laod.* 56: 152, 17 tit.: v. sacramentum.

IEPATIKOI, 1. «ministri altaris» i. e. episc. presbyt. et diac. *Ap.* 8: 11, 18 tit.; «sacerdotes et ministri altaris» *Ap.* 6: 11, 2 tit.; 7: 11, 9 tit.; 25: 19, 2 tit.; «ecclesiae ministri»: «episc. presb. diac.» 27: 20, 2; «ministerio sacro dediti» *Laod.* 19: 138, 21; 24: 140, 17; dist. a clericis *Laod.* 30: 143, 4; 36: 145, 13; 54: 152, 4; 55: 152, 12; clerici maiores dist. a clericis *VI* 77: 214, 9.

2. ἱερατικὸν τάγμα, «clerus» in genere *Ant.* 3: 106, 22; ἡ κατὰλογος «sacerdotalis catalogus», *Ap.* 8: 11, 20; agitur de clericis in genere *cf.* *Ap.* 15: 15, 4; (forsitan legendum sit hic quoque κληρικῶν).

3. ἱ. τὰς clericis maiores presb. diac. et subd.: «sacerdotalis» *Laod.* 24: 140, 12; ἡ κατὰλογος *VI* 5: 130, 16; ἡ κατὰστασις *VI* 12: 139, 9; 15: 144, 10; ἡ γένος *VI* 33: 168, 13; ἡ ἀξία *VII* 1: 245, 15; ἡ τὰς *VII* 16: 273, 1; ἡ βίος *VII* 22: 284, 18; ἡ ἀνὴρ *VII* 22: 285, 9; ἡ κληρὸς sacerdotalis sors *VIII* 5: 301, 23 et 302, 6.

IEPATIKΩΣ, ex episcopali auctoritate *VI* 3: 129, 11.

IEPAΣ, accusator clericis dioecesis Apollonis *Theoph.* 9: 268, 14.

IEPEIA, civitas, ubi iconoclastarum conciliabulum initio locum habuit *VII intr.*: 242 n. 4; *Tar. intr.*: 314; *Pope* 505.

IEPEYΣ, 1. Episcopus *II* 6: 49, 12; *Carth.* 49: 267, 12; *Carth. proem.*: 289, 20; *proem.*: 303, 15 tit.; 81: 322, 7.

2. Presbyter (citatur *Ap.* 27: 20, 4; ubi πρεσβύτερος habetur) *AB* 9: 462, 9: v. presbyter.

IEPOMENOI, clerici maiores *VI* 28: 159, 3; *VI* 90: 226, 10; v. βῆμα-τίζοντες.

IEPON, «sacrarium», *Ap.* 71: 44, 9; *VI* 69: 207, 9 *app.* (ad fin.).

IEPOΣTAΩ, sacrilegium committere *AB* 10: 466, 8: v. sacrilegium.

IEPOETNH, episcopatus *Laod.* 13: 136, 6; ἡ τῆς ἐπισκοπῆς «sacerdotium episcopale» *IV* 29: 94, 22; sacerdotium praestantior imperatoria potestate *VI* 69: 207, 9 *app.* (ad fin.): v. presbyter.

IEPOYPTIA, «sacerdotium», exercitium potestatis episcopalis *III* 8: 64, 21: v. ἱερεῖς.

HILARIANUS - Ἡλαριανός, episc. Horreocellensis - Ὁρεοκελλῆς, legatus Byzaccae (subscr.) *Carth.* 133: 409, 14; Horreocellorum - Ὁρεοκελλῶν *Carth. proem.*: 401, 8.

HILIARIUS, Pictaviensis. episc. *I intr.*: 21 n. 9-10; *Ant. intr.*: 100 n. 7.

IIΠOΔPOMIA, cursus equorum *VI* 66: 205, 1; τὸ ἱπποδρόμιον circus *Carth.* 61: 298, 16.

HIPPO-DIARETORUM - Ἱππῶν Διαρετῶν *Carth.* 78: 318, 12-16 (*cf. app.*); 93: 354, 8 *app.*: v. Equitius.

HIPPO-REGIUS - Ἱππῶν Περὶ τὴν Νυμῖα: synodus habita *Carth. proem.*: 249, 8; 249, 14; in ecclesia Pacis *ibid.*: 249, 15; 34: 255, 11; 52, 271, 18; *proem.*: 327, 9; 357, 11; *Carth. intr.*: 194, 195; Hipponensium breviarum canonum: v. βρεβίον; Ἱππὼν *Carth. proem.*: 208, 21: v. Augustinus.

HISPANIA - Σπανία: synodus habita de reconciliatione haeticorum *Ath.* 3: 78, 6: v. Elvira.

IETOPIA, ecclesiastica historia, in qua inveniri possunt exemplaria cc. Nicaeni concilii *Carth. Apiar.*: 424, 1.

HISTRIO - μῦθος, cum infamia aspersa ars *Carth.* 129: 409, 15: v. infames. Conversus ad gratiam fidei, ne

cogatur ad artem reverti *Carth.* 63: 300, 9; ars et spectacula prohibentur *VI* 51: 188, 12: v. scenici.

OAOKAPIΩCIS, oblatio perfecta, in qua deus sacrificatur et distribuitur *VI alloc.*: 102, 21.

HOMICIDIUM - φόνος. 1. Sacrilegium est - ἔργος *Nyss.* 5: 217 et 19; h. intentio - ἐπὶ τοῖς caedes est *Bas.* 2: 99, 17; propositus finis scrutandus est *Bas.* 8: 105, 15; in voluntarium et involuntarium dividitur - ἐκούσιος, ἀκούσιος *Bas.* 8: 104, 23; *Nyss.* 5: 217, 14; voluntarium est, quod manifeste intenditur *Bas.* 8: 106, 25 et 107, 6; praemeditatus mortifer ictus in rixa ex ira indomita *Ap.* 66: 42, 4; *Nyss.* 5: 217, 16; cf. *Bas.* 8: 105, 18; homicida est, qui mortiferum ictum tulit, sive prior percussit, sive se defendit *Bas.* 43: 135, 16; abortus homicidium duplex sibi propositum subaudit *Bas.* 2: 99, 16: v. eunuchi.

2. Voluntarium etiam est quod praeter intentionem, sed instrumento mortem indubitanter afferenti (securi vel ense) causatum est *Bas.* 8: 104, 23; vel per media manifeste prohibita (amuletis et potionibus) *ibid.*: 107, 9; 107, 24. In bello occisio hostium legitime fit et laudabiliter *Ath.* 1: 68, 5; caedes in bello homicidia non sunt, quia pro defensione pudicitiae ac pietatis fiunt *Bas.* 13: 113, 7; attamen, propter effusionem sanguinis, trienniali communionis privatione purificentur *ibid.*: 113, 11; qui latrones armis debellavit poenis canonicis submittitur *Bas.* 55: 144, 5.

3. Quasi-voluntarium - προσηγῶν τῷ ἐκούσιῳ est quod in ira ex ictu illato, in partes praecipuas vel instrumento graviore, praeter intentionem accidit *Bas.* 8: 105, 18 et 106, 5; contrarium docet *Nyss.* 5: 217, 16.

4. Voluntarium adimi coactione et necessitate *Greg.* 1: 21, 4: v. actus,

lapsi Involuntarium homicidium est, si aliud intentum fuit *Bas.* 8: 105, 15 et 106, 12; *Nyss.* 5: 218, 6; *al-lamen*, vide supra sub 2 et 3.

5 Poena pro voluntario: succumbere tota vita *Anc.* 22: 71, 14; homicidium et adulterium eandem poenam (15 annorum) luunt *Bas.* 7: 103, 27, paenitentia viginti annorum *Bas.* 56: 144, 13; 67: 148, 21; abortus decem annorum paenitentiam habet *Bas.* 2: 100, 6. v. abortus; h. voluntarium viginti et septem annis medetur *Nyss.* 5: 218, 10. Involuntarium poenam fornicationis habet *Nyss.* 5: 219, 23; regula prior septem annis, posterior quinque annis paenitere imponit *Anc.* 23: 72, 3; decem annorum paenitentia *Bas.* 57: 145, 12; 'homicidae' poena *VI*: 227, 11.

OMIAEIN, 'alloqui populum' *Anc.* 1: 57, 4 v. praedicatio, presbyteri officia.

OMIAIA 1. Mutuum coniugum commercium *VI* 30: 161, 9.

2. Homilia episcopi *Laod.* 19: 138, 2.

OMOLOGEIN, confiteri se christianos esse *Petr.* 8: 42, 7; profiteri virginitatem *Bas.* 20: 122, 12; 'scriptis profiteri', promittere *I* 8: 30, 9; palam profiteri *VI* 41: 178, 10; v. ὁμολογία.

OMOLOHTAI, confessores fidei *Petr.* 5: 38, 25; locum specialem in ecclesia obtinent *Petr.* 14: 56, 15; libellos absolutionis ad reconciliandos lapsos concedunt *Petr.* 5: 38, 25.

OMOLOGIA, 1. professio fidei christiana *Nec.* 6: 78, 4; *Sard.* 17: 184, 10.

2. Professio monastica *Bas.* 18: 121, 10; 19: 121, 23; 122, 4; *VI* 40: 175, 13; v. monastica vita 2.

3. Professio fidei a consecrando episcopo in scriptis facta *Carth.* 13: 227, 4; v. episcopus 3b.

4. Professio fidei ab acatholico fa-

cienda: v. πιστις, reconciliatio.

OMONOIA, concordia *Ap.* 34: 24, 13.

OMOOTYION, unius substantiae esse hypostases in Trinitate *VI* 1: 112, 18; v. Trinitas.

HONOR - τιμή, mera praeceminentia: dist. a iurisdictione *I* 7: 29, 18; v. ἀξιώμα; honoris causa episcopus *I* 8: 31, 5; *Ant.* 18: 118, 7; metropolitanus *IV* 12: 80, 1; v. episcopus 1 (sine sede); τιμή τοῦ ὁνόματος, tituli (episcopi) honor *I* 8: 31, 12; suspensio ab honore: v. depositio 3.

HONORATUS - 'Ὁνωρᾶτος episc. *Cypr.* 1: 304, 18.

— - 'Ὁνωρᾶτος episc. *Cypr.* 1: 305, 6.

— - 'Ὁνωρᾶτος, episc., legatus Mauritaniae Sitifensis *Carth. prooem.*: 252, 1; 47: 264, 1; 266, 21; 48: 267, 8; 51: 270, 8; 271, 7; 52: 271, 16; 53: 276, 18; 56: 284, 5; legatus synodi ad Hippo. Diaret. *Carth.* 78: 319, 7.

HONORIUS - 'Ὁνωρᾶτος episc., legatus synodi ad Hippo. Diaret. *Carth.* 78: 319, 6.

— - 'Ὁνωρῆος, Roman. episc. *VI* 1: 118, 15; ludicium Maximi Conf. de illo *Pape*: 523.

— - 'Ὁνωρῆος imper. Roman. *Carth. prooem.*: 197, 8; 250, 6; 287, 8; 326, 6; 346, 4; 357, 4; 107: 373, 13; 108: 374, 12; 109: 375, 10; *prooem.*: 400, 4; *CP* 1: 438, 13.

HORAE CANONICAE: nona et vespere *Laod.* 18: 137, 17; v. vespere e.

OPKOΣ 1. Promissio homini facta cum iuramento: v. iuramentum.

2. Votum deo factum de aliqua re *Bas.* 28: 128, 7; v. εὐχή 5.

3. 'Ορκος, sacramenta, imprecationes:

per deos paganos - ἑλληνηκοί *VI* 94: 229, 18.

ΟΡΟΣ, ὁρίζειν, definitio, definire. 1. 'regula' - δ. δικάμων definitum tempus paenitentiae pro digamis *Anc.* 19: 70, 6; pro abortu *Anc.* 21: 71, 7; 72, 3. Definire opp. describere (partum BMV) *VI* 79: 216, 9.

2. 'Definitio', canon a concilio Nicaeno definitus *I* 15: 36, 19; 17: 38, 13; 18: 40, 5; canon ab Antioch. synodo *Ant.* 1: 104, 17; *Ant.* 6: 109, 21; a Nic. concil. *ibid.*: 104, 5; 'terminus', canon *Gangr. syn.*: 88, 24; 'statuere', canones edere *Carth. prooem.*: 209, 9-13; 210, 21; *Carth.* 1: 214, 12; 'statuta', canones *Carth. prooem.*: 211, 8; 212, 13; 18: 233, 9; 70: 312, 18; *Apian.*: 427, 16; 'statutus terminus' patrum *Carth.* 5: 218, 11; 'definitio' nostra, canon *IV* 4: 73, 21; 10: 78, 9; 20: 85, 19; 'termini patrum', canones *IV* 28: 90, 19; canon *VI* 46: 185, 10; 'definitio', canon *VIII* 1: 293, 15; 2: 296, 6.

3. Definitio, decretum de fide *VI* 1: 120, 4; 19: 151, 1.

4. Fines territorii dioecesis *Ap.* 35: 24, 20; 'fines alieui', iura *Carth.* 5: 218, 10.

5. Sententia ludicis *Sard.* 4: 164, 9.

HORTENSIANUS (deest in Gr.), episc. *Cypr.* 1: 304, 23.

HOSIUS - 'Ὁσιος forma emendatior est Osius *Sard. intr.*: 156 n. 3; episc. Cordubens, consultor Constantini I. imperat. de re religiosa *Pape*: 511; praesedit Nicaeno concil. *I* intr.: 22; legatus Iulii I episc. Rom. *Sard. intr.*: 157; *Sard.* 1: 159, 10 et initio cc. 2, 3, 5 ad 14, 16 et 17; affuitne *Gangr. syn. Gangr. intr.*: 83; *syn.* 85, 13 app.

HOSPITALITAS - ξενία: clericis maioribus (presb. et diac.), etiam incertae fidel necessaria subministranda *Ap.* 33:

23, 14; episcopi ab ordinario loci suscepti ne quare careant *Ant.* 25: 125, 11; v. itinerantes, pauperes, ξενία.

ΥΒΡΙΖΩ, iniuriam iniuste facere *Ap.* 55: 37, 12; 56: 38, 4; v. privilegia 5.

ΥΔΡΟΠΑΡΑΣΤΑΤΑΙ, aqua sola, - non vino -, in s. missa utentes *Bas.* 1: 96, 14; adversus eos Jo Chrysost. citatur *VI* 32: 164, 1.

ΥΤΙΩΣ, μή ὤ, 'non recte', errans in fide *Ap.* 8: 12, 6.

ΥΙΟΠΑΤΟΡΙΑ, 'filium idem esse ac patrem', haeresis sabelliana *II* 7: 54, 8.

ΥΟΕΚΤΑΜΟΣ, hyoscyamus, venenosa planta *Bas.* 86: 160, 10.

ΥΠΑΚΟΗ, oboedientia: ὅπ. implere *VI* 41: 178, 7; ὅπ. τοῦ θεοῦ, erga deum *VII* 5: 255, 1; v. monastica vita, ὑποταγή.

ΥΠΙΑΤΙΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 14.

ΥΠΕΚΚΑΥΜΑΤΑ, incendia (voluptatum) *VI* 100: 237, 6.

ΥΠΕΡΑΝΑΒΑΙΝΕΙΝ, excedere, superare *VI* 30: 161, 5.

ΥΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΣ, mensis October *Ap.* 37: 26, 9; *Ant.* 20: 120, 18; v. october.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ: v. subdiaconus 1.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ: v. ministerium.

ΥΠΕΡΟΡΙΟΣ, extra fines proprii territorii provincialis posita (dioecesis) *II* 2: 46, 15.

ΥΠΕΡΘΕΣΙΣ 1. Prorogatio ieiunii usque ad alterum diem in totali abstinentia a cibo *Dion.* 1: 11, 4; ὑπερτίθημι ἡμῶν dlem transmittere *ibid.*: 10, 22; 11, 8; 11, 12.

2. Prorogatio temporis dati ad iudicium: v. tempus datum 1.

ΥΠΕΡΘΥΝΟΣ, responsabilis, reus *Theoph.*

6: 267, 11; VI 2: 125, 5, ἀπολογία ὑπ. respondebit de aliqua re *Sard.* 13: 178, 14: v. εὐθύναι, κινδυνεύειν.

ΥΠΕΘΥΣΙΟΣ, qui sui iuris non est, sed sub potestate alterius (parentum, domini) *Bas.* 40: 134, 17: v. contractus, κρατεῖν.

ΥΠΟΔΙΑΚΟΝΟΣ: v. subdiaconus.

ΥΠΟΓΡΑΦΕΙΝ, describere, opp. δρῆζειν VI 79: 216, 9.

ΥΠΟΓΡΑΦΗ, subscriptio qua confirmatur decretum *Carth.* 56: 286, 5.

ΥΠΟΛΗΨΙΣ, «bona existimatio», II 6: 49, 13; «existimationis opinio», honorabilitas (accusatoris) IV 21: 86, 11; οἱ ἐν ὑπ. «honoratories» IV 11: 79, 4; «in suspicionem adducti» *ibid.* app. (*Zon. Bals.*): v. accusator, litterae 6.

ΥΠΟΜΙΝΗΣΚΕΣΘΑΙ, «conveniri», moneri *Carth.* 123: 394, 19: v. monitio.

ΥΠΟΦΩΝΕΙΝ, recitare ex ambone textum sacrum VI 33: 167, 12.

ΥΠΟΥΣΙΑ, suspicio I 3: 26, 4: v. ἀνύποπτα.

ΥΠΟΠΤΩΣΙΣ, prostratio, paenitentiae publicae gradus tertius. I. Locus, intra fores ecclesiae, exeunt cum catechumenis *Greg.* 11*: 30, 1; cum catechumenis assistunt missae *Theoph.* 13: 272, 19; post exitum catechumenorum, facta supra eos oratione, accedunt ad manus impositionem, deinde exeunt *Laod.* 19: 138, 7; *Carth.* 27: 243, 9; manus impositio ante absidem ecclesiae fiat, si peccatum publicum est

Carth. 43: 261, 8; clericis maioribus peccatoribus manus ne imponatur *Carth.* 27: 243, 5: v. μετάνοια, paenitentia publica.

2. Varia nomina: ὑποστρέφοντες, conversi: ὑποπίπτειν μετὰ τῶν ὑπ. prosterni cum c. *Greg.* 8: 28, 9; ἐν τοῖς ὑποπίπτουσιν, prostrati *Greg.* 9: 28, 20; ὑποπίπτοντες ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, pr. post. conversionem *Nyss.* 4: 215, 13; 5: 218, 23; οἱ ἐν μετάνοιᾳ, paenitentes *Laod.* 19: 138, 7; μετάνοια, paenitentium gradus *Bas.* 22: 125, 9; οἱ μετανοοῦντες *Carth.* 27: 243, 5; 43: 261, 8; ἀφορισμός, ἀφορίζεσθαι sine ullo additamento, gradus specificante, inter «paenitentes» sistere significat: v. ἀφορισμός 2; item, excommunicationi non totali subiecti, vel etiam tempore superaddito: v. excommunicatio 2 ad 5; item, si peccatum secretum est: adultera confitens *Bas.* 34: 132, 4.

ΥΠΟΤΑΓΗ, oboedientia VII 19: 278, 13: v. monastica vita 2, ὑπακοή.

ΥΠΟΤΑΣΣΕΣΘΑΙ, obocdire (hegumeno) VI 41: 178, 5; subitici (episcopo) 4: 73, 7: IV 8: 76, 8.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ, actio in iudicio IV 9: 76, 22: v. actio.

ΥΠΟΥΠΩΣΕΙΣ, «directiones», monita VII 1: 245, 17.

ΥΠΟΥΡΓΙΑ, ministerium (s. altaris) *Carth.* 47: 263, 16.

ΥΦΗ, «textus» *Carth. proem.*: 337, 11.

ΥΨΕΤΑΠΟΙ, secta iudaeo-christiana, cui accumeratus fuerat pater Gregor. *Naz. Naz. intr.*: 228.

ΙΑΚΩΒ, lector in dioecesi Lyco, Apollonis episc., fornicatione insimulatus *Theoph.* 6: 267, 13.

ΙΑΚΩΒΟΣ, frater Domini, primus episc. Hierosolymitanus: liturgia VI 32: 165, 2; capite ab Herode truncatus *Petr.* 9: 45, 13.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – deest Lat., episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – Οὐανούριος, episc. *Cypr.* 1: 305, 1; 304, 10 tit.

—— – deest Gr., episc. *Sard.* 14.

—— – Ἰανούριος, episc., legatus synodi ad Hipp. Diaret. *Carth.* 78: 319, 7; *Carth. Apian.*: 428, 10.

ΙΑΤΡΕΙΑΙ, medicamenta: a Iudaeis non accipienda VI 11: 138, 2.

ΙΒΑΣ, episc. Edessenus; ei adscripta epistola iterum damnatur VI 1: 117, 11.

ICONA – εἰκών, honoranda derivative, honor principalis archetypo tribuitur VIII 3: 298, 8; ic. D.N.I.C. aequae ac evangelium adoretur – προσκυνεῖσθαι, BMV et sanctorum honorari et adorari – προσκυνεῖσθαι *ibid.*: 297, 18; colores s. imaginis sunt sicut litterae evangelii, erudientes sapientes et idiotas *ibid.*: 297, 22; ic. venerandae sunt VI 82: 218, 20: v. pictura.

ICONOCLASTAE: v. χριστιανοκᾶτήγοροι VII 7: 260, 16; eorum conciliabulum VII *intr.*: 242 n. 4 et 5; v. Hierieia, Blachernae; iterum damnantur VIII 3: 298, 15; iconas ab ecclesiis abstulerunt et reliquias martyrum deponendas in dedicatione ecclesiarum omiserunt *ibid.*: 261, 1; libros erroneos – ψευδοσυγγράμματα adversus cultum iconarum scripserunt VII 9: 263, 11; monasteria et episcopia in saeculares usus verterunt

I

VII 13: 268, 14; omnem pietatem repulerunt VII 16: 273, 8; vera contaminatio facti sunt *ibid.*: eorum haereseis maligni auxiliatrix adversus monachos fuit AB 4: 453, 12.

ΙΔΙΑΖΕΙΝ, separatim morari VII 18: 277, 2.

ΙΔΙΟΚΤΗΤΑ, personalia bona, patrimonium VII 19: 278, 17.

IDOLA – εἰδωλά: idolorum iniquitas adhuc in Africae viget locis maritimis et possessionibus *Carth.* 58: 295, 8; i. templa, quae nullo ornamento sunt, destitui iubeantur *ibid.*: 295, 15: v. εἰδωλεῖον.

IDOLOLATRIA, species idol. est avaritia *Nyss.* 6: 220, 26; reliquiae id. tollendae *Carth.* 84: 324, 12; id. adulterii poenam luet *Bas.* 7: 104, 1; id. occulta angelorum cultus (haereticus) est *Laod.* 35: 145, 5.

IDOLOTHYTA, manducare prohibetur *Gangr.* 2: 90, 2; idolothyta in persecutione manducare coacti culpa carent *Anc.* 3: 58, 11 et 17; qui indifferenter comederunt sex annorum paenitentiae submittantur *Anc.* 4: 59, 15; qui e metu cum lacrimis in templis fuerunt quattuor *Anc.* 5: 60, 6; qui iunxerunt comedere duorum *Anc.* 7: 62, 10. Boradi idolothyta non habent *Greg.* 1: 20, 2: v. Boradi; idolothyta apud barbaros qui manducaverunt in tormentis octo annis puniantur *Bas.* 81: 155, 2 et 10; qui sine tormentis undecim annis *ibid.*: 155, 14.

IEIUNIUM – νηστεία, I. Ascesis et iacinus magnum – ἀθλησις est *Dion.* 1: 11, 16; officium praesertim monachi est IV 4: 73, 9; dist. ab abstinentia a vino et oleo *Tim.* 8: 245, 1; 10: 246, 10-17; νηστεύσαι dist. ab ἀπέχεσθαι,

ieiunio cessante abstinencia manet VI 55: 192, 11; ubique in ecclesia uno more servandum 56: 193, 8; finis: animam humiliare Dion. 1: 5, 15; corpus humiliare Tim. 8: 245, 4.

2. Excusat corporis infirmitas Ap. 69: 43, 15; Tim. 8: 245, 5; ad i. paschae infirmus non tenetur Tim. 10: 246, 14; nec parturiens Tim. 8: 245, 4. Dominicis diebus sub obtentu ascesis ieiunare non licet Gangr. 18: 96, 21; nec dominica, nec sabbato, excepto sabbato maioris hebdomadae Ap. 64: 41, 7; VI 55: 193, 1. Ieiunia tradita sub praetextu perfectionis despiciunt ascetae Gangr. 19: 97, 4; quadragesimale ieiunium non observantes poenis submittendi sunt Ap. 69: 43, 11; Iudaeorum iei. non servanda Ap. 70: 43, 20.

3. Theophaniorum vigiliae ieiunium, si cum dominica concurrat Tim. 23*: 254, 25; Theoph. 1: 263, 1; Nativitatis D. n. I. C. vigiliae ieiunium Alexandriae non habetur Tim. 23*: 254, 21. In quadragesima sabbatis et dominicis Romani ieiunant VI 55: 192, 11; CP autem iis sabb. et dominicis tantum ab ovis et caseo abstinetur VI 56: 193, 15. Maiori hebdomada cibi sicci tantum sumendi - ἐπιπορευόντας νηστεύειν Laod. 50: 150, 20; sex diebus usque ad quartam vigiliam noctis sabbati ieiunatur Dion. 1: 10, 20; sive omni hebdomada sive per duos, vel tres vel quattuor dies ab omni cibo abstinetur ibid.: 11, 1; sive soliis duobus ultimis hoc faciendo ibid.: 11, 10; quartae et quintae feriae ieiunium antiqua traditione traditum Petr. 15: 57, 15; maioris quintae feriae ieiunium solvitur Carthagine Carth. 41: 259, 16; solvi prohibetur Laod. 50: 150, 11; VI 29: 160, 10; Sabbato sancto quarta vigilia ieiunium terminare melius est Dion. 1: 10, 12; usque ad mediam noctem ieiunandum VI 89: 225, 14; v. ἀπονηστίζεσθαι.

4. Eucharisticum ieiunium:

sacramenta altaris non nisi a ieiuniis celebrentur Carth. 41: 259, 14; 47: 264, 18; VI 29: 159, 19; non observatur sola die quinta maioris hebdomadae Carthagine Carth. 41: 259, 16; hoc autem reprobat VI 29: 160, 10; rumpitur aqua purificationis post missam sumpta Tim. 23*: 254, 20; v. κλύζεσθαι; excepta vigilia Theophaniorum prout traditum est, ibid.: 254, 33; in tali casu aliqua poma palmarum sumere permittitur Theoph. 1: 263, 5; non rumpitur, si parum aquae os lavando absorptum fuerit Tim. 16*: 249, 8.

IGNATIO, CP episc., filius Michaelis Rhangabe, imperatoris Romani, non electus ab episcopis - ἀφ' ἑαυτοῦ, sed a Theodora imperatrice impositus AB intr.: 445; abdicatio ibid. n. 1; appellat Roman. pontificem ibid.: n. 6; restauratur a Nicolao I. episc. Romano VIII intr.: 289; «sanctissimus patriarcha» VIII 2: 296, 9-13; ab eo consecrati clerici, Photii sectatores facti, deponuntur ibid. 337, 28.

IGNORANTIA - ἄγνοια in peccando non liberat totaliter a culpa VI 3: 126, 18; ideoque privat sanctificatione Bas. 27: 127, 14; VI 26: 157, 8; propter ignorantiam suam peccans orare debet, ut ei a deo dimittatur Bas. 27: 128, 4; VI 3: 128, 10; 26: 157, 15; poenam luet ibid.; Theoph. 13: 272, 8-9; tamen culpa levior est Bas. 90: 177, 1; 7: 104, 5; excusat a poena, si a peccato cessat Bas. 46: 137, 4; VI 93: 229, 4; excusabilis est ignorantia personae in dispensata s. communione indigno, si magnus populi concursus fit Tim. 25*: 256, 10; nominatio ad officium facta ex ignorantia vitii nulla est Theoph. 3: 266, 2.

ILLUDERE sacra: v. sacrilegium 6.

ILLYRICUM a Leone Isaurico, imperat. Romano, confiscatum, ab Hadriano I Romano repetitur VII intr.: 243 n. 16.

IMMUNITATES bonorum ecclesiae: v. privilegia 7 (realla).

IMPEDIMENTA admissionis ad clerum: v. clerici 3; admissionis ad episcopatum: v. episcopus 2; matrimonii: v. matrimonium 2.

IMPAENITENTIA: v. induratio in peccato.

IMPERATOR - βασιλεύς, imperii Romani per Orientem caput; «imperatores», ambo - per Occidentem et per Orientem -, «imperator» caput per Occidentem significat.

1. «Felix et laetus Augustus» - εὐσεβέστατος β. Sard. 9: 171, 21; «religiosissimi» - θρησκευτικώτατοι Carth. 58: 295, 4; «gloriosissimi et religiosissimi» - ἐνδοξότατοι καὶ θρ. Carth. 93: 346, 19; «piissimi» - εὐσεβεστάτοι ibid.: 347, 1; «religiosissimi» - εὐσεβεστ. ibid.: 349, 7; χριστιανολ β. (deest Lat.) Carth. 60: 297, 5; χριστιανικωτάτου κράτους σκήπτρα VI 39: 173, 11; v. ἀλλή, σ τ ρ α τ ό π ε δ ο ν.

2. Imp. solus inter laicos altare ingreditur ad offertorium VI 69: 207, 7; «regl» iniuriam facere canonicis poenis puniatur Ap. 84: 50, 15; «imperiali potestate» civitates instaurantur aut restaurantur, quae dioeceses fiunt IV 17: 83, 14; imperatoria potestate praestantior sacerdotium - μελλων λερωσώνη βασιλεως VI 69: 209, 9 app. (ad fin.); ab imperatoria potestate ad sacerdotium compulsi coercendi sunt VIII 5: 303, 1; nemini potentium mundi patriarcham inhonorare aut a sede movere licet VIII 21: 331, 13; unctas imperii christiani Pape: 519 n. 39.

3. Adire imperatorem: imperatori ne molesti fiant episcopi, contra usum ecclesiae Ant. 11: 113, 12; episcoporum, maxime Africanorum itinera ad aulam gratiam et fiduciam imperatoris minuerunt, quia saeculares dignitates et causas sibi postulabant Sard. 7: 168, 4; nullus episcopus eum adeat, nisi ab

ipso invitatus aut evocatus ibid.: 169, 11; episcopus vel clericus eum ne adeat praeter consilium et litteras synodi provincialis ac praecipue metropolitani Ant. 11: 113, 4; per Romam euntes Romano episcopo petitiones aperiant, qui ipsis protectionem det Sard. 9: 172, 7; litterae Innocentii I papae ad Africanos de episcopis ad transmarina perguntibus Carth. 94: 356, 14; 93: 354, 10; ab Africanis non adeundus nisi consensu et formata - ἀπολυτική accepta a Romano episcopo Carth. 106: 370, 6; ad imperatorem episcopus petitiones suas per diaconum suum mittat Sard. 8: 170, 10; in palatio - ἀλλή amicos si habet, eos per diaconum suum roget, ut intercedant Sard. 9: 171, 23; si non habet, metropolitanus eas per diaconum suum mittat Sard. 9: 171, 11; ad imperatorem euntes inspicuntur ab episcopis in canali residentibus, si iter regulariter fit Sard. 21: 188, 10; ab iisdem ammo neatur, ut diaconum ad imperatorem mittat, ipseque in paroeciam suam redeat Sard. 21*: 189, 7.

4. Rationes adeundi imperatorem: intercedere pro asylum potentibus in ecclesia Sard. 7: 170, 2; pro pauperibus, orphanis et viduis subveniendis ibid.: 168, 20; legati a synodo petant quidquid utile videbitur contra donatistas et paganos Carth. 106: 371, 15; ut idolorum reliquiae amputentur Carth. 58: 295, 4; 84: 324, 11; ut privilegium fori confirmetur Carth. 60: 297, 2; ut spectacula theatri dominici et festis diebus cessent, speciatim, hippodromia in octava paschae Carth. 61: 298, 12; ut clericus sententiatus a nemine defensetur Carth. 62: 299, 7; ne histrio ad fidem conversus cogatur ad artem suam redire Carth. 63: 300, 8; ut manumissiones in ecclesia dicantur Carth. 64: 301, 4; 82: 322, 15; ut defensores ecclesiis det ad protegendos pauperes Carth. 75: 316, 4; ut haereticis

facultas capiendi vel relinquendi donationibus vel testamentis adimatur *Carth.* 93: 351, 4; ut legem in haereticos ordinatorum clericorum renovet *ibid.*: 350, 2; ut executores quinque provinciis Africanis det *Carth.* 96: 359, 13.

Ab imperatore petere recursum ad publica iudicia clericis prohibetur, ad episcopale iudicium conceditur *Carth.* 104: 369, 6; v. brachium saeculare.

5. Erga concilium oecumenicum officia imperatoris: praerogativa, quia custos pacis christianae *Pape*: 511; de consulto Romani pontificis *Pape*: 514; praesens per legatum ad ordinem servandum *Pape*: 511; imperatorum quarti ad sextum saeculum habitus erga concilia *Pape*: 510; nunquam praesedit concilio *Pape*: 515; Constantinus I. imper. in Nicaeno *Pape*: 510. In synodis provincialibus nunquam nec per se, nec per legatum affuit *VIII* 17: 325, 19 et 16.

IMPIETATES iudaicae - ἀσέβεια *Laod.* 38: 146, 9.

IMPOSITIO manus 1. Ad s. ordinationem: v. χειροθεσία, χειροτομία 2. Peccatoribus: v. ὑπέπτωσις 1. 3. Ad reconciliandos haereticos: v. reconciliatio 1.

IMPURITAS - ἀσθαπεία, peccatum contra sextum:

1. Ex ignorantia commissa *Bas.* 7: 104, 5; ex natura sua nihil est impurum *Ath.* 1: 65, 1; 67, 6; impuritas usque ad osculum vel gravior osculo *Bas.* 70: 150, 2; impura peccata a s. scriptura generalioribus nominibus comprehensa fuerunt *Bas.* 87: 166, 3.

2. Oritur in concupiscibili parte animae *Nyss.* 1: 207, 21; est concupiscentia floris in corporum coloribus apparentis *ibid.*: 208, 6; peccatum carnale - ἡμαρτηκὸς σόματι *Neoc.* 9: 79, 8; inter peccata maiora clericorum est

fornicatio *Ap.* 25: 19, 6; peccatum carnis est, si extra legitimum matrimonium clanculum et adulterie usus fiat *Ath.* 1: 67, 19; duplex peccatum concupiscentiae carnalis *Nyss.* 4: 212, 6; v. adulterium, fornicatio, incestus, sodomia, bestialitas, pollutio.

3. Peccata omnia, praeter carnalia, a s. ordinatione deleri dicuntur *Neoc.* 9: 79, 12; peccata carnalia occultata esse ne admittatur, sine probatione aut confessione rei *ibid.*: 79, 15; occultata confitens post ordinationem, si presbyter, suspendatur a missa tantum, si diaconus, subdiaconi officium assumat *ibid.*: 79, 8.

INCANTATIO - γοητεία: v. pagani 4.

INCARDINATIO - κατὰρτισθεῖν: fit per primam ordinationem *IV* 10: 77, 20; 78, 1; inscriptione in albo clericorum *Bas.* 89: 174, 17; v. clerici 4; duabus dioecesibus simul incardinatum esse non licet *IV* 10: 77, 18.

INCARNATIO - ἐνανθρώπησις filii dei a Charisio haeretice exposita *III* 7: 62, 10; - σαρκωθέντα quo sensu, adversus Nestorium *VI* 1: 114, 19.

INCESTUS, inter fratres ex iisdem parentibus poeum homicidii voluntarii habet *Bas.* 67: 148, 21; cum sorore uterina aut ex alia matre, tremendum peccatum *Bas.* 75: 151, 27; matrimonium cum nuru *Bas.* 76, 153, 1; cum glorie *Bas.* 78: 153, 22; cum glorie aut leviro *Bas.* 23: 125, 16; 87: 160, 14; cum noverca *Bas.* 79: 154, 1.

INDICTIO - ἐπινέμησις *Bas.* 89: 174, 27; ἰδικτιῶν *Carth.* *Apiar.*: 424, 5; *VI* 3: 127, 5; 129, 10.

INDIFFERENTIA - ἀδιαφορία, in observanda disciplina ecclesiastica confusionem parit *Bas.* 89: 172, 20; qui indifferenter - ἀδιαφόρως paenitentiam explent, nullam indulgentiam merentur *I* 12: 34, 15; qui indifferenter idolothy-

ta comederunt strictiori paenitentiae submittantur *Anc.* 4: 59, 13.

INDULGENTIA 1. Erga peccatores: nimia, haereticis ansam praebet calumniandi nos *Bas.* 6: 103, 19; v. φιλακωπία, dispositiones paenitentis:

2. Indulgentiae, i. e. communicatio in meritis: v. libellatici.

INDUMENTA: sacra altaris - ὀθόνιον *Ap.* 73: 45, 4; ὀθὼν *AB* 10: 465, 2; ἐνδοτή *ibid.*: 465, 10; sacerdotalia - ἄμικρα *ibid.*: 465, 12; v. vasa, sacrilegium 6, ὁράριον

INDURATIO in peccato - ἐκδοτοὶ τοῖς πάθεσιν tollit omnem timorem consurarum *AB* 10: 464, 9; lapsi impaenitentes - ἀμετανόητοι, pellem Aethiopis immutabilem possidentes *Petr.* 4: 37, 8; lapsi qui non tantum apostatarunt, sed etiam alios ad apostasiam concitarent *Anc.* 9: 63, 12; omnium pessimum est, peccatum esse negare *VII* 5: 254, 17; v. actus, peccata.

INFAMES - ἡτιμωμένα πρόσωπα *Carth.* 129 403, 7 (*lit.*); lege prohibiti - κεκωλυμένοι παρὰ τοῦ νόμου *AB* 6: 457, 20; οὗς οἱ δημόσιοι νόμοι οὐ προσδέχονται *Carth.* 129: 403, 10; meretrices, ancillae, histriones *Ap.* 18: 16, 13; scenici ac histriones *Carth.* 45: 262, 13; 63: 300, 12; histriones ac turpitudinibus deditae personae *Carth.* 129: 403, 15; v. scenici, spectacula.

INFIDELES - ἐν ἀπιστίᾳ τυγχάνοντες *VI* 72: 210, 6; v. ἑλληγνες, pagani.

INFIRMUS - ἀσθενὴς: v. leiunium 2, baptismus 4; synodus 3. «aegritudo» - ἀσθενεία *Carth.* 76: 316, 16; infirmi corpore: surdus, caecus, claudus, pedibus fractus *Ap.* 57: 38, 8; fractus oculos vel crura *Ap.* 77: 47, 12; surdus et caecus *Ap.* 78: 47, 19; v. daemon.

INFORMATIO oralis in iudiciis: v. ἀκοή.

INNOCENTIUS I. - Ἰωαννέντιος, episc. Roman., «papa» *Carth.* 94: 356, 14; Theophilum episc. Alexandr. excommunicat *Theoph. intr.*: 260; rogatur a synodo, ut Romana et Alexandrina ecclesiae pacem teneant *Carth.* 101: 367, 12; adversatur synodo Antiochenae *Ant. intr.*: 101 n. 11; litterae ad Africanos de episcopis ad transmarina pergentibus *Carth.* 94: 356, 14.

senes, primas Mauritaniae Caesariensis, de absentia Primosi Thiganiensis a synodo iudicandi, nuntium accipit *Carth.* 97: 362, 1.

presbyter Carthaginensis, Alexandriam missus, transtulit e graeco in latinum exemplar canonum Nicaenorum Cyrilli Alexandrini; tulit Carthaginem, dein, cum Marcello diacono, Romam ad Bonifatium episc. missus. *Carth.* *Apiar.*: 422, 11 (*lit.*); 423, 6; 435, 14.

INNOVATIO contra tradita patribus: v. καινοτομεῖν, ἀκαινοτομήματα.

INQUIRERE in iudiciis: v. ἐξετάζεσθαι 2, ἀκοή; sine inquisitione iudiciali: v. ἀνεξετάστως.

INSCRIPTIO psalmorum «octava» - ὀγδοή *Bas.* 91: 182, 25.

INSONTES: v. ἀνεύθουνοι.

INSPIRATIO s. scripturae a Deo *Amph.* 1: 234, 4; v. scriptura 1.

INSTITUTIO clericis (episcopis) in gradu: v. κατὰστασις, episcopus 30, clerici 4.

INTERCESSOR - μεσίτης, administrator datus (a synodo provinciali) sedi vacanti propter seditiones populi, electionem rite faciendam impediens *Carth.* 74: 315, 15; sedem pro seipso retinere nequit *ibid.*: 315, 13; ut episcopus intra annum eligatur curet, sin alius intercessor detur *ibid.*: 315, 17.

INTERDICTUM 1. Adversus haereticos a lege civili exclusio. *Carth.* 94: 356, 19 v. imperator 3 (de haereticis); int. professionis exercendae iconas depingere, divinam ac humanam sapientiam docere *VIII* 7: 307, 3 v. haeretici 6.
2. Cultus ecclesiam claudere, ne in ipsa missae deo offerantur *VII* 4: 251, 7.

INTERSTITIA, 1. Tempus quo clericus officium in uno gradu exercet, antequam ad gradum superiorem promoveatur *Sard.* 10: 174, 1; νενοικημένος ἄλλοτε ἐκείνῳ τάγματι *AB* 17: 478, 6, «terminos» (tempora) et «vacationes» (exercitium ordinis) servandum *VIII* 5: 302, 1; «definita tempora» *ibid.*: 303, 4.

2. Finis: ut fides, modestia, gravitas, verecundia constent *Sard.* 10: 174, 3; tempus probationis - ἐξετάζοντων *AB* 17: 478, 10; ut candidatorum vita a ceteris clericis scrutetur *Bas.* 89: 173, 7, si irreprehensibilis per definita tempora omnem gradum transegit *VIII* 5: 303, 4.

3. Graduum ad episcopatum: nulla mentio, «fiat episcopus» *Ap.* 21: 17, 16 et 199 cc.; lector, diaconus, presbyter, «prolixum tempus» in unoquoque *Sard.* 10: 173, 10; clericus factus (tonsurā) maneat lector saltem unum annum, subdiaconus duos, sit diaconus tribus et presbyter quattuor annis. Abbreviari possunt pro viris, qui longo tempore religiose in ordine monachorum et clericorum morati sunt *VIII* 5: 303, 18.

Repente - ἀπρόως, non servatis interstitiis, ad episcopatum nemo promoveatur *AB* 17: 478, 10; ἀπὸ τοῦ λαοῦ βίον - lucus *Sard.* 10: 174, 2 (tit.); dives aut scholasticus de foro *ibid.*: 174, 8; promotio ad episcopatum laicorum qui ecclesiam honoraverunt, propter necessitatem ecclesiae evenit,

sed raro, et nequaquam lex esse potest *AB* 17: 479, 14: v. probatio 1, neophytus.

INTHRONIZATIO, 1. Episcopi in sede - ὁρῶν ἐγκαθίστασθαι *VI* 37: 172, 1: v. κατὰστασις 2, episcopus 3c; institutio clerici in officio: v. clerici 4.

2. Ecclesiae: dedicari et inthronizari *VIII* 4: 300, 17.

IN-TRULLO, concilium in «Trullo», conclavi palatii imperialis babilum *VI* lemma: 101, 4; historia *VI* intr.: 98; quinisextum - πενθέκτη appellatur *ibid.* 98; *Pape* 503 n. 1; coadunatum, ut canones disciplinares a synodis V et VI omissos suppleat et adversus reliquias paganismi et iudaismi decernat *VI* alloc.: 108, 1; 109, 16; «sexta oecumenica synodus» *AB* 12: 469, 4; 470, 1; collectionem canonici iuris byzantini consecravit *Intr. Gener.* I: CCG, p. 1; *Intr. gener.* II, CPG, p. xiv; *VI* 2: 120, 17; particularismum byzantinum publice enuntiat *VI* intr.: 98 n. 5; propensio anti-Romana *Pape*: 548; pentarchiam non rectam praedicat *Pape*: 548: v. pentarchia, Romana ecclesia; approbatio canonum a Romano pontifice instanter petita ac sub conditione obtenta est *VI* intr.: 99; iudicium de Constitutionibus Apostolorum *Ap.* intr.: 2; de eius c. 36 *VI* intr.: 98 n. 6; *Pape*: 548. Citatur c. 22 *Tar.* 1: 330, 5.

INVALIDITAS, Invalida: v. irrita.

INVIOABILITAS canonum - ἀπαράρτητον *VII* 11: 266, 1.

INVOLUNTARIUM - ἀπρόαπτος *Dion.* 4: 13, 14: v. actus, homicidium 3.

IOIANNES VII, episc. Roman., natione graecus, adversatur concil. In-Trullo *VI* intr.: 99 n. 14.

— VIII, episc. Roman., approbat canones Trullanos disciplinae ecclesiae

sticae non oppositos *VI* intr.: 100 nn. 16-17; epistolam Basilio I imperatori misit, qua concil. oecumen. VIII «cassavit» *S. Soph. intr.*: 480; appellatum ad Roman. pontif. nova forma *S. Soph.* 1: 483, 4; *Pape*: 533.

IOANNIS, Antiochen. episc., Nestoril sectatores in sua civitate esse patitur *Cyr.* 6*: 284, 13.

— Chrysostomus, episc. CP, potens apud Imperatorem *Tar.* 1: 327, 14; a synodo ad Quercum depositus *Theoph. intr.*: 260; synod. Antiochen. 341 arianam appellat *Ant. intr.*: 101 n. 10; ecclesiae suae CP textum missae tradidit *VI* 32: 164, 10; eius canones *Introd. gener.* II, p. xvii n. 41.

Citatur: In Act. apost. hom. 14, 3 *VI* 16: 146, 21; in Mt. 82, 2 falso ab Armeniis interpretatus *VI* 31: 163, 2;

— , episc. Constantiensis (In Cypro), ab imperatore Justiniano II ad Propontidem cum clero suo translatus *VI* 39: 173, 6; eius archiepiscopalia privilegia *ibid.*

— Damascenus, iudicium de Constitutionibus Apostolorum *Ap.* intr.: 2 n. 18.

— Ieiunator, episc. CP eius canones *Introd. gener.* II: CPG, p. xvii n. 41.

— Scholasticus, episc. CP: v. synagoga L tituli.

IOCUNDUS: v. Jucundus Suffet.

IOSEPH, patriarcha Moscoviensis *Genn. intr.*: 291.

IOVIANUS - 'Ιουλιανός, episc. Cypr. *Proem.*: 303, 16-18.

IRA - ὀργή, l. del in populos peccantes *Bas.* 85: 158, 10; ira in rixa homicidii voluntarium non adimit *Nyss.* 5 217, 20 et 218, 4; hoc contra *Bas.* 8: 105, 18: v. homicidium 3.

IRREGULARITAS: v. clerici 3b, episcopus 2.

IRRITA acta, 1. Nulla et invalida inde ab initio: irrita - ὀκετος sit ordinatio *I* 16: 38, 1; cf. *I* 6: 29, 7; In irritum deducatur *I* 15: 36, 21; «nullas vires habeat» *Ant.* 19: 119, 20; ordinationes a Maximo factae, qui nec fuit nec est episcopus *II* 4: 48, 10; ordinatio anticanonica *II* 8: 65, 14; *IV* 6: 74, 20: v. reordinatio; ὀκετος τὰ πρῶτον *Ant.* 13: 115, 12; «non rata» ordinatio - & καὶ ὀβέβαιος *Sard.* 15: 182, 9; fornicatoriae nuptiae, ne initium quidem matrimonii sunt *Bas.* 26: 127, 3; *VI* 72: 209, 16; electio clerici a laicis *VII* 3: 250, 11; venditio bonorum ecclesiae principibus *VII* 12: 267, 3: v. matrimonium 4.

2. Abrogata esse: «revocari» ἀνεκαλεῖσθαι venditionem *Anc.* 15: 66, 16; «cassata» inluta emptio: bona percepta reddenda, charta venditionis aut emphyteuseos incidenda *VIII* 15: 319, 13; ordinatus nihil proficiat, sit alienus *IV* 2: 70, 17; ordinatio sit «irrita» et nullibi officium exercere possit *IV* 6: 75, 2 et 3: v. depositio 5; Joannes VIII. papa de concilio oecumenico VIII.: «damnatam et abrogatam esse synodum» *S. Soph. intr.*: 480 n. 4; «irritam facimus» *ibid.*: 480 n. 7; «cassamus» *ibid.*: 481 n. 8: v. ἀκυρος, βέβαιος.

IEA πιστότατα, fidelissima exemplaria *Carth. Apicr.*: 423, 20: v. exemplaria.

ISAURIA provincia *Ant. syn.*: 102, 12.

ITALIA *Carth.* 64: 301, 6; Faustinus episc. Potentinus e provincia Piceni in Italia - 'Ιταλίας *Carth. proem.*: 198, 1: v. Faustinus.

ITINERANTES episcopi, clerici, peregrini - ἑξῆς; peregrinatio - ἑξῆς: v. residentia, litterae.

1. Commissorie missi ab ordinario suo - ἐγκαταρτισμένοι *IV* 23: 87, 7; ad negotia tractanda *VI* 7: 133, 6; ad syno-

dam iter facientes v. synodus 2. Clerici extranei diutius CP commorantes, nullo negotio tractando suscepto, commovent ecclesiam, ideoque a defensore expellendi *II* 23, 87, 11, peregrinus non recipiendus est sine pacificis litteris ordinarii sui *Ant.* 7, 110, 5; sine commendatis litteris *Ap.* 12, 13, 15, 33, 23, 8; clericis omnibus iter sine canonicis litteris suscipere non licet *Laod.* 41, 147, 15; praeter iussuonem ordinarii sui *Laod.* 42, 148, 4; praeter commendatitias litteras sui ordinarii non admittatur ad celebrationem *IV* 13, 80, 8; ne quis in sacris in aliena dioecesi sacrum ultro operetur *VIII* 23, 335, 12; clerici alieni, commendatitias secum ferentes, de recta fide examinandi, antequam recipiantur *Ap.* 33, 23, 8. Episcopus in villa sua extra dioecesim suam tres dominicas manens in parochia rurali vicina (non in civitate) celebret *Sard.* 12, 177, 5. litterae 4 sqq.

2. Episcopi ad transmarina pergentes formatam a metropolitano scriptam secum ferant *Carth.* 23, 238, 13; *proem.* 286, 16; 94, 356, 14; v. imperator 3.

3. Constitui in aliena dioecesi clerico non licet praeter conscientiam ordinarii sui *Ap.* 15, 15, 4; lector in aliena ecclesia non retineatur *Carth.* 90, 334, 8; v. Julianus Vazarian.; alio convolare, praesertim CI, ibique in oratoris privatis, absque ordinario suo et CP episcopo, non licet *VII* 10, 264, 5.

4. Hospitalitas: clericis maioribus, incertae fidel, necessaria subministranda, etsi ad communionem nullatenus admittuntur *Ap.* 33, 23, 14; curet episcopus ne qua re fratres peregrinantes careant *Ap.* 41, 29, 9; *Ant.* 25, 125, 11; omni solatio fruuntur *Thcop.* 11, 270, 16; peregrini e redditibus ecclesiae sustentandi *Ant.* 25, 125, 4; v. bona 4.

5. In caupona comedere itineranti clerico, si necesse sit, licet *Ap.* 54, 37, 7; si necesse sit, etiam in xenodochio - πανδοχείον vel in privata domo divertere *VII* 22, 285, 11; v. caupona.

IOYBIANOE (Jubaianus), episc., cuius epistola occasio fuit epistolae Cypriani *Cyp. proem.*: 303, 13-15.

IUCUNDUS - Ιουκουνδος; episc. Suffulensis - Σουφουλένσης, legatus provinciae Byzacenae (subscript.) *Carth.* 133, 400, 7; - 'Οφφουλένσης *ibid.*: 409, 7 *app.* (cf. 209, 11 *app.*); Iocundus *Carth.* 127, 398, 22; Iucundus Σουφουλέντης *Carth. proem.*: 401, 6; Iucundus Σουπετολής *Carth. proem.*: 209, 11; 209, 22.

IUDA traditore, qui seipsum suspendit peiores sunt, si qui cum dedecore vivere praeferunt *Bas.* 95*, 196, 17.

IUDAEI - Ιουδαίοι, Ἰεβραῖοι; 1. Iudaismus, iudaica religio *III* 7, 62, 5; impletates Iudaeorum *Laod.* 38, 146, 9; hebraicae religionis sectatores simulant christianizare *VII* 8, 262, 1; servos (christianos) acquirere vetantur *ibid.*: 282, 11; ad accusationem non sinantur, nisi in propria causa *Carth.* 129, 403, 18; v. accusatio 2; christianos ad negationem Christi adducunt *Ap.* 62, 40, 8; simoniaci sunt evadendo sacerdotium *Tar.* 1, 328, 1.

2. Communicare impletatibus eorum prohibetur *Laod.* 38, 146, 9; iudaizare - Ιουδαΐζειν in observando otio sabbati non licet *Laod.* 28, 142, 11; - Ιουδαϊστικὰ anathematizandi *ibid.*: 142, 16; cum eis pascha celebrare non licet *Ap.* 7, 11, 15; v. pascha; item, synagogam eorum intrare *Ap.* 65, 41, 15; item, oleum offerre, lucernas accendere in synagogis *Ap.* 71, 44, 8; item, azyma eorum accipere *Laod.* 38, 146, 9; v. azyma; item, dona festiva accipere *Laod.* 37, 146, 4; eorum ieiunia

observare, dies festos celebrare, munera celebrationis - Εἴματα accipere *Ap.* 70, 43, 20; ipsis medicis uti, medicinas accipere *VI* 11, 137, 19; cum ipsis familiaritatem habere, in balneis lavari *ibid.*; iudaicos mores sequi *VI* 33, 166, 14; ipsis salutationem communem tribuere et cum eis cenare licet *Bas.* 96*, 198, 15.

3. Conversis e iudaismo fides Nicaena proponenda *III* 7, 62, 5; cautela maxima adhibenda est in receptione eorum: conversionem sinceram probant, si eorum mores et res publicant *VII* 8, 262, 14; proles non baptizanda, nisi parentes conversi sint *ibid.*: 262, 10 et 263, 1.

Non conversi manente manifeste hebraei, sec. praescripta religionis suae viventes *VII* 8, 262, 8.

IUDEX, 1. Iudices - ἄρχοντες, imperatorii legati commissarii ad concilium *IV* 29, 93, 8; v. ἄρχοντες 1. Arbitri, membra synodi a synodo delecta ad negotia terminanda - δικασταί *Carth.* 127, 398, 13; - κριταί *Carth. proem.*: 401, 18. Conscientia sua cuique sit idoneus iudex - αὐτάρχης κριτής *Dion.* 3, 13, 4. J. de modo et temporibus poenitentiae publicae est episcopus: v. dispositiones 2. J. ab ambobus partibus electus: v. arbitri 2. J. pro causis mixtis inter ecclesiam et administrationem civilem: v. ἐκκλῆσιαστικὰ, legatio 1.

2. Iudex proprius clericorum maiorem ordinarius proprius est *Ant.* 4, 107, 23; clericorum minorum causas solus ordinarius - ἐννόμος cognoscit et terminat *Carth.* 20, 237, 7; condemnatus a proprio episcopo presbyter non insurgat contra sententiam *Carth.* 20, 223, 12; de sententia appellari potest: v. appellatio 1, episcopus 7.

3. Iudex proprius episcopi: ad metropolitanum deferatur ac-

cusatio adversus episcopum *Carth.* 19, 234, 5; hic sententiam in synodo fert *AB* 13, 471, 22; si synodus divisa, arbitros ipse convocat e vicina provincia *Ant.* 14, 115, 21; si episcopus contra episcopum rem habet, iudices arbitri ne ex alia provincia advocentur, ad Roman. episcopum provocatio fiat *Sard.* 3, 162, 16; episcopus accusatus ab episcopis iudicetur *Ap.* 74, 45, 13; synodus provincialis sola tribunali adversus episcopum est *II* 6, 52, 1; v. episcopus 10. Ante cognitionem causae suae synodo descendens excommunicatur donec causa terminetur *Carth.* 87, 332, 4; ante synodum comparare detrectantes per brachium saeculare reiciendi e sede *Carth.* 53, 275, 15; 276, 12; episcopum qui sententiam latam spreverit metropolitanus excommunicabit donec obtemperet *Carth.* 122, 394, 4; accusationes adversus episcopum designatum coram populo discutuntur *Carth.* 50, 269, 6; de persona accusatoris antea inquirendum: v. accusatio 2.

4. Iudex ad se iustificandum non pulsatur, si de sententia sua appellatum sit *Carth.* 59, 296, 11. Nemo reus esse censeatur ante sententiam finalem - κατὰ κρίσιν τελευτά *AB* 13, 471, 12; recusatio iudicis ab accusato sententiam infirmat - παρὰ κρίσιν *Cyp.* 1, 279, 7; sententiae revisio vel cassatio: v. appellatio 2.

IUDICIA ECCLESIASTICA 1. Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον: dist. a δημόσιον 8. tribunal civile *Carth.* 15, 228, 14. Locus iudicii eligatur ab impetu temerariae multitudinis uni partium faventis protectus, testibus tamen accessu facilis *Carth.* 30, 245, 16. Accusatus - ἀπεύθυνος, «reus» *VI* 2, 125, 5; v. εὐθύναι, κινδυνεύω; mortui non accusantur, quia in absentes sententia lata fuisset *CP* 1, 442, 12; 441, 16. Tempus iudicii: v. accusatio 5, tempus datum.

Actio introductur: v. actio.
 Instructio causae locum habeat: ne quis clericus sine iudiciali inquisitione - ἀπόρον ab episcopo damnetur *Sard.* 14: 179, 22; causam a iudice instrui, accusato audito, δοῦναι *Carth.* 11: 224, 17; 12: 226, 1; accusato detur defensionis tempus et canonica auditio *Cyr.* 1: 278, 4. Ordo iudicii: inquisitio - διδῶναι, examinatio (facti et testium facti) - ἐξέτασις, ultime sententia condemnatoria - κατώφισις *AB* 13: 471, 11; v. διδῶναι, accusatio; de informatione orali: v. ἀκούη, testis, probatio 2.

2. Sententia: de foro interno non iudicatur, sed de iis quae externe constant *Bas.* 10: 112, 1; recte ac secundum leges - ἐν νόμῳ, observando canones - κανονικῇ εἰσαγγελίᾳ, sententia nemini favens - ψήφος ἀποσυνδυνῆς ferenda est *Cyr.* 1: 276, 12; omnis pusillanimitas ac pertinacia vitandae sunt *I* 5: 27, 12; nullo inimico animo - ἐξ ὅρα, nulla cupiditate - προστάθου, nullis donis depravata *Carth.* 15: 229, 5; non ab iracundo iudice lata *Sard.* 14: 179, 16; inimicitia aut corruptio, donis acceptis, sententiam suspectam reddunt *VIII* 26: 338, 30. Sententia iuste lata: firma manet usque ad appellacionis exitum *Theoph.* 4: 266, 12; tunc, iudices non sunt inquietandi *Carth.* 15: 229, 5; nec ad se iustificandum nec ad testandum compellendi, si de sententia lata - τομή appellatur *Carth.* 59: 296, 10; v. episcopus 7. Executio sententiae, si necesse est, a potestate civili fiat: v. brachium saeculare.

IUDICIA PUBLICA: clerici adversus clericum recursus ad saecularia iudicia - κοσμικὰ δικαστήρια prohibetur *IV* 9: 76, 18; appellatio ad tribunal civile - δημόσιον δικαστήριον de sententia episcopi clericis prohibetur *Carth.* 15: 228, 13; item, ne ab imperatore petatur ut causa clerici apud tribunal civile

agatur *Carth.* 104: 369, 6; contractus publici cum laicis a «praetore» solvendi *VIII* 20: 330, 12; v. emphyteusis; causae mixtae ecclesiae et administrationis civilis: v. ἐκ βεβασται; recursus ad potestatem civilem, ut sententiam latam exsequatur: v. brachium saeculare.

IULIANUS, episc., lectorem in paroecia Mappaliensi ab Epigonio ordinatum, diaconum ipse ordinavit, quod e Vazaritano loco suae dioecesis oriundus esset; clericum reddere debet *Carth.* 54: 277, 15; 278, 21; 279, 4-6.

— imperator Roman., apostata *Naz. intr.* 227.

— consul *I Iemina*: 23, 5.

IOYAIANOS, episc. insulae Cos, legatus Leonis I Roman. *IV intr.*: 66 n. 6.

IULIUS, episc. Roman., *Sard.* 3: 163, 7; 9: 172, 9; de syn. Antioch.-341 *Ani. intr.*: 100 n. 8; Sardic. syn. suggerit *Sard. intr.*: 156 n. 1; Hosium Cordub. legatum illuc mittit *ibid.*: 157.

IUNIUS - 'Ιουλιανός episc. *Cypr.* 1: 304, 16.

IURA, iurdictio: v. δικαία, ἀξίωμα, πρεσβεΐα, primatiae.

IURAMENTUM - ἑρκος, iusiurandum levi de re non faciendum *Bas.* 29: 129, 1; de non accipiendis ordinibus sacris iur. consuetudo ecclesiae non vigere censet *Bas.* 10: 110, 3; de malefaciendo nullam vim obtinet, correptione indiget *Bas.* 29: 128, 22; iuramento ab haeretico episcopo adstricti clerici suspensi sunt ab officio publico in sua ipsorum dioecesi, privatim autem exercere possunt *Bas.* 17: 117, 9; species, verba, singulae clausulae iuramenti ac mens iurantia scrutanda ad excusationem inveniendam *Bas.* 10: 110, 9; peiurare: v. ἐπιόρχεῖν.

IUS civile - πολιτικοὶ νόμοι *VI* 71: 208, 16.

IUSSIO, 1. Licentia ad agendum: κέλευσις *Laod.* 42: 148, 4; γνώμη *Gangr.* 6: 92, 2; v. γνώμη η.

2. Litterae imperiales iussa ipsius continentes: v. litterae imperiales.

IUSTIFICATIO coram deo - δικαιοσύνη non ex habitu exteriori obtinetur *Gangr.* 12: 94, 7; gratia i. - χάρις δ. *Carth.* 113: 380, 15; l. ex operibus: v. opera, dispositiones 1.

IUSTINIANOPOLIS NOVA: per translationem sedis (v. Joannes Constantiensis) obtinet privilegia - προνομία ab Ephesina synodo concessa (v. Cyprus) archiepiscopo Constantiae; ipsi pro territorio provincia Hellesponti Cyzicena datur *VI* 39: 174, 3.

IUSTINIANUS I. imperator Romanus, auctor V concilii oecumenici *VI* 1: 116, 15. Codex Iustin. citatur: *I* 111 10 (a. 398) *Carth.* 93: 348, 16 app.; 350, 18; *I* 111 14 (a. 400) *Carth.* 48: 266, 7; *I* v 2 (a. 372), cf. *I* v 3 (a. 396) et *I* 111 15 (a. 404) *Carth.* 93: 350, 6;

I v 4 (a. 407) *Carth.* 93: 351, 3; *Carth.* 117: 386, 12; *I* ix 11 *Carth.* 108: 375, 2; *I* ix 14 (a. 412) *Carth.* 108: 375, 2; *I* xi 3 (a. 399) *Carth.* 58: 295, 4; *I* xi 4 (a. 399) *Carth.* 60: 298, 6; *I* xi 5 (a. 415) *Carth.* 84: 324, 15; *I* xi 6 (a. 423) *Carth.* 108: 375, 2; *V* xii 8, 4 *Carth.* 102: 368, 7.

— II., imperator Romanus *VI alloc.*: 101, 5; 101, 18; concil. Iu-Trullo convocat *VI intr.*: 98; approbationem concilii a Romano pontifice obtinet *ibid.*: 99; *Pape*: 515; Cyprium archiepiscopum cum clero Hellespontum ad Justinianopolim novam transfert *VI* 39: 173, 14; iudicium de eo in Libro Pontificali *VI intr.*: 99 n. 15.

IUSTUM: v. εὐλογον; δικαία αἰτία causa i. *IV* 29: 94, 3.

IOYBENAAIOS, episc. Aeliae, se caput totius Palaestinae proclamavit et a Proclo CP recognoscitur *Cyr.* 7*: 287, 4; *Pape* 542: v. Aelia.

IZQIE et Σατοπνίος, episc. schismatici reconciliati et in pristino gradu recepti *Bas.* 1: 99, 4.

L

LAC - γάλα, a fidelibus oblatum, ne offeratur super altare *Ap.* 3: 9, 8; *Carth.* 37: 257, 10 (deest Lat.); *VI* 57: 194, 7; v. oblata, primitiae.

LAESIO corporis, si exercitio officii ecclesiastici non obstat (monoculus aut claudus) impedimentum ad clerum non est *Ap.* 77: 47, 12; secus, est (surdus,

caecus) *Ap.* 78: 47, 19; de eunuchizatis tamen: v. εὐνοῦχοι.

LAETUS - Λάτρος, notarius ecclesiae Carthaginensis. *Carth.* 91: 342, 17; v. Daniel.

ΛΑΙΚΟΣ, 1. Christi fidelis et monachus, opp. κληρικός; λ. χριστιανός *Laod.* 30: 143, 6 et app.; «plebeius» in cc.

Apost., salvo: «de populo» *Ap.* 69: 43, 17; «ὁ ἐν τῷ λαῷ τῷ γαμῶ» *Bas.* 3: 100, 23; «τόπος τῶν λαῶν» *VI* 21: 153, 1; «λαοὶ» *VI* 50: 188, 1 (*tit.*); 188, 4. v. christlanus, fidelis, ἱεὺς δυνεε.

2. Clericus minor inter laicos annumeratur in ec., in quibus enumeratis clericis maioribus contradist. laicus. ex gr. *I* 4: 130, 11; *VI* 58: 194, 13.

3. Solus laicus, dist. a monacho, inde a *VII* conc., e. gr. *I* 11 5: 258, 4; 9: 263, 18.

4. Laicus ne sacrarium ingrediatur, excepto imperatore ad offertorium *I* 69: 207, 7; ne publica auctoritate de dogmatibus loquatur *VI* 64: 201, 4; ad synodi deliberationes non sinatur *VIII* 17: 325, 29; nequit episcopum eligere *Ant.* 16: 117, 9; *VIII* 22: 333, 15; invitatus tamen a synodo ad electionem cooperare potest *VIII* 22: 333, 28; episcopus 3a, clerici 4. Convivia mixta laicis permittuntur, sed ne voluptatibus inserviant *VII* 22: 283, 12. Laici senatorii ordinis ecclesiasticam hierarchiam imple illuserunt *VIII* 16: 320, 8. L. sibi s. communionem administrans: v. communio 3.

5. Ad laicam communionem reducitur clericus maior: v. depositio 6.

LAODICEA, civitas, caput provinciae Phrygiae *Laod. lemma*: 130, 3; synodi historia *Laod. intr.*: 127.

LAPSI in peccatum apostasiae a Christo.

1. Lapsus a fide rationalis partis animae peccatum *Nyss.* 2: 209, 6; sacrilegium est *Bas.* 44: 136, 7; lapsi non paenitentes damnationi aeternae se tradunt *Petr.* 4: 37, 8; paenitentes, ad vitae finem reconciliandi *Dion.* 5*: 15, 1; inter plorantes, in exitu vitae communionem accipiunt *Bas.* 73: 150, 23; *Nyss.* 2: 209, 28: v. paenitentia publica 3; post tempus pae-

nitentiae admittuntur *I* 8: 30, 14; *Carth.* 45: 262, 15; ad exitum vitae reconciliati, si in vita mancant: v. moribundi 3. De recursu ad vates: v. pagani 5; de idolothytis v. idolothyta.

2. Culpam levantia: coactio, ablatio facultatum, periculum vitae *I* 11: 32, 19; coactio et necessitas *Bas.* 81: 155, 7; 82: 156, 4. Paenitentiae tempus pro dispositionibus minuendum *Anc.* 2: 57, 15: v. dispositiones, libellatici.

3. Reversi ad proelium presbyteri et diaconi a functione tantum suspenduntur *Anc.* 1: 56, 15; 2: 57, 9; laici ad communionem recipiendi *Petr.* 8: 42, 1; clerici qui se ipsos ad martyrium obtulerunt, lapsi et reversi ab officio suspenduntur *Petr.* 10: 47, 18; 48, 7; monachi lapsi a fide severiorem paenitentiam habent *I* 12: 33, 15; catechumani triennio inter auditores maneat, dein iterum inter catechumenes *I* 14: 36, 3; catechumeni lapsi ad s. ordinationem post baptismum admittuntur *Anc.* 12: 65, 6.

4. Ficta apostasia quoad idolothyta *Anc.* 7: 62, 10; simulantes iapsus *Petr.* 5: 38, 14; dominae, quae servas pro seipsis substituerunt *Petr.* 7: 41, 1. Qui dederunt pecunias, ut effugiant culpa carent *Petr.* 12: 51, 17; item, qui fuga salutem petierunt *Petr.* 13: 52, 25.

5. Coacti tormentis ad lapsus *Petr.* 1: 33, 12; serva coacta ut dominae se subsistat *Petr.* 7: 41, 1; tormentis afflicti ac corpore tantum succumbentes *Petr.* 11: 49, 1; 50, 9; item, clerici *Petr.* 14: 56, 3; non animo, sed infirmitate lapsus fornicationis poenam subeat *Nyss.* 2: 210, 16; idolothytorum esus et iuramenta per deos in tormentis, octo annis punienda *Bas.* 81: 154, 22; coactio totalis in adorandis deis culpam omnem adimit *Anc.* 3: 58, 17.

6. Metus: lapsi propter afflictiones solius carceris *Petr.* 2: 35, 1; propter metum tormentorum, nulla molestia habita *Petr.* 3: 36, 5; ex timore poenarum et confiscationis bonorum *Anc.* 6: 62, 1; ob metum Iudaeorum, paganorum et haereticorum negans se clericum esse *Ap.* 62: 40, 10.

7. Sine necessitate: repetite lapsi *Petr.* 4: 37, 8; non tantum ipsi apostatarunt, sed et alios ad hoc coegerunt *Anc.* 9: 63, 12; sub Licinio *I* 11: 33, 5.

LARAONNA, S. R. E. Card. Arcadius-M., S. Rituum Congregationis praefectus: litterae-praefatio *CPG* p. 1x.

LATAE SENTENTIAE esse censendae sunt solae poenae, de quibus hoc expressis verbis affirmatur; secus ferendae sententiae a iudice sunt.

1. Latae s.: ἐντέθεν ἡδὲ alienum ab ecclesia *Ant.* 1: 104, 22; *Ant.* 13: 115, 16; μήτε γενέσθαι, μήτε εἶναι *II* 4: 48, 10; si auderis, anathema eris (ipso facto) *Bas.* 88: 172, 5; ipse se deponit *Carth.* 13: 227, 6; ipse in se damnationis sententiam protulisse *Carth.* 29: 245, 11; iam extorris factus *III* 1: 58, 10; alienos esse *III* 2: 59, 4; iubemus subiectos esse *III* 3: 60, 1; depositos esse *III* 4: 60, 9; depositos permanere sancivimus *III* 5: 61, 1; ut excidant, ut communione sint privati *III* 6: 61, 11; erit depositus: cf. anathematizetur *III* 7: 62, 24; 63, 3; irritum esse *III* 8: 65, 14; decernimus... subicere *VI* 3: 127, 2 et 9; sec. legem datam... abstinere *VI* 26: 156, 19 et 157, 2; clero amotos esse statuit *AB* 12: 470, 2; depositum esse statuit *AB* 14: 473, 5; statuit... alienum esse *AB* 15: 474, 10; ipse se ipsum gradu privaverit *S. Soph.* 2: 485, 17; anathema sit *VIII* 17: 326, 24; sive convincatur, sive non *Genn.* 1: 298, 8. Adde: v. irrita 1, anathema.

2. Ferendae sententiae sine dubio sunt poenae, quibus praemittitur: periclite-

tur ex. gr. *IV* 20: 86, 20; aut desinat aut puniatur e. gr. *Ap.* 42: 29, 21; convictus ex. gr. *VI* 43: 182, 4; nonnisi canonice causa eius examinata *AB* 16: 476, 11.

ΛΑΘΡΟΓΑΜΙΑ «occulte copulae perpetratio» *Laod.* 1: 130, 15.

ΛΑΤΡΕΙΑ λογική, rationabilis adoratio (deo soli reddita) *VI* alloc. 102, 20.

LATROCINIUM - ληστεία: v. furtum 1.

LAURENTIUS - Λαυρέντιος, episc. Icositanus, legatus provinc. Caesariensis (subscr.) *Carth.* 133: 410, 1; proem. 401, 14.

LECTIONES - ἀναγνώσεις *Laod.* 16: 137, 2 (*tit.*); 1. evangeliorum in sabbatis una cum caeteris e scriptura fiant *ibid.*: 137, 3; psalmi ne continuatim psallantur, sed alternando psalmum cum lectione *Laod.* 17: 137, 9; textus carminum ecclesiae conveniens sit *VI* 75: 212, 16;

2. ex actis martyrum die natali eorum fiant *Carth.* 46: 263, 3; apocrypha martyrologia publice ex ambone in ecclesia non sunt legenda, sed igni tradenda *VI* 63: 200, 11; item, haereticorum pseudepigrapha *Ap.* 60: 39, 12: v. apocrypha.

LECTOR, - ἀναγνώστης, gradus clericalis minor: v. clerici. 1. Tonsuratus esse debet et a proprio ordinario ordinationem recipere *VI* 33: 166, 16; *VII* 14: 269, 18: v. χειροθεσία ordinationem ei confort etiam chorepiscopus pro territorio suo *Ant.* 10: 112, 8; *VII* 14: 271, 1; et monacho hegumenus presbyter in proprio monasterio *VII* 14: 270, 13. Actus ordinationis: etiam ante pubertatem *Carth.* 16: 230, 18; cf. *VII* 14: 270, 4.

2. Legit in synaxi ex ambone *VII* 14: 269, 8; sine orario *Laod.* 23: 140, 6; post lectionem factam populum ne

salutet *Carth.* 16: 231, 6. Peregrinus lector ne ministret, sine commendatitiis litteris ordinarii sui *IV* 13: 80, 8: v. itinerantes; ne in aliena diocesi promoveatur *Carth.* 90: 334, 6; 54: 278, 8.

3. Lector puber vovet castitatem aut nubat *Carth.* 16: 230, 18; nubere potest etiam post ordinationem *Ap.* 26: 19, 14; sed non haereticae; cui si iam nupserit, filios catholice baptizet et eum catholica parte matrimonio iungat *IV* 14: 80, 15; ad continentiam a coniuge non tenetur, nisi protracta aetate *Carth.* 25: 241, 2 (*lat.*) et 14; Copula cum sibi desponsata puniatur suspensione per annum et impedimento promotionis ad maiora; cum non desponsata, depositione *Bas.* 69: 149, 10; *Theoph.* 6: 267, 13; deponatur, si cum moniali peccaverit *VI* 4: 130, 6.

LEGATI 1. - τοποτηρηταί: Romani pontificis *IV* 29: 93, 19; 30: 96, 7; *Carth. proem.*: 198, 1: v. Faustinus; la latere - προεσθότεροι ἀπὸ τοῦ ἰδίου πλεουροῦ τῆς σῆς ἀγιοσύνης *Carth. Apiar.*: 434, 22; ad synodum *AB intr.*: 445; ad concilia oecumenica *Pape:* 516 n. 19; error Africanorum de iure Romano legatos mittendi in appellationibus *Carth. Apiar.*: 434, 22; *Pape:* 532. Legati provinciarum ad synodum, duo ex unaquaque, e Tripoli unus *Carth.* 14: 227, 13; 18: 233, 13; 76, 317, 1; *proem.*: 198, 3; 250, 10. Legati ad imperatorem *Carth.* 108: 374, 17: v. Florentius. Legati ad haereticos reconciliandos *Carth.* 69: 310, 10: v. legatio libera, iudex 1.

2. Litteras legationis testificandae - γράμματα τῆς τοποτηρησίας praesentant *Carth. proem.*: 337, 3 et 8: v. κομμονωτῶριον, ἐντολὴν; ita agere «ac si nostra ibi, immo quia nostra ibi in vobis praesentia est» *Carth. proem.*: 202,

1; tenorem mandati ne egrediantur *Carth.* 85: 325, 17: v. mandata.

3. Legati imperatoris ad concilium oecumenicum: v. ἀρχοὶ τῆς ἱ; eorum officia *Pape:* 510 n. 8; 515 n. 15.

LEGATIO LIBERA, nullis certis mandatis adstricta, plenipotentiaria: - αὐτεξούσιος τοποτηρησία legatis ad comitatum imperialem datur *Carth.* 97: 361, 3; ἐλευθέρᾳ τοπ.: a provinciis ad synodum mittenda *Carth.* 94: 355, 17; ad imperatorem, adversus paganos et haereticos, «ut quidquid utile perviderint, impetrent» *Carth.* 106: 371, 13; «quidquid ecclesiae prodesse intellexerint, agendi et impetrandi liberam legationem decernimus *Carth.* 93: 352, 16.

ΛΕΙΨΑΝΑ, reliquiae: 1. martyrum *VII* 7: 261, 7-9-12, deponendae in consecratione ecclesiae: v. consecratio 3.

2. r. idololatriae in simulacris, in locis, lucis vel arboribus *Carth.* 84: 324, 11: v. pagani 1.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, λειτουργεῖν: 1. «ministrare», ministerio fungi *Ap.* 15: 15, 10; *IV* 10: 78, 3; 13: 80, 11; «officium» *Ap.* 36: 25, 10; s. ministerium *Cyr.* 4: 283, 21; λειτουργία λ. officia sacerdotalia *Anc.* 1: 57, 5; 2: 57, 12; «ministerii» particeps (pontificalia exercere) *Ant.* 18: 118, 13; «missa», officium liturgicum *Carth.* 6: 220, 10; «ministeria» quae in ecclesia fiunt *Gang.* 6: 91, 15 *lit.*; «officium precum» *Laod.* 18: 137, 16; λ. ἡτοι ἐνέργεια, ministerium seu operatio sacerdotalis *VI* 3: 128, 3; λειτουργία λ. sacrum ministerium *ibid.*: 129, 1; ecclesiasticum mysterium (ministerium), functio liturgica *VIII* 27: 341, 3 et 340, 20.

2. Missam celebrare: «ministrante presbitero» *Gangr.* 4: 91, 5; «ministeria»,

missae martyrum *Gangr.* 20: 97, 17; celebratio missae *Tim.* 28*: 257, 25; θεία λ. *VI* 32: 165, 11; 52: 189, 13; divinus cultus *VI* 70: 208, 5; *VII* 4: 253, 7; *VII* 10: 264, 12; *AB* 12: 469, 6; 470, 4-10; λειτουργός τοῦ θεοῦ *Theoph.* 11: 270, 19: v. minister.

ΛΙΝΟΙ, torcular, occasio ad mores paganos est *VI* 62: 199, 12: v. pagani 2.

LENOCINIUM in ornando capite nexibus capillorum *VI* 96: 233, 11.

LEO I., episc. Roman., concil. convocationem Chalced. haesitans admittit *IV intr.*: 66; eius e. 28 reiecit, morans concilium confirmat *ibid.*: 67; *Pape:* 514: 516; 517; 545; 546; epist. dogmatica *IV* 30: 95, 4; 95, 12; *IV intr.*: 67 n. 15.

Λέων, episc. Moctensis - ἀπὸ Μόκτης, legatus provinc. Caesariensis (subser.) *Carth.* 133: 410, 8.

alius, legatus provinc. Sittifensis (subser.) *Carth.* 133: 410, 11; Ὀπτενσιανός (in *lat.* «Moctensis» erronee habetur) *Carth. proem.*: 401, 11.

ΛΕΟΝΤΙΟΣ, strategus, rebellat adversus Justinianum II imper. Roman. *VI intr.*: 99 n. 13.

ΛΕΙΠΟΙ, «lepra criminis bestialitatis infecti», alios contaminaverunt - λεπρώσαντες (videtur de morbo venereo laborantibus agi) *Anc.* 17: 67, 14; in titulo vertitur: In masculos putrefacti, hactenus corrumpuntur *ibid.*: 67, 12.

ΛΙΠΟΙ, nugarum erroris pagani deliramenta sunt: divinatio per ursas, praedictio futuri et praeteriti revelatio *VI* 61: 197, 14.

ΛΙΤΟ[Ι]ΟΣ, episc. Melitenes in Armenia minore, successit Otreio, destinarius epist. *Nyss. intr.*: 200; filius spiritualis Gregor. *Nyss.* 8: 226, 11; epistolae summa *Nyss. intr.*: 201.

LEVITA, diaconus *Carth.* 3: 217, 1 et 216, 18.

LEX - νόμος: lex orandi, lex credendi *Bas. intr.*: 88; ex legis consequentia, analogia legis: v. ἀναλόγου; non de omni re lex fertur, sed de quibus necessitas urget *Bas.* 87: 164, 20; 165, 11: v. νόμος.

LIBANIUS, rhetor, magister Amphiloehil *Amph. intr.*: 232.

LIBELLATICI, lapsi in persecutione, «quibus confessores fidei - ὁμολογηταί veniam concesserunt» *Petr.* 5: 38, 24; 14: 56, 15; «scimus etenim, quod fides fratrum remissionem peccatorum et sanitatem corporis et animae a deo obtinet» (communio meritorum) *Petr.* 11: 50, 16; 51, 6.

LIBELLUS - λίβελλος, scripta professio fidei catholicae. 1. Pro haereticis reconciliandis: v. reconciliatio 1 per libellum.

2. Pro consecrando episcopo: v. χριτογράφον.

3. Petitio ad imperatorem directa: v. δέησις.

4. L. renuntiationis: v. renuntiatio.

LIBER Pontificalis *VI intr.*: 99 nn. 14-15; *VII intr.*: 242 nn. 5-6; *Pape:* 513 n. 2.

LIBRI profani, i. e. pagani - ἐξωτερά: legi possunt pro qualitate librorum et legentium *Tim.* 29*: 258, 6: v. apocrypha.

LIBERALIS - Λιβεράλιος, episc. *Cypr.* 1: 304, 15.

LIBERIUS, Roman. episc. epistola *Ath. intr.*: 61.

LIBERTAS: v. ἐλευθερία.

LIBERTI: v. manumissio.

LIBERUM arbitrium: v. αὐτεξούσιον.

LYBIAE ac Pentapolis episcopi, sub primato Alexandrino *I* 6: 28, 16 *Cyr.*

intr.: 275; a temporibus tantum Diolet. imperat. *Dion. intr.*: 2 n. 14; destinatarii epistolae *Cyr.* 4: 281, 12.

LIS de re, possessa in bona fide *IV* 17: 83, 7: v. ἀμφισβήτης, possessio tranquilla.

LITTERAE ecclesiasticae - γράμματα.

1. Ante consecrationem ab episcopo subscribenda professio fidei: v. χριστογράφον.

2. Ab haeretico reconciliando: v. reconciliatio per libellum.

3. Ordinationis actae - χειροτονίας ab ordinatore subscriptae, consulem et diem continentes *Carth.* 89: 333, 14.

4. «Canonicae» - κανονικά (i.e. celebret) ab ordinario itinerantibus clericis dandae *Laod.* 41: 147, 15; ἐπιστολαὶ κανονικαὶ a presbyteris vicorum datae ad solos vicinos episcopos destinandae sunt *Ant.* 8: 110, 9.

5. «Pacifica» - εἰρηνικά ἐβοήθησεν τὰ ἐπιστάσια pauperibus et indigentibus auxilio post inquisitionem factam ab ordinario dantur (i.e. commendatitiae) *IV* 11: 78, 20; idque etiam a chorepiscopis fit *Ant.* 8: 110, 12; nullus peregrinorum sine illis recipiatur *Ant.* 7: 110, 4.

6. «Commendatitiae» - συστατικά ab omnibus itinerantibus clericis secum ferendae *Ap.* 12: 13, 15; et ab episcopis *Ap.* 33: 23, 8; personis «honoratioribus» tantum conceduntur *IV* 11: 79, 1: v. ὑπερέχουσιν; ab ordinario clericis dantur *Ap.* 12: 13, 15; *IV* 13: 80, 9: v. παράθεσις 2; ab omnibus clericis secum in itinere ferendae *Ap.* 33: 23, 9: v. itinerantes 1.

7. Dimissorialis - ἀπολυτική, ab ordinario danda, ut clericus in alia dioecesi incardinari possit *VI* 17: 148, 20.

8. «Formata» - ἀπολυτική τετυπωμένη: diem paschae eius anni indicare debet; quae si nondum patet praecedentis

anni *Carth.* 106: 371, 3; sub adstipulatione litterarum suarum *Carth. prooem.*: 211, 23; est commendatio - παράθεσις *Carth.* 23: 239, 2; ab itineranti clerico secum ferenda, terminum itineris indicans *Carth.* 106: 370, 8; a metropolitano ad transmarina pergentibus episcopis datur *Carth.* 23: 238, 17; *prooem.* 287, 1; clericis vero a metropolitano vel a quolibet episcopo *Carth.* 106: 371, 3; imperatoria aula non adeunda, nisi cum formata Roman episcopi *Carth.* 106: 370, 6: v. παράθεσις 2; formati litteris paschae dies nuntiatur provinciis a Carthagine *Carth.* 73: 314, 18; qualiter formata fit cf. *Grumel* 39.

9. «Legationis» testificandae litterae - τῆς τοποτηρησίας, quibus nominatio legatorum confirmatur *Carth. prooem.*: 337, 3-8.

10. Commonitorium et ἐντολικά mandata scripta continent: v. singulas voces.

11. «Tractoria» - συνοδική, invitatio ad synodum a primatē ad metropolitānos missa *Carth. prooem.*: 338, 7.

12. «Jussio» - κλέυσις, litterae a primatē ad capita civilis provinciae *Carth.* 92: 343, 5.

LITTERAE imperiales: «Praecepta divina» - θεία παραγγέλματα *Carth.* 60: 297, 6. «Sanctiones» - θεσπισματα *Carth.* 93: 349, 6. «Scita» principalia - διατυπώσεις βασιλικαὶ *Carth.* 97: 361, 14. Πραγματικά, in pragmatica forma *IV* 12: 79, 11. Γράμματα βασιλικά, «litterae imperiales» *IV* 12: 79, 19. Petitio ad imperatorem directa: v. δέησις.

LITURGICA: uniformitas in re liturgica, ut omnia in omnibus dioecesibus similiter fiant *I* 20: 41, 13; in Trullanis cc., quibus usus latini et armenii improbantur, manifesta fit *VI intr.*: 100 n. 19: v. Armenia. Varia de liturgica re: v. cantus, imposi-

tio manus, indumenta sacra, lectiones, missa, officia liturgica, orationes, vasa sacra.

ΛΟΓΓΙΝΟΣ, episc. Vasadon, in cuius dioecesi Severus episc. Cyriacum parochum Mindanis contra canones ordinavit *Bas.* 10: 110, 16 app.; v. Σευήρος.

ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ, eruditissimus (Basilides) *Dion. prooem.*: 4, 15.

ΛΟΓΟΙ, (om. lat.), reditus ecclesiae *Ant.* 25, 126, 2: v. bona 26.

ΛΟΙΔΟΡΙΑ, «derogatio maledictionis», diffamatio *IV* 26: 90, 2.

ΛΟΥΤΡΟΝ, πνευματικόν, lavacrum spiritale *I* 2: 24, 18: v. baptismus 1.

LUCENTIUS - Λουκένσιος, episc. legatus Leonis I. *IV* 29: 93, 17; *IV intr.*: 66 n. 6.

ΛΥΧΝΙΑ, luminare *Ap.* 3: 9, 15.

ΛΥΧΝΙΚΟΝ, lucernarium, pars officii liturgici vespere, qua lucernae accen-

duntur ad introitum sacerdotum in sacrarium *VI* 90: 226, 15.

ΛΥΧΝΟΙ, lucernae: accendere in templis acatholicis prohibetur *Ap.* 71: 44, 10.

LUCIANUS - Λουκιανός, episc. *Cypr.* 1: 304, 18.

— - Λουκιανός, episc., legatus Mauritaniae Sitifensis *Carth. prooem.*: 337, 5: 338, 3.

ΛΟΥΚΙΟΣ, episc. Hierapolis - Ἱεραπολίτης *CP* 1: 439, 13.

LUCIUS - Λούκιος, episc. *Cypr.* 1: 304, 19.

ΛΥΚΩ, Lyconpolis caput provinciae ecclesiasticae Thebaidis *Theoph. intr.*: 260; *Theoph.* 2: 264, 2.

LUDI VETITI: hippodromii certamina, scenici ludi, ludicra in caena nuptiali *VI* 24: 155, 6: v. spectacula 1.

LUDOVICUS II., imperator Occidentis, *VIII intr.*: 290 n. 10.

LUXURIA - ἡδονή, e corporis sensibus in animam facile effunditur *VI* 100: 236, 16 (lit.); 236, 19.

M

ΜΑΚΑΡΙΟΣ, Antiochen. episc., monothelita, magister Stephanus *VI* 1: 118, 19.

MACARIUS, episc., ab haereticis occisus *Carth. prooem.*: 373, 6.

ΜΑΚΑΡΙΟΤΗΣ, ὑμετέρα, beatitudo. tit. a Faustino legato Aurelio Carthagin. datus *Carth. prooem.*: 201, 2; μακάριος θρόνος, «beatissimae sedis episc. (Romanus)» *Carth. prooem.*: 210, 15.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΟΣ, episc. CP, haereticus. Spiritum S. creaturam ac servum Dei proclamavit *VI* 1: 113, 20; *Tar.* 1: 318, 20; macedoniani haeretici per libellum reconciliantur *II* 7: 53, 11: v. reconciliatio 1 «macedoniani» pro ἡμαρτωίων scribit *Dion. exig.* *II* 1: 46, 3.

—, episc. in provinc. Iconiensi (?) *Bas. prooem.*: 141, 28.

MAKPINA, avia Basil. Caesariensis, discipula Greg. Neocaes. *Bas. intr.*: 85.

MAGICAE artes: v. pagani 3-4; idola magica - εἰδωλα μαγικά *Bas. 87*: 155, 3; εἰδωλεῖα, idolorum templa *ibid. ap.*: μάγοι *Laod. 36*: 145, 14.

MAHALLE, civitas in Delta Nili, patria Cyr. Alexandrini *Cyr. intr.*: 274.

MAIESTATIS actio: qui regi insultaverit aut regio magistratui deponatur vel excommunicetur *Ap. 34*: 50, 15.

MAIOR DOMUS, officium laicum: v. μείζοντες.

MALUM: v. actus 2.

MANCIPATIO, per m. exire a potestate - διὰ μεταγνατῶνος ἀπέναι *Carth. 35*: 256, 7.

MANDATA verbo - διὰ λόγου ἐντέταται *Carth. 52*: 271, 17; mandati tenorem - ἐντολαὶ δόξαν *Carth. 85*: 325, 17; v. ἐντολὶς ἐν, iniuncta nobis sunt aliqua per scripturam, aliqua etiam in mandatis - ἐγγράφως, ἀγράφως *Carth. proem.*: 200, 2; v. κομμονιτῶριον.

MANICHAEI haeretici velut pagani reconciliandi *VI 95*: 232, 11; v. reconciliatio 2; adversus eos Justin. *Cod. I v 4 Carth. 93*: 351, 3; manichaeismum amplectens *Nyss. 2*: 209, 26.

MANTEIS, vates: v. pagani 5.

MANUMISSIO - διαθερία sicut in Italia, sic etiam in Africanis ecclesiis facienda *Carth. 64*: 301, 4; 82: 322, 15; coram tribus testibus fiat *VI 85*: 221, 15; soli manumissi et dimissi a domo domini clerici esse possunt *Ap. 82*: 50, 2; liberti - ἀπελευθεροῖτο adversus proprios dominos accusare nequeunt *Carth. 129*: 403, 10.

MANUS saecularis: v. brachium saeculare.

MAPPALITANA parochia in dioecesi Epigonii *Carth. 54*: 278, 8.

MARCELLIANI haeretici *II 1*: 46, 5; v. reconciliatio 1 (per libellum).

ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ, episc. Ancyrensis *Anc. intr.*: 54 n. 1.

MARCELLUS - Μάρκελλος, subdiac. Carthaginens., CP missus, exemplar canonum Nicaenorum et epistolam Attici inde Carthaginem tulit, dein Romam cum Innocentio presbytero mittitur *Carth. Apiar.*: 422, 14 (tit.); 424, 19; 425, 13.

MARCIANUS, imperator Roman., consul *IV lemma*: 69, 5; auctor *IV concilii VI 1*: 115, 10; istius confirmationem tandem a Leone I obtinuit *IV intr.*: 67.

ΜΑΡΚΙΩΝ, deum malorum creatorem esse asseruit *Bas. 47*: 138, 11; marcianitae haeretici rebaptizandi velut pagani *VI 95*: 232, 12; v. reconciliatio 2.

MARCUS - Μάρκος, episc. *Cypr. 1*: 304, 21.

MAREOTIS, nomus Aegypti prope Alexandriam situs *Dion. intr.*: 1.

ΜΑΡΤΑΡΙΤΗΣ, particula sacra eucharistiae *Bas. 93*: 190, 11.

MARIANUS - Μαυριανός, episc. Uziparenis - Οὐζιπαρενσιώτης, legatus provinc. Proconsularis *Carth. proem.*: 400, 14.

MARINUS - Μαρῖνος, episc., subscribit epist. ad Bonifatium I Romanum episc. *Carth. Apiar.*: 422, 5.

—, episc., legatus Hadriani II Romani episc. *VIII intr.*: 289.

MARITUS - ἀνὴρ: si cum soluta peccat, fornicator est, non adulter *Bas. 21*: 123, 10; fornicator non excluditur a cohabitatione cum uxore *ibid.*: 123, 22; uxorem derelinquens, si aliam uxorem

ducit in adulterium incidit *Bas. 9*: 109, 19; *Ap. 48*: 32, 4; ab uxore praeter rationem sufficientem derelictus, ad communionem admittitur *Bas. 35*: 132, 15; *VI 86*: 223, 5; in hoc casu, novum matrimonium, probabiliter sine culpa, contrahere potest *Bas. 9*: 108, 25; 109, 15; dimissae ab alio nubere prohibetur *Ap. 48*: 32, 5. Nec dimissus, neque dimissa alteri coniungantur; sic maneant aut reconcilientur *Carth. 102*: 367, 19; v. uxor.

MARRUCIUS - Μαρούκιος, episc. *Cypr. 1*: 304, 17.

MARTINUS I - Μαρτῖνος, episc. Rom., pietatis athleta, synodice haereticos pepulit *VIII 6*: 306, 5; Sophronius episc. Hierosolymitanus Stephanum episc. Dorensem ad eum mittit, ut de recta fide adversus haeresim provideat *Pape*: 522.

—, episc. subscribit epist. ad Caelestinum I episc. Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 9.

MARTII mensis primo die festum veris novi *VI 62*: 198, 12; v. pagani 2.

ΜΑΡΤΥΡΙΟΣ, Antiochen. episc., destinarius epist. Gennadii de reconciliatione haeticorum (*II 7*: 53, 7) *Genn. intr.*: 291; *II intr.*: 44 n. 22.

ΜΑΡΤΥΣ, martyr: 1. Tormenta describuntur *Petr. 11*: 49, 22; 50, 1; 14: 56, 1; clericis se martyrio offerre non licet *Petr. 10*: 47, 8; v. fuga; martyrum et confessorum progenies digne parentibus conversent *Bas. 95*: 195, 26; v. lapsi, persecutiones.

2. Martyrum natalitia - γενέσια celebrantur *Carth. 60*: 297, 14; γενέθλιον *Laod. 51*: 151, 4; v. quadragesima; die anniversario mortis *Carth. 46*: 263, 3; in coemeteriis - κοιμητήρια sive μαρτύρια *Laod. 9*: 134, 9; ubi reliquiae martyrum habentur *Carth. 83*, 323, 17; v. λείψανα 1; ad martyrum confessiones - fiunt mis-

sae et officia et memoriae eorum *Laod. 51*: 151, 4; *Gangr. 20*: 97, 14; ad martyrum haeticorum intercessionem non recurratur *Laod. 34*: 144, 11. Gesta martyrum in scriptis aut etiam memoria non scripta tradita sunt *Bas. 95*: 194, 11; acta martyrum diebus anniversariis eorum leguntur *Carth. 46*: 263, 3; v. apocrypha; basilicae martyrum - μαρτύρια addictos clericos habent *IV 8*: 76, 1; titulus ordinationis pro clerico sunt *IV 6*: 74, 19; 10: 78, 7.

3. Testis in iudiciis: v. testis.

ΜΑΡΤΥΡΟΛΟΓΙΑ, martyrum acta *VI 63*: 200, 8; v. apocrypha.

MATERNUS, episc., legatus synodi ad Hipp.-Diaretorum *Carth. 78*: 319, 3.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ, astronomi (cf. Rh III 206; mathematica prohibetur) dist. ab ἀστρολόγοι *Laod. 36*: 145, 14.

MATPIKION, matricula *Carth. 86*: 331, 18; v. archivus; matricos cathedrae i.e. civitas ipsa episcopalis - ματρικίους ἔχουσαν καθέδραν *Carth. 123*: 394, 17; v. μάρτυς.

MATRIMONIUM - γάμος. 1. Legitimum - νόμιμος *Gangr. 1*: 89, 17 (tit.); sec. legem ecclesiae - νόμος *Bas. 87*: 168, 21; *Theoph. 13*: 270, 8; liberum - πεπαρησιασμένος *Bas. 40*: 134, 14; non occultum - λαθρογάμια *Laod. 1*: 130, 15; contractus matrimonialis - συνοικισιον γαμικόν *VI 53*: 190, 5-11; societas nuptialis - κοινωνία γάμου *VI 98*: 235, 20; m. contrahere - γάμψ προσομιλεῖν *IV 16*: 82, 10; se in m. dare - ἐπιδοῦναι *IV 15*: 82, 1; v. contractus.

2. Finis est procreatio *Ath. intr.*: 60 n. 8-9; insuper, auxilium mutuum - βοηθός *Nyss. 4*: 212, 17; status inferior virginitati est *Ath. 1*: 69, 3. Usum m. abominari nefas *Gangr. 1*: 89, 17; cum pudicitia utendum *Gangr. epil.*: 98, 17; non abominandum, nec abstinentium ab usu sub obtentu asce-

sis *Ap.* 51: 35. 12. Nuptialium festorum excessus vitandi *Laod.* 53: 151, 16; ad iocum comparatis ludicris clerici ne assistant *Laod.* 54: 152, 4. *VI* 24: 155, 9. Celebratio m. fit in missa *Tim.* 11: 245, 6; in quadragesima nuptiae prohibentur *Laod.* 52: *Laod.* 52: 151, 12. De continentia in coniugio: v. continentia 3.

3. Clerici ante admissionem examinandi an, cui et quando nupserint *Cyr.* 4: 283, 9; neo-nupti ne statim presbyteri ordinentur *ibid.*: 282, 8; digami (v. infra 9) ad clerum non admittendi *Bas.* 12: 113, 1; *Ap.* 17: 16, 4; *VI* 3: 129, 14; item, qui concupinam habuerit *ibid.*: item, qui viduam, a marito dimissam, meretricem, scenicam, vel servam acceperit *Ap.* 18: 16, 12; *VI* 3: 129, 20; item, qui matrimonium prohibitum (ut in o sequenti) contraxerit.

4. Prohibitum est et ipso facto irritum matrimonium propter propinquitatem - ἀπειρημένη συγγένεια *Bas.* 68: 149, 3; 87: 167, 10; 168, 8; 169, 8. duorum fratrum cum duabus sororibus *Ap.* 19: 17, 3; *Bas.* 23: 125, 6; *VI* 54: 192, 3; cum glorie aut leviro *Bas.* 87: 160, 14; cum glorie *Bas.* 87: 162, 7; 166, 28; *Tim.* 11: 247, 3; cum leviro *Anc.* 2: 76, 4; *Bas.* 23: 125, 16; cum filia fratris vel sororis - θεωρητά *Tim.* 11: 247, 2; *Ap.* 19: 17, 3; *Theoph.* 5: 266, 23; cum consobrina *VI* 54: 191, 18; patris et filii cum matre et filia *ibid.*: 191, 20; patris et filii cum duabus sororibus *ibid.*: 192, 1; duorum fratrum cum matre et filia *ibid.*: 192, 3; patrini cum viduata matre infantis *VI* 53: 190, 5. Tale matrimonium prohibitum - ἀπηγορευμένον, illegitimum - ἀθεσμιον est *VI* 54: 191, 2; 191, 14; 72: 209, 17; scelus - ἄγος *Bas.* 87: 169, 8; confusionem nominum attert *ibid.*: 168, 8. Solvendum est *VI* 54: 192, 5; separatio a toro tantum, maxima cautela adhibita, conceditur *Theoph.* 13: 272, 14.

Clericis tali matrimonio assistere non licet *Tim.* 11: 247, 10.

5. Mixta matrimonia: - ἐμύζα cum haereticis prohibetur *Laod.* 31: 143, 12; matrimonium est irritum *VI* 72: 209, 11. Prolem matrimonio haereticis dare prohibetur *Laod.* 31: 143, 13; speciatim prolem clericorum *Laod.* 10: 134, 19; *Carth.* 21: 237, 14; *IV* 14: 80, 18. Proles ex matrimonio in haeresi contracto iam suscepta catholice baptizanda; si iam baptizata, ad communionem catholicam adducenda *IV* 14: 81, 2.

6. Cum pagani et Iudaei m. prohibetur *IV* 14: 81, 9; *Carth.* 21: 237, 14; in infidelitate contractum conversione unius partis non solvitur, ex privilegio Paulino *VI* 72: 210, 6.

7. Sub alterius potestate, patris vel domini, viventium m. fornicatio est *Bas.* 42: 135, 8; serva, consentiente domino legitime nubit *Bas.* 40: 134, 14; item, puella de consensu parentum *Bas.* 38: 133, 20; secus fornicatio habetur, non matrimonium, et unio solvenda est; si tamen deterius quid resultaverit, coniungantur *Bas.* 26: 127, 3; mulier nupta viro iam nupto, ignorans quod nuptus esset, a novo matrimonio non prohibetur *Bas.* 46: 137, 4. Mulieris prius in haeresi voto virginitatis adstrictae m. validum est *Bas.* 20: 122, 11. Monachorum et monialium matrimonia nulla sunt: v. monachus 3, raptus.

8. Solutio matrimonii: solvendum est propter adulterium uxoris, non autem mariti *Neoc.* 8: 79, 1; *Bas.* 9: 108, 5; derelictus ab uxore: v. maritus; derelicta a viro: v. uxor. Matrimonium novum ab uxore militis ignorante quod in captivitate viveret, contractum, stat, excepto si rediens maritus eam denuo recipere velit *VI* 93: 229, 9. Solutio ex communi consensu - κοινή συμφωνία ambarum par-

tae fit in electione mariti ad episcopatum *VI* 48: 186, 12. In amentiam illapsa uxore, dubium est an m. solvatur *Tim.* 15: 248, 9. Separatio a toro tantum: pro matrimonio illegitimo *Theoph.* 13: 272, 14; pro clericis: v. continentia 2-3.

9. Digamia - διγάμια, i.e. secundae nuptiae vidui aut viduae, non prohibetur *I* 8: 30, 13; *Bas.* 24: 126, 7; 41: 134, 21; libere ac legitime contrahant, non occulte *Laod.* 1: 130, 13; paenitentia digamiae manet eos *Anc.* 19: 70, 6; *Neoc.* 7: 78, 10; brevis temporis *Laod.* 1: 130, 16; unius anni in Caesarea, alibi duo annorum *Bas.* 4: 113, 22; cenae nuptiali digami presbyter non assistat *Neoc.* 7: 78, 9; viduae post sexagesimum annum nuptiae impuritas sunt ac solvendae *Bas.* 24: 126, 10.

10. Solutio matrimonio secundae nuptiae permittuntur viro ab uxore praeter rationem derelicto *Bas.* 9: 109, 15; prohibetur viro, si uxorem ipse dereliquit *Ap.* 48: 32, 4; *Bas.* 9: 109, 19; uxori dereliquenti prohibetur *109, 15*; sed etiam derelictae *Bas.* 48: 138, 24; *Ap.* 48: 32, 5; dimissam nubere impedimentum est admissioni ad clerum *Ap.* 18: 16, 12; Carthagine dimissus et dimissa nequeunt se alteri coniungere: sic maneant aut sibi reconcilientur *Carth.* 102: 367, 19.

11. Ex peregrinatione non redeuntis uxori denuo nubere prohibitum *Bas.* 31: 131, 4; *VI* 93: 228, 9; item militis non redeuntis *Bas.* 36: 133, 3; *VI* 93: 228, 12; huic tamen ultimae peccatum veniam habet quod maior sit mortis suspicio *ibid.*; si miles redierit potest, si velit, uxorem iterum recipere, secus novum matrimonium stat *VI* 93: 229, 7.

12. Nuptiae multoties contractae: - τρήμας ac πολύγαμος non matrimonium, sed mitigata fornicatio appella-

tae sunt *Bas.* 4: 102, 1; plus quam fornicatio sunt *Bas.* 80: 154, 10; tempus praefinitum paenitentiae agant *Neoc.* 3: 76, 14; paenitentia pro trigamia quinque annorum, ex analogia ad digamiam *Bas.* 4: 102, 10; pro polygamia septem annorum *Bas.* 80: 154, 10.

MATRIX - μήτρας, metatoriae tabulae locorum cum possessionibus ad dioecesium pertinentium *Carth.* 119: 380, 1; codex in archivo depositus, in quo inscribuntur bona tituli episcopalis *Carth.* 33: 248, 19.

MAURENTIUS - Μαρτίνος, episc. Thubursicensis e provinc. Numidia, *Carth.* 100: 366, 11; accusatur a senioribus Novae Germaniae apud metropolitani suum Xantippum, qui schedam per legatum ad synodum misit *Carth.* 100: 364, 14; seniores non apparuerunt *ibid.*: 365, 1; iudices arbitros petit Maurentius a synodo et obtinet *ibid.*: 366, 14.

MAURITANIA, in finibus Africae sita, barbarico vicina *Carth.* 52: 272, 5-8; Mauri - Μαῦροι eius incolae *Carth.* 72: 314, 12; 97: 361, 19; duas provincias amplectitur:

1. Caesariensis - Μαυριτανία ἡ Καισαρειανή *Carth.* prooem.: 198, 5; legati eius morantur, quia tardius synodica ad eos pervenit *Carth.* prooem.: 337, 22; 338, 5; Mauri caesarienses - Μαυριτανὸν Καισαρειανὸν *Carth.* 97: 361 11; Ninellus, Laurentius, Numerianus eius legati *Carth.* prooem. 401, 14; (subscr.) 409, 20.

2. Sitifensis - Μ. Σιτιφένσις *Carth.* prooem.: 198, 6 app.; eius legatus Novatus - Ναυάτος *ibid.*: 207, 3; in provinciam erigitur, petitione ad primatem Numidiae facta et ab omnibus metropolitani Africae propter locorum longinquitatem concessa *Carth.* 17: 231, 11; eius legati de dilatione synodi protestantur *Carth.* prooem.: 252, 18; legati: Honoratus et Urbanus *Carth.*

47: 264, 1; metropolitanus Nicetius - Νικητιός *Carth. proem.*: 328, 6; legati: Lucianus et Silvanus - Σιλβανός *Carth. proem.*: 337, 6; 338, 1; delegati ad synodum periclitandam: Severianus, Asiaticus et Donatus *Carth. 127*: 399, 1; legati: Novatus et Leo *Carth. proem.* 401, 11; (subscr.) 409, 18 (*lege* Σιτιφένσης ἐπισκόπος); 410, 8.

MAXIMIANISTAE, schismatici a donatistis separati *Carth. 69*: 311, 2; basilicas catholicorum invaserunt *Carth. 67*: 307, 10.

MAXIMIANO (deest in Lat.), episc. *Cypr. 1*: 305, 2.

— (deest in Lat.), legatus provinc. Byzaceniae (subscr.) *Carth. 133*: 409, 11; M. ἐκ τοῦ αὐτοῦ, eiusdem provinciae (Byzaceniae), deest in Lat. *Carth. proem.*: 401, 7.

— Aquensis - Ἀκουένσης episc. (subscr.) *Carth. 133*: 409, 5; Ἀκουεγενούσης legatus provinc. Byzaceniae *Carth. proem.*: 401, 6.

— Bagaiensis - Βαγαϊένσιος episc. *Carth. 88*: 333, 3.

MAXIMUS - Μαξιμίος, episc. *Cypr. 1*: 305, 1.

MAEIMOS, laicus, illegitimo matrimonio implicatus, in dioecesi Agathonis *Theoph. 13*: 272, 9.

— , Antiochenus diaconus, destinarius epistolae *Cyr. 6**: 284, 13; *Cyr. intr.*: 275.

— Confessor, de Honorio I Romano episc. *Pape*: 523.

— Cynicus, episc. CP, depositus *II 4*: 48, 7; *II intr.*: 42.

— Hierosolymitanus episc., ab Antioch. synodo-341 absens, affuit Tyrensi *Ant. intr.*: 100 n. 5.

MAXIMUS Treviritanus episc. *Sard. intr.*: 157.

MEDICUS: corporalis medicinae finis

sanatio infirmantis est, sic, et in morbis spiritualibus *Nyss. 1*: 205, 1; v. θεραπεῖα; medicinalis in spiritu scientia *VI 102*: 204, 4. Iudaeos m. in morbis consulere non licet *VI 11*: 138, 2.

ΜΕΤΑΑΝ ΟΥΝΟΔΟΣ se nominat Nicaen. concil. *I 8*: 30, 7; ἀγία καὶ μ. *I 15*: 36, 18; *17*: 38, 12; *18*: 39, 5; v. ἐκκλησιαστικὴ ἡ Μ. Ἐκκλησία, ecclesia CP *VIII 13*: 315, 1 sqq.

ΜΕΤΑΛΥΝΕΣΘΑΙ, «magnificam esse», de CP sede: iurisdictionem maiorem obtinere, ad exemplum Romanae ecclesiae *IV 28*: 92, 3 sqq.

ΜΕΤΙΣΤΟΙ - «maximi», appellatio data a Phrygis haereticis suis clericis *Laod. 8*: 133, 22.

ΜΕΙΖΟΤΕΡΟΝ τὴν φροντίδα ἔχων, maior domus *VII 10*: 265, 6; v. saecularia.

MEL et lac ne offeratur super altare s. sacrificii *Ap. 3*: 9, 8.

ΜΕΑΕΤΙΟΣ, Antiochen. episc. *II intr.*: 42; elogium funebre a Nysseno *Nyss. intr.*: 200.

MELITIUS, Lyconpolis episc. (non Melitius), schisma fecit *Petr. intr.*: 31; melitianl *Ath. intr.*: 59.

MEMPHIS, patria Theophylli *Theoph. intr.*: 259.

ΜΕΜΥΙΝ ἐπάγειν, querelam intendere *II 6*: 50, 3; v. actio.

ΜΗΝΑΣ, episc., destinarius epistolae *Theoph. 14*: 273, 4; *intr.*: 261.

MENSA - τράπεζα: v. altare.

MENSTRUANS, in mensili fluxu sanguinis muller: catechumena ne baptizetur *Tim. 6*: 244, 4; ad communionem non accedat *Dion. 2*: 12, 10; *Tim. 7*: 244, 11; immo, nec domum dei eam ingredi decet *Dion. 2*: 12, 5.

MERETRIX - ἐτραίφα *Ap. 18*: 16, 12:

v. Infames; meretricium - πόρναις ἐπισυνάγειν prohibetur *VI 86*: 222, 7.

ΜΕΣΗ, «media septimana» *Laod. 45*: 149, 2 tit.; post duas hebdomadas quadragesimae *ibid. 149*, 5.

ΜΕΣΙΤΗΣ, «intercessor», administrator sedis vacantis *Carth. 74*: 315, 13; v. Intercessor.

MESOPOTAMIA, provincia *Ant. syn.*: 102, 12.

MESSALIANI, haeretici *Amph. intr.*: 232.

ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΙΣ, ἐκ μ. «per adinventionem aliquam» *I 17*: 38, 14; de usura percepta pro usu rei agit *cl. Zon. in Rh. II 151*.

ΜΕΤΑΛΗΨΙΣ, «communio» sancta sumenda ab omni fidei missae assistenti *Ap. 9*: 12, 15; «perceptio s. eucharistiae», dist. a communicare - κοινωνεῖν ultimae orationi cum populo *Ant. 2*: 105, 21.

ΜΕΤΑΜΕΛΕΙΣΘΑΙ, se paenitere cul-pae suae *I 11*: 33, 6; *IV 7*: 75, 13.

METANOIA ἡ Paenitentia cordis *I 12*: 34, 6; v. dispositiones.

2. Paenitentiae publicae classis, οἱ ἐν μετανοίᾳ: v. ὑπόπνωσις, paenitentia publica.

ΜΕΘΗ: v. ebrietas.

ΜΕΘΟΔΙΟΣ, CP episc., clerici ab eo consecrati Photii sectatores *VIII 25*: 337, 27.

METOXOS, particeps regni Christi per chrisma *Laod. 48*: 150, 5; v. chrisma.

ΜΕΤΟΥΣΙΑ τοῦ ἀγαθοῦ, participatio s. eucharistiae *Nyss. 4*: 216, 18; 5: 219, 1; 220, 7; v. communio.

METROPOLIS: mater in fide dioeceseon - πόλεις suffraganeorum *Pape*: 536-537; auctoritas eius, non quia ab apo-

stolis fundata, sed saepissime, quia caput provinciae civilis est vel fuit *Pape*: 536; eius iura a cc. 4, 5, 6, 7 Nicaeno confirmata, c. 9 Antioch., et c. 12 Chalco. renovantur *Pape*: 537; 544; civitatibus novis in caput provinciae erectis honores, non iura m. conceduntur *Pape* 537; soli metropolitani ad Ephes. 431, Ephes. 449, Chalco. 451 convocati *Pape* 537; metropolitano auctoritas V. saeculo *Pape* 501.

METROPOLITANUS episcopus: v. supra metropolis. ἡ Μητροπολίτης ἐπισκοπὸς *I 4*: 26, 18; exarchus provinciae *Sard. 6*: 166, 2-17 (deest Lat.): v. exarchus; primus et caput nationis - ἔθνος *Ap. 34*: 24, 6; amplissima sedes - μεγίστη καθέδρα *Carth. 92*: 342, 22; «primates» provinciarum - πρωτεύοντες *Carth. 17*: 231, 12-14-16; 73: 315, 5; qui primas sedes provinciarum habent - πρώτας καθέδρας *Carth. proem.*: 197, 14; 10: 224, 1; *Carth. 18*: 233, 13; 13: 226, 15; non appelletur princeps sacerdotum - ἑταρχος τῶν ἐκλήων, aut summus sacerdos - ἑταρχος ἐκλήων *Carth. 39*: 258, 19; maioris civitatis episcopus - μετρίων πόλιν *Sard. 9*: 171, 11.

Usurpatur pro episcopo distinguendo a chorepiscopo - ὁ ἐν τῇ μητροπόλει *Laod. 57*: 153, 10. M. honoris causa, honores, non iura obtinet *IV 12*: 79, 19; *VI 38*: 172, 5; ita Aeliae episcopus *I 7*: 29, 16.

2. Electio fit sec. consuetam formam - κατ' ἔθος ψηφισμάτων, *IV 28*: 93, 1; v. episcopus 3a; ordinatio Ephesini, Caesariensis et Heracleensis in Ponto reservatur CP primati *IV 28*: 92, 5; institutio - καθίστασις metropolitani in provincia, in qua unus episcopus remanet, praesentibus episcopis vicinae provinciae fiat *Sard. 6*: 167, 2 (deest Lat.): confirmatur electio metropolitani a primate suo sive consecratione ab eo, sive datione pallii *VIII 17*: 323, 7. Ne se a primate suo

quis separet antequam de isto sententia synodice feratur *AB* 15: 473, 16; *VIII* 10: 311, 7; in s. missa eum commemoret *AB* 15: 474, 5; ab eo ad synodum primatiam convocatus obtemperet *VIII* 17: 326, 5; primas metropolitani poenas canonicas imponere potest *VIII* 19: 328, 10; 329, 3.

3. Iura a) praeeminentia - δέλωμα salva manet, etsi honores - τμή sedis suffraganeae tribuantur *I* 7: 29, 19; *II* 3: 48, 1; *Pape*: 542; iura - δέλωμα reservanda, si provincia dividatur *IV* 12: 79, 9; attamen, iura Cyzicensis transferuntur *VI* 39: 174, 5-12; v. metropolis;

b) Provinciae totius curam gerit *Ant.* 9: 110, 18; *IV* 25: 88, 16; suffraganei nihil praeter respicientia ad ipsorum dioecesi sine eo agant *Ant.* 9: 111, 7; *Ap.* 34: 24, 7; *IV* 30: 95, 13; honore praecellit *Ant.* 9: 111, 5; concordia suffraganeorum cum m. glorificat P. F. et Sp. s. *Ap.* 34: 24, 13; idemque m. nihil de tota provincia decernat sine suffraganeorum consilio *Ant.* 9: 111, 22; *Ap.* 34: 24, 7-11; m. suffraganeos visitet *VIII* 19: 328, 12.

c) Synodum provincialem bis in anno convocet, eiusque locum indicet *IV* 19: 84, 22; praesentia m. synodum perfectam - τολα reddit *Ant.* 16: 117, 10; v. synodus provincialis.

d) Electionem suffraganei sui confirmat *I* 4: 26, 16; creatio episcopi praeter consilium eius nulla est *I* 6: 29, 5; electio episcopi in synodo ne fiat absente metropolitano *Ant.* 19: 119, 4; aut sine praecepto eius *Carth.* 13: 227, 2; curet ut electio ad suffraganeam sedem intra tres menses fiat *IV* 25: 88, 16.

e) De adeundo imperatore iudicat et litteras commendatitias episcopis et clericis dat *Ant.* 11: 113, 4; formatam ad transmarina navigantibus

episcopis dat *Carth. proem.*: 287, 1; v. imperator 3-4. litterae 8.

f) Iudex suffraganeorum: curat de applicatione canonum *III* 1: 57, 15; de simonia *Genn.* 1: 292, 5; 298, 21; m. ad concilia convocatur *Pape*: 537; accusationem adversus episcopum recipit *Carth.* 19: 234, 5; et sententiam fert *AB* 13: 471, 22; v. iudex 3; appellationem de sententia episcopi recipit: v. appellatio 3-4-5-oeconomum in dioecesi suffraganei instituit, si iste hoc neglexerit *VIII* 11 266, 8.

4. Ne sine necessitate longo tempore in dioecesi suffraganei sub obtentu visitationis moretur *VIII* 19: 328, 15; res defuncti suffraganei ne sibi arroget, sed clero deficiente, ipse custodiat successori tradenda *VI* 35: 169, 5; ne quid exigat rerum, quae suffraganeus ad synodum veniens secum fert *VII* 6: 259, 19; ne in suffraganeorum dioecesibus commorans redditus ecclesiae eorum consumat *VIII* 19: 328, 15; alienos suffraganeos ne iudicet *VIII* 26: 339, 22; ministeria sacra in sua dioecesi per se, non per suffraganeos adimpleat *VIII* 24: 336, 7; 337, 5; primatiae i.

METUS humanus - φόβος ἀνθρώπων *Ap.* 62: 40, 7; culpam minuit: v. peccata, lapsi 7.

ΜΙΑΦΟΝΟΣ, sacrilegus homicida (Hermodes) *Petr.* 13: 54, 13.

ΜΙΑΡΟΦΑΤΕΙΝ, impura comedere *Greg.* 1: 19, 16.

MICHAEL III, imperator Romanus adversatur Ignatio CP, a Nicolao I Romano episc. synodum convocandam petit *AB intr.*: 445 n. 4.

ΜΙΚΡΟΥΥΧΙΑ, pusillanimitas *I* 5: 27, 12; «dissensio» *ibid.*: 28, 7 cf. *app.*

MILEVITANA synodus *Carth. intr.*: 195; in secretario ecclesiae habita *Carth. proem.*: 326, 8.

MILITES: tumultus tironum *Carth. proem.*: 338, 21; v. τρωανῶτον; inter barbaros annumerati - ἐγκαταχθέντες *Greg.* 7: 27, 9; «militiam parare» - ἀναστρατεύσθαι, depositis antea militiae cingulis - τὰς ζώνας ἀποθέμενοι *I* 12: 34, 1; 33, 17; v. saecularia; 2; conscriptio militaris pro omnibus laicis *Bas.* 89: 174, 12; de caedibus in bello: v. bellum, στρατεία, privilegia 4.

MIMOS: v. histrio.

ΜΙΝΔΑΝΑ, localitas *Bas.* 10: 111, 10; v. Σευήρος.

MINISTER - λειτουργός dei, clericus *Theoph.* 11: 270, 19; ministerio fungi: v. λειτουργεῖν

MINISTERIUM sacerdotale - διακονία caeleste et angelicum est *Bas.* 93*: 187, 12; - ὑπερπεία *Neoc.* 8: 78, 18; 79, 4; *Bas.* 12: 113, 4; «obsequia», ministeria *Sard.* 14: 181, 11; v. ὑποοργία; exercere ministerium - ἐνεργεῖν *IV* 6: 75, 4; «ministeria sacra», i. e. eucharistia: v. μυστήριον 2-3.

MINORENNIS: v. aetas rationis, ὑπεξουσίος, tutela.

MISERICORDIAE opera despiciunt eustathiani *Gangr.* 11: 93, 16; v. pauperes.

MISSA, i. v. ἀναφορά, εὐχή, ἄγια, ἁγιάσματα, λειτουργία, μυστήρια, ὁλοκαύρωσις, προσευχή, προσφορά, σύναξις, θυσία, sacrificium; de sacrificio missae ubique terrarum oblato *VI alloc.*: 102, 20.

2. Ordo missae *Laod.* 19: 138, 5; offeratur tantum panis et vinum aqua mixtum *Carth.* 37: 257, 5; v. hydroparastatae; aqua vino miscenda *VI* 32: 162, 15; v. Armenii; praesul celebrantis commemoretur in diptychis: v. commemoratio 1; a solis ieiuniis offeratur *Carth.* 41: 259,

14: 47: 264, 18; v. ieiunium 4; dispositiones cordis in celebranda missa *Bas.* 93*: 187, 16; canonibus se conformandum *Bas.* 93*: 188, 17. M. praesantificatorum: v. προηγιασμένα.

3. A solo sacerdotio praedito celebratur: v. presbyter, ἑρεῦς; presbyter ab ordinario suo approbatus ad celebrationem esse debet *Gangr.* 6: 92, 1; itinerans autem eius commendatitias litteris indiget *IV* 13: 80, 9; v. litterae 6. Ab haereticis missa oblata nulla est *Ap.* 46: 31, 6 (*om. Lat.*): v. haeretici 4, communicatio 3.

4. In solis catholicis ecclesiis, non in haereticis, celebranda *Cyr.* 8*: 288, 15; in oratoriis privatis licet de consensu ordinari *VI* 31: 162, 5; v. oratoria.

5. Sabbatis et dominicis celebratur etiam quadragesimae tempore *Laod.* 49: 150, 10; 51: 151, 4; *Tim.* 3: 242, 4; 13: 249, 2; caeteris diebus hebdomadae prohibetur in quadragesima *Laod.* 49: 150, 10; extra quadrag. *VI* 52: 189, 12; v. communio 7.

6. Assistentia: laicus in civitate degens, ne per tres dominicas, id est per tres septimanas - τρεῖς κυριακάς ἐν τρισὶν ἑβδομάδι missam omittat *Sard.* 11: 176, 8; *VI* 80: 217, 4; usque ad ultimam orationem, communionem facta, assistere debet *Ant.* 2: 105, 16; *Ap.* 9: 12, 15; etiam post meridiem pro defuncto offerri potest, si celebrans ieiunus sit *Carth.* 41: 260, 1.

7. Pro defunctis celebratur *Carth.* 41: 260, 1; corpore praesente *Tim.* 14: 250, 2; dummodo sulcida non sit *ibid.*; itemque in matrimonio *Tim.* 11: 247, 6.

MISSIONES inter barbaros sec. consuetudinem patrum reguntur *II* 2: 47, 15; v. barbari.

MISΘELA, localitas Bas. 10: 110, 21: v. Σευήρος.

MISΘONTAI, conductores possessionum IV 3: 71, 9-18: v. saecularia 1.

MIXONIUS Carth. 94: 355, 19; Mizonius - Μεζόνιος, metropolitanus Byzacenae provinciae Carth. prooem.: 253, 10; senes, epistolam mittit ad episc. Africanos ibid.: 253, 23; manu senis Mizonii ibid.: 255, 3.

MNEIA, commemoratio martyrum in missa Laod. 51: 151, 6.

MNHMAI, «memoria» martyrum celebrata ad eorum confessiones Gangr. 20: 97, 17; μνήμη ἁγίου, festum sancti Bas. 94: 192, 6.

MODIANUS - Μολιανός, episc. Cypr. 1: 305, 3.

MONACHUS, 1. Ἀσκητῶν τάγμα, «numerus continentium et monachorum» Laod. 24: 140, 16: v. ἀσκηταί; παρθενοῦντες, virginatatem custodientes Gangr. 9: 93, 4; ἀποταξάμενοι, vocati per gratiam I 12: 33, 13-15; ἐγκρατεῦντες, «continentes» Carth. 38: 258, 4; μονάζοντες, «monachi» IV 8: 76, 11; Bas. 60: 146, 21; μοναχός VI 42: 180, 12.

2. Habitus exterior: v. tonsura, σχῆμα 2; vestimentum nigri coloris induunt VI 45: 183, 5; - μελανειμωμένοι VI 42: 180, 6.

3. Vitanda: Virginitatis votum transgrediens, monachus aut monialis, adulter fit Bas. 60: 146, 16: v. sacrilegium 3; attamen variatur: monialis matrimonium fornicatio est Bas. 6: 103, 4; patres nostri virgines post professam virginitatem votum transgressas, ut digamos punierunt Bas. 18: 118, 19; Ana. 19: 70, 4; non fornicatrix, sed adultera est ibid.: 120, 10; non prius recipitur quam a peccato cesset Bas. 6: 103, 15; Bas. 18: 120, 12; monachus autem

fornicator Bas. 19: 122, 6. Monachus aut monialis nubens excommunicatur IV 16: 82, 8; fornicator monachus aut nubens fornicatoris poenam subeat VI 44: 182, 4; monachus s. ordinatione auctus si nupserit in duplex peccatum incidit: quia monachus est et post ordinationem nupsit Tim. 28*: 255, 25. Ludi vetiti monachis: v. spectacula. A conviviis mixtis abstineant VII 22: 284, 14: v. monialis 3.

5. Itineranti in diversorio vel privata domo divertere, urgente necessitate licet VII 22: 285, 7. Saecularibus negotiis ne se immisceat: v. saecularia. Ordines recipiens, monachus remanet Tim. 28*: 255, 19; episcopus creatus, habitum monachi servet VIII 27: 341, 5; episcopus monachus factus ab episcopali dignitate decidit S. Soph. 2: 484, 17.

MONASTERIUM - μοναστήριον. 1. Nemi n. m. aedificare licet, praeter conscientiam ordinarii loci IV 4: 73, 2; AB 1: 449, 1; ab episcopo deo consecrantur IV 24: 88, 4; sub ipsius auctoritate monachi sunt IV 8: 73, 5; ordinarius loci decernit de erigendo monasterio, orationes de erectione traditas recitat, de bonis monasterii in brevio inscribendis curat, quod in archivo episcopali deponendum est, de nominando hegumeno providet AB 1: 449, 4: v. hegumenus; episcopus m. construere - νεοφυγεῖν de propriis bonis potest, non vero de bonis dioecesis AB 7: 459, 10; VIII 15: 319, 24; m. restauratio - ἀνοικοδομή res veneranda et honorabilis est AB 1: 447, 12; de redditibus dioecesis ab episcopo aedificatum, m. non est, sed constructio dioecesis bonis adscribenda AB 7: 260, 3; tale monasterium dioecesi adscribitur VIII 15: 319, 24; privatim constructum aedificantis est VIII 15: 319, 26; aedificator m. bonorum deo dicatorum amplius dominus ipse esse nequit AB 1:

449, 16. Monasterium muro saeptum et porta clausum esse debet VII 20: 281, 2: v. clausura.

2. Semel consecrata monasteria cum bonis suis ne ultro saecularia habitacula fiant IV 24: 88, 8; neque saecularibus venire possunt VI 49: 187, 12; confiscata in persecutione restitucunda VII 13: 268, 14; etiam privatim aedificata et consecrata ne saecularia diversoria fiant VIII 15: 319, 34.

3. Bona monasterii alienari nequeunt IV 24: 88, 6; alienatio irrita est VII 12: 266, 18; 267, 20; hegumenus tale quid agens puniendus ibid.: 268, 6. Catalogus bonorum cura episcopi in brevio inscriptus in archivo episcopali servandus AB 1: 449, 9; cura de subsistentia monasterii - πρόνοια ad episcopum spectat IV 4: 73, 23; deo semel dicata bona sibi retinere aedificator nequit AB 1: 447, 17; hoc etiam de bonis dotilibus monachi valet VII 19: 279, 1. Oeconomus sub auctoritate hegumeni bona administret VII 11: 266, 12.

4. Clerici pro titulo ordinationis sacrum ministerium in monasterio habere possunt IV 6: 74, 19; sub auctoritate ordinarii loci permanent IV 8: 75, 19; ne fugitivi monachi ordinentur presbyteri, qui ministerium sacrum in monasterio praesertim suo impleant Cyr. 4: 281, 23; monachus ordines pro ministerio sacro in monasterio adimplendo recipere potest Tim. 28*: 255, 25; hegumenus presbyter esse potest VII 14: 270, 15.

5. Monasterium duplex - διπλοῦν, unum pro monachis, alterum pro monialibus in eodem saepo aedificata, deinceps non erigatur VII 20: 279, 11; 280, 4; pro ad huc existentibus regulae mutuae rationis a S. Basilio datae resumuntur VII 20: 280, 4; coniuges

simul mundo abrenuntiantes ne in eodem duplici monasterio habitent, vir virorum - ἀνδρείον petat, uxor mulierum VII 20: 279, 14.

MONASTICA VITA: 1. Conversatio sec. deum est - κατὰ θεόν πολιτεία VI 45: 183, 11; amplectenda, non propter vanam gloriam, sed propter deum AB 2: 450, 4; vita in ascensi et paenitentia VI 43: 181, 6-14; ascensim laboriosam exigit AB 5: 456, 1; paenitentiae, obediendiae et docilitatis status S. Soph. 2: 485, 1-4; genus vitae - μονήρης βίος honorandum IV 4: 72, 14; - σχῆμα venerandum AB 4: 453, 9. Vita in monasterio appellatur: μονήρης βίος VI 40: 175, 10; 176, 16; AB 2: 450, 4; VII 19: 278, 1; VII 20: 279, 16; μονήρης ζωὴς VII 22: 284, 14; μοναχικὴ ζωὴς VI 40: 175, 18.

2. Ad officia monachorum implenda obligat AB 2: 450, 6; monachus debet: episcopo subiectus esse, quietem diligere, ieiunio et orationi incumbere, stabilitatem in loco ubi mundo renuntiaverat servare, nec ecclesiasticis neque saecularibus negotiis se immiscere, numquam suum monasterium praeter praeceptum episcopi deserere IV 4: 73, 5; turbidam tempestatem rerum mundanarum vere deponere VI 43: 181, 6; vitam solitariam - μονότροπος, in recessu - ἡσυχίος agere VII 22: 284, 14; silentium observare VII 22: 284, 17. Se annuerando monachis tacite vovit - ὁμολογία monachus se virginitatem servaturum Bas. 19: 121, 22: v. monachus 3 quod autem explicit fiat melius est ibid.: 122, 4; sicut et pro virginibus fit Bas. 18: 121, 10; professio - ὁμολογία vitae monasticae VI 40: 175, 13; includit obediendam - ὑπακοή erga hegumenum VI 41: 178, 7; i.e. submissionem - ὑποταγή VII 19: 278, 13; S. Soph. 2: 485, 1. Paupertas: proficitur omnia bona sua deo dicata esse VII 19: 279, 1; post admis-

sionem suam nihil habet proprium, sed omnia bona sua monasterio adscribenda *AB* 6; 457, 9; item, bona patrimonialia in dominium monasterii cedunt: bona dissimulata, vindicata veniuntur et pauperibus distribuuntur *ibid.*: 458, 2; haec etiam de monialibus valent *ibid.*: 458, 19.

3. *Stabilitas* perseverando - *προστασις* in loco ubi mundo abrenuntiavit servanda *IV* 4: 73, 10; nemo suum monasterium relinquat ut in alio annumeretur, praeter conscientiam hegumeni sui *VII* 21: 281, 14; monachi commissorie ab episcopo - *ἐγκλησιμαίως* CP missi ne ibi longo tempore maneant *IV* 23: 87, 7-11; ne foris e monasterio exeant sine benedictione hegumeni *VI* 46: 185, 4; deserentes monasteria ut oratoria aedificent improbandi *VIII* 17: 275, 4; deserentes monasteria propter persecutionem haereticorum beandi *AB* 4: 453, 12; monachi gyrovagi monasteria inhonorant, sibi confusionem afferunt, oboedientiae bonum evellunt *AB* 4: 454, 5; monasterium relinquens sive ut aliud petat, sive ut inter laicos vivat damnandus *AB* 4: 454, 16; fugitivos hegumenus quaerere, revocare ac curare debet *AB* 3: 452, 4; v. *hegumenus* 2. Episcopus monachum monasterii alienae diocesis ne ad clerum promoveat, neve monasterio suo praeficiat *Carth.* 80: 321, 5; monachum non ordinet presbyterum omnia inquisitione de persona eius *Cyr.* 4: 282, 15; translatio monachi in aliud ue fiat sine licentia hegumeni sui *VII* 21: 282, 2; monasterium iubente episcopo relinquere licet, si de restauratione in bono allus monasterii, de salute domus laici, vel de alio bono agatur *AB* 4: 455, 2; de visitationibus monachi et et aliis peccatis: v. *monachus* 3, *eremita*, *ἐγκλησιμαίως*, *gyrovagi*, *ἀναχωρεῖν*.

4. *Admissio* ad vitam monasticam: virginum post diligentem et se-

veram probationem fiat *Bas.* 18: 121, 6; virorum ne ultro fiat, priusquam interrogati professionem explicite faciant *Bas.* 19: 122, 1; nemo admittatur ad monast. vitam sine probatione *VI* 40: 175, 9; examen fit ab ordinario loci *VI* 41: 178, 12; admissio ad tonsuram monasticam ne fiat praeter praesentiam hegumeni sui *AB* 2: 450, 15; probatio triennalis est *VI* 40: 178; - *δοκιμασία* triennalis candidatos probatos - *δοκίμους* esse monstrabit *AB*

5: 456, 7; tempus probationis contrahi potest: si gravis morbus instat statim admittatur; si aliunde vir religiosus sit, semestre sufficit *AB* 3: 456, 11; de admissione monialium speciales regulas: v. *moniales* 2 et 4. Omnis homo, etiam peccator in quocumque peccato illapsus sit, monachus fieri potest *VI* 43: 181, 5; servus, praeter conscientiam domini sui, admitti nequit *IV* 3: 73, 17.

Aetas admissionis: v. *monialis* 3.

MONIALIS, 1. *Παρθέναν* *ἐπαγγελία* *μεναι* *Απο.* 19: 70, 4; *παρθενοῦσα*, virginitatem custodiens *Gangr.* 10: 93, 10; *ἀποταξαμένη* *Theoph.* 3: 265, 15; *κανονικά*, regulares *Bas.* 6: 103, 4; *τάγμα τῶν παρθένων* *Bas.* 18: 119, 8; «puella» - *κόρη* *Carth.* 6: 219, 16; «virgo» - *παρθένος* *Carth.* 16: 230, 7; «virgo sacra» - *ἐκὰς παρθένος* *Carth.* 44: 261, 17; *παρθένος* *IV* 16: 82, 8; deo consecrata, sponsa Christi *VI* 4: 130, 8; *μονάστρια* *VI* 40: 175, 1 (*lit.*); *VII* 20: 280, 10; *κανονικά* *VII* 20: 281, 1; v. *diaconissa*.

2. *Admissio* virginis post elus sedecimum vel septemdecimum annum, praemissa probatione in monasterio, ab episcopo fiat *Bas.* 18: 120, 21; a parentibus oblatae, ipsis non aperte virginitali consentientibus non sunt admittendae *ibid.*: 121, 12; virginitas

propter deum vovenda *Gangr.* 10: 93, 10: v. *virgio* Aetas admittendae in monasterio non inferior decem annis sit *VI* 40: 175, 18; decem dispositiones internae candidatae scrupulosa sunt *VI* 45: 183, 9. Vestitionis ordo describitur *VI* 45: 182, 13

3. *Vetitum* est: extra monasterium permocare *VI* 46: 185, 3; foris exire, salva necessitate urgente cum benedictione hegumeneae, non tamen sola, sed cum senioribus sororibus - *πρωτεύουσαι* *VI* 46: 184, 12; visitationes non recipiat, nisi praesente hegumena, hegumena ne visitetur, nisi praesente vetula monacha *VII* 20: 280, 4; v. *clausura*. De transgressione voti virginitalis: v. *monachus* 3.

4. *Carthagine*: «puellarum» consecratio - *καθιέρωσις* a presbyteris non est facienda *Carth.* 6: 219, 16; 220, 7; virginis consecratio ab episcopo facienda, non ante vigesimum quintum annum *Carth.* 16: 230, 4 *lit.*; 231, 4 *app.*; attamen, si virginitas periclitatur vel morbus mortifer imminet, velare - *καλύπτειν* ipsam ante illam aetatem licet *Carth.* 126: 397, 8; tutelam virginum episcopus vel presbyteri ab eo delegati habent *Carth.* 38: 258, 7; 44: 261, 17; ab episcopo, vel, eo absente, a presbytero delegato committuntur «virgines sacrae» curae graviorum feminarum «vel monasterio virginum» (deest in Gr.), ut simul habitantes invicem se custodiant *Carth.* 44: 261, 15; a nemine visitentur sine praesentia clericorum vel graviorum christianorum, de licentia eius qui tutelam eorum agit *Carth.* 38: 258, 4; virginibus sacris gyrovagis esse - *πλαζόμεναι* non licet *Carth.* 44: 262, 1.

MONITIO ante poenam ferendam: in presbyterum seditiosum triplex obsecratio - *παράκλησις* facienda est *Ap.* 31: 22, 10; presbyter vel diaconus seditiosus semel et iterum commoneatur

- *προσκαλεῖσθαι* et convocetur *Ant.* 5: 108, 24; 109, 3; episcopus accusatus, missis duobus episcopis usque ad tres vices ad tribunal sistere iubeatur *Ap.* 74: 45, 11; episcopus solus in provincia remanens conveniatur - *ὁπομνήσκεισθαι* a metropolitano vicinae provinciae ut de electione ad sedes provideat *Sard.* 6: 166, 5; ammoneatur - *ὁπομνήσκεισθαι* episcopus qui clericum alienum ordinavit *Sard.* 15: 182, 14; episcopi negligentes conversionem haereticorum conveniantur - *ἐργλθῶσιν* a vicinis episcopis *Carth.* 121: 392, 11; conveniatur - *ὁπομνήσκεισθαι* *Carth.* 123: 394, 19; commoneantur - *ὁπομνήσκεισθαι* clerici et monachi extranei CP diutius commorantes *IV* 23: 87, 16; Ignoranti sit admonitio - *προφυλακτήριον* epistola mea *Bas.* 90: 176, 5.

MONOTHELITISMI auctores enumerantur *VI* 1: 118, 14.

MONOTONIA, «contumacia» *Carth.* 54: 279, 12; 122: 394, 7; «pertinacia» *Carth.* 78: 319, 11.

MONOTΡΟΠΟΣ βίος, solitaria vita *VII* 22: 284, 14.

MONTANISTAE, «qui hic dicuntur phryges» *II* 7: 54, 6: v. *reconciliation* 2 per baptismum, *pepuzeni phryges*.

MORIBUNDI, 1. *ἐξοδεύοντες*: lex antiqua regularisque servabitur ut, si quis egreditur e corpore, ultimo et necessario viatico - *ἐφόδιον* minime privetur *I* 13: 35, 4; *Cyr.* 5: 284, 5; iam defunctis viaticum - *εὐχαριστία* non detur *Carth.* 18: 232, 18. Episcopus, qui relicta sede alienam pervaserit, nec ad finem vitae laicam communionem accipiat *Sard.* 2: 161, 17.

2. *Lapsorum* in peccato reconciliatio in exitu vita firma manet, si convalescant *Dion.* 5°: 15, 1; *Dion. intr.*: 3; iterum eos poenis submittit insequens et praeter rationem esset *Dion.*

1. et 2. Permittentes in periculo mortis sub conditione dei legem recipere *Bas. 8* 20, 4. ut si convalescant eorumque capite ibid. 62, 7 (idem *Bas. 8* 20, 4) ubi dicitur mulier si permiserit quod facta mandata dimittit matrimonium cum viro *Bas. 2* 76, 6. haereticus in castro vitae recipiendi, ut vero si permittant et ipsius rei salutem arctius praevident *Bas. 5* 103, 4. lapsus a huius reconciliatione, ut convalescat. *Bas. 8* 20, 4. extra ecclesiam moratur *Bas. 2* 210, 9. parentem moribundum reconciliatione ut revocet ad gradum parentumque reddit in quo stabat *Bas. 5* 220, 11. Catechumenus mortuum etiam a dæmone correptus, baptizandum est *Tim. 2* 239, 14. *Cyr. 5* 284, 1. v. baptismus 4.

MORTIFICATIONES *καταρτις* *Anc. 2*: 37, 16. v. paenitentia 4.

MORTUI non iudicantur in tribunali *Pape 518* CP 1: 449, 12.

MULIER post vestitu virilitate utatur sub nomine sacerdotis *Gangr. 13* 64, 17. scdm non tenet ut obedientiam ita ubi *Gangr. 17* 96, 13. mulier tempore divini officii loqui non licet *VI* 70, 204, 4. in episcopis et virorum monasterio commorari vetatur *VII* 18, 276, 4. in itinere infantem paritum si neglexit homicida fit *Bas. 33* 131, 17. v. menstruantia uxor, continentia 5.

MIPA, unguenta clericis prohibentur *VII* 16, 273, 7.

MITTENOI, unguentarii ne illis ordines s. scripturae et patrum venundentur *VI* 68, 206, 11.

MITON, s. chrisma, quo haeretici ad reconciliandum unguendi sunt *II* 7, 53, 23. v. *χρίσμα*.

MISCAR, *μίσκα*, cavendum ne eucharistiam tangerent *Bas. 93* 191, 1.

MOTAIOS, episc., s. ordinationes contulit *Sard. 18* 185, 12, non est episcopus, ut laicus recipi potest *Sard. 19* 186, 10.

MITOS, «oculus» *Carth. 8*: 222, 5; *honor. AB* 1: 448, 15.

METAPHITA *θεῖα*, «divinum sacrificium» *VIII* 27: 340, 19; 341, 2.

METHPION 1. *Ἐν μ.*, in arcana *Bas. 91* 179, 14, 74, 11; arcanae traditiones *Bas. 91* 181, 11; *μυστὴρ, κερύθρον* arcana traditio *Bas. 91* 180, 22; 74, 11; *μυστὴρ*, arcana *Bas. 92* 185, 18.

2. *Ἄνω μ.* «sacra ministeria» *Carth. 25* 241, 7, «mysterium ecclesiasticum» - *καταρτις* dist. a *μυστὴρ* *VIII* 27: 341, 4, 340, 20.

3. «Mysteria sacrosancta», sc. sacramentum *Laod. 7* 133, 15; *Bas. 90*: 177, 21; *Bas. 91* 180, 17; *Theoph. 8* 260, 6; *Tim. 3*: 242, 2; *VI* 32: 166, 5; *VI* 60: 204, 16.

NAMPIUS Nampius, episc. *Cyr. 1* 305, 6.

NAOS, aedes sacra - *laod. v. VI* 88, 224, 7. templa venerabilia - *Neoc. v. VII* 7: 261, 6; *VII* 4: 253, 7.

NAPHIS, vestibulum ecclesiae *Greg. 11* 20, 15.

NATALITIUM - *γενέθλιον*, dies natalis hominis, non celebrandum in quadragesima *Laod. 52* 151, 12, v. *αγρίων* missam connotat quae non fit in quadragesima *Laod. 51* 151, 4. v. *παρτοῦς*.

NATIVITAS D. N. J. C.: partus - *Neoc. abque secundis, sine semine, innarrabilis VI* 79, 215, 11, 216, 9. festum nativitatis a Theophanis distinctum *Tim. 23* 254, 21. vigilia ieiunatum CP, non autem Alexandriae *ibid.* 254, 7-21.

NECESSITAS: v. *ἀνάγκη*.

NEKTARIOS, episc. CP electio *II intr.* 42; praesidet synodo CP *intr.* 437; CP 1: 439, 4; 440, 3; 441, 13; 443, 4; 444, 3.

NEHEMAN Syrus *Bas. 16* 115, 21; *Tar. 1*: 322, 6 sqq.

NEMESIANUS - *Νημεσιανός*, episc. *Cyr. 1* 305, 5.

NENOMEMENON, traditione statutum *Tim. 23*: 252, 33; 251, 4. v. *νόμος*.

NEOCAESAREA in Ponto, sedes Gregor. Thaumaturgi *Greg. intr.* 17, synodus ibi habita *Neoc. intr.* 74. *I intr.* 22.

NEOPHILITOS, recenter initiatus baptizatus *Bas. proem.* 141, 28.

NEOPHOTOS s. *ἐπαύρατος*, reclusus *Gen. intr.* 290.

N

NEOPHYTUS recenter baptizatus - *παρτοῦς*; non promoveatur ad ordines maiores *Laod. 3* 131, 17; episcopus doctor aliorum est exemplo anteire debet, recenter ex gentilitate aut mala vita conversus non admittatur ad episcopatum, nisi ex vocatione divina *Ap. Ro* 40, 11, *cf. Neoc. 12* 80, 17, simul ac baptizati ad presbyteratum vel episcopatum non promoveantur *I* 2: 24, 20, neophytus, non promovendus ad diaconatum, presbyteratum vel episcopatum, aestimabitur is, qui non dedit specimen bonae vitae in unoquoque praecedenti gradu clericali per longum tempus *Sard. 10*: 174, 14, nemo clericus vel monachus subito - *ἀφ' αὐτοῦ*; episcopus creetur, sed interstitiis praestis *AB* 17: 478, 6. v. interstitia, neophytus nec filium - *νήπιος*, vel nec sacerdotalem vitam - *κατὰ*; non promoveatur *VIII* 5: 301, 21; 302, 6, neophytus est nuper tonsus clericus aut monachus *ibid.* 302, 14. *cf. Cyr. 4* 282, 8; Photius neophytus v. interstitia 3, *Φωτίος* CP.

NEOPTEIN, novo opere monasterium condere *AB* 7: 459, 19; *νεοπτεῖν* *ibid.* 459, 10.

NEPOTISMUS, episcopus successorem in sede sua fratrem aut filium aut cognatum invalide ordinat *Ap. 76* 46, 18, successorem sedis suae ipse instituere nequit *And. 23*: 122, 14; clericorum admitti non fiat sine probatione ex cognatione vel benevolentia *Bas. 89*: 174, 1; improbandus est mos, quo ad clerum proles sacerdotum admittitur, sine probatione vitae *VI* 33: 166, 11; v. Armenii.

NEΦΟΔΙΟΚΤΑΙ, nubes expellentes, i. e.

serenum promittentes VI 6r: 197, 15: v. pagani 4.

NHETEIA, NHETEYEIN r. v. ieiunium.

2. «Abstinentia», sese abstinerunt ab occurrendo Carth. 100: 365, 18 et app.

NICAEA, civitas, metropolis Bithyniae I lemma: 23, 4; II 1: 45, 18; Carth. Apiar.: 423, 10-21.

2. Concilium Nicaenum I, historia I intr.: 27; tanquam synodus Orientis a Constantino imperatore congregatum Pape: 509 n. 1; 510; subscriptiones I intr.: 22 n. 15. Nicaena fides, symbolum II: 45, 18; 318 patrum VI 1: 112, 10; confessio fidei Carth. prooem. 199, 18.

Nicaeni canones servandi sec. litteram et sec. consuetudinem exinde ortam Carth. prooem.: 200, 7; statuta N. confirmanda ibid.: 199, 5; acta authentica CP inveniuntur ibid.: 204, 11; statuta sec. exemplar Carthaginem allatum servanda Carth. 1: 214, 10; canones et symbolum a Cyrillo Alexandrino et ab Attico CP ad synodum mittuntur Carth. Apiar.: 422, 19; 424, 14; de errore commisso, canones Sardicenses pro Nicaenis sumendo Pape: 532.

Citantur Nicaeni canones: c. 3 Bas. 88: 170, 8; c. 4 VII 3: 251, 2; c. 5 Carth. Apiar.: 432, 18; VII 6: 258, 8; c. 6 II 2: 46, 21; VIII 17: 322, 26; c. 8 Bas. 47: 137, 18; Theoph. 12: 271, 11; c. 9 Theoph. 3: 266, 2; c. 13 Nyss. intr.: 202; c. 15 II intr.: 42; Naz. intr.: 228; c. 17 Bas. 47: 137, 17.

2. Nicaenum II concilium, historia VII intr.: 242.

NICETAS Paphlago, auctor actorum graecorum concil. VIII (?) VIII intr.: 290 n. 12.

NIKIOU Ioannes, chronographus Theoph. intr.: 259.

NICOLAUS I, papa Romanus, «organum spiritus sancti» VIII 2: 296, 4; a falso nominis concilio photiano anathematizatur VIII 6: 305, 2; Photium sententia synodali damnavit VIII 6: 304; clericos Photii sectatores deposuit VIII 25: 338, 6.

NICOMEDES - Νικόδημος, episc. Cypr. 1: 304, 17.

NIKONOAITAI, destinatarii epist. Bas. intr.: 90; 95: 193, 10; Theodosium presbyterum cum litteris ad Basilium mittunt Bas. 95*: 193, 18; adversus arianos insurgunt ibid.: 197, 3.

NIAAMMON, episc., ab uno Theophilo ordinatus CP intr.: 437 n. 5.

NINELLUS Rusurrianensis - Νινέλλος 'Ρουσσυρηανής, legatus Caesariensis provinciae (subscr.) Carth. 133: 409, 20; Rusurrensis - 'Ρουσσυρηανειανός, legatus Caesariensis Carth. prooem.: 401, 14.

NICETIUS - Νικήτιος, metropolitanus Mauritaniae Sitiphensis Carth. prooem.: 328, 6.

NOMINATIO ad ecclesias: v. clerici 4, episcopus 3c.

NOMOS, lex consuetudinaria: κανονικός καὶ παλαιός, antiqua et regularis I 13: 35, 4; maiorem vim habet quam νόμος Bas. 87: 162, 4; de sensu Pape: 495; ex traditione patrum oritur Bas. 50: 139, 17; τὸ νενομισμένον lege traditionis consecratum Tim. 23*: 252, 33; 253, 4; νομοθετηθέντα, «promulgata» in synodis Carth. prooem.: 214, 4.

NONA, ἐνάτης, officium liturgicum Laod. 18: 137, 16.

NONNA, mater Greg. Naz. Naz. intr.: 227.

NOTARIUS eccles. Carthaginensis: v. Daniel, Laetus.

NOYMHNIA, novilunium: rogos accendere et salire damnatur VI 65: 203, 4: v. pagani usus 2.

NOVATIANI - νωατιανολ, haeretici qui se catharos appellant I 8: 30, 3: v. cathari.

NOVATUS - Ναῦατος, episc., legatus Mauritaniae Sitiphensis Carth. prooem.: 207, 2; N. Sitiphensis - Νοῦατος Σιτιφενσιώτης, legatus Maur. Sitiphensis Carth. prooem.: 401, 11; N. Sitiphensis, eiusdem provinciae (subscr.) - Νοῦατος Σιτ., τοποτηρητής τῆς Βυζαντινῆς ἐπαρχίας (errat Gr. repetendo clausulam praecedentis episcopi) Carth. 133: 409, 17: v. Leo alius.

NOVERCAE inimicitiae adversus pro-vignos Bas. 87: 168, 14.

NOVITIATUS, tempus experimenti: v. monastica vita 3, monialis 2.

NUMERIANUS, Rusguniensis - Νουμεριανός 'Ρουσγουνιώτης, episc., legatus Caesariensis Carth. prooem.: 401, 15; Noum. 'Ρουσγουνιώτης leg. prov. Caes.

(deest Lat.) Carth. 133: 410, 4.

NUMIDIA - Νομιδία secunda primatia Africana (Numidia et duo Mauritaniae) Carth. 17: 231, 11; provincia duarum Numidiarum: legati Carth. prooem.: 198, 4; una metropolitana sedes Carth. prooem.: 252, 8; prooem.: 327, 22; Constantina est metropolis civilis a prima sede distincta Carth. 86: 331, 16; legati non potuerunt mitti ad synodum propter tumultum tironum prooem.: 337, 20; 338, 20; delegati Numidarum episc. ad synodum peragenda Carth. 127: 398, 16; legati prov. Numidiae prooem.: 401, 2; (subscr.) 133: 407, 21: v. Alypius, Augustinus, Aurelius Numid., Crescentianus, Maurentius, Placentius, Possidius, Xautippus, Germania Nova.

NUMIDIUS - Νομιδῖος, Maxulitanus episc. Carth. 8: 221, 15; 54: 279, 1; 55: 281, 9; prooem.: 337, 14.

NYMPH sponsa Christi, monialis VI 4: 130, 10.

NUPTIAE: v. matrimonium.

O

OBLATA r. dona fidelium - καρποφοραί, pro ecclesiae necessitatibus valde laudabilia Gangr. epil.: 99, 12; non praeter conscientiam episcopi percipienda et distribuenda Gangr. 7: 92, 7; oblationes in pauperes, κ. εὐπορίας eodem modo habendae Gangr. 8: 92, 16; oleum luminarium et incensum ad altare semper portantur Ap. 3: 9, 13; novae spicae et uva tempore suo

ibid.: 9, 10; mel, lac, sicera, volatilia et legumina super altare ad benedictionem non ponenda ibid.: 9, 4; VI 57: 194, 7.

Ex oblatis ad missam, pane et vino, quidquid remanet a solis clericis et fidelibus consumendum Theoph. 8: 269, 4. O. fidelium ad bona ecclesiae pertinent Cyr. 2: 280, 4; oblationes pro missa - δωροφοραί Cyr. 8*: 289, 16;

coctae comes benedicendae ne in sacario ponantur *VI* 99: 235, 20; deo dicata bona - ἀντιθέσθαι (pro monasteriis) *AB* 1: 448, 17; v. monasterium 3.

2. Primitiae oblatae - ἀπαρχή; uva extra missam benedicenda et distribuenda *VI* 28: 159, 8; primitiae pomarum ad domum episcopi portantur clero distribuenda *Ap.* 4: 10, 4. Carthagine primitiae: mel et lac, uva et frumentum ad altare offeruntur, extra missam benedicuntur, mel et lac die quo sacramentum infantium administratur *Carth.* 37: 257, 9 (deest in Lat.); in missa nihil offeratur praeter panem et vinum aqua mixtum *Carth.* 37: 257, 5.

OBOEDIENTIA - ὑπακοή, ὑποταγή; v. monastica vita 2.

OBOLOS, nummus: pro communione exigere simoniacum est *VI* 23: 153, 8.

OCCIDENTALES ecclesiae - δυτικαί *Carth. Apian.* 420, 17; tomus occidentali *II* 5: 48, 18 et *app.*; *II* intr.: 44 n. 21.

OCTOBER mensis: dies 9, i.e. παῶσι Aegyptiorum 10., hyperberetaci 9. *Ap.* 37: 26, 9.

OFFERRE panem et vinum in missa - προσφέρειν: presbytero lapso vetatur *Anc.* 1: 57, 4; o. sacrificium missae *I* 18: 39, 10; v. προσφέρειν; ad offertorium imperator ingreditur ad altare dona oblaturus, ex antiqua traditione *VI* 69: 207, 9.

OFFICIA 1. Liturgica: v. λυχνία, v. nona, vespera, σάββατος; off. liturgica - συνάξεις in ecclesiis celebrata sancta et utilia sunt *Gangr.* 5: 91, 11; nona contemnenda *Gangr.* 5: 91, 11; extra ecclesiam ea celebrare nefas *Gangr.* 6: 91, 17; sine presbytero ab episcopo approbato non sunt celebranda *ibid.*: 91, 19; in officio

nonae et vespere semper eadem orationes dicantur *Laod.* 18: 137, 16; officium missae: v. missa 2.

2. Ministerium sacerum - λειτουργία, διακονία: v. depositio 2, presbyteri 2.

3. Ὁρθηκὸν ἐκκλησιαστικόν, in curia episcopali *VI* 7: 132, 17; 133, 2: v. ἐγκειρισμένοι, curia.

ΟΓΔΩΗ, octava dies, aeternitatis numerus mysticus est *Bas.* 91: 182, 16-23 *sqq.*

ΟΙΚΕΙΟΣ, 1. Οἰκ. ἐπίσκοπος, proprius *IV* 8: 76, 20; v. ordinarius loci.

2. Ad familiam pertinens: affinitas - οἰκείτης *Bas.* 87: 166, 23; 167, 1; affinitas spiritualis *VI* 53: 189, 19.

ΟΙΚΕΤΑΙ, servi familiares in domibus potentum a presbytero instruendi in s. religione *VII* 10: 265, 10.

ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΙΝΑ, matrona *Carth.* 60: 298, 2.

ΟΙΚΟΔΟΜΗ, aedificatio spiritualis ecclesiae procuranda *VI* 30: 160, 18; aed. populorum *Cyr.* 4: 281, 19; 283, 6.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ 1. Administrator bonorum ecclesiae proprie ordinarius loci est: οἰκ. Θεοῦ *Ap.* 38: 26, 16; v. episcopus 5f, bona 4; commissorie administrat ea clericus - ἐγκειρισμένος *Gangr.* 7: 92, 10; qui oeconomus pauperum nominatus est *Gangr.* 8: 92, 18; episcopus administrat bona cum conscientia presbyterorum et diaconorum *Ant.* 24: 123, 10; 25: 125, 20; oeconomus dioecesis a clero propositus ab episcopo nominatur ad administranda bona ecclesiae *Theoph.* 10: 270, 7; bonorum dispositionis dominus tamen episcopus semper manet *Cyr.* 2: 280, 2; parti bonorum ecclesiae clericum episcopus praeficere potest *IV* 3: 71, 22; ad totalitatem bonorum dioecesis oeconomum nominare oportet *IV* 26: 89, 13.

Ex clero dioecesis sit, sec. sententiam ordinarii administret, expensas testificet, bonis invigilet *ibid.*: 89, 18; administratio testificata, non ἀμάρτυρος esse debet *ibid.*: 89, 20; sede vacante oec. redditus ecclesiae administret *IV* 25: 89, 7; in unaquaque dioecesi oeconomus esse debet, item in monasterio *VII* 11: 265, 16; si omititur, patriarcha in metropolitana sede, metropolitanus in suffraganea nominet *ibid.*: 266, 2.

2. Dispensator paenitentiae: v. paenitentia 3.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, dispensatio 1. Regimen ecclesiae: pastoralis cura in episcopo est: v. episcopus 5; administratio bonorum ecclesiae: v. οἰκονόμος.

2. Dispensatio paenitentiae: v. paenitentia 3, episcopus 7.

3. Indulgentia iudicis in applicanda lege ex consideratione boni communis (dist. a consideratione personae ludicandae, de qua: v. φιλανθρωπία, dispositiones) *Bas.* 1: 97, 17; 98, 7-9; *Cyr.* 7*: 286, 14; prudentia eam praescribit *ibid.*: 287, 15; 6*: 285, 25-27; ne per severitatem salus aeterna impediatur *Bas.* 1: 98, 13; *Tim.* 19*: 252, 16; sic patres egerunt erga virgines lapsas *Bas.* 18: 119, 24; ne quid deterius accidat *Bas.* 26: 127, 9; sic in Asia baptismus schismaticorum receptus fuit *Bas.* 1: 97, 17; sic Leonii et Romae non omnes haeretici rebaptizantur *Bas.* 47: 137, 20; propter bonum commune ecclesiae et pacem *Carth.* 68: 308, 8-17; ad procurandam unitatem catholicam *ibid.*: 310, 2. Ubi exacta observantia legis - ἀκρίβεια impossibilis est oeconomia utendum *VI* 37: 172, 10; utraque scire oportet, exactam observantiam legis et consuetudinem indulgentem - τὰ τῆς συνήθειας, ut haec applicetur, ubi illa in damnum foret *Bas.* 3: 103, 14; *VI* 102: 241, 12.

ΟΙΚΟΣ, aedes: v. oratorium; οἶκος Θεοῦ domus dei, ecclesia *Gangr.* 5: 91, 11.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ σύνοδος, i. oecumenica, totam ecclesiam catholicam respiciens (graphia οἰκ. σ. est scholion in *I* 13: 35, 12 *app.*); Nicaenum convocatum est, tanquam synodus Orientis *Pape:* 510; prima nuncupatio et sensus *II* intr.: 43; *Pape:* 504. Sensu proprio oecumenica *III* 1: 58, 2; 3: 59, 15; 7: 62, 22; 8: 65, 4; 65, 15; *IV* 10: 78, 10; se ita appellat Trullana *VI* alloc.: 101, 18; 109, 11.

2. Oecumenicitas materialis, i.e. participatio caput omnium ecclesiarum, nunquam data est *Pape:* 505; neque acceptatio subsequens ab omnibus *Pape:* 506; participatio Romani pontificis semper requisita est in forma approbationis antecedentis, vel concomitantis, vel subsequens *Pape:* 507; 516.

Elementum formale oecumenicitatis: infallibilitas in rebus fidei, suprema auctoritas in re disciplinari, adhaesione Romani pontificis datur *Pape:* 525; hoc ex historia octo conciliorum patet *ibid.*; cf. *introd. ad unumquodque concilium*; quia Romanus Pontifex supremus iudex in ecclesia est *Pape:* 520; v. concilium.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ πατριάρχης, titulus CP episcopi: v. primatia CP.

OLEUM - ἔλαιον: v. oblata, ieiunium 1, communicatio 1.

ΟΛΥΜΠΙΟΣ, episc. *Sard.* 17: 184, 6.

—, episc. *Gangr. syn.* 85, 12.

ΩΜΟΦΟΡΕΙΝ, pallio - ὁμοφόρον insignitum esse, privilegium concessum certis episcopis pro certis tantum temporibus *VIII* 27: 340, 12; 341, 13; conceditur metropolitanis a patriarcha *VIII* 17: 323, 10.

ΟΗΣΙΜΟΣ, de quo Paulus in Philem. *II* *Ap.* 82: 49, 19.

ONOMA, ὄνομα τοῦ δ., propter nomen christianum *Petr.* 2: 35, 13; τιμὴ τοῦ δ. tituli (episcopalis) honor *I* 8: 31, 12: v. honor.

OPERA necessaria ad probandam dispositionem internam paenitentis *Bas.* 5: 103, 8: v. dispositiones 1; e mortuis o. - ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἔργων εἰς τὴν ζωὴν ὁδὸν *Nyss.* 1: 204, 15; fructus paenitentiae sunt *Petr.* 3: 37, 2; fructus mandatorum *Carth.* 113: 381, 4.

OPTATUS - Ὁπίστος episc. subscribit epist. ad Caelestinum Roman. *Carth. Apicr.* 428, 10.

OYE, non «vespere», sed «tardius» significat *Dion.* 1: 7, 14.

OPUS operantis: ex o. op. sacramentorum confectionem pendere: benedictio sanctificationis transmissio est; qui istam non habet ob peccatum commissum quomodo eam transmittere poterit *Bas.* 27: 127, 21; *VI* 26: 157, 6; *Tar.* 1: 319, 15; itaque haeretici et etiam schismatici valide sacramenta conficere nequeunt *Bas.* 1: 95, 8; 97, 1; *Cypr.* 1: 307, 3-12-18; 309, 21; 310, 6; 311, 9-18; 312, 15; 313, 5; in ecclesia catholica sacramenta - ἁγιάσματα (baptismus) salubriter et aeternae et vitaliter accipiuntur, haereticis autem damnationis poenam conquirunt *Carth.* 57: 292, 22: v. reconciliatio 1-2.

ORANDI lex, lex credendi: sicut baptizamus, ita et credere debemus *Bas.* 91: 184, 14.

OPAPION, insigne diaconi: subdiaconis, lectoribus et cantoribus non permittitur *Laod.* 21: 139, 19; 22: 140, 6.

ORATIO obtinet remissionem peccatorum in fratribus: v. libellatici; oratio officium speciale monachi est: v. monastica vita 2; orationum ordo - ὁρχή in missa, post homiliam: una pro catechumenis, una pro paenitentibus, tres pro fidelibus, quorum pri-

ma secreto - διὰ σιωπῆς, reliquae cum exclamatione - διὰ προσφωνήσεως, ac post pacem fit ἀναφορά *Laod.* 19: 138, 5; in officio nonae et vesperae semper eadem preces recitentur *Laod.* 18: 137, 16; orationes - βραδεία solae recitentur, quae a synodo probatae, vel etiam a prudentioribus - συνετώτεροι collectae sunt *Carth.* 103: 368, 12-18; tales sunt praefationes - προόμια, commendationes - παραθέσεις, manus impositiones - ἐπιθέσεις τῆς χειρὸς *ibid.* 368, 14; commendatio animae defuncti - παράθεσις *Carth.* 41: 260, 2; ad orientem verti inter orandum ex traditione non scripta est *Bas.* 91: 180, 6.

ORATORIUM, aedes sacra 1. Οἶκος *Ap.* 10: 12, 20 (?); *Ant.* 2: 106, 7; *Laod.* 58: 153, 19; εὐκτήριον, ναός, templum *Greg.* 11*: 29, 11; 30, 3.

2. O. publicum - εὐκτήριος οἶκος ne aedificetur praeter voluntatem ordinarii loci *IV* 4: 73, 3; *VII* 17: 275, 4; oratoria hospitiorum, monasteriorum et martyriorum clericos sub auctoritate episcopi habent *IV* 8: 75, 19: o. privatum - εὐκτ. οἶκος ἔσθ' οὐκ οὐκ; missae celebratio praeter consensum ordinarii interdicitur *VI* 31: 162, 5; item baptismi *VI* 59: 195, 7; missae et baptismi *AB* 12: 469, 4; o. privata in domibus potentum *VII* 10: 264, 12-16. O. publicum distinctum a κυριακῶν videtur esse ecclesia - ἐκκλησία, in qua agapas celebrare non licet *VI* 74: 212, 4.

OPXEIΣΘAI choream dare: ἐπὶ σκηνῆς, saltationes in scena *VI* 51: 188, 16; «saltare» - βαλλίζειν in cena nuptiali christianis prohibetur *Laod.* 53: 151, 17; ὀρχήσεις μυσσάσαι, scelerratissimae saltationes paganorum per vicos et plateas, in natalitiis martyrum *Carth.* 60: 297, 18; δ. sub nomine deorum *VI* 62: 199, 1 δ. δημόσια γυναικῶν in Brumaliis damnantur *ibid.* 198, 17: v. pagani 1.

ORDINARIUS loci: δ. κατὰ τόπον ἐπίσκοπος *IV* 16: 82, 14; *VI* 31: 162, 8; *VI* 41: 178, 11; *VII* 17: 275, 11; δ. τῆς πόλεως *IV* 4: 73, 5; episcopus proprius: ἴδιος ἐπ. *I* 16: 37, 22; *Ap.* 15: 15, 9; *IV* 7: 76, 9; *IV* 9: 77, 6; *VII* 10: 264, 14; οἰκείος *IV* 8: 76, 20; *VI* 33: 167, 14.

ORDINATIO sacra: v. χειροτονία, χειροθεσία, προχειρίζεσθαι. De o. episcopi: v. episcopus. 3 b.

1. Conferitur clericis maioribus et minoribus: v. clerici 1.

2. Minister o. est episcopus, potestate apostolis et eorum successoribus a Christo data *Genn.* 1: 293, 7-17; 294, 5; ordinans s. spiritus minister est *Tar.* 1: 316, 11; successio non interrupta potestatis ordinandi requiritur *Bas.* 1: 97, 1; chorepiscopus de consensu ordinarii loci in scriptis dato potest presbyteros et diaconos ordinare *Anc.* 13: 65, 14; caeteros clericos autem ex ordinaria sua potestate: v. chorepiscopus; hegumenus presbyter lectorem pro monasterio per se ordinare potest: v. hegumenus; episcopus «in partibus» valide clericos etiam ad se non pertinentes ordinat *VI* 37: 172, 3.

3. Conferenda est o. publice in ecclesia praesentibus fidelibus *Theoph.* 7: 268, 8; post exitum «audientium» fit *Laod.* 5: 132, 10. Ordo sequendus est: cleri consensio de nomine et designatione candidati; examen canonicum - δοκιμασία ab episcopo; ordinatio publice confertur, clero explicitis verbis consentiente et populo ab episcopo iussu ut opinetur de candidato *Theoph.* 7: 267, 27 et 268, 7.

4. Ordines maiores conferri videntur minoribus non praecedentibus *Laod.* 3: 131, 18; presbyter ordinatur, qui non fuit diaconus *Neoc.* 12: 80, 17; attamen: v. interstitia. Ae-

tas ordinationis: v. presbyter, diaconus, subdiaconus, lector, tonsura.

5. Effectus ordinationis remissio peccatorum, carnalibus exceptis, esse dicitur *Neoc.* 9: 79, 12; litterae o. ab ordinante dandae sunt: v. litterae 3. S. ordinationem qui negaverit vel ut laicus vixerit, paenitens, in laicorum communionem recipitur *Tim.* 26*: 254, 14; qui ob metum hoc fecerit: v. lapsi 6.

6. Irrita est o. collata ab haereticis rebaptizandis: v. reconciliatio 2 per baptismum; ab omnibus haereticis et schismaticis, propter defectum successionis in potestate ordinandi *Bas.* 1: 97, 1: v. reordinatio; tamen in his οἰκονομία est utendum: v. οἰκονομία 3. Irrita est o. simoniaca: v. simonia; sine titulo collata *IV* 6: 74, 20; clerici alieni: v. clerici 4. episcopus 3c, irrita.

7. Iteratio validae ordinationis prohibetur *Ap.* 68: 42, 19; depositus presbyter ne baptizetur ut iterum ordinari possit *Carth.* 27: 243, 11: v. reordinatio.

ORDO, 1. Bonus o. in ecclesia: v. τάξις, εὐταξία;

2. Categoria in qua annumeratur membrum ecclesiae: v. τάγμα.

ORIENS 1. ἀνατολή: ad orientem verti inter orandum ex traditione non scripta est *Bas.* 91: 180, 6; quia Eden in Oriente sita est, quam recuperare optamus *ibid.* 182, 2.

2. Dioecesis civilis Orientis *II* 2: 46, 19: v. primatiae.

ORIENTALES ecclesiae: Alexandria, Antiochia, CP *Carth. Apicr.* 420, 1.

ΩΡΙΓΕΝΗΣ, Origenes *Dion. intr.* 1: *Greg. intr.* 17; a Trullano damnatur *VI* 1: 116, 21; graecas fabulas re-

fixit, apokatastasim ac metempsychosim VI 1: 117, 1.

ORIGINALE peccatum: παλιόν παράπτωμα VI 73: 211, 8; perversitatis diaboli vestigia VI 96: 234, 12; reliquiae e «vulnere serpentis» VI 102: 240, 20; ab inimico plantata in nobis cupiditas Genm. 1: 299, 2; peccata prolis ante aetatem patrata parentibus adscribenda Carth. 35: 256, 10; negantes pecc. orig. damnantur Carth. 110: 376, 16; item, negantes id a baptismo deleri ibid.: 377, 4: v. προγονική.

ORPHANI - ὀρφανῶν ἀπρονοήτων, indigentium cura ad episcopum spectat IV 3: 72, 1; pro pupillis apud imperatorem intercedendum Sard. 7: 169, 6: v. ἐπιτροπή.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ, qui recte de fide sentit IV 14: 81, 10-12; opp. ἑτεροδόξος ibid.: 80, 18; opp. αἰρετικός ibid.: 81, 3-8; «christiani catholici» δ. χριστιανοί Carth. 22: 238, 5; Carth. 36:

256, 16; ὁρθόδοξος opp. αἰρετικός VI 92: 292, 11.

OSCULUM: pacis in missa - εὐχὴν ante anaphoram Laod. 19: 138, 16; - ἀσπασμός Tim. 9: 245, 17. Oscula prohibita, a diacono vel presbytero confessa, suspensione ab officio puniendi Bas. 70: 149, 20.

OSSIUS, Cordubiensis episc.: v. Hosius.

ΟΣΠΡΙΑ, legumina Ap. 3: 9, 10: v. oblata.

OSTIARIUS - θυρωρός Laod. 24: 140, 16; v. clericus; ianuariae a subdiaconis custodiuntur Laod. 43: 148, 10.

ΟΘΟΝΙΟΝ, lineum sacrum altaris Ap. 73: 45, 4: v. indumenta.

OTIARI - σχολάζειν, otium dominicale observandum, non sabbato Laod. 28: 142, 14: v. sabbatum 2.

OZIAΣ, rex Israel VI 69: 207, 9 app.

P

PACIS - Πάσις ecclesia in Hippone-Regio, in cuius secretario synodus habita est Carth. proem.: 249, 15; intr. 194.

PACTA - συνθήκαι Bas. 40: 134, 17: v. contractus, votum 1.

PAENITENTIA, 1. Cordis paenitentia - μεταμελείσθαι «paenitudinem gerunt» I 11: 33, 6; paenitentiam agentes IV 7: 75, 13; ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐπιστροφῇ paenitentes et conversi ad deum Bas. 1, 39; lapsi paenitentes nondum reconciliati tanquam vincenti ac condemnati

ante tribunal dei sistunt Dion. 5*: 15, 18: v. dispositiones. 1.

2. Finis impositae (satisfactionis) purificatio peccatoris est - καθαρισμός Nyss. intr.: 201; paenitentia medicatur omnem morbum animae Nyss. 1: 203, 18; curatio paenitentis procuranda Nyss. 8: 226, 2; VI 102: 239, 11: v. θεραπεία.

Sola poena mere punitiva depositio totalis esse videtur, quia perpetua est, nullam restitutionem in pristinum statum admittit Bas. 3: 100, 22;

post rite expletas poenas datur reconciliatio propter bonitatem dei Laod. 2: 131, 12. In articulo mortis cessat omnis poena; an reviviscat, si vixerit: v. moribundus.

3. Dispensator poenarum - ὁ κονομὴν τὰ τῆς μετανοίας Nyss. 4: 215, 19; cui conceditur est solvere et ligare Bas. 74: 151, 13; paenitentia ligare Bas. 74: 151, 13; ab episcopo moderatur I 12: 34, 13; pro qualitate delicti tempus impertitur Laod. 2: 131, 9; prolongatio eius ad iudicium episcopi fit Bas. 54: 143, 22: 21: 123, 13; pro differentia peccatorum de paenitentia decernit Carth. 43: 260, 17.

Sed etiam a presbyteris imponitur Theoph. 14: 273, 10; Theoph. intr.: 261; officium paenitentiarum sub Nectario cessasse videtur Nyss. intr.: 202.

4. Paenitentiae: mortificationes in corpore - κακοὶν Dion. 5*: 16, 24; - κάματος Anc. 2: 57, 16; vacent orationi et ieiunio Laod. 1: 130, 6; quae proprie ad officia monachi pertinent IV 4: 73, 9; poena talionis II 6: 52, 11; percutere fideles peccatores, ut timore a peccando avertantur, prohibetur Ap. 27: 20, 5; sive per se fiat, sive per alium AB 9: 462, 15; si tamen moriatur percussus, homicidium involuntarium censetur propter intentionem peccatorem in melius convertere voluisse Bas. 8: 105, 12. Afflictiones corporeae imponendae sunt: eremitae fugitivo VI 41: 179, 15; daemonis possessionem simulantibus VI 60: 196, 12; severioris observantiae monasterio tradatur irregulariter admissus AB 2: 451, 13; divina illudere ausus quosdam labores et poenas in duram observantiam accipiat VIII 16: 321, 24; de paenitentia publica: v. infra.

Pecuniae atque honoris poena contra defensare audentem clericum condemnatum Carth. 62: 300, 1; solvat quadruplum metropolitani suffraganeum spolians VII 6: 259, 4; summam

reddat quinta parte addita - ἐπίπλεον, qui ceram vel oleum ab ecclesia subtraxerit Ap. 72: 44, 17; furto acquisita - τὰ προσόντα pauperibus redidat, si non amplius habeat, labore suo id procuret Nyss. 6: 223, 17; ab iniustitia cesset, ut recipiatur Theoph. 14: 273, 14-18; restitutio rei alienae praeter retributionem fiat Greg. 10: 29, 3.

5. Reconciliatio paenitentis post peractam poenam - καταλλαγὴ Carth. 45: 262, 17; ἀποδοῦναι τὴν κοινωνίαν Nyss. 4: 215, 25; III 5: 60, 20; εἰσεῖναι εἰς τὸν ἐκκλησίαν I 12: 34, 16; προσέσθαι I 5: 27, 11; ἀποκατάστασις Ant. 4: 108, 7.

Statuitur: a conventu fidelium Greg. 7: 27, 18; ab episcopo tantum, qui sententiam tulit, vel a synodo, si appellatum sit Ant. 6: 109, 14; si episcopus qui excommunicavit mortuus est, ab alio episcopo (eius successore) Ap. 32: 22, 18; a presbytero in publico officio fieri prohibetur Carth. 6: 219, 15; 15: 220, 9; presbyter, absente episcopo, necessitate compulsus paenitentes publicos reconciliare potest Carth. 43: 261, 3: v. supra n. 3.

PAENITENTIA PUBLICA: v. κακόν 4, μετανοία. 1. Pro laicis gradus quattuor includit, quorum unum vel alterum vel omnes paenitens temporibus pro unoquoque definitis a patribus aut a praesule definiendis percurrere debet ut s. communione dignus iudicetur: gradus sunt: πρόσκλησις, ἀκρόασις, ὑπόπρωσις, et σύστασις: v. singula verba. Imponitur ab episcopo: v. paenitentia 3.

Pro clericis isti gradus non valent, datur tamen tempus paenitentiae et reconciliatio pro non totali excommunicatione et non totali depositione: v. poenae.

2. Tempus - τοῦ καθαρίσθαι ὁ χρόνος Nyss. 5: 219, 24; indeterminata

tn m: brevi tempore *Laod.* 1: 130, 16; usque aliquantulum *Laod.* 9: 134, 14; ab episcopo determinandus *Laod.* 2: 131, 4; usque ad cognitionem *Carth.* 87: 332, 12; donec obtemperet *Carth.* 122: 394, 6; per aliquod tempus *VIII* 20: 330, 20; aliquo indicto tempore *VIII* 23: 335, 23. Ubi de privatione communione agitur, modus paenitentiae prostratio - ὁπίπρωσις est, nisi aliter notetur. Tempus paenitentiae in cc. Petri non clarescit, ideoque notatum non fuit in sequentibus.

3. Tempus determinatum pro privatione s. communione sine designatione graduum. Locus, inter prostratos est, nisi aliter notetur. Una septimana: clerico qui vestem alienam statui induit *VI* 27: 158, 10; laico seipsum communicanti *VI* 58: 194, 18.

Unius anni assistentia - ὁπίπρωσις pro fure sponte confitenti *Bas.* 61: 147, 3; unus annus in codices sacros destruente *VI* 68: 206, 16; unius anni suspensio ab officio in lectorem et subdiaconum clepsigamos *Bas.* 69: 149, 10; digami in Caesarea Cappad. unum annum communione privantur *Bas.* 4: 101, 22; episcopus indebitam reverentiam strategis ostendens *VIII* 14: 318, 1 et 316, 24.

Duobus annis a communione abinent: digami alibi ac in Caesarea *Bas.* 4: 101, 22; stratega ab episcopo indebitam reverentiam exigens *VIII* 14: 318, 2 et 317, 2.

Tribus annis: excommunicetur laicus qui se ipsum eunuchizavit *Ap.* 24: 18, 17; a communione abstineant milites qui in bello caedes intulerunt *Bas.* 13: 113, 11; puellae, quae amorem secutae sunt, si postea matrimonio parentes consenserunt *Bas.* 38: 133, 20; raptos et cooperatores eorum *Bas.* 30: 130, 10; cf. tamen *Bas.* 22: 125, 3 (4 annorum) trigami *Bas.* 4: 101, 24.

4. Certo tempore cum explicite

notatis gradibus, paenitentia - καὶ νόμος:

2 annorum: 1. prostratio, 1 assistentia: pro fure convicto ab aliis *Bas.* 61: 147, 7.

3 annorum: 2 prostratio, 1 assistentia: pro eis, qui ex metu idolothyta comederunt *Anc.* 5: 60, 6; pro eis qui proprios cibos in templis idolorum comederunt (annus assistentiae ad iudicium episcopi adiungitur) *Anc.* 7: 62, 10. 1. ploratio, 1. prostratio, 1 assistentia pro ministris illudendorum sacrorum *VIII* 16: 322, 10.

4 annorum: 1 ploratio, 1 auditio, 1 prostratio, 1 assistentia: raptos et cooperatores eorum *Bas.* 22: 125, 3; cf. tamen *Bas.* 30: 130, 10. (v. supra 3. ad fin.)

5 annorum excommunicatio: in trigamos, 3 auditio, 2 assistentia *Bas.* 4: 102, 14; in recurrentes ad vates 3 prostratio, 2 assistentia *Anc.* 24, 72, 14.

6 annorum: 1 auditio, 3 prostratio, 2 assistentia pro apostatis ex solo timore *Anc.* 6: 61, 13; pro eis qui idolothyta indifferenter comederunt *Anc.* 4: 59, 15; qui coacti bis et tres sacrificaverunt, 4 prostratio, 2 assistentia *Anc.* 8: 63, 5; ad vates recurrentes et paganos usus *VI* 61: 197, 6; peiurantes vi et necessitate *Bas.* 82: 156, 3.

7 annorum seu fornicationis poena - καὶ νόμος καὶ πόντος: 2 ploratio, 2 auditio, 2 prostratio, 1 assistentia *Bas.* 59: 147, 7; maritus cuius uxor adultera, vel ipse adulter fuerit *Anc.* 20: 70, 12. 1 ploratio, 2 auditio, 3 prostratio, 1 assistentia: incestus ex matrimonio cum glorie *Bas.* 78: 153, 22; vel cum noverca 79: 154, 1; maritus, qui relicta propria uxore denuo nupsit 77: 153, 8. 1 ploratio, 3 auditio, 3 prostratio: polygami *Bas.* 80: 154, 10; quolibet illegitimo matrimonio coniuncti *VI* 54: 192, 4; v. matr-

monium 4. fornicatio. Apostatae ex infirmitate carnis, non volutate animi *Nyss.* 2: 210, 16.

8 annorum: 3 ploratio, 2 auditio, 3 prostratio: lapsi jurando per deos, idolothyta vescendo propter tormenta gravia *Bas.* 81: 155, 14.

9 annorum: 3 ploratio, 3 auditio, 3 prostratio pro fornicatione *Nyss.* 4: 215, 8; pro homicidio involuntario *Nyss.* 5: 219, 23.

10 annorum: 3 auditio, 6 prostratio, 1 assistentia: pro eis qui pro repetite sacrificaverunt et alias induxerunt *Anc.* 9: 63, 12; recens paenitentia pro abortum procurantibus *Anc.* 21: 71, 9; *Bas.* 2: 100, 6. 2 prostratio, 3 auditio, 4 prostratio, 1 assistentia: pro homicidio involuntario *Bas.* 57: 145, 12; pro peiurante *Bas.* 64: 147, 24; item, pro tumuli violatore *Bas.* 66: 148, 14.

11 annorum: 3 ploratio, 2 auditio, 3 prostratio, 3 assistentia: pro lapsis idolothyta vescendo et per deos iurando *Bas.* 81: 155, 14. 2 ploratio, 2 auditio, 5 prostratio, 2 assistentia: pro peiurantibus sine vi ac necessitate *Bas.* 82: 156, 7. 3 ploratio, 3 auditio, 3 prostratio, 2 assistentia: pro incestu cum sorore ex alio patre aut matre *Bas.* 75: 151, 27.

12 annorum: 3 auditio, 7 prostratio, 2 assistentia: pro lapsis sine necessitate in persecutione Licinii I 11: 33, 3.

13 annorum: 3 auditio, 10 prostratio: pro monachis lapsis sub Licinio I 12: 34, 15.

15 annorum seu adulterii poena: 4 ploratio, 5 auditio, 4 prostratio, 2 assistentia *Bas.* 58: 145, 23; pro sodomia *Bas.* 62: 147, 12; pro bestialitate *Bas.* 63: 147, 19; pro virgine sacra lapsa *Bas.* 18: 120, 10; 10; 60: 146, 16; pro monacho lapso *Bas.* 60: 146, 20; pro matrimoniis ex prohibita

cognitione *Bas.* 68: 149, 3; v. adulter 3, matrimonium 4.

18 annorum: 6 ploratio, 6 auditio, 6 prostratio pro adultero *Nyss.* 4: 216, 7; v. adulter 3.

20 annorum seu homicidii voluntarii paenitentia: 4 ploratio, 5 auditio, 7 prostratio, 4 assistentia *Bas.* 56: 144, 13; pro incestu inter fratres *Bas.* 67: 148, 21; pro recurrentibus ad vates *Bas.* 72: 150, 18; vel ad magicas artes *Bas.* 65: 148, 7. 15 prostratio, 5 assistentia: pro lapsis in bestialitatem ante vigesimum actatis annum *Anc.* 16: 67, 5.

27 annorum: 9 ploratio, 9 auditio, 9 prostratio: pro homicida voluntario *Nyss.* 5: 218, 10.

30 annorum: 25 prostratio, 5 assistentia: nupti lapsi in bestialitatem post vigesimum actatis annum *Anc.* 16: 68, 1.

Totius vitae paenitentia: prostratio tota vita pro homicidio voluntario *Anc.* 22: 71, 14; pro bestialitate a nupto post quinquagesimum annum patrata *Anc.* 16: 68, 6; pro nupta leviro, si non solvat coniunctionem *Neoc.* 2: 76, 6; pro negatione christiani nominis *Bas.* 73: 151, 2; pro abortum procurantibus (disciplina anterior) *Anc.* 21: 71, 7.

De reconciliatione, poena peracta: v. paenitentia 5.

5. Evolutio graduum paenitentiae: *Greg. intr.* 17; *Bas. intr.* 87; *Nyss. intr.* 202; v. gradus 2; severior in Caesarea Cappadociae *Bas.* 18: 118, 23; relaxatio notanda est *Nyss. intr.* 202.

PAENITENTIARIUS: v. paenitentia publica 3.

PAGANI USUS inter christianos: ἐλλήνων ἐπιτηδεύματα *VI* 61: 197, 19; v. paenitentia publica 3 (6 et 20 ann.)

1. In templis p. - ἱερὸν ἐθνῶν

adum ostendere, lucernas accendere *Ap.* 71: 44, 8; phylorum templa - εὐαγγέλιον περὶ τῆς παντοκράτου *Bas.* 81: 155, 3 app.; festa totum celebrare - εὐαγγέλιον *Laud.* 19: 146, 15; phylatriae reliquiae in sticharia, hols et lucis vel arboribus *Carth.* 84: 124, 11; convivia celebrare *Carth.* 60: 497, 7

2. Caecilimoniae: in uiviluili uenitque togli accubunt et ualuntur *VI* 65: 201, 4; prima Martii festum uenit celebrare *VI* 62: 198, 12; caducias, uita, brumalla celebrare *ibid.*: 198, 10; in bacanal Dionysium hucare *ibid.*: 199, 12; in doliis uinum effundendo hucilla dnam muerere *ibid.*; personas - personae conuicia, satyricas uel tragicae pentate *ibid.*: 199, 8; studium hucilla ne uos paganos exhibeat *VI* 71: 208, 18; sacrauenta per dnm uentur *VI* 94: 229, 18; secundum B. M. V. simulam exquendo et distillando celebrare prohibetur *VI* 79: 215, 11. Salutationem: v. εὐαγγέλιον

3. Veneficia - φαρμακεία: «malicia exquirere» *Anc.* 24: 72, 13; *Bas.* 65: 148, 7; *Bas.* 8: 107, 5; «φάρμακον» *Bas.* 7: 103, 27; *ibid.* *Laud.* 36: 145, 14.

4. Inuentiones - ἐκρήνη *Laud.* 36: 145, 14; *Bas.* 8: 107, 9; «ἐκρήνη», inuentiones uoluerit *Anc.* 24: 72, 12; «ἐκρήνη» *Bas.* 65: 147, 7; *Nys.* 3: 211, 4; «ἐκρήνη» *Bas.* 65: 147, 7; *Nys.* 3: 211, 3; «ἐκρήνη» *Laud.* 36: 145, 13; «ἐκρήνη» *Bas.* 8: 107, 14; «ἐκρήνη», «ἐκρήνη», «ἐκρήνη» *VI* 61: 197, 15

5. Vates uel diuinationes «μαγεία» - «μαγεία» *Anc.* 24: 72, 10; «μαγεία» ἢ «μαγεία» *Laud.* 36: 145, 14; «μαγεία» *Bas.* 72: 150, 18; *Nys.* 3: 211, 1 u. 8; «μαγεία» *VI* 61: 196, 19. v. Athinaganh. 2866.

6. Per uenia et reuelationes uarias altaria erigere *Carth.* 83: 324, 2; v. δεσποδαιμολία

PAGANUS - Εὐαγγέλιον: salutationem communem eis tribuere et cum eis cenare *Bas.* 96: 198, 15; proles clericorum ne cum eis in matrimonio coniungatur *Carth.* 21: 237, 14; matrimonium laicorum cum eis. v. priuilegia 2 (Paulinum); ad accusationem non sinantur, nisi in propria causa *Carth.* 129: 497, 18; v. actio, eorum receptionis modus: impeditio signi crucis, inter catholice admissio, excoisatio, auditio catholice inuentionum per annum, baptismus *VI* 75: 232, 1.

PALATINUS - Ηλιούπολις, episc. uenerabilis episc. ad Caesitium Romanum *Carth.* *Apian.* 428, 7.

PALESTINA provincia (nomen diuina) *Ant.* 179: 102, 11; v. Τεσσαλονίκη

ΠΑΛΙΤΥΕΝΕΙΑ, regeneratio: inuicem π., lavacrum r. *Carth.* 110: 377, 4, 378, 2; *Nys.* 1: 204, 11.

ΠΑΙΝΕΙΚΙΑ, reuerentia iudici *Sard.* 3: 163, 13; v. appellatio 2.

ΠΑΠΑΔΙΟΥ, episc. deponit Caesitium *Beatus CP intr.* 437.

—, episc. Attalensis, canonici *Bas.* intr.: 26.

—, episc. Hellenopolitani (Bithynia), uita S. Iohannis Chrysost. *Tom.* 1: 325, 17.

ΠΑΠΑΚΗ, excoisatio: c. habere impedit admissio ad clerum *Ap.* 17: 16, 5; v. clerici 3.

PALLIUM - εὐαγγέλιον: v. εὐαγγέλιον.

PANSOXION, «αὐτοκρίσια», diuinationum *VII* 22: 285, 11; v. ieiunantes 5.

PANNIXIE: uigilia nocturna cum missa *Tim.* 23: 254, 17.

PANOF, diuinus in diuina Lyco *Theoph.* 5: 266, 21.

ΠΑΠΑ, lepi, pater sancte *Greg.* 1: 19, 19; Aurelius Carthagin., papa *Carth.* *proem.*: 197, 13; Bonifatius I Romanus

oem.: 197, 13; Innocentius I Romanus, papa *206, 2*; Innocentius I Romanus, papa *Carth.* 94: 356, 14; Anastasius Romanus, papa *Carth.* *proem.*: 303, 14 app.; Caesitius I Romanus, papa *Carth.* *Apian.*: 428, 4 tit.; πᾶπας Πόπης *VI* 102: 241, 17 app.; πᾶπας Nicolaus I, πᾶπας Hadrianus I *VIII* 2: 295, 23: 296, 2.

ΠΑΠΙΟΣ, episc. *Gangr.* *syn.*: 85, 13.

ΠΑΡΑΒΑΝΤΕΣ «qui praeuicari sunt», lapsi *I* 11: 32, 19.

ΠΑΡΑΧΑΡΑΤΤΕΙΝ, adulterare (canones) *VI* 2: 124, 18.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ, traditio: sec. traditionem Ieris *IV* et *VI* ieiunamus *Petr.* 15: 57, 18; ἀρχαία π. de honore episcopi Aelias *I* 7: 29, 16. De uita et disciplina ecclesiae quod traditum est - παρὰ ἀποστόλων ab apostolis seruandum *Gangr.* *epil.*: 99, 17; beneficentiae sec. traditionem *ibid.*: 99, 14. Liturgici usus silentio tecti et arcana traditione *Bas.* 91: 180, 22; e tr. non scripta *Bas.* 91: 181, 17; nec in s. scriptura nec apud sa. patres scripta inuenitur *Bas.* 92: 185, 21; tr. de baptismo *Bas.* 91: 184, 13. Castitas cleri ab antiquitate christiana serua - παρὰ ἀποστόλων *Carth.* 3: 217, 5. Tr. patrum est, clericos oratorum ordinario loci submitti *IV* 8: 76, 4. Tr. patrum in interpretanda s. scriptura securior uia praedicationis est *VI* 19: 151, 1; solos ieiunios celebrare posse traditio apostolica et patristica est *VI* 29: 160, 11; nec. tr. antiquissimam imperator penetrat sacrarium ad offertorium *VI* 69: 207, 13. Reliquias martyrum in consecrandis ecclesiis deponere ex traditione ecclesiastica fit *VII* 7: 261, 14. Tenulae sunt traditiones siue per sermonem siue per epistolam traditae *VIII* 1: 295, 9; 294, 7; v. traditio.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ, «obsecratio», monitio antequam poena feratur *Ap.* 31: 22, 14.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ, paracletus, s. spiritus: tres p. in collatione baptismi admittit *Ap.* 49: 32, 14; Pepuzeni Montanum et Priscillam paracletum nominant *Bas.* 1: 95, 20.

ΠΑΡΑΛΗΠΤΕΟΝ, «accipiendum», interpretandum *Carth.* 114: 381, 19.

ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ, illegitimus: γάμος *VI* 3: 129, 4; *VI* 54: 191, 12; οὐνόθεν *VI* 54: 192, 6; v. matrimonium 4.

ΠΑΡΑΠΕΠΤΟΚΟΤΕΣ, lapsi in persecutione *I* 10: 32, 10.

ΠΑΡΑΣΤΑΓΜΗ, conventiculum: v. schisma 1, circumcelliones

ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ ὑπόμνημα, ieiunium obseruare *Petr.* 15: 57, 15.

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ, commendatio r. Preces *Carth.* 103: 368, 14; 41: 260, 2; v. oratio.

2. Commendatitiae litterae *Carth.* 23: 239, 2; παρὰ ἀποστόλων comm. litt. dare *Carth.* 93: 354, 12; v. litterae 6 et 8.

ΠΑΡΑΛΑΒΕΩΣ ποσειδάων, pantherae uariationes pelfis *Petr.* 4: 37, 11; v. Αἰθίοπος

ΠΑΡΗΓΟΡΙΟΣ, presbyter (edita: Γρηγόριος), destinarius epistolae *Bas.* 88: 169, 11; *Bas.* intr.: 88.

ΠΑΡΕΙΝΑΙ, adesse in domo orationis prohibetur excommunicato *Bas.* 75: 151, 29.

PARENTES, officia parentum, officia erga parentes: v. proles.

PAROCHIA: v. παροικία 2.

ΠΑΡΟΙΚΙΑ, 1. Sedes episcopi: «παροικία» *I* 16: 37, 17; 20: 41, 14; *Ant.* 18: 118, 8; *Sard.* 21: 189, 11

oleum offerre, lucernas accendere *Ap.* 71: 44, 8; idolorum templa - εἰδωλεῖα μαγικὰ penetrare *Bas.* 81: 155, 3 *app.*; festa eorum celebrare - ἐλλογίζεν *Laod.* 39: 146, 15; idololatriæ reliquiae in simulacris, locis et lucis vel arboribus *Carth.* 84: 324, 11; convivia p. celebrare *Carth.* 60: 297, 7.

2. Caerimoniae: in noviluniis - νομηνία regi accenduntur et saliantur *VI* 65: 203, 4; prima Martii festum veris celebrare *VI* 62: 198, 12; calendas, vota, brumalia celebrare *ibid.*: 198, 10; in torculari Dionysum invocare *ibid.*: 199, 12; in dolis vinum effundendo facietis risum movere *ibid.*; personas - προσωπεῖα comicas, satyricas vel tragicas portare *ibid.*: 199, 8; studiosi iuris ne usus paganos exhibeant *VI* 71: 208, 18; sacramenta per deos vetantur *VI* 94: 229, 18; secundinas B. M. V. simulam coquendo et distribuendo celebrare prohibetur *VI* 79: 215, 11. Saltationes: v. ὀρχεῖσθαι.

3. Veneficia - φαρμακείαι: «maleficia exquirere» *Anc.* 24: 72, 13; *Bas.* 65: 148, 7; *Bas.* 8: 107, 5; - φαρμακός *Bas.* 7: 103, 27; μάγοι *Laod.* 36: 145, 14.

4. Incantationes - ἐπωοῖδοι *Laod.* 36: 145, 14; *Bas.* 8: 107, 9; - καθάρσεις, fascinationes solvere *Anc.* 24: 72, 12; ἀποτροπασμοί *Nyss.* 3: 211, 4; γοητεία *Bas.* 65: 147, 7; *Nyss.* 3: 211, 3; φυλακτήρια *Laod.* 36: 145, 13; κατάδεσμα *Bas.* 8: 107, 14; νεφροδιώκται, γοητὸνταί, φυλακτήριοι *VI* 61: 197, 15.

5. Vates vel divinationes consulentes - καταμαντεύμενοι *Anc.* 24: 72, 10; μαθηματικοὶ ἢ ἀστρολόγοι *Laod.* 36: 145, 14; μάντις *Bas.* 72: 150, 18; *Nyss.* 3: 211, 1 μ. ἢ ἐκαστὸνταρχοὶ *VI* 61: 196, 19; v. Athingani, λήροι.

6. Per somnia et revelationes vanas altaria erigere *Carth.* 83: 324, 2; v. δεισιδαιμονία

PAGANUS - ἑλλῆν: salutationem communem eis tribuere et cum eis cenare licet *Bas.* 96*: 198, 15; proles clericorum ne cum eis matrimonio coniungatur *Carth.* 21: 237, 14; matrimonium laicorum cum eis: v. privilegia 2 (Paulinum); ad accusationem non sinantur, nisi in propria causa *Carth.* 129: 403, 18; v. actio; eorum receptionis modus: impositio signi crucis, inter catechumenos admissio, exorcisatio, auditio catechumenorum per annum, baptismus *II* 7: 54, 15; *VI* 95: 232, 1.

PALATINUS - Παλατῖνος, episc. subscribit epist. ad Caelestinum Romanum *Carth. Apiar.*: 428, 7.

PALESTINA provincia (nondum divisa) *Ant. syn.*: 102, 11; v. Ἰουβενδάλιος.

ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ, regeneratio: λουτρὸν π., lavacrum r. *Carth.* 110: 377, 4; 378, 2; *Nyss.* r. 204, 11.

ΠΑΛΙΝΔΙΚΙΑ, renovatio iudicii *Sard.* 3: 163, 13; v. appellatio 2.

ΠΑΛΛΑΔΙΟΣ, episc., deposuit Gabadium Bostrensem *CP intr.*: 437.

—, episc. Amasiens., canonicon *Bas. intr.*: 86.

—, episc. Hellenopolitan. (Bithynia), vita S. Joannis Chrysost. *Tar.* 1: 325, 17.

ΠΑΛΛΑΚΗ, concubina: c. habere impedit admissionem ad clerum *Ap.* 17: 16, 5; v. clerici 3.

PALLIUM - ὠμόφορον: v. ὠμόφορεῖν.

ΠΑΝΑΟΧΕΙΟΝ, «xenodochium», diversorium *VII* 22: 285, 11; v. itinerrantes 5.

ΠΑΝΥΧΙΕ, vigilla nocturna cum missa *Tim.* 23*: 254, 17.

ΠΑΝΟΥΦ, diaconus in dioecesi Lyco *Theoph.* 5: 266, 21.

ΠΑΠΑ: ἱερέ, pater sancte *Greg.* 1: 19, 19; Aurelius Carthagini., papa *Carth. prooem.*: 197, 13; Bonifatius I Romanus episc., «papa noster» *Carth. prooem.*: 206, 2; Innocentius I Romanus, papa *Carth.* 94: 356, 14; Anastasius Romanus, πάπα *Carth. prooem.*: 303, 14 *app.*; Caelestinus I Romanus, πάπα *Carth. Apiar.*: 428, 4 tit.; πάπας Ρώμης *VI* 102: 241, 17 *app.*; πάπας Nicolaus I, πάπας Hadrianus I *VIII* 2: 295, 23: 296, 2.

ΠΑΠΠΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 13.

ΠΑΡΑΒΑΝΤΕΣ «qui praevaricati sunt», lapsi *I* 11: 32, 19.

ΠΑΡΑΧΑΡΑΤΤΕΙΝ, adulterare (canones) *VI* 2: 124, 18.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΕΣ, traditio: sec. traditionem feriis *IV* et *VI* ieiunamus *Petr.* 15: 57, 18; ἀρχαία π. de honore episcopi Aeliae *I* 7: 29, 16. De vita et disciplina ecclesiae quod traditum est - παραδοθέντα ab apostolis servandum *Gangr. epil.*: 99, 17; beneficentiae sec. traditionem *ibid.*: 99, 14. Liturgici usus silentio tecti et arcana traditione *Bas.* 91: 180, 22; e tr. non scripta *Bas.* 91: 181, 17; nec in s. scriptura nec apud ss. patres scripta invenitur *Bas.* 92: 185, 21; tr. de baptismo *Bas.* 91: 184, 13. Castitas cleri ab antiquitate christiana servata - παραδοθέν *Carth.* 3: 217, 5. Tr. patrum est, clericos oratoriorum ordinario loci submitti *IV* 8: 76, 4. Tr. patrum in interpretanda s. scriptura securior via praedicationis est *VI* 19: 151, 1; solos ieiunos celebrare posse traditio apostolica et patristica est *VI* 29: 160, 11; sec. tr. antiquissimam imperator penetrat sacrarium ad offertorium *VI* 69: 207, 13. Reliquias martyrum in consecrandis ecclesiis deponere ex traditione ecclesiastica fit *VII* 7: 261, 14. Tenendae sunt traditiones sive per sermonem sive per epistolam traditae *VIII* 1: 295, 9; 294, 7; v. traditio.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ, «obsecratio», monitio antequam poena feratur *Ap.* 31: 22, 14.

ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ, paracletus, s. spiritus: tres p. in collatione baptismi admittere *Ap.* 49: 32, 14; Pepuzeni Montanum et Priscillam paracletum nominant *Bas.* 1: 95, 20.

ΠΑΡΑΛΗΠΤΕΟΝ, «accipiendum», interpretandum *Carth.* 114: 381, 19.

ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ, illegitimus: γάμος *VI* 3: 129, 4; *VI* 54: 191, 12; συνοικέσιον *VI* 54: 192, 6; v. matrimonium 4.

ΠΑΡΑΠΕΙΤΩΚΟΤΕΣ, lapsi in persecutione *I* 10: 32, 10.

ΠΑΡΑΣΥΝΑΓΩΓΗ, conventiculum: v. schisma 1, circumcelliones

ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΝ νηστεῖαν, ieiunium observare *Petr.* 15: 57, 15.

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ, commendatio 1. Preces *Carth.* 103: 368, 14; 41: 260, 2; v. oratio.

2. Commendatitiae litterae *Carth.* 23: 239, 2; παραθεσθαι comm. litt. dare *Carth.* 93: 354, 12; v. litterae 6 et 8.

ΠΑΡΑΔΑΕΩΣ ποικίματα, pantherae variationes pellis *Petr.* 4: 37, 11; v. Αἰθίοπος.

ΠΑΡΙΠΟΡΙΟΣ, presbyter (edita: Γρηγόριος), destinarius epistolae *Bas.* 88: 169, 11; *Bas. intr.*: 88.

ΠΑΡΕΙΝΑΙ, adesse in domo orationis prohibetur excommunicato *Bas.* 75: 151, 29.

PARENTES, officia parentum, officia erga parentes: v. proles.

ΠΑΡΟΧΙΑ: v. παροικία 2.

ΠΑΡΟΙΚΙΑ, 1. Sedes episcopi: «paroecia» *I* 16: 37, 17; 20: 41, 14; *Ant.* 18: 118, 8; *Sard.* 21*: 189, 11

(deest Gr.); *Ap.* 14: 14, 11; 15: 15, 7; 11: 17: 83, 18; *VII* 10: 264, 7; π. καὶ αὐτὴν χῶραι *Ap.* 34: 24, 10; *Ant.* 9: 111, 11: v. dioecesis, πάλιν, ἐνορία.

2 Parochia: alterius episcopi clericum in suis parochiis ordinare *Sard.* 14°: 181, 15 (deest Gr.); rusticae parochiae pertinent ad episcopum *IV* 17: 82, 20; «dioecesis» - παροικία Mapalensis, ubi lector instituitur, parochiam significat in dioecesi Epigonii *Carth.* 54: 278, 8; «dioecesis» - παροικία (rusticae) *Carth.* 56: 284, 7; - θεωρησις sub potestate episcopi *ibid.*: 284, 11; «massa dioecesium» - συγκρησις τῶν παροικιῶν *ibid.* 284, 20; παροικία ἀγροικία, rusticae parochiae *VI* 25: 155, 19 tit.: v. χῶρα, chorepiscopus, ἐκκλησία 2, κώμη, ἀγρός.

ΠΑΡΟΑΚΗ, mora *Carth. proem.*: 340, 14.

ΠΑΡΘΕΝΙΑ: v. virginitas, castitas; παρθένος, virgo: v. monialis.

PARTURIENS tempore ante pascha ad ieiunium non tenetur *Tim.* 8: 245, 4.

PARUM pro nihilo habendum: ieiunium non rumpit *Theoph.* 1: 263, 6-10; *Tim.* 16°: 251, 8.

PASCHIA 1. P. hebraeorum, sacrificium agni, in typum Christi fiebat *Cyr.* 8°: 288, 22; maior hebdomada in ieiunio et oratione et compunctione cordis - κατάνυξις peragenda *VI* 89: 225, 11; etiam feria V. ieiunandum: v. ieiunium 3.

2. P., μεγάλη ημέρα *Ant.* 6: 60, 14; ἀγία καριακή *Dion.* 1: 4, 12; ἀγία ἐορτή *Nyss.* 1: 203, 14; καθολική τῆς κτίσεως ἐορτή *ibid.*: 204, 1; ἀναστάσιμος ημέρα *VI* 66: 204, 7. Paschalia gaudia post horam resurrectionis incipiunt *Dion.* 1: 5, 10; diluculo dominicae *ibid.*: 5, 1. Die paschatis baptizati deo praesentan-

tur *Nyss.* 1: 204, 10; dona festiva - εὐλογίαι mittuntur *Laod.* 14: 136, 11.

3. Celebratio ne ante vernale aequinoctium cum Iudaeis celebretur *Ap.* 7: 11, 12; 70: 43, 21; sec. definitionem Nicaenam cum Iudaeis non est celebrandum *Ant.* 1: 104, 4. Dies paschatis ab Alexandria annuntiat: cyclus paschalis centenarius Cyrilli *Cyr. intr.*: 274 n. 5; a Cyrillo Carthaginensi synodo annuntiat *Carth. Apiar.*: 424, 2. Carthagine in synodo annua exponitur *Carth.* 34: 255, 13; per legatos provinciarum ad synodum scripto provinciis communicatur *Carth.* 51: 270, 8; formatis litteris nuntiandus *Carth.* 73: 314, 18.

4. «Octavarum die», octava paschae hippodromia cessant *Carth.* 61: 298, 17; a die resurrectionis usque ad dominicam novam - καὶνὴ In ecclesiis vacandum, psallendo et sacramentis communicando *VI* 66: 204, 7; ab hippodromiis et spectaculis abstinendum *ibid.* Tempus paschale idem ac pentecostes est *Ant.* 20: 120, 10; «quadragesima paschae», i. e. dies 40. post pascha quo synodi provinciales habentur *I* 5: 28, 6; v. synodus prov. 3.

PASCHASINUS - Πασχασίνος, episc. Lilybaei, legatus Leonis I Romani *IV intr.*: 66 n. 6; *IV* 29: 93, 17; 30: 96, 6; 96, 18.

PASTOR Hermae *Athan. intr.*: 60.

PASTORALIS cura - ποιμαντορικὴ ἡγεμονία episcopi *VI* 32: 164, 11; 102: 240, 17: v. episcopus 5.

PATRES, epistolae canonicae receptae enumerantur *VI* 2: 123, 7.

PATRIARCHA - ἐπίσκοποι διοικήσεως, civilium dioecesium: v. primatialis episcopi, synodus primatialis 1-2.

PATRIMONIUM - ὀδότημα monachi post admissionem monasterio manent,

etiamsi non perseveraverit, nisi culpa hegumeni sit *VII* 19: 278, 16; p. clericorum: v. bona 1.

PATRINUS - ἀναδεχόμενος: propter cognationem spirituales cum viduata matre filii spiritualis matrimonium contrahere nequit *VI* 53: 189, 18.

PATRIPASSIANI damnantur *Ap.* 50*: 33, 11.

PATROCINIUM - προστασία *VIII* 4: 300, 11-7; πατρωνία *Carth. Apiar.*: 430, 2.

ΠΑΥΣΘΑΙ, officio cessare *I* 18: 40, 5; πεπαύσθαι *I* 1: 23, 17; πεπαύσεται τοῦ κλήρου «a clero abstinere» i. e. ab officio *I* 2: 25, 10.

PAULINUS - Παυλίνος, consul *I lemma*: 23, 5.

ΠΑΥΜΑΝΙΕΤΑΙ, Pauli Samosatensis sectatores, rebaptizandi *I* 19: 40, 10; clerici reordinandi *ibid.*: 40, 16: v. reconciliatio 2.

PAULUS apostolus: ephesina persecutio *Petr.* 13: 53, 2; Thessalonicae *Petr.* 12: 25, 10; e Damasco evasit, Romae capite multatus est *Petr.* 9: 45, 20.

Anconensis episc., legatus Johannis VIII papae in Bulgaria S. *Soph. intr.*: 480.

ΠΑΥΛΟΣ I CP episc., e Sardicensi absens *Sard. intr.*: 156.

II CP episc., monothelita *VI* 1118, 17.

IV CP episc., iconoclasta paenitens, de VII concilio *VII intr.*: 242 n. 1; *Tar. intr.*: 314.

Heracleens. (Thraciae) episc. *CP* 1: 439, 10.

Samosatensis *Greg. intr.*: 17.

Xeos (Xoeos) episc. *CP* 1: 439, 14 app.

monachus Antiochenus a Maximo diacono ad Cyrillum Alexandr. missus *Cyr.* 6°: 284, 20.

PAUPERES - πένητες 1. Cum summa reverentia et timore dei ab episcopo providendi *Ant.* 25: 125, 5; speciatim chorepiscopis commissi *Neoc.* 14: 81, 17; presbyteri et diaconi indigentibus - δεομένους dispensant cum timore dei et omni reverentia, sub potestate episcopi *Ap.* 41: 29, 3; eleemosinarius - οἰκονόμος εὐποίας ab episcopo nominatur *Gangr.* 8: 12, 18; beneficentia in pauperes - εὐποία ab ecclesia sec. traditionem fit *Gangr. epil.*: 99, 12; fratres nostri sunt *Gangr.* 11: 94, 1; omni adiumento fruuntur *Theoph.* 11: 270, 15; nutriendi per redditus ecclesiasticos *VIII* 15: 318, 22; de clericis egenis: v. bona 4.

2. Pauperes et auxilio indigentes litteris commendatis muniantur ab episcopo *IV* 11: 78, 18; apud imperatorem pro pupillis et viduis indigentibus intercedendum *Sard.* 7: 169, 6; cura de eis ad episcopum spectat *IV* 3: 73, 2; defensionem pauperum adversus tyrannidem divitum ecclesia suscipit *Carth.* 75: 316, 4; v. ἐκδιχοῦς; agapae pro pauperibus nutriendis fiunt *Gangr.* 11: 93, 16; v. ἀγάπη; hospitia pauperum - πτωχεία *IV* 8: 75, 19; 10: 78, 7.

PAUPERTATIS votum: v. monastica vita 2.

PAX christiana: εἰρήνη τῆς ἐκκλησίας *Theoph.* 7: 268, 9; *Bas.* 18: 119, 6; *VI alloc.*: 102, 1 sqq.; 40: 177, 1; imperator custos pacis christianae est: v. imperator 5.

ΠΑΥΣΤΙΝΟΣ, Παῦστος, graphia codicum *Carth. intr.*: 191; *proem.*: 197, 12-15; v. Faustinus, Faustus.

PECCATUM - ἀμάρτημα

1. «A. ψυχικόν, delictum (occultum) animae *I* 2: 25, 8; gratia privat *VI* 21: 153, 4; ἐργάσματα πανερά, «certa» 153, 4; ἐργάσματα 20, 18; p. ex usu malo criminis *Ap.* 28: 20, 18; p. ex usu malo trium partium animae oriuntur *Nyss.*

1. 206, 29 sqq.: v. actus; ex rationali parte orta graviora caeteris sunt *ibid.*: 2: 209, 18; motus cogitationis - λογισμός, mediorum adhibitio - ἐγγεγραμμένος ad peccatum committendum ducunt *VII* 22: 283, 3; qui p. cogitavit, sed non explevit a gratia salvatus est *Neoc.* 4: 77, 4: v. gratia, veniale.

2. P. ex ignorantia gratia privat *Bas.* 27: 127, 14; 21, 128, 2. v. ignorantia; culpa materialis excusat a poena *Bas.* 46: 137, 4; *VI* 93: 229, 4: v. fornicatio; mortale - πρὸς θανάτου *Bas.* 32: 131, 10; p. ad mortem est peccatum non emendare et hoc peius, peccatum esse negare *VII* 5: 254, 17; peccatorum gravitas: v. lapsi; catechumenorum peccata baptismis delentur *Bas.* 20: 122, 22; s. ordinatione omnia peccata, exceptis carnalibus, deleri dicuntur *Neoc.* 9: 79, 12: v. catechumeni 4.

3. Recidenda sunt initia peccati *VII* 22: 282, 14; cogitationes mundare - καθαίρειν *ibid.*: 283, 8; peccatum peccatum consequitur *VII* 7: 260, 13; peccatum praetextu boni peius ac duplici poena dignum *Bas.* 90: 176, 11; unius peccatum iram dei contra populum inflamat *Greg.* 2: 22, 13; peccata gravia iram dei provocant *Greg.* 6: 27, 2; *Bas.* 85: 158, 12; induratio in peccato timorem poenarum tollit *AB*: 464, 9: v. induratio, sacrilgium.

4. Peccatum non habere qui dicit, anathema sit *Carth.* 114: 381, 14; etiam sancti pro peccatis suis dimittendis orant *Carth.* 115: 383, 5; humiliter et veraciter de hoc implorant deum *Carth.* 116: 385, 11. E peccati lapsu erectio pascha hominis est *Nyss.* 1: 204, 8; prostratio et erectio in orando lapsum et resurrectionem nostram significant *Bas.* 91: 184, 1; peccatorum absolutio in terris levamen poenae post mortem affert

Dion 5*: 15, 20. Pro peccatorum differentia publica paenitentia ab episcopo decernitur *Carth.* 43: 260, 17: v. paenitentia 3.

5. P. originale: v. προγονική δ.

PELAGIUS, Roman. episc.; adhuc diaconus Vigili papae, de tribus capitulis scripsit *Pape:* 518 n. 22; *CP intr.*: 437.

— haereticus: errores damnantur *Carth.* 109: 375, 7 tit.

PIENITEE: v. pauperes.

PENTADIUS Carpentanus, episc. - Πεντάδιος Καρπενταδός (subscr.) *Carth.* 133, 408, 15; Carpitianus - Καρπιτιανός legatus Proconsularis provinc. *Carth. proem.*: 400, 16.

PIENTAIPOAIE, ad episcopos Libyae et P. epistola *Cyr.* 4: 281, 12; pars dioecesis civilis Cretensis, a Diocletiano imperat. Aegyptiacae provinciae et dioecesi Orientis coadunata *Dion. intr.*: 2, 14: v. Basilides.

PENTARCHIA, sive quinque primatiae totius ecclesiae Christi: Roma, CP., Alex., Antioch., Hierosolyma; erronea, si equalitas omnium intenditur *Pape:* 547; sensus Iustinianus *Pape:* 546; qui a Photio affirmatur *S. Soph.* 1: 483, 19; *Pape:* 533.

PENTECOSTES - Πεντηκοστή: tempore p. genu ad orandum non flectitur *I* 20: 41, 12; *Bas.* 91: 183, 6-27; aeternitatis imaginem praestat et monumentum *Bas.* 91: 183, 14; tempore p. prima annua synodus provincialis habenda: v. synodus 3.

PIENGEKTH - Quinl sexta: v. In Trullo.

PIENPAIMENA, «gesta», acta: τοῖς π. ἐμβάλλειν actis inserere *Carth. proem.*: 200, 21; τοῖς δημοσίοις π. ἐνθεθεῖν actis civilibus actis inscribere *Carth.* 67: 307, 12; acta ecclesiastica synodi

Carth. proem.: 336, 8; *Carth.* 92: 343, 5-10-14.

PEPUZENI, allud nomen montanistarum *Bas.* 1: 95, 19; 96, 3; in Montanum et Priscillam baptizant (substituentes eos Spiritui s. in forma baptismi) *Bas.* 1: 95, 18: v. reconciliatio 2.

PEPAMATIKA, «transmarina», i.e. Italiae regiones *Carth.* 105: 369, 16; σύνδοτος π., Capuensis *Carth.* 68: 308, 3-17-22.

PEREGRINI: v. itinerantes, ξένοι.

PEPIBOAION, pallium philosophorum *Gangr.* 12: 94, 7: v. βήρος.

PEPIBOLOS λέρος, saeptum, area ecclesiae *VI* 76: 213, 10.

PEPIHXEIOΘAI, «comperire», certior fieri *IV* 25: 88, 17; 26: 89, 13: v. ἀκοή.

PEPIOΔEYTAI, «visitatores» presbyteri pro vicis et agris, loco chorepiscoporum instituendi *Laod.* 57: 153, 8.

PEPIETEPA, columba et unica mater est ecclesia catholica *Carth.* 57: 292, 20.

PERIURARE paenitentiam decem annorum meretur *Bas.* 64: 147, 24: v. iuramentum.

PIEPHEPEIA, elatio *VII* 16: 274, 7.

PERPETUA s., basilica Carthaginensis; restituta *Carth.* 1: 214, 17 app.; *Carth. intr.*: 192 n. 8: v. restituta.

PERSECUTIONES: persecutores diabolici satellites sunt *Petr.* 9: 44, 25; tormenta *Petr.* 1 sqq.: 33 sqq.; *Anc.* 1 ad 9 et 12: 56 sqq.; Lileii persecutio *I* 11-12: 32-33; ardanorum adversus orthodoxos *Bas.* 95: 194, 6; v. lapsi. Stratagemata christianorum, ut effugiant p.: conventionem facere ut videantur subire tormenta, quae illis vere non applicarentur *Anc.* 1: 56, 17; fluxerunt Idolothyta comedere *Anc.*

7: 62, 10; dominae sibi servas substituerunt *Petr.* 6: 40, 15; pecunias obtulerunt *Petr.* 12: 51, 15; omnihus relictis fugerunt: v. fuga. Persecutionem patientibus propter disciplinam et fidem catholicam larga benevolentia et humanitas est exhibenda *Sard.* 17: 184, 8-20.

PERSONA, 1. Τὸ πρόσωπον: de p. accusatoris non inquirendum in actione privata *II* 6: 50, 14: v. accusatio; πρ. ἐπείων, vicem gerere *VI* 7: 133, 6; πρ. κεκαλυμμένα, infames a lege declarati *AB* 6: 457, 20: v. infames.

2. Προσωπτεῖον, persona scenarum: comicas, satyricas, tragicas p. induere *VI* 62: 199, 9: v. pagani usus 1.

PERTINACIA - φιλονεικία, «pertinacia» vitiat actum *I* 5: 27, 13; ὀξύγολος «iracundus» episc. in clericum saeviens *Sard.* 14: 179, 16; ἀνθεδεια, «contumacia» clerici abnuentis auctoritatem episcopi *IV* 8: 76, 5: v. contumacia.

PETITIO ad imperatorem directa: v. δέησις.

PETRUS apostolus: primus apostolorum *Petr.* 9: 45, 16; incarceration ab Herode et fuga *Petr.* 13: 53, 19; Romae crucifixus *Petr.* 9: 45, 16; a Christo ecclesiae fundamentum constitutus *Cypr.* 1: 311, 13; Petri cathedram Romanus episcopus sortitur *Tar.* 1: 317, 31; Petri memoria in Romano episcopo honoranda *Sard.* 3: 163, 4.

PIETPOE, Alexandrin. episc., martyr: vita *Petr. intr.*: 31; canones ex sermone de paenitentia *Petr. lemma:* 33, 1; *intr.*: 31; *VI* 2: 123, 9.

— episc. in primatia Antiochena, a Domino Antioch. depositus *Cyr.* 1: 277, 12.

PETRUS, archipresbyter Romanus, legatus Hadriani I papae *VIII intr.*: 242.

—, hegumenus S. Sabbae in Urbe, legatus Hadriani I papae VII intr.: 242.

—, cardinalis, lator epistolae Johannis VIII papae ad imperatorem S. Soph. intr.: 480.

ΦΑΙΔΡΑΙ ἡμέραι, «dies celeberrimi», festivi Carth. 61: 298, 14.

ΦΑΛΕΡΙΟΣ Tarsensis episc. CP 1: 439, 12.

ΦΑΩΦΙ aegyptiorum mensis, cuius dies decimus octobris nonis aequivalet Ap. 37: 26, 11: v. october

ΦΑΡΜΑΚΑ, veneficia: v. pagani 3.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ, indulgentia erga peccatorem propter debilitatem suam humanam: «humanitas» IV 30: 96, 11; misericordia humanitasque IV 16: 82, 14; φιλόανθρωπον, humanum IV 30: 95, 21; φιλόανθρωπον poenas diminuerit est Anc. 21: 71, 8; 23: 72, 3; «misericordia» Anc. 16: 67, 14: v. dispositiones.

ΦΙΛΑΡΧΙΑ, amor principatus: v. ambitio.

ΦΙΑΗΤΟΣ, episc. Gangr. intr.: 83 n. 5; syn.: 85, 13-22.

PHILIPPUS, imperator Romanus Dion. intr.: 1.

—, presbyter, legatus ecclesiae Romanae, his gestis a nobis relictis subscripsi (subscr.) Carth. 133: 410, 16; Carth. proem.: 198, 11; 201, 17; 212, 5; compresbyter Carth. Apiar.: 411, 19; 414, 8; 421, 20.

—, presbyter Romanus, legatus Caelestini I Rom. episc. ad Ephesinum III intr.: 55.

—, consul Carth. proem.: 372, 10; proem.: 373, 1 (deest Gr.).

PHILOLOGUS - Φιλόλογος, episc. legatus Byzaceniae Carth. proem.: 336, 20.

ΦΙΛΟΝΕΙΚΙΑ: v. pertinacia.

PHILOXENUS, legatus Romanus ad Encaenia Ant. intr.: 100.

ΦΙΑΤΡΩ της ἀληθείας, amore veritatis Carth. 57: 293, 13.

PHOENICIA, provincia ecclesiastica Ant. syn. 102, 11.

ΦΟΝΕΥΣ, homicida Ap. 23: 18, 13; φονευτής AB 8: 461, 2.

ΦΟΝΩΔΗΣ, homicidiorum amator Petr. 13: 53, 25.

PHOTINIANI, haeretici II 1: 46, 6; errant circa ss. Trinitatem, sicut paulianistae Laod. intr.: 127; reconciliantur per libellum et chrisma Laod. 7: 133, 5.

ΦΩΤΙΟΣ, Tyri episc.: ab eo ordinati episcopi ab Eustathio depositi IV 29: 93, 11.

— CP episc.: nolens eligitur AB intr.: 445; a sibi subditis cbiographa ad suam tutelam exigit VIII 8: 308, 17-8; facinus illorum divinarum rerum puniendum neglexit VIII 16: 322, 1; diplomatibus discipulos munivit, ut soli sapientiam profanam doceant VIII 9: 309, 19; iustissima sententia synodali a Nicolao I papa damnatus VIII 6: 304, 17; quia neophytus et invasor VIII 2: 296, 15; vicarios trium patriarcharum orientalium nominavit, cumque eis synodum congregavit ac per libellos Nicolaum papam anathematizavit VIII 6: 305, 2; nunquam fuit episcopus, nec est: consecrationes vel promotiones vel ecclesiarum dedicationes ab eo factae nullae sunt VIII 4: 299, 19; clerici a Methodio et Ignatio consecrati, sed Photio consentientes, depositi sint VIII 25: 337, 24; VIII intr.: 289. Photii rehabilitatio a Johanne VIII papa S. Soph. intr.: 480; ab ipso censuris affecti, si Romam appellaverint, ut rei sententiae habendi sunt, qui se denuo iustificare debent S. Soph. 1: 483, 19; Pape: 533: v. ἐπὶ κρισι.

ΦΩΤΙΣΜΑ, illuminatio: v. baptis mus.

ΦΡΟΝΤΙΣΜΑ, functio curiae episcopalis IV 2: 70, 18; φροντίζειν, curam habere (bonorum ecclesiae) IV 3: 72, 1; φροντίζω, cura: v. saecularia I negotia.

PHRYGES, haeretici: montanistae, qui hic dicuntur phryges II 7: 54, 6; clerici eorum μέγιστοι «maximi» nominantur Laod. 8: 133, 19; rebaptizandi ibid.: 134, 3: v. cataphryges.

ΦΘΟΡΙΑ, abortiva, ad abortum procurandum Anc. 21: 71, 6: v. abortus.

ΦΥΛΑΚΤΗΡΙΑ incantationes scriptae: quae carcer animarum sunt Laod. 36: 145, 16: v. pagani 4.

PICENUM - Πικόνον, provincia in Italia: v. Faustinus Potentinus.

PICTURA, «colorum imaginaria operatio» - εἰκονογραφία χρωμάτων; VIII 3: 298, 1; χρωματογραφία, colorum temperationes VI 82: 219, 13; προχαράγματα, prima delineamenta ibid.: 218, 8; χαρακτήρ ἀνθρώπου, lineamenta hominis ibid.: 219, 17. P. ne ad luxuriam moveat VI 100: 236, 17. Crucis figura in pavimento non formanda, ne conculetur VI 73: 211, 4; ne pro imagine Christi agnus depingatur, digito a Praecursore monstratus VI 82: 218, 20. Iconas depingere in ecclesiis et in quolibet loco prohibitum est anathematizatis VIII 7: 307, 3: v. icona, πίναξ.

PIETAS - εὐσέβεια non in solo dei domo, sed in omni loco exercetur Gangr. epil.: 99, 6: v. θεοσεβεία, εὐλάβεια.

PILATO Christus traditus est Petr. 9: 44, 4.

ΠΙΝΑΣ, tabula picturalis VI 100: 237, 3.

ΠΙΣΤΙΣ, fides. 1. Veritates fidei quibus creditur: fides Nicaena non immutanda

II 1: 45, 18; III 7: 61, 18; 62, 2; symbolum Nic-CP II intr.: 42 n. 8; a semarianis conversis profitenda Ath. 3: 80, 11; fidei symbola - σύμβολα a novatianis didiscenda Laod. 7: 133, 13; «fides» a catechumenis die V majoris hebdomadae recitanda (symboli reditio) Laod. 46: 149, 10; VI 78, 215, 4; infirmi quoque baptizandi illam recitent Laod. 47: 149, 17; «fidei adstipulatio» - ἑκθεσις πίστειος, i. e. symbolum Nicaenum (Epist. Attici CP) Carth. Apiar. 425, 7; «professio f.» - δηλώσις π., symb. Nicaen. (epist. Cyrilli Alex.) Carth. Apiar.: 423, 14; 426, 14; 426, 8 tit.; «professio f. Nicaeni concilii Carth. proem.: 211, 12; 15 tit.; «fides» Nicaena fidei in consensu tenenda Ath. 1: 70, 23: v. εὐσεβεία, κήρυγμα, δόγμα, symbolum.

2. Virtus qua creditur: πιστοί: v. fideles, christiani; fides martyrum vicit tormenta persecutorum Bas. 95: 194, 19.

3. Recta fides: v. εὐσεβεία, ὑγιὴς.

ΠΙΣΤΟΝ, τὸ π., fidem facere VI 85: 222, 2; πιστότατα fidelissima (exemplaria) Carth. Apiar. 420, 19.

ΠΙΘΟΙ, dolia: in doliis vinum effundendo risum movere VI 62: 199, 13: v. pagani 2.

PLACENTINUS - Πλακεντινός, legatus Numidiarum personam gerens Carth. 100: 364, 16; Πλακεντινός ibid. 364, 16 app. - 19.

PLACIANUS - Πλακιανός, episc. legatus synodi ad Hippon. Diaretorum Carth. 78: 319, 4.

PLAUTIUS, episc. legatus prov. Tripolitanae ad synodum Carth. 127: 399, 4.

PLEBEIUS - λαϊκός, pro «laicus» in cc. Apost. post. c. 52. ex cod. Veron.: - χριστιανός Ap. 71: 44, 8.

ΠΛΕΙΟΝΟΝ ὥρεος, «plurimorum senten-

tia: maioritas in suffragiis ferendis I 6: 29, 12; «maior pars» *Ant.* 19: 119, 25.

PLENIPOTENTIARI: v. legatio libera.

ΠΛΕΟΝΑΣΜΟΣ *Nyss.* 6: 222, 12: v. usura.

PLORANTES, paenitentium gradus: v. προσκλαίειν.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΑΝ, a daemone possum esse *Tim.* 15: 250, 9: v. daemon.

PNEUMATOMACHI: - ἡμιμαχίαν, «machedonianorum vel spiritui sancto resistentium» II 1: 46, 3.

ΠΝΙΚΤΑ, suffocata comedere prohibetur VI 67: 205, 6; latinos indifferenter ea comedere notat *Bals. Rh.* 11 463: v. sanguis.

POENAE in clericos: varia disciplina.

1. Depositio sola: clericis lapsis paenitentibus excommunicatio (privatio communionis) non est imponenda, sed suspensio ab officio *Petr.* 10: 47, 71; 48, 12; deponatur et non excommunicetur, quia «non vindicabis bis de eodem delicto» *Ap.* 25: 19, 5; deponendi clerici, non excommunicandi sunt, ex antiquo canone *Bas.* 3: 100, 15; clerici a gradu excidunt, a laica communione non arcentur *Bas.* 32: 131, 10; clericos peccatores, indistincte utrum maiores an minores, canones depositione damnant *Bas.* 51: 142, 9; depositio unica poena in clericum fertur *Theoph.* 3: 265, 18; VI 21: 152, 16; de anathemate: v. anathema.

2. «Expellatur» *Neoc.* 1: 75, 16; «excommunicati sive in clero sint, sive laici» I 5: 27, 5; depositio post excommunicationem *Ap.* 5: 10, 16; 59: 39, 16; excommunicatus *Ap.* 12: 13, 13; 32: 22, 19; 36: 25, 18; excluditur non tantum a communione, sed etiam

a dignitate *Ant.* 11: 113, 10; excommunicati in Africa *Carth.* 105: 369, 15; episcopus... excommunicetur VI 18: 150, 5; episcopus excommunicans VII 4: 253, 6; excommunicatio minor depositione *AB* 10: 465, 17.

3. De variis gradibus depositionis et excommunicationis: v. depositio, excommunicatio; progressio poenarum haec videtur esse: privatio communionis ad certum tempus, suspensio ab officio, suspensio etiam a dignitate, excommunicatio totalis, ultimo anathema.

De catechumenorum poenis: v. catechumeni.

POENITENTIA: (forma vocabuli ecclesiastica) v. paenitentia.

ΠΟΛΙΣ, civitas sedes episcopalis: ne in una «civitate» duo episcopi sint I 8: 31, 16; dist. a locis - πόλις I 18: 39, 6; dioecesim significat *Ap.* 12: 13, 15; episcopus π. et χώραν regit *Ant.* 9: 111, 14; *Ant.* 22: 122, 1; episcopus civitatis i. e. dioecesis *Sard.* 11: 175, 14-8; IV 3: 71, 22; episcopo monachi civitatis et «regionis» - χώρας submissi sint IV 4: 73, 6; ecclesiae in civitate vel in «possessione» - κώμη IV 6: 74, 18; dioecesis IV 10: 77, 18; VI 20: 152, 7; sedes episcopalis dist. a vicis - χωρά *VI* 41: 177, 20; *Pape* 536, v. μακρίχλον, dioecesis.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ, civilis: opp. ecclesiastica causa *Carth.* 15: 228, 12; civium legum studiosi VI 71: 208, 16.

POLLUTIO nocturna - νυκτερική βόσσις: involuntaria, de cuius culpa quisque in se iudex est *Dion.* 4: 13, 14; culpa in monacho pio caret *Ath.* 1: 63, 10; 64, 19; item, in somnante - ἐνυπνιάζεσθαι laico pio *Tim.* 20*: 253, 9; si post habitum desiderium impurum accidit, pollutio - ἐνεργάζεσθαι peccaminosa, secus tentatio satanae est *Tim.* 12: 247, 18.

POLYCARPUS - Πολύκαρπος, episc. *Cypr.* 1: 304, 16.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΣ, monothelita VI 1: 118, 22.

POLYGAMIA, si quis plus quam ter matrimonium successive contraxit *Bas.* 80: 154, 10: v. matrimonium 12.

ΠΟΛΥΘΕΙΑ, polytheismus *Arl.* VI 1: 112, 17.

POMA - ὀπώρα *Ap.* 4: 10, 3: v. oblata 2.

POMPONIUS - Πομπώνιος episc. *Cypr.* 1: 304, 20.

ΠΟΝΗΡΟΣ, δ π., malignus, diabolus *AB* 4: 453, 9.

PONTUS, primatia ecclesiastica *Gangr.* intr.: 83; praeminentia II 2: 47, 4: v. primatia; ποντικός, habitatores provinciae Ponti, quam Greg. Neoc. rexit *Greg.* 7: 27, 12; *Greg.* intr.: 17; v. Caesarea Capp.

POSSESSIO tranquilla: longo tempore habita, in iudiciis probationis locum tenet *Bas.* 92: 186, 21; bonae fidei per triginta annos (p. locorum) praescriptionem condit IV 17: 83, 2; VIII 18: 327, 5; lis de re possessa intra tricennium facienda (de possessionibus rusticis apud synodum tractandum) IV 17: 83, 7; de parochiis haereticis ab episcopo catholico conversis sufficit triennium possessionis *Carth.* 119: 389, 15: πρόσχημα.

POSSESSIONES, i. e. rusticae parochiae: v. χώρα, chorepiscopus, παροικία 2.

POSSIDIUS - Ποσειδός, episcopus Calamensis - Καλαμώνης, legatus provinciae Numidia (subscr.) *Carth.* 133: 408, 7; Καλαμωνιάς legatus *Carth. proem.*: 401, 4; sine legatione *Carth. proem.*: 338, 19; electus iudex a

synodo in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 18; legatus synodi ad imperatorem adversus donatistas *Carth.* 108: 374, 19; epist. ad Bonifatium I Roman. episc. subscribit *Carth. Apic.*: 422, 4.

POSTUMIANUS - Ποστομιάνος episc. *Carth.* 55: 282, 13; 283, 7.

POTENTINA dioecesis - Ποτεντίνη: v. Faustinus.

ΠΟΤΗΡΙΟΝ 1. calix missae: π. offerre in missa diacono vetatur *Anc.* 2: 57, 13; τίμιον π. σκευάζειν, praeparare ad communicandos fideles etiam diacono licet *Tim.* 24*: 255, 15; ne pretiosus sanguis in sancto calice post missam relinquantur *Bas.* 93*: 190, 13; ne muscae in eo cadant *ibid.*: 190, 23. 2. Calix ad bibendum in mensa: ne a subdiacono benedicatur *Laod.* 25: 141, 4.

PRAECEDENTIAE ordo 1. Servandus est ab omnibus ordinibus clericorum VI 7: 134, 18; presbyter ne ante episcopum altare ingrediatur et sedeat *Laod.* 56: 152, 18; diaconus ne coram presbytero sine eius lussione sedeat *Laod.* 20: 139, 4; etiamsi officialis curiae sit VI 7: 133, 2; idemque honor diacono a subdiacono et clericis exhibetur *Laod.* 20: 139, 7; diaconus ab episcopo suo delegatus in alia dioecesi honorem deleganti debitum ipse habeat VI 7: 133, 6; unusquisque episcopus ordinem sibi a deo decretum cognoscat, maiores ne spernantur a iunioribus *Carth.* 86: 330, 5; praecedentia e die ordinationis dimittenda est, ne altercatio de posterioribus et anterioribus oriatur *Carth.* 89: 333, 14: v. litterae 3; de sede honoris presbyteri: v. cathedra 2.

2. Praecedentia sedum in Africa cf. subscriptiones *Carth.* 133: 407, 7. Legati Romani: episcopus post primates *ibid.*: 407, 16; presbyteri post episcopos *ibid.*: 410, 16. Romani episcopi:

locus subscriptionis primus post imperatorem *VI 102: 241, 17 apf.*

PRAEDATIO: v. furtum *I.*

PRAEDICATIO: v. catechesis, κήρυγμα, διδασκαλία; evangelizare et docere primum propositum apostolorum fuit *Petr. 9: 46, 3*; verae fidei doctrinam - λόγους εὐαγγελίας docere gravissimum officium pastorum est *VI 19: 150, 15*; v. episcopus *6*; ὁμολογεῖν diaconi officium est: v. diaconus *2*; sed etiam ad presbyterum pertinet *Anc. 1: 57, 4*; praesertim in domibus potentum familiares et pueros docere *VII 10: 265, 9*; sermonem dei frequenter audiendo, si opera non facinus, saltem omissionis culpae conscii erimus *Tum. 17: 251, 17*.

PRAEEMINENTIA sedis: v. πρεσβεῖα, primatiae.

PRAEFATO debita salutationis officio - ἐν προσφῶ *Carth. Apat. 432, 10*.

PRAESCRIPITIO: v. possessio tranquilla, πρόκριμα.

PRAEIUDICIUM: v. πρόκριμα.

PRAESENTIFICATORUM missa: v. προσητισμένη.

PRAESIDIUS - Πραισιδης, episc., iugatus a synodo ad imperatorem adversus donatistas *Carth. 108: 375, 1*.

PRAETEXTUS - Πραιτεξτός Siciliensis - Συγκληβένος (subscr.) *Carth. 133: 408, 19*, Συγκληβενιώτης legatus provinc. Proconsularis *Carth. proem.: 400, 17*.

PRAETORUM iudicio rumpenda est pactio emphyteuticam, non propria auctoritate episcopi *VIII 20: 330, 12*.

IPAI'MATIKAI: v. litterae imperiales.

IPFEEBEIA, auctoritas patris familiae, senioris sedis *Pape: 491, 1*. «Privilegia», praeceminentia: servantur ecclesiis *I 6*:

29, 2; II 2: 46, 22; πρ. Romae antiquae *IV 28: 91, 14*; pro sede CP πρ. τῆς «honorem primatum» *II 3: 48, 1*; ἰσα πρ., «primatus» *IV 28: 91, 21 et 16*; unde eam μεγαλύνεσθαι «magnificam esse», iurisdictionem superiorem obtinere *IV 28: 92, 3-5 sqq.*; *VI 36: 170, 10*; v. privilegia *I.*

2. Privilegio regenerationis in baptismo omnia peccata catechumeni abluuntur *Bas. 20: 123, 3*.

3. 'H πρεσβεῖα, legatio *Carth. 65: 302, 14*.

PRESBYTER - πρεσβύτερος. 1. Maiores nati in fide Christi ac proinde custodes traditionis *Pape: 535*; sacerdotium Christi a Christo institutum ac nobis collatum *Cypr.: 1313, 1*; v. τερεὺς 2, τερωσύνη.

2. Consecratio pr. ab uno episcopo fit *Ap. 2: 8, 14*; ne ordinetur ante trigesimum aetatis annum *Neoc. 11: 14: 143, 12*; non sit neophytus *I 2: 24, 20*; nec usurarius, nisi cesset ac reddat *Bas. 14: 113, 16*; nec baptizatus in aegritudine, nisi zelus et fides subsequuta sint ac raritas ordinandorum hoc exigit *Neoc. 12: 80, 17*; post ordinationem nubere prohibitus est *Neoc. 1: 75, 9*; v. clerici *11*. Pr. civitatis dist. a pr. ruris *Neoc. 13: 81, 7*.

3. Adiutor episcopi est: «filius» ab episcopo appellatur *Carth. proem.: 201, 16*; curam de clericis minoribus ac de populo habet *Ap. 58: 38, 15*; *Petr.: 10: 46, 19*; officia pr.: offerre, praedicare, functiones sacras peragere *Anc. 1: 57, 3*; fideles corrigere doctrinis, monitionibus, epitimiis *AB 9: 463, 10*; in domibus potentum servos ac pueros doceat *VII 10: 265, 10*; ad erudiendos fideles sacerdotium ei datum est *ibid.: 265, 12*; ne peccatores manu percutiat *Ap. 27: 20, 4*; nec ipse, nec per alium *AB 9: 463, 14-1*; excommunicare peccatorem nequit *Ap. 52: 36, 6*; sed in aegyptiaca dioecesi po-

test *Theoph. 14: 273, 10*; *Theoph. intr.: 261*; epitimia imponere potest *AB: 463, 12*. Clero egeno opitulari debet *Ap. 59: 39, 4*; de virginibus curat lussu *Carth. 44: 261, 17*; v. monialis *4*. Offerre - προσφέρειν s. sacrificium presbyteri, non diaconi est *I 18: 39, 11*; approbatione episcopi ad hoc indiget *Gangr. 6: 92, 1*; de celebranda missa monitio ad sacerdotem *Bas. 93: 187, 5*; *Bas. intr.: 89*; codex sacerdotalis alexandrinus *Athan. intr.: 62*.

4. Honor cathedrae *Anc. 1: 57, 3*; v. cathedra *2*: a diacono communionem calicis ne accipiat *I 18: 39, 7*; v. diaconus *2*; solis ecclesiasticis negotiis vacet *Ap. 81: 49, 3*; v. saecularia.

5. Vicorum et agrorum presbyteri canonicas litteras ad solos vicinos episcopos dent *Ant. 8: 120, 9*; ne quid faciant praeter conscientiam chorepiscopi sui *Laod. 57: 153, 13*; ne in civitate celebrent, neve communionem impertiantur, nisi absente episcopo et presbytero civitatis *Neoc. 13: 81, 7*.

6. Reus pr. appellans a sex episcopis, praesente ordinario suo, audiatur *Carth. 12: 226, 2*; v. appellatio *3*. Depositus, si ecclesiam conturbat per brachium saeculare opprimatur *Ant. 5: 109, 7*; v. schisma.

PRESBYTERAE - πρεσβύτερες dictae vel προκαθήμεναι, praesidentes, in ecclesiis ne constituentur *Laod. 11: 135, 6*.

IPFEEYTEPEION, dignitas presbyteralis *I 2: 24, 21*; πρεσβυτέρειον *VI 20: 152, 10*.

PRESBYTERIUM, sancta sanctorum in ecclesia: v. sacrarium.

PRIMA-SECUNDA synodus - πρωτοδεύτερα *AB lemma: 447, 3* valor canonicus *AB intr.: 446*; canones in secunda sessione decreti *ibid.*

PRIMATIAE - διοίκησις: v. dioecesis *4*; privilegia servantur ecclesiis *I 6: 29, 2*; v. πρεσβεῖα

1. Ordo et ambitus primatum Orientis (de primato Romano: v. Romanaecclesia) Alex., (Aegyptus, Libya, Pentapolis), Ant., caeterae «provinciae» - επαρχίαι *I 6: 28, 15*; *Pape: 539*; *Dion. intr.: 2 n. 14*. Aegyptus sub Alex., Orientis dioecesis Antiochena, Asiana dioecesis, Pontica et Thracica *II 2: 46, 17*. CP episcopus honoris primatum - πρεσβεῖα τῆς τῆς post Romanum episcopum babeat *II 3: 47, 21*; v. honor; iuribus cuiusque provinciae salvis manentibus *II 2: 47, 10*. Ordo honoris sedium: Roma, CP, Alex., Ant., Epbesus, Caesarea, Heraclea *II 2: 46, 17*; *II 3: 47, 21*. Episcopi primatiales extra propriam primatiam nec ordinationem sacram faciant, nec in administratione interveniant *II 2: 47, 7*; alexandrina interventio in ordinatione Maximi Cynici *II intr.: 43 n. 20*; *Pape: 542*. Primatiales episcopi - διοικήσεων ne invadant provinciam, quae non ab initio sua fuisset *III 8: 64, 10*; Antiochenus primas non amplius in insula Cypro episcopos ordinabit, sed ipsi episcopi insulae inter se ordinationes faciant *II 8: 63, 18*. «Primas dioecesis» - ἐξάρχος appellationem adversus sententiam metropolitani recipit *IV 9: 77, 8*; item, adversus synodi provincialis *IV 17: 83, 11*; *Pape: 539, 502*. Episcopus CP primatum iurisdictionis obtinet post Romanum in tres primatias Ponti, Asiae et Thraciae (ius ordinationis primatum), et in barbaricas regiones *IV 28: 91, 21*; *Pape: 543*; de Hierosolymitana sede *Cyr. 7: 287, 5*; *Pape: 542*. Justiniana iegistatio pentarchiam consecravit *Pape: 547*; v. pentarchia. In-Trullo ea repetitur *VI 36: 170, 3*; item, CP *VIII 21: 331, 19*;

de primatu CP: v. Constanti-nopolitana ecclesia.

2. Africana ecclesia primatem Carthaginensem, curam totius Africae habentem, agnoscit: v. Aurelius Carthag.; alter primas Numidiae, cui Numidia et Mauritania (Caesariensis et Sitifiensis) subiacent *Carth.* 17: 231, 11: v. Africana.

3. Origo: privilegia antiquitus tradita I 6: 28, 15; non tantum quia sedes apostolicae *Pape*: 536; sed quia etiam praeceminentia civilis sedium affuit *Pape*: 539; de Romana sede: v. Romana ecclesia.

PRIMITIAE - ἀρχή: v. oblata 2.

PRIMOSUS Thiganensis - Πρίμοςος Θιγανεύσις, episc., ante synodum generalem per imperiales litteras iussus apparere, non apparuit *Carth.* 97: 361, 12.

PRINCIPES, provinciarum civilium rectores VIII 17: 323, 22: v. ἑρχο-τες 2.

PRIMUS - Πρίμος episc. *Cypr.* 1: 304, 16.

PRIOR monasterii: v. ἡγουμένος.

PRIVILEGIA 1. - Πριβίληγια Romanae ecclesiae *Carth. Apiar.* 430, 8; τὰ πριβίληγια VI 39: 174, 2; τὸ δικαίον *ibid.* 174, 4; τὰ πριβίληγια III 8: 65, 6: v. κρεσβεῖα.

2. Paulinum VI 72: 210, 6.

3. Fori: ut nullus clericus ad tribunal civile testis vocetur *Carth.* 59: 296, 16; clericus adversus clericum ne ad saecularia percurrat iudicia IV 9: 76, 20; ut nullus clericus apud tribunal civile a causa sibi in ecclesia commota purgari tentet *Carth.* 15: 228, 9; 104: 369, 6; iure apostolico omnis fidelis apud iudicem ecclesiasticum causam agere potest *Carth.* 59: 296, 6.

4. A servitio militari - στρατολογία liberat inscriptio in catalogo

clericorum *Bas.* 89: 174, 12; item, a muneribus et publicis civilibus officiis - δημοσία βουλὴ *Tar.* 1: 327, 7.

5. Realem iniuriam faciens episcopo *Ap.* 55: 37, 12; eum verberando, in carcerem tradendo, anathema sit *S. Soph.* 3: 486, 4; insultans presbytero vel diacono excommunicatur *Ap.* 56: 38, 4.

6. Asyli pro quolibet homine *Sard.* 7: 169, 17; *Carth. proem.*: 287, 13.

7. Immunitates, i.e. privilegia realia ab imperatoribus vel aliis concessa VIII 18: 327, 5.

ΠΡΟΑΓΓΕΙΝ, promovere in clero: v. clericus 4.

ΠΡΟΑΙΠΕΣΙΟΣ, episc. *Gangr. syn.*: 85, 14.

ΠΡΟΑΙΠΕΣΙΣ, «propositum», libera voluntas *Neoc.* 6: 78, 3; 12: 81, 1; «voluntas» *Carth.* 45: 262, 9; «obscure propria voluntas VI 45: 183, 9.

ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΝ, villa VII 18: 276, 14; AB 11: 468, 11.

ΠΡΟΒΑΛΛΕΣΘΑΙ, promovere ad officium curiae episcopalis IV 2: 70, 9; προβολή, promotio clericus *Genn.* 1: 297, 12.

PROBATIO - δοκιμασία: v. episcopus 3b.

1. Canonica clerici: ante admissionem ad clerum quam plurima - πλείων I 2: 25, 2; cum omni diligentia - ἀκριβεία *Bas.* 89: 173, 5; per vota expressa - ψηφοφορία *ibid.*: 174, 9; ab episcopo examinandus est *Theoph.* 7: 268, 2; clericis orthodoxis approbantibus, an candidatus orthodoxus sit *ibid.*: 268, 18; ex probatione et electione vitae sunt ordinandi VI 22: 153, 17; si iuxta canones digni sint - ἄξιοι VI 33: 167, 3; v. interstitia.

2. Disquisitio pro iudiciis: «examinari» - δοκιμάζεσθαι personam accusatoris II 6: 50, 16; v. accusatio 2; litterae pacificae post probationem de persona dandae IV 11: 78,

19: scripta probatio - ἑγγράφος ἀπόδειξις in iudiciis maiore vi quam testes pollet *Bas.* 92: 186, 14; v. ἐξέταξις 2; μετὰ δοκιμασίας, «probabiliter», re examinata I 13: 35, 18.

ΠΡΟΒΑΤΙΟΣ, Beronicensis episc. *CP* 1: 439, 15.

ΠΡΟΚΑΘΗΜΕΝΑΙ, «praesidentes» *Laod.* 11: 135, 7; v. presbyterae.

ΠΡΟΧΑΡΑΓΜΑ, prima delineamenta picturae VI 82: 218, 8.

ΠΡΟΧΕΙΡΙΖΕΣΘΑΙ, s. ordinationem conferre, accipere I 10: 32, 10-12; προχειζόμενος, ordinandus *Genn.* 1: 297, 14; prorecti clerici VIII 4: 300, 8 et 5; pp. lectorum VII 14: 269, 13; oeconomum VII 11: 266, 7.

ΠΡΟΚΛΑΣ, CP episcopus: Iuvenalem Hierosolymitanum primatem Palaestinensem recognoscit *Cyr.* 7*: 287, 4-13; *Cyr. intr.*: 275; a Domino Antiocheno epistolam accipit *Cyr.* 1: 277, 10.

PROCONSULARIS - Ἀνθοπατιανή, provincia Africana metropolitana: v. Carthago; ex ea 217 episcopi synodo generali affuerunt *Carth. proem.*: 198, 9; ἀνθοπατιανοί, episcopi proconsularis provinciae delegantur ad synod. Adrumeti *Carth. proem.*: 250, 10; novem delegati ad perficiendam synodum ex ea eliguntur: nomina et subscriptiones *Carth. proem.*: 400, 13; 133: 408, 11.

ΠΡΟΚΟΙΤΑΤΟΡΕΣ, administratores bonorum laicalium *Carth.* 16: 230, 10; v. saecularia 1 (negotia).

ΠΡΟΚΟΙΤΗ, promotio in ordine *Carth.* 54: 279, 14.

ΠΡΟΚΡΙΜΑ ποιεῖ, praeiudicat, i.e. factum creat adversus aliquem: ecclesiae Romanae *Carth. proem.*: 205, 19; episcopo *Theoph.* 3: 265, 22; 5: 267, 6; προκρίνει τῷ κανόνι I 10: 32, 10; προκρίματιζεσθαι ἐν τῇ μάτρικι *Carth.*

119: 389, 20; 390, 7; v. matrix; τὸ ἀπρόκριτον, sine praeiudicio legali VI 37: 172, 1; v. possessio.

PROCULUS - Πρόκυλλος, episc. *Cypr.* 1: 305, 2.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ, precursor Iohannes Baptista VI 82: 219, 1.

ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΑ, praesancificata dona: sola missa - λειτουργία προηγιασμένων in quadragesima celebranda, exceptis Sabbatis et Dominicis et festo Annuntiationis VI 52: 189, 12.

ΠΡΟΕΔΡΙΑ, «praesidentia», ante caeteros sedere: honor sedis *Bas.* 27: 127, 16; VI 3: 128, 8; v. cathedra; praesulis auctoritas VI 37: 172, 5.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ, praesul, episcopus VI 12: 138, 14; 35: 169, 12; 37: 171, 10.

ΠΡΟΕΣΤΩΤΕΣ, qui praesunt ecclesiae *Ant.* 1: 104, 15; VI 19: 150, 15.

PROFANARE - βεβηλῶσαι, ad profanum usum re sacra uti, dist. a furto sacrilego AB 10: 467, 6-9; usus s. vasis vel linei *Ap.* 73: 45, 4; vasorum vel vestimentorum AB 10: 466, 21; usus loci sacri ad convivia celebranda *Carth.* 42: 260, 9; v. convivia; in aede sacra iumentum introducere VI 83: 224, 7; carnes coctas in sacrario offerre VI 99: 236, 4; profanare - κοινοποιεῖν est, in ecclesia, vel etiam in catechumenis, cum uxore dormire VI 97: 234, 19; monasterium vel episcopium in saeculare habitaculum vertere VII 13: 268, 14; codices s. scripturae vel ss. patrum unguentariis destruendos vendere VI 68: 206, 5.

PROFANUS, non christianus, paganus: librorum profanorum lectio an liceat, ex qualitate libri pendet *Tim.* 29*: 258, 2; profana sapientia VIII 9: 309, 19; v. διδασκαλία 1.

PROFESSIO: v. ὁμολογία.

ΠΡΟΓΟΝΙΚΗ ἀμαρτία, peccatum originis

ex Adam trahitur, baptismo expiatur, in omnes transit *Carth.* 110: 377, 2; haec fidei regula est *ibid.*: 377, 18; etiam in parvulis regeneratione baptismi mundatur quod generatione trahitur *ibid.*: 378, 1: v. originale peccatum.

PROHAERESIIUS, rhetor, magister Greg. Naz. Naz. *intr.*: 227.

ΠΡΟΙΚΩΑ, dotalia, dona more dotis a parentibus pro prole admissa monasterio oblata: monasterio acquisita manent, sive perseveraverit, sive exierit, nisi culpa hegumeni hoc acciderit *VII* 19: 278, 16: v. patrimonium.

ΠΡΟΛΗΨΙΣ, praenotio, convictio ex conscientia formata, maior ratiocinio est *Bas.* 87: 162, 20.

PROLES - τέκνα: prolis procreatio unicus finis matrimonii est *Ath.* *intr.*: 60 nn. 8-9; *Ath.* 1: 67, 19: v. matrimonium 2; parentum officium: pr. nutrire, in religione educare *Gangr.* 15: 95, 14; nec relinquere, neque negligere sub obtentu ascesis *ibid.*: 95, 17; proles reverentiam erga parentes sub obtentu religionis non neglegat *Gangr.* 16: 96, 4. Presbyteri pr. saecularia spectacula non exhibeat, nec spectet *Carth.* 15: 229, 15; pr. episcoporum et clericorum emancipationem ne accipiat nisi aetate et moribus secunda *Carth.* 35: 256, 5; pr. peccata ante aetatem securam in parentes recidunt *ibid.*: 256, 10; e bonis personalibus episcopi iam mortui de prole eius providendum est *Ap.* 40: 28, 5. De prole e matrimonii mixtis: v. matrimonium 5.

ΠΡΟΝΟΙΑ, de victu providentia *VI* 48: 186, 17; πρ. ποιεῖσθαι monasterii *IV* 4: 73, 23.

ΠΡΟΝΟΜΗ, praeda in proelio facta *Greg.* 3: 24, 7.

ΠΡΟΟΙΜΙΑ, «praefationes» *Carth.* 103: 368, 13: v. orationes.

ΠΡΟΠΕΤΕΙΑ, «contumacia», vehementia *Ap.* 66: 42, 6.

ΠΡΟΦΑΣΙΣ, simulata ratio agendi *VI* 29: 160, 5; «sub obtentu» *Ap.* 40: 28, 11; προφάσει τούτων «eorum occasione» *Ap.* 38: 27, 2.

PROPRIUS: v. οἰκετός; ἴδιος ἐπίσκοπος *I* 16: 37, 22: v. ordinarius.

PROROGATIO temporis datj - ὑπέρθεσις, «dilatio» *Carth.* 20: 237, 4.

ΠΡΟΣΑΓΕΙΝ, praesentare (ad clerum) *I* 1: 23, 19.

ΠΡΟΣΧΗΜΑ, «habitus» *IV* 4: 72, 18: v. σχῆμα.

ΠΡΟΣΚΛΑΥΣΙΣ, ploratio, paenitentiae publicae gradus primus: extra portas ecclesiae stat paenitens, fideles intrantes obsecrans ut pro eo orent *Greg.* 11*: 29, 10; *Bas.* 75: 152, 5; iniquitatem suam publice confitetur *Bas.* 56: 144, 18; προσκλαίειν *Bas.* 22: 125, 3; οἱ προσκλαίοντες: v. paenitentia publica 4, excommunicatio.

ΠΡΟΣΚΥΤΕΙΝ 1. «Adorare», dist. a λατρεία soli deo debita; τιμῶμεν καὶ πρ. librum Evangeliorum, iconas *VIII* 3: 297, 20; 298, 12-15; 299, 5; crux «adoranda» *VI* 73: 211, 9.
2. Salutare *Carth.* 16: 231, 6.

ΠΡΟΣΕΔΡΕΥΕΙΝ, se locare apud principem *VII* 10: 264, 11; locari in una ecclesia *VII* 15: 272, 2.

ΠΡΟΣΕΝΕΕΙΣ, oblatio *Ap.* 8: 11, 22: v. προσφέρειν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ 1. Anaphora, missa fidelium *Ap.* 9: 12, 14: cf. εὐχή *Ant.* 2: 105, 19; κοινωνία τῆς πρ., assistentia sola (σύστασις) pro paenitentibus publicis *Bas.* 82: 156, 13.

2. Oratio supra paenitentes *Bas.* 75: 151, 14.

ΠΡΟΣΕΙΣΘΑΙ, «admittere» accusatores *II* 6: 49, 17; ad clerum *I* 1: 24, 7.

ΠΡΟΣΜΑΡΤΥΡΙΑ, «protestatio» *Carth.* 97: 361, 7 tit.; προσμαρτυρεῖσθαι, testari aliquam *ibid.*: 361, 9: v. διαμαρτυρία.

ΠΡΟΣΘΑΔΟΝ ποιεῖσθαι, appellare *III* 8: 64, 1.

ΠΡΟΣΩΜΕΙΟΝ, *VI* 62: 199, 9: v. persona 2.

ΠΡΟΣΩΠΟΝ: v. persona 1.

ΠΡΟΣΠΑΡΑΠΟΙΕΙΣΘΑΙ, «dissimulare», non attendere *Carth. proem.*: 304, 22; (cf. ἡρώς etc. 303, 14 app.).

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ, «cupiditas», propensio *Carth.* 15: 229, 8.

PROSPECTUS, episc., legatus Romanus *III intr.*: 55.

ΠΡΟΣΦΕΡΕΙΝ, offerre missam *Anc.* 1: 57, 4; *Anc.* 2: 57, 14; «oblata non consecrat» *Neoc.* 9: 79, 10; «offerre», missam celebrare *Neoc.* 13: 81, 8; corpus Christi offerre *I* 18: 39, 10.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ 1. Oblatio missae: κατὰ πρ. «tempore que celebratur s. oblatio» *Ap.* 3: 9, 16; obl. videlicet εὐχὴν conficere *Tim.* 9: 245, 14-17; 11: 247, 6; 14: 249, 10; 23*: 254, 14-17; ὁδὸν i. e. oblatio mystice celebrata *Cyr.* 8*: 288, 15: v. προσφέρειν.

2. S. communio: χωρὶς πρ. sine oblatione precibus participant *Anc.* 5: 60, 13: «praeter oblationem» *I* 11: 33, 10: v. σύστασις; πρ. μετέχειν *I* 13: 35, 10; petentis eucharistiam episcopus ex oblatione det *ibid.*: 35, 18; obl. particeps fieri *Gangr.* 4: 91; admittatur ad s. oblationem *Bas.* 44: 136, 5; distribuere obl. *VI* 28: 159, 6.

ΠΡΟΣΦΟΡΟΝ ἐπιτίμιον, conveniens paenitentia imponatur *VI* 46: 185, 11.

PROSTRATIO, prostrati: v. ὑπὸ πτωσίς.

PROTASIUS, Mediolanens. episc. *Sard. intr.*: 157.

ΠΡΩΤΕΡΟΥΤΑΙ, officiales in monialium monasterio *VI* 46: 184, 20.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ, propositum, intentio *Bas.* 11: 112, 19: v. dispositiones; ὁβελία πρ. suo iudicio *Carth.* 47: 263, 14.

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ, tempus datum usque ad diem iudicii *Carth.* 19: 234, 14: v. tempus datum.

ΠΡΩΤΟΔΕΥΤΕΡΑ: v. Prima-seconda synodus.

PROTOGENES, episc. Sardicensis *Sard. intr.*: 157.

ΠΡΩΤΟΣ, primus, caput nationis - ἑθνοῦς est metropolitanus *Ap.* 34: 24, 5.

ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΣ, primo loco, ante omnia *VI* 41: 179, 12; 53: 190, 9.

PROVINCIA ecclesiastica.

1. Territorium metropolitanum et suffraganeorum eius - ἐπαρχία v. gr. *I* 4: 26, 8-17; 5: 27, 8-17-20; 6: 29, 2; - χώρα v. gr. *Carth. proem.* 197, 15; 198, 1; 199, 23; 209, 13; subscr. *Carth.* 133: 407, 13 sqq.; tamen, ἐπαρχία *Carth. proem.*: 203, 23; *Carth.* 133: 407, 17; 409, 7-18; 140, 12.

2. Provincia per pragmaticas litteras non dividenda est *IV* 12: 79, 11; si iam factum sit, novus metropolitanus honorem tantum habeat *ibid.*: 79, 21. In Africa tamen Mauritania Sittensis in peculiarem provinciam iure metropolitano a synodo erigitur de consensu primatis Numidiae *Carth.* 17: 231, 11; subscriptiones eius legatorum *Carth.* 133: 409, 20.

ΨΑΛΤΗΣ: v. cantor; psallere: v. cantus.

ΨΑΛΤΗΡΙΑ γινώσκειν, psalmos davidicos cognoscere ab episcopo ordinando exigitur *VII* 2: 249, 4.

ΥΠΟΘΕΣΜΑ, «decretum» synodi *Carth.* 98: 13; a synodi decretae instructiones pro legato ad imperatorem *Carth.* 65: 303, 10.

ΨΗΦΟΣ, «votum» *III* 8: 63, 5 tit.; *III* intr.: 56 n. 14; *IV* 28: 90, 16 tit.; *IV* intr.: 68 n. 27; ψ. καὶ τύπος *Pape*: 513 n. 4; 514: «iudicium», propositio *IV* 30: 96, 19; ψηφίζεσθαι, «censuimus» *IV* 28: 92, 8; sententia iudicis *Carth.* 19: 235, 7; «electio» clerici *III* 3: 250, 9; ψηφίζεσθαι, eligi (ab episcopis) *VII* 3: 250, 19; v. ἀψήφιστος.

ΨΕΥΔΕΙΗΓΡΑΦΩΣ, falsa adiecta superscriptione *VI* 2: 124, 18; v. ἀποκρυφή.

PSEUDOEPISCOPI et pseudodoctores sunt episcopi haeretici *AB* 15: 475, 12.

PSEUDOMARTYRES, non veri martyres Christi sunt martyres haeretici *Laod.* 34: 144, 13.

ΠΤΩΧΕΙΑ, «ptochia», hospitia pro pauperibus *IV* 8: 75, 19; «pauperum commorationes» *IV* 10: 78, 7.

PUBLICUS 1. Ἐπὶ δημοσίας προσώψεως «sub conspectu publico» *Carth.* 50:

269, 19; ἐπὶ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ in eadem plebe *ibid.*: 269, 14; πόδβλικον crimen *Carth.* 43: 261, 9.

2. Ad rem publicam pertinens: tribunal civile - δημόσιον δικαστήριον v. iudicia publica, brachium saeculare.

PUDICITIA - σωφροσύνη *Carth.* 4: 217, 17; 218, 1.

PULCHERIA, filia Flacillae imperatricis *Nyss.* intr.: 200.

—, imperatrix: epistola ad Leonem I Roman. *IV* intr.: 67 n. 7.

ΠΥΛΗ, ianua exterior templi ad narthecem ducens - π. τοῦ εὐκτηρίου *Greg.* 11*: 29, 10; ianua interior π. τοῦ ναοῦ, e narthecae ad basilicam *ibid.*: 30, 2; π. monasterii *VII* 20: 281, 2.

PUPILLI: v. orphani.

PURIFICATIO calicis post missam *Tim.* 24*: 255, 11-24; v. καταστέλλειν, συστολή; p. oris sumendo aquam post communionem *Tim.* 23*: 252, 31; v. κλύζεσθαι, ἐπικλύσις.

ΠΥΡΡΟΣ, CP episc., monothelita *VI* 1: 118, 17; *Pape*: 522, 523.

Q

QUADRAGESIMA paschae - τεσσαρικοστή τοῦ πάσχα i. e. dies 40. post p. *I* 5: 28, 6; v. πεντηκοστή, synodus 2.

QUADRAGESIMA, ieiunil dies ante pascha: v. ieiunium 2-3; μέση εβδομάς, media quadragesima, i. e. post

duas hebdomadas qu. *Laod.* 45: 149, 2 tit.; in qu. missam celebrare non licet, nisi sabbatis et dominicis *Laod.* 49: 150, 10; sabb. et domin. et in festo Annuntiationis *VI* 52: 189, 8; caeteris diebus ferialibus missa praesantificationum celebratur *VI* 52: 189, 12; diem natalem vel matrimonium celebrare

prohibetur *Laod.* 52: 151, 12; martyrum natalitia non celebrantur, sed eorum memoria - μνήα in sabbatis et dominicis est facienda *Laod.* 51: 151, 4; v. μέση.

QUATTUORDECIMANI - τεσσαρεσκαίδεκάτη *Laod.* 7: 133, 6; quod est τετραδίται *II* 7: 53, 14; *VI* 95: 230, 14; v. reconciliatio 1 per libellum.

QUERCUM, pseudo-synodus ad Q. *Carth.* 101: 367, 10 app.

QUINISEXTUM - Πενθέκτη *VI* intr.: 98; v. In-Trullo.

QUINTUS - Κούιντος episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

QUODVULTDEUS - Κουδβουλτέος, episc., legatus synodi ad Hippon.-Diaretorum *Carth.* 78: 319, 6.

— Centuriensis - Κουδβουλτέος Κεντυριάτης episc. *Carth.* 87: 332, 3-13; ante tribunal synodi stare omisit, ideo a communione episcoporum abicitur *ibid.*

— Verensis - Κουδβουλτέος Οὐκρενσιανός delegatus Proconsularis ad perficiendam synodum *Carth. proem.*: 400, 18; Verensis - Βερύσης (subscr.) *Carth.* 133: 408, 21.

R

RABULUS, episc. *Cyr.* 6*: 285, 28 app.

PAΤΕΑΙ, convalescere *Dion.* 5*: 16, 22.

RAPTUS - ῥαπτή; 1. Rapta virgo jam desponsata - μνηστευθεῖσα reddenda est desponsato *Anc.* 11: 64, 20; cui liberum est eam accipere vel se desistere *Bas.* 22: 124, 11; virgo soluta rapta reddenda est eis, ex quibus connubium pendet *ibid.*: 124, 18; si raptus sine vi et fraude evenierit, neque corruptio virginis subsecuta sit, culpa caret *Bas.* 30-130, 16; vidua serva, quae sub forma raptus matrimonium contraxit, de raptu non respondebit, sed de digamia tantum *Bas.* 53: 143, 8; v. cooperatio.

2. Virgini quam quis violaverit nubendus est, etsi ista pauper sit *Ap.* 67: 42, 12; liberam a se aut dolo corruptam retinens, fornicator est; consentiente

in cuius potestate est, ei nubere potest *Bas.* 22: 126, 21.

3. Poena antiqua in raptos et cooperantes non est; nos triennii poenam statuimus *Bas.* 30: 130, 10; si vis et dolus allatae, fornicationis poenam *Bas.* 22: 124, 27; raptos, cooperantes aut colludentes sunt anathematizandi, si laici, si autem clerici, deponendi *IV* 27: 90, 8; *VI* 92: 227, 16; v. paenitentia publica 3 (ad fin.) et 4 (4 ann.)

PAΘΥΜΙΑ, «desidia», negligentia *Ap.* 58: 38, 18.

REBAPTIZATIO - ἀναβάπτισις *Carth.* 48: 265, 9; ἀναβάπτισμα *ibid.* 265, 4 tit.; v. reconciliatio 2 (per baptismum).

1. Nullum esse baptismum haereticorum antiquitus tradita doc-

trina est *Cypr.* 1: 306, 1; *Bas.* 1: 95, 7; *Cypr. intr.*: 300; quia haereticus sacerdos spiritum sanctum, quem amisit, dare nequit, ideoque nec baptizare potest *Cypr.* 1: 310, 5; 311, 7; 312, 17; schismaticorum quoque invalidus est baptismus *Cypr.* 1: *proem.*: 303, 26; quia ex defectu successionis in ordinatione amiserunt spiritum sanctum *Bas.* 1: 96, 2-7; sic pepuzeni, montanistae, cathari, encratitae, hydroparastatae, apotactitae *ibid.*: 95, 17; 96, 14; sic etiam novatiani, saccophori *Bas.* 47: 137, 14. Haeretici rebaptizandi, quia baptismus eorum pollutus est *Ap.* 47: 31, 13; a nullo clerico validus est censendus *Ap.* 46: 31, 4; iterandus est *Ap.* 68: 43, 5; rebaptizatio haereticorum omnium sine distinctione in Caesarea fit, non autem Iconii et Romae propter bonum generale *Bas.* 47: 137, 30; v. Agrippinus Carth., Firmilianus, Dionys. Alexandr.

2. Non omnes haeretici rebaptizantur, ne pudor eos a conversione retineat *Tim.* 19*: 259, 16; schismaticorum baptismus in Asia receptus fuit propter bonum generale *Bas.* 1: 97, 17; de catharis varia est disciplina *Bas.* 1: 93, 17; novatianorum baptismus validus est *I* 8: 30, 3; nos vero eos rebaptizamus *Bas.* 47: 137, 16; encratitae, contra usum Caesariensem, non rebaptizantur Iconii ex usu antiquo *Bas.* 1: 98, 6; encratitae ipsi rebaptizant accedentes ad schisma *ibid.*: 97, 20. Sed si salutis animarum obstaret, tunc rebaptizatio omittenda *ibid.*: 98, 6; sic egimus erga duos eorum episcopos *ibid.* 99, 3. Ergo, quia aliter alibi fit, in synodo maiori rebaptizatio discutienda est *Bas.* 47: 138, 14; v. baptismus 5. reconciliatio 2, cathari.

3. Carthagine. Rebaptizatio a Capuense synodo prohibita fuit *Carth.* 48: 265, 9; donatistae non sunt rebap-

tizandi quia iterare non licet quod semel datum est *Carth.* 57: 242, 15. Rebaptisatio clericorum maiorum, qui depositi fuerint, ut denuo ad clerum promoveri possint, prohibetur *Carth.* 27: 243, 11.

RECONCILIATIO paenitentis, poena peccata: v. paenitentia 5; paenitentis in articulo mortis: v. moribundi.

RECONCILIATIO HAERETICORUM duplici modo fit:

1. Per Iibellum; modus varius fuit: in scriptis profiteri quae docet ecclesia catholica, dein manus impositionem accipere (cathari) *I* 8: 30, 10-7; profiteantur tantum fidem Nicaenam (semiariani) *Ath.* 3: 80, 11; anathematizent errores enumeratos (eustathiani) *Gangr. syn.* 88, 25; anathematizato omni errore, per manus impositionem recipiantur (donatistae) *Carth.* 57: 292, 15; impositio manus et oratio sacerdotis spiritum s. iterum haereticis dat *Tim.* 19*: 25, 18; anathematizent omnem haeresim, speciatim suam, nostrae fidei symbola doceantur, s. chrismate ungantur (novatiani, photiniani, quattuordecimani) *Laod.* 7: 133, 4; ungi eos coram fidelibus omnino oportet, si non baptizandi sint (encratitae) *Bas.* 1: 98, 12; cf. 47: 138, 7. Per libellum professionis fidei catholicae, quo anathematizatur omnis haeresis, et chrismatis unctionem arianam, macedonianam, apollinaristae, novatiani, sabbatiani, quattuordecimani *II* 7: 53, 11; omnis sabbatiani, adduntur aristeroi *VI* 95: 230, 11; dein, in secunda parte canonis adduntur: «anathematizato insuper haereticarum eorum», nestoriani, eutychiani, severiani et similes *ibid.*: 232, 15; v. chrisma. Clerici haereticorum reconciliati utrum reordinandi an non: v. reordinatio.

2. Per baptismum - ἀναβαπτίζεσθαι

(paulianistae) *I* 19: 40, 12; v. rebaptizatio; accurate catechizati rebaptizantur (phryges) *Laod.* 8: 134, 8; nisi bonum commune aliter exigat (encratitae) *Bas.* 1: 98, 1; 47: 138, 7; rebaptizantur Caesareae cathari, encratitae, hydroparastatae *Bas.* 1: 95, 17; 96, 14; novatiani, saccophori *Bas.* 47: 137, 14.

Ut paganos recipimus eunomianos, montanistas (phrygas), sabellianos et alios e Galatia *II* 7: 54, 4; v. pagani; adduntur paulianistae *VI* 95: 231, 7; dein, in secunda parte canonis, manichaei, valentiniani, marcionitae et similes *VI* 95: 232, 11.

RECURSUS - πρόσσδος *III* 8: 64, 1; v. appellatio.

RECUSATUS rite iudex sententiam valide ferre nequit *Cypr.* 1: 279, 7.

REDEMPITIO 1. Ab episcopis Mauritaniae captivorum christianorum in pueritia a barbaris raptorum - ἐξαγοράζοντα *Carth.* 72: 314, 10; ad hoc, etiam vasa sacra alienare licet *VIII* 15: 318, 9.

2. R. a Christo factam - τὸ τῆς ἐπίδοξ μυστήριον, σωτηρίᾳ imperfectam esse Macedonius et Apollinaris docuerunt *VI* 1: 114, 1; 114, 8; r. mundo universo vitam donavit et liberationem a peccatis *VI* 32: 164, 18.

REDDITUS ecclesiastici: v. bona 2c.

REDUCTIO ad gradum inferiorem episcopi *I* 8: 31, 13; v. depositio 4.

PIHINOΣ, Cypri episc. metropolitanus *III* 8: 63, 12; v. Constantia.

REGINUS - Ῥηγίνος episc., legatus synodi ad Hippon. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 2; R. Vegetselitanae ecclesiae a primate Numidianum litteras synodo affert *Carth.* *proem.*: 252, 5.

REGIO - χώρα, vicus civitatis: r. secunda κλ. σεκοῦνδης *Carth.* 108: 374, 16;

omisso κλ. scribit σεκοῦνδης *Carth.* 107: 373, 16.

REGULA traditionis: v. κανὼν.

RELIQUIAE: v. λείψανα.

REMISSIO peccatorum: v. paenitentia; in ecclesia tantum habetur *Cypr.* 1: 308, 3; v. opus operantis.

RENUNTIATIO - παραίτησις: beneficii ab indigno, non coactione, sed post sententiam iudicalem fiat *Cypr.* 3: 281, 2; libelli r. irriti sunt, si necessitate ac minis extorsi fuerint *ibid.*: 280, 17.

REORDINATIO - ἀναρχερονόνησις: v. ordinatio 7.

Conferenda omnibus, quorum baptismus invalidus est: v. reconciliatio 2; paulianistae reordinandi sunt *I* 19: 40, 16; haereticorum sacerdotes pseudo-sacerdotes sunt *Ap.* 47: 31, 8; reordinandi sunt *Ap.* 68: 42, 19; haereticorum episcopi alieni a deo sunt *Laod.* 34: 144, 15; pseudopiscopi sunt *AB* 15: 475, 12; invalida est ordinatio collata a catharis, encratitis, hydroparastatis, apotactitis in Caesarea *Bas.* 1: 96, 14; tamen, encratarum episcopi in suo gradu propter bonum commune recepti sunt *ibid.*: 99, 3; ab haereticis ordinati non recipiuntur in clerum *Bas.* 95*: 197, 21. Reordinationes donatistarum prohibita fuerunt a Capuensi synodo *Carth.* 48: 265, 9; petendum est a Romano episcopo ut concedat clericos donatistas in gradu suo manere, si cum plebibus suis ad unitatem redeant *Carth.* 57: 293, 21; 68: 308, 18; talis fuit traditio in multis ac fere omnibus ecclesiis Africanis *Carth.* 68: 308, 22; reapse petitionem concessam fuisse videtur cf. *Carth.* 119: 390, 4.

REPARATIO de iniuria facta: v. paenitentia 4 (pecuniae), furtum 3.

RESIDENTIAE LEX 1. Episcopus non amplius tribus dominicis in tribus hebdomadis extra diocesim suam ma-

neat *Sard.* 11: 176, 6; item, presbyter et diaconus in aliena dioecesi *Sard.* 16: 183, 18; episcopum de re propria curantem e sede longius abesse non licet *Carth.* 71: 313, 9; antiqua regula est: ne quis laicus in civitate degens, amplius tribus dominicis continuus e missa absit ne quis omnino clericus vel laicus, praeter urgentem necessitatem a sua ecclesia amplius tribus dominicis continuus absit *VI* 80: 216, 17; *Sard.* 11: 176, 6; v. missa 6; episcopus extra ecclesiam suam ultra sex menses manens, sine ulla ratione excusante, deponatur *AB* 16: 476, 18; residentia monachi: v. monastica vita 3 (stabilitas).

2. Excusant a lege episcopum: imperatoris iussio, patriarchae sui ministerium, gravis morbus totalem immobilitatem causans *AB* 16: 477, 2; invasio barbarica dioecesis suae *VI* 37: 171, 5; 39: 173, 5; episcopus vel clericus persecutionem patiens propter disciplinam aut fidem catholicam in aliena dioecesi remaneat usque dum iniuria finem habeat *Sard.* 17: 184, 7; clerici et episcopus, propter barbaros aut altunde e dioecesi discessi, reverti debent cessante causa secessionis *VI* 18: 149, 14; v. translatio, itinerantes 1-4; clericus ne in aliena dioecesi ministerio fungatur, praeter consensum ordinarii sui: v. clerici.

RESPONSABILITAS in peccando: quisque pro se respondebit *Neoc.* 6: 78, 3; v. aetas rationis; de involuntario: v. actus, homicidium 3.

RESTITUTA, i.e. basilica s. Perpetuae restituta, Carthagine *Carth. prooem.*: 214, 17 *app. Lat.*; *Carth. intr.*: 192 n. 8; *Ῥεστυτῶντες ἐκκλησία*, basilica restituta *Carth. prooem.*: 250, 20; 287, 12; 288, 11; 304, 3; 372, 14; 373, 1; 400, 8.

RESTITUTIO: v. paenitentia 4; r. in gradum; v. depositio 1; monasterium ab iniustus acquisitori-

bus in persecutione: v. monasteria 2; pro furto: v. furtum 2.

RESTITUTUS - *Ῥεστυτῶντος*, episc., legatus synodi ad imperatorem adversus paganos et haereticos *Carth. prooem.*: 373, 2.

RESURRECTIONIS hora, ad diluculum dominicae, in evangelis non patet *Dion.* 1: 6, 3; *VI* 89: 14.

REVISIO in iudiciis - *ἀνέκρισις* *Sard.* 5: 164, 14; 3: 163, 13 - *παλινδιχία* *Sard.* 3: 163, 13; *ἀνανεώσασθαι* *ibid.*: 163, 3; 5: 164, 22; v. appellatio 2; revisio sententia imponitur Domino Antiocheno a Cyrillo Alex. *Cyr.* 1: 279, 2.

ΡΗΓΕΣΘΑΙ - eiici ex ecclesia *Laod.* 36: 145, 17; v. excommunicatio.

RODOALDUS, Portuensis episc., legatus a latere Nicolai I papae *AB intr.*: 445.

ROGATIANUS - *Ῥογατιανός*, episc. *Cypr.* 1: 304, 22.

— - *Ῥογατιανός*, alter episc. *Cypr.* 1: 305, 6.

— - *Ῥογατιανός*, episc. legatus ad Hippon. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 9.

ROMANUS pontifex 1. Supremus iudex in ecclesia catholica: unde iurisdictionem ordinariam in omnia membra ecclesiae habet, cuius usus extraordinarius est *Pape*: 534; tanquam suprema auctoritas ab imperatoribus agnoscitur *Pape* 521; 526; primus post imperatorem subscribit (*τόπος*) *VI* 102: 241, 17 *app.*; legitime atque ex dei voluntate pontificum coetui praestit *Tar.* 1: 318, 8.

Summus iudex de re fidei *Pape*: 520; iure in gravi turbatione ordinis, in synodis et conciliis intervenit *Pape*: 507; doceat, quia verbis oris eius omnes parent *Tar.* 1: 331, 1; ipse solus simoniam eradicare valet *ibid.*: 331, 9; in appellationibus de re disciplinari summa et ultima instantia est

Pape: 532; iure in omni synodo intervenit, quae de re ad territorium suum non spectante agit (exempla) *Pape*: 513; appellationes episcoporum et clericorum de revisione recipit *Pape*: 508; 532. Conciliorum decreta firmat confirmatione antecedenti aut concomitanti aut subsequenti *Pape*: 516; *IV intr.*: 67; *VI intr.*: 99; concilium oecumenicum annullavit *Pape*: 519. Vinculum est unitatis in ecclesia *Pape*: 526; 550; unitas ecclesiae supra Petrum a Christo fundata *Cypr.* 1: 311, 13; v. appellatio 7-8-9; concilium, unio, *οἰκουμένη* *ὁ σύνδοξ*.

2. Origo primatus: *τὰ πρωτοθεία* *Pape*: 491; v. primatiae; *ἀποστολική καθέδρα* - apostolica sedes inde ab initio sola appellatur *Pape*: 540; *Carth. prooem.*: 200, 2; 200, 16; Petri memoria in Romano episcopo honoratur *Sard.* 3: 163, 4; sedes apostolorum principis *VIII* 21: 332, 11; auctoritas ex fide ab apostolo Petro tradita *Pape*: 521; 540; 535; quia Roma «Urbs» erat *Pape*: 545 n. 18; status civitatis Romanae exeunte saec. VII *Pape*: 518; auctoritas in Oriente post Caroli magni in Hinitia imperii torem non fuit imminuta *Pape*: 519; v. Petrus apost., traditio 1.

3. Carthagine: Sedes Romana est sedes apostolica *Carth. prooem.*: 202, 2-16; beatissima sedes *ibid.*: 210, 15; sive in scriptis, sive sine scriptis per legatos suos mandat *Carth. prooem.*: 200, 3; discussionem sententiae suae non admittit *Carth. Apiar.*: 430, 5; mandatum eius observandum est donec contrarium probetur *ibid.*: 421, 3; eadem singula quae in synodo tractantur plenissime intimari debent *Carth. prooem.*: 206, 20; *Carth. Apiar.*: 421, 16; «insinuare debemus» - *ἐμπαῖν κατὰ στήθος* *ibid.*: 412, 6; canon s. scripturae a patribus traditus cum Romano ad confirmationem conferen-

dus *Carth.* 24: 240, 9; quaestiones in synodo ortae ei exponendae sunt, ut dicat quid de eis sentiendum sit *ibid.*: 210, 3; *Carth.* 57: 294, 7; Urbanum Sicensem Romam evocat aut excommunicat, nisi corrigat quae corrigenda *Carth. Apiar.* 415, 7; admonitioni Anastasii Romani de donatistis se synodus conformat *Carth.* 66: 305, 16; synodus gratias deo agit, quod ipsi de membris Christi, ubique dispersis, sed in una compage corporis constitutis, piam curam inspirare dignatus est *Carth. prooem.*: 305, 1; paternae et fraternae sollicitudinis plenus est *ibid.*: 304, 14. De episcopis imperatorem adeundis an non ipse iudicat et eis adiuvat *Carth.* 93: 354, 10; 106: 370, 6; v. imperator 3-4; de canonis Sardicensibus erronee Nicaenis putatis: v. Sardica.

4. Canones ubi primatus respicitur: I 6 I 6: 28, 19 *app.*; *Pape*: 541; II 3 et 6 II *intr.*: 43 n. 20; *Pape*: 542; 530; IV 28 IV *intr.*: 67 n. 21; *Pape*: 543 ad 546; VI 36 VI *intr.*: 98; *Pape*: 548. De appellationis iure: *Ant. 4-12-15 Ant. intr.*: 101; *Pape*: 525; *Sard.* 3-4-5 *Pape* 529; II 6 et IV 9-7 *Pape*: 530; 532; S. Soph. 1 *Pape* 533. De pentarchia *Pape*: 547.

Titulus Romani Pontificis - *ἐπίσκοπος Ῥώμης*, ὁ *Ῥωμαίων ἐπίσκοπος* *Sard.* 4: 164, 8; 5: 165, 9; sed *ἀρχιεπίσκοπος* (de Leone I) IV 30: 95, 11; *πάπας* ab aliis appellatur: v. *πάπας*.

5. Disciplina Romanae ecclesiae: finem ieiunio antepaschali post gallicantum in nocte s. sabbati imponit *Dion.* 1: 5, 5; haereticos non indistincte rebaptizat, propter bonum generale *Bas.* 47: 137, 22; severior est in continentia clericali VI 3: 126, 9; caelibatum exigit observandum a presbyteris, diaconis et subdiaconis VI 13: 130, 4; ieiunat sabbatis et dominicis in quadragesima VI 55: 192, 11; magnae feriae quintae missa a non ieiunis ibi celebratur VI 29: 160, 2.

6 Synodi Romanae notatae: a. 313 *Papst*: 509; 513; a. 360 *II intr.*: 44 n. 21; a. 430 *III intr.*: 55; post Aug. 508 *VIII intr.*: 289 n. 6.

RUFIANUS Murucensis - 'Ρουφινῶς Μουρουσιανός, legatus proconsularis *Carth. proem.*: 400, 17; idem videtur esse ac Rufianus Maxensis *cf* 407, 17 *app.* (*cod. M*): 'Ρουφινῶς Μαξουθενός.

RUFINUS, minister Theodosii II Imperatoris, aedificavit ecclesiam ss. Apostolorum Chalcedone, ubi et baptizatus est *CP intr.*: 437.

RUMORIDUS - 'Ρουμόριδος consul *Carth. proem.*: 335, 5.

RUSTICAE parochiae: v. παροικία 2.

RUSTICUS diaconus *III intr.*: 56 n. 15; *IV intr.*: 68 n. 24.

S

SABAEA tribus, ex qua Dion. Alex. oritur *Dion. intr.*: 1.

SABBA s. monasterium Romae *VII intr.*: 242; v. Petrus hegum.

SABBATIANI, haeretici *II* 7: 53, 12; omittuntur in enumeratione *VI* 95: 230, 12; *cf. ibid. app.*: v. reconciliatio 1.

SABBATUM 1. Ieiunare non licet, nec etiam in quadragesima excepto sabbato s. *Ap* 64: 41, 9; *VI* 55: 193, 1; sabb. s. ieiunium terminatur ad diluculum dominicae *Dion.* 1: 4, 11; *VI*: v. ieiunium 3.

2. Σαββατίζω, sabbatum observare *VII* 8: 262, 5; *Laod.* 28: 142, s. 9 *tit.*; *ἐν τῷ σ. σχολάζειν*, otiari *Laod.* 28: 142, 12.

SABELLIANI, haeretici *II* 1: 46, 4; «qui filium idem esse cum patre» - *ὁμοπατρὰ* docent *II* 7: 54, 8; *VI* 95: 231, 14; v. reconciliatio 2.

SACOPHORI, haeretici *Bas.* 47: 137, 14; v. rebaptizatio 1.

SACRAMENTUM 1. Iusiurandum - *ἐξωμοσία* *IV* 30: 97, 3; v. *ἑρκος* 3.

2. Sacramenta ecclesiae: v. *μυστήριον*, opus operantis; sacramenta clericus recte dispenset, ne damnationem incurrat - *κρίμα* *Tim.* 14: 250, 4.

SACRARIUM - *βήμα* non introeundum a sacerdote ante introitum episcopi, sed simul cum eo *Laod.* 56: 153, 1; *βήματι* sacr. ingredi *Laod.* 19: 138, 4 *tit.*

Θυσιαστήριον, altare ne ingrediatur laicus, excepto imperatore *VI* 69: 207, 7; mulieribus prohibetur *Laod.* 44: 148, 16; solis clericis maioribus ingredi licet *Laod.* 19: 138, 22; Introitus lychnici ad sacrarium *VI* 90: 226, 11.

Ἱερᾶριον, presbyterium *Laod.* 44: 148, 14 *tit.*; 56: 152, 17 *tit.*: v. *ἱερόν*.

Ἁγία ἄνωγ, sancta sanctorum *Dion.* 2: 12, 21.

SACRIFICIUM - *θυσία*, s. sacrificium: ab haeticis oblatum non est agnoscendum tanquam verum *Ap.* 46: 31, 6; qui

foris tabernaculi sacrificant, quales sunt haeretici, exterminatio eis imminet *Cyr.* 8^a: 289, 10; quae pro s. sacrificio offeruntur *Theoph.* 8: 269, 4; sabbatis et dominicis s. spirituale offertur *Tim.* 13: 249, 5; incruento s. - *ἀναιμακτος* uva ne coniungatur *VI* 28: 158, 20; 158, 14 *tit.*; in ipso aqua vino miscenda *VI* 32: 162, 19; 162, 14 *tit.*; immaculatum s. - *ἄχραντος* *ibid.*: 166, 3; deus sacrificatur et distribuitur in escam in oblatione perfecta, ubique terrarum celebrata *VI alloc.*: 103, 1; v. missa.

SACRILEGIUM 1. Christianus ad fidem paganam lapsus sacrilegium - *λερσυλία* committit *Bas.* 44: 136, 7.

2. Homicidium *ἄγος* est *Nyss.* 5: 217, 11-19.

3. Virginis corpus sacrum est deo - *καθιερωμένον* et usus eius carnalis non amplius ei licet *Bas.* 44: 136, 9; sponsam Christi corrumpit, qui cum muliere deo dicata peccat *VI* 4: 130, 6.

4. Reductio episcopi ad presbyteratus gradum - *λερσυλία* est *IV* 29: 94, 1.

5. Furtum sacrilegium - *σπλῆσαι* *AB* 10: 467, 9 ad se transferre - *σφετερίζεσθαι* res sacras *ibid.*: 466, 5; *ὀπαρτίζειν* *ibid.*: 467, 9; dist. a profanare - *βεβηλώσαι* *ibid.*; *λερσύλος* *ibid.* 467, 16; reparatur reddendo summam superaddita quinta parte - *ἐπιπλεμπτον* *Ap.* 72: 44, 17. Crimen invasionis rerum dominicarum est tempore clericatus acquisita bona sibi adscribere *Carth.* 32: 247, 11; anathema in eos qui bona ecclesiae sibi retinent *VII* 13: 268, 14; *VIII* 15: 319, 13; *VIII* 18: 327, 5; v. bona 4. Paenitentia pro furto s. adulterio minor ex traditione patrum est *Nyss.* 8: 225, 14.

6. Exhonorantia sancti sacerdotii, sacris indumentis sumptis et ministeriis illis *VIII* 16: 321, 1.

SAECULARIA 1. Negotia - *ἐπορωτες* clerici non assument *Ap.* 6:

11, 4; fidelussionibus - *ἐγγόνη* ne inserviant *Ap.* 20: 17, 8; conductores - *ἐκλήπτορες* vel procuratores - *προκουράτορες* bonorum laicalium esse clericos turpe est *Carth.* 16: 230, 9; clericus vel monachus conductores - *μισθωται* vel curatores - *ἐργολαμβάνειν* vel procuratores - *χειρισμός* *ἀναλαμβάνειν*, - *διοικητής* bonorum saecularium non sint *IV* 3: 71, 6-10; excepta pupillorum tutela *ibid.*: 71, 21; v. tutela; clericus, potestate ab ordinario facta in domo principum degens, negotia saecularia speciatim maiordomi officium - *τῶν μειζοτέρων φροντίδα* *ἔχων*, ne suscipiat *VII* 10: 264, 19; 265, 2-6; saec. neg. vel curatoriae - *κοινοπραγία* in domibus aut villis principum clericis prohibentur *AB* 11: 467, 21; episcopi curas aut dispositiones saeculares omittant *VIII* 24: 36, 21; addenda: v. clerici 8.

2. Dignitates: militiam - *ἀναστρατεύεσθαι* se beneficiis denuo parare monachis prohibetur *I* 12: 34, 1; 33, 17; episcopus vel presbyter administrationes publicas - *δημόσια διοικήσεις* ne assument *Ap.* 81: 49, 3; saeculares dignitates et causas - *κοσμικὰ ἀξιώματα καὶ πράξεις* ab imperatore non postulent episcopi *Sard.* 7: 168, 4; clericus vel monachus neque ad militiam - *στρατεία*, neque ad dignitatem mundanum - *κοσμικὴ ἀξία* veniant *IV* 7: 75, 9; presbyteri vel diaconi saeculares magistratus - *κοσμικὰς ἀρχάς* ne suscipiant *AB*: 468, 1.

3. Iudicia saecularia: v. iudicia publica, privilegia 3.

4. Spectacula profana: v. spectacula.

SALARIA ecclesiae in emphyteusim ab episcopis ne dentur *VIII* 15: 318, 17.

ΣΑΓΚΤΙΠΠΟΣ: v. Xantippus.

SAMPSYCHIUS - *Σαμψύχιος*, electus iudex in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 17.

SANCTUARIUM 1. Presbyterium: v. sacrarium.
2. Aedes sacra: v. oratorium.

SANCTUS deus - τρισάγιος θεός VI 81: 217, 13.

SANGUIS 1. Effusio sanguinis, etiam iegitime facta poenis submittitur, depositionis vel pro laico paenitentiae 3 annorum Bas. 55: 144, 5: v. homicidium 2

2. Comedere sanguinem prohibitum est: carnes non effuso sanguine - πακτὸν prohibetur Gangr. 2: 90, 3; Ap. 63: 40, 19; VI 67: 205, 6; sanguinem ipsum VI 67, 6-12; a feris captum aut iam mortuum - θηράζοντων ἢ θηρημακίων Ap. 63: 40, 19; e sanguine praeputia lucanica - ἐδωδίων ἐξ αἵματος VI 67: 205, 8; cf. Rh. II 463.

3. Fluxus sanguinis: v. menstruant.

SARDICA - Σαρδική, melius Ulpia Serdica, sed formam usu consecratam scripsimus Sard. intr.: 156 n. 3; synodi S. historia Sard. intr.: 156; subscriptiones ibid.: n. 9; canones in duplici forma, graeca et latina ibid.: 157; numerus cc. 21: Sard. lemma: 159, 3; cc. 3-4-5 de appellatione ad Romanum episc. Pape: 529; canonis Nicaenis probabiliter adiuncti in collectione romana, erronee Nicaeni appellantur, unde confusio in causa Apiarii Pape: 532.

Citantur: c. 5 Carth. proem.: 202, 12; c. 14 ibid.: 207, 11.

ΣΑΞΙΜΑ, sedes episcopalis Greg. Naz. Naz. intr.: 227-228.

SATTIUS, deest in Gr., episc. Cypr. 1: 304, 24.

SATURNINUS, deest in Gr., episc. Cypr. 1: 304, 21.

— alius - Σατουρνίνος, episc. Cypr. 1: 304, 22.

— item alius - ἄλλος Σ., episc. Cypr. 1: 304, 24-23.

— Σατορνίλος, episc. Cypr. 1: 305, 1.

— alter, ἄλλος Σατουρνίλος, episc. Cypr. 1: 305, 4.

ΣΑΤΟΡΝΙΝΟΣ, episc. encratita in suo gradu receptus Bas. 1: 99, 4.

SCANDALUM - πρόσκομμα est mulieres in episcopis aut monasteriis degere VII 18: 276, 8; sc. infirmorum - ἀπορμή vitandum Bas. 88: 171, 7: occasio malefaciendi nec etiam satellitis diaboli danda est Petr. 9: 44, 26: v. scrupulus.

SCENICI - οἱ ἐν τῇ σκηνῇ, «qui publicis spectaculis mancipantur» infames habentur: v. infames; scenicam nubere impedimentum ad clericatum est Ap. 18: 16, 13; si paeniteant scenici et arti abrenuntient, reconcilientur Carth. 45: 262, 13; qui ex «ludicra arte» et eius macula conversus est, ne cogatur ad eam reverti Carth. 63: 300, 9: v. spectacula, hlstrio.

ΣΚΕΤΟΣ: v. vasa.

ΣΧΕΔΑΡΙΟΝ, «scheda», notula scripta a primate, ad synodum de appellatione missa Carth. 100: 364, 15.

ΣΧΙΜΑ, «forma» externa vitae I 2: 34, 16-9: «cleri habitus» I 8: 31, 2; «habitus diaconissarum» I 19: 41, 4; luctum ostendentes et habitu et humilitate vitae Anc. 3: 58, 16; «non velata» - χωρὶς τοῦ σχήματος Carth. 126: 397, 16; «monachi habitus» - πρόσχημα IV 4: 72, 18. «Habitus monachorum» VI 42: 180, 13; i. e. capilli capitis tonsi et indumentum nigri coloris ibid.: 180, 11-6; tonsus esse sec. «habitus» monachorum VI 43: 181, 9; supra admissas ad monasterium fit benedictio «habitus» VI 45: 183, 4; «monastici habitus» dignum ludicari AB 2: 450, 16; venerabilis habitus monasticus AB 4: 453, 9; denudatio mo-

nachi habitus - σχ. τῶν μοναχικῶν ἐμφοισμάτων VIII 27: 241, 19-13.

SCHISMA 1. Conventiculum - παρὰ συναγωγὴ est congregatio fidelium a clerico deposito facta, rebellante adversus sententiam ecclesiae in eum latam Bas. 1: 94, 18; altare contra episcopum erigere Ap. 31: 22, 4; separatim congregare Ant. 5: 108, 19; Gangr. 6: 91, 17; separatim offerre Carth. 10: 223, 15; se a communione episcopi separans Carth. 11: 225, 1; a consortio episcopi separati manu saeculari sunt expellendi Carth. 53: 275, 12; circumcelliones - παρασυνάγοντες imperatorum sanctionibus damnati sunt Carth. 93: 349, 4; clerici ne rebellent adversus episcopum proprium IV 8: 76, 5; ante synodalem sententiam rite latam ne se separat, nomen in dipthychis omittendo, presbyter a episcopo, nec episcopus a metropolitano, nec metropolitano a patriarcha suo AB 13-14-15: 471, 15; 473, 2; 474, 4; VIII 10: 311, 17. Conventiculorum auctores post paenitentiam notabilem in eodem gradu recipiuntur Bas. 1: 95, 11: v. circumcelliones

2. Schisma proprie dictum est separatio ab ecclesia propter disciplinam ecclesiasticam et rationem sanabilem, c. gr. de paenitentia Bas. 1: 94, 11; schismatici sunt qui fidem sanam continentur, se autem separarunt et congregantur adversus episcopos catholicos II 6: 51, 2. Schismatici ad ecclesiam catholicam adhuc pertinent, sec. patres Bas. 1: 95, 9; donatistae de unitate corporis dominici - κοινωνία σώματος praedicti sunt Carth. 66: 305, 20: v. donatistae

3. Sacramenta schismaticorum: baptisma eorum patres receperunt Bas. 1: 95, 10: a Cypriano autem et Firmiliano invalidus declaratus fuit ibid.: 96, 14: v. rehaptizatio 1-2-3. De validitate ordinationis s. schismaticorum: v. reordinatio.

4. Accessio ad corpus ecclesiae parochiarum vel dioeceseon schismaticarum: sch. episcopi cum populis suis ante legem Imperatoris de unione ad unitatem reversi, populos suos conservent, post legem omnia catholico episcopo cedant Carth. 99: 363, 11; schism. fideles conversi in loco, ubi et episcopus conversus est, sub ipso maneat; ipso mortuo ad catholicum episcopum pertinent; si catholicus non habetur ipsis liberum est, quem velint eligere ibid.: 362, 20; sch. ecclesias episcopi catholici et donatistae conversi ita inter se distribuent, ut quisque territorium distinctum habeat Carth. 118: 387, 21; sch. parochia, sive post legem de unione sive ante legem illius sedis sit in cuius territorio existit Carth. 117: 386, 8; sch. parochia a cath. episcopo conversa ipsius maneat, si intra triennium a nullo vicino episcopo repetita fuerit Carth. 118: 389, 12. Episcopus, schismaticorum conversionem negligens, moneatur ac puniatur Carth. 123: 394, 16; eam mentitus, etiam episcopatum amittat Carth. 124: 395, 17.

SCHOLASTICUS - σχολαστικός, iurisperitus, de foro aut ex administratione ne ad episcopatum confestim eleveetur Sard. 10: 174, 8; «sch. defensores» - ἐκδικοί ab imperatore petendi Carth. 97: 360, 10: v. ἐκδικοί.

ΣΧΟΛΑΖΕΙΝ, vacare (psalmis in ecclesiis) VI 66: 204, 11: v. sabbatum 2.

ΣΚΛΗΡΑΤΩΓΙΑΙ, poenae, mortificationes corporeae: v. paenitentia 4.

EKPINION, «scrinium», archivus Carth. Apiar.: 423, 9; scr. Lateranense ubi acta asservantur AB intr.: 446.

SCRIPTURA S. 1. Canon Ath. 2: 71, 10; Ap. 85: 51, 4; Laod. 59: 154, 9; Laod. intr.: 128; Naz. 1: 229, 7; Amph. 1: 227, 1; Carth. 24: 239, 9;

s. Augustini *ibid.*: 239, 18 app.; Romanus *Laod. intr.*: 129, 11, idem ac in *Cod. Vat. Ath. intr.*: 60. Deuterocanonica - ἀκανόνιστα non sunt in ecclesia legenda *Laod.* 59: 154, 5; non inscripta in canone, legenda tamen a catechumenis enumerantur *Ath.* 2: 75, 14; 75, 26: v. canon 2. Inspirata a deo - θεόπνευστος scriptura *Ath.* 2: 72, 13; *Amph.* 1: 234, 4; sola fruitur auctoritate ac in ecclesia legenda *Laod.* 59: 154, 9; approbati libri *Nas.* 1: 229, 14; canon a patribus traditus, cum Romano ad confirmationem conferendus *Carth.* 24: 240, 9; solae canonicae scripturae in ecclesia legendae *ibid.*: 239, 6: apocrypha, lectio.

2. Ad salutem fidelium datae sunt scripturae *Ath.* 2: 72, 11; *VI* 19: 151, 13; lectio earum adiuuat ad virtutem *Ath.* 1: 69, 18; pueris et famulis legendae a sacerdote ad erudiendos *cos VII* 10: 265, 10. S. scripturae contemplatio difficilis est, obscuritas eius arcani species est *Bas.* 91: 181, 24; de s. scriptura quaestiones *Bas.* 15-16: 114, 1; 115, 21; scriptura non improbe disquirenda est *Ath.* 1: 70, 17; impura peccata generalibus nominibus comprehendit *Bas.* 87: 166, 3; *VI* 54: 191, 11; sensus scripturae ex analogia aliquando eruendus *Bas.* 18: 119, 11; diligenter scrutata, ipsa responsionem ad quaesita dat *Bas.* 15: 116, 3; *cf.* 87: 164, 17; versio septuaginta sensum reddit, non verba *Bas.* 15: 114, 5. Studium eius episcopo incumbit, speciatim evangeliorum et epistolarum *VII* 2: 249, 11: v. ψαλτήρ; hermeneutica ex ss. patribus potiusquam e propria mente exquirenda *VI* 19: 151, 2.

Codices s. scr. non destruendi, nec vendendi cauponatoribus codicum vel unguentariis ad destruendum, nisi inutiles iam ad legendum redditi sint *VI* 68: 206, 5.

SCRUPULUS conscientiae - σκυνδαλμός *Carth.* 132: 405, 14; absque scr. - πρόσκομμα *Carth.* 72: 314, 7.

ΣΕΚΟΙΝΑΗ: v. regio.

SECRETA paenitentia mulieris adulteriorum confessae *Bas.* 34: 132, 4.

SECRETARIUM: v. διακονικόν; in secretario basilicarum *Carth.* synodi habitae: v. *Carth.* prooemia: 194-195.

SECUNDINAE - λοχεία B.V. Mariae dominica post nativitatem Christi distributione similiae coctae ne celebrentur *VI* 79: 215, 11.

SECUNDUS - Σεκούνδος, episc. electus iudex in causa Maurentii *Carth.* 100: 366, 18.

SEDATUS - Σιδάτος episc. *Cypr.* 1: 304, 23.

SEDES presbyteri in sacrario: v. κἀθεδρα; episcopi: v. πόλις, παροικία, θρόνος, vacans sedes; apostolica: v. primatiae 3, Romanus pontifex 2-3, apostolicitas.

SEDITIONOSUS - στασιώδης presbyter vel diaconus *Ant.* 5: 109, 9: v. schisma 1.

SEGREGARI in VIII conc.: v. sequestrari 1.

ΣΕΔΕΥΚΟΣ, filius Traiani stratelatae, destinarius lamborum *Amph. intr.* 232; 1: 233, 3.

SEMIARIANI seu pneumatomachi *II* 1: 46, 3.

SENATUS: v. σύγκλητος.

SENEs: v. γέρον.

SENTENTIA: v. iudicia 2.

SEPARARI: v. sequestrari 3.

SEPULCHRA, effossio sepulchrorum - τυμβωρυχία in venialem et gravem dividitur *Nyss.* 7: 224, 5; gravis, si ossa

sepulti scrutentur, spe ornatu lucrifaciendi *ibid.*: 224, 19; venialis, si exterior materies tumbae amoveatur, ad utilius quid construendum *ibid.*: 224, 7.

SEQUESTRARI - ἀφορίζεσθαι: in VIII conc. indifferenter pro «communione privari» ponuntur 1. Se gre getur 2: 297, 7; 10: 312, 4; 23: 335, 30. 2. Sequestretur 14: 318, 1; 9: 310, 19; 16: 322, 10; 20: 330, 24. 3. Separetur 7: 307, 15; 20: 335, 23. 4. Excommunicatus 26: 304, 3: v. ἀφορισμός 2.

SERDICA: v. Sardica.

SERGIVS, Romanus episc. natione syrus *VI intr.*: 99 nn. 2-11.

ΣΕΡΓΙΟΣ, CP episc., monothelita *VI* 1: 118, 17.

SERGII s. Troiskoi laura *Genn. intr.*: 291.

SERVA - δοῦλη a domina pro seipsa persecutoribus tradita et lapsa *Petr.* 6: 40, 16; servae nuptus ad clerum non admittitur *Ap.* 18: 16, 13; sine domini sententia viro coniuncta, fornicatur *Bas.* 40: 134, 17: v. matrimonium 7; a domino violata, culpa caret *Bas.* 49: 139, 11.

SERVITUDO: quempiam ad s. redigere - βίη κατέχειν impium, immane et ferum est *Greg.* 6: 26, 18.

SERVUS - δούλος, ad clerum non admittitur, nisi domino consentiente ac libertate donatus e familia dimissus fuerit *Ap.* 82: 49, 13; item, ad monasterium *IV* 4: 73, 17; eunuchizatio a domino non est impedimentum ad clericatum *I* 1: 25, 5; ad accusationem non sinuntur *Carth.* 129: 403, 9: v. infames; sub specie religionis dominum contemnere et servitium denegare nefas est *Gangr.* 3: 90, 12; immo, eum cum benevolentia et honore deservire debet *ibid.*: 90, 14.

SERVUSDEI - Σεβουσδέτ subscribit episc. ad Caelestinum Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 8.

SEVERIANI, haeretici *VI* 95: 232, 17: v. reconciliatio 1.

SEVERIANUS - Σεβηριανός, episc., delegatus Mauritaniae Sitiphensis ad synodum perficiendam *Carth.* 127: 399, 2.

ΣΕΥΗΡΟΣ episc., e provincia Iconiensi, Cyriacum presbyterum in parochia Mindanorum e dioecesi Vasadon, Longini episcopi, ordinavit, iuramento stabilitatis ibidem adstrixit, deinde eum in vicum prope Mistheiam in sua dioecesi transtulit; ab Amphilocho reprehensus se nihil meminisse affirmavit *Bas.* 10: 110, 16 et app.; 111, 17.

SEVERUS - Σεῦρος episc. ab haereticiis occisus *Carth. prooem.*: 373, 5.

ΣΙΧΑΝΘ, «taetra» *Carth. Apiar.*: 431, 5.

ΣΙΚΕΡΑ, «sicera», mustum vini *Ap.* 3: 9, 8: v. oblata 1.

SIDE in Pamphylia: synodus ab Amphilocho adversus messalianos convocata *Amph. intr.*: 232; *Bas. intr.*: 87 n. 18.

SILVANUS - Σιλβανός, episc. legatus Mauritaniae Sitiphensis *Carth. prooem.*: 337, 5; 338, 3.

SIMONIA - σιμωνία: 1. Munera pro ordinatione conferenda aut recipienda quodcumque facere aut accipere *Bas.* 90: 177, 14; ante aut post aut ipso tempore ordinationis *Genn.* 1: 296, 2; pro obtinenda sacra ordinatione *Ap.* 29: 21, 6; sede episcopali *Ap.* 30: 21, 16 sive s. ordinatione, sive promotione in officio curiae *IV* 2: 70, 2; simoniace ordinati clerici *VI* 22: 153, 15; simonia est expetere a futuris clericis pecuniam aut quid simile *VII* 4: 252, 10; pro promotione in dignitate aut pro s. ordinatione *VII* 5: 255, 12; 256, 9; gloriantes de simoniaca promotione *ibid.*: 256, 4; cupiditas - φιλάργεια in admittendo clerico vel

monacho vel moniali VII 19: 277, 10; v. *δολία*; per versutiam aut principium potestatem in episcopum consecrari VIII 12: 314, 5. Canones de simonia, textus e s. scriptura patribus et encyclica Gennadii de simonia Tar. I: 320, 23 sqq.

2. Turpis et nefanda negotiatio IV 2: 70, 21-16; cauponaria in spiritibus Bas. 90: 177, 7; s. spiritum hominis servum reddere existimant Tar. I: 328, 23; ludam proditorem imitantur, secundo vendendo eum qui semel pro nobis crucifixus est Bas. 90: 178, 12; Tar. I: 319, 7; gratiam vendunt VI 23: 153, 9; opera et manus eorum Acceldama appellandae sunt Bas. 90: 178, 15; simonia summi pontificis Iudaeorum Tar. I: 328, 1. Simoniaca mens christianam vitam in ecclesia evertit Tar. I: 319, 24; maledictionem secum fert Genn. I: 294, 15; a deo et sacerdotio alienos reddit VII 5: 255, 15; venditio sui-ipsius in manus satanae est Bas. 90: 177, 5; ad gehennam ducit *ibid.*: 177, 17.

Simoniace ordinati ab officio suspensi, communionem cleri servabunt Tar. I: 327, 23; ordinatio nulla, verisimiliter - *οὐκ ὄλθα*, est, quia gratia spiritus s. impedita fuit Genn. I: 297, 11; indubitabiliter gratiam spiritus sancti, quod est sacerdotium, non habent Tar. I: 319, 15.

3. Pro s. communione impertienda nihil exigatur Bas. 93*: 189, 18, obolos vel quid aliud exigere prohibetur VI 23: 153, 8.

SIMPLICIANUS - Συμπλικιανός, Mediolanensis episc., interrogandus de pueris donatistis admittendis ad clerum Carth. 47: 263, 11.

SIMULATIONES lapsorum: v. lapsus 4; «simulatio» - *πρόσχημα* I 12: 34, 9: v. *σχήμα*.

SIRICIUS - Σίριος Roman. episc., interrogandus de pueris donatistis ad-

mittendis ad clerum Carth. 47: 263, 10; Theophilum Alexandr. legatum in causa Gabadii nominat CP *intr.*: 437 n. 3.

SITIFIENSIS - Σιτιφώνης (subscr.) Carth. 133: 410, 11 (alibi Sitiphensis, Sitifensis), provincia Mauritania Sitifensis: v. Mauritania 2.

ΣΙΤΟΣ, frumentum: v. oblata 2.

SOCIETATES secretae: coniuratio - *συνωμοσία* et conspiratio - *φάρλα*, crimen societatis secretae in lege civili constituentes, clericis ac monachis prohibentur IV 18: 83, 23; VI 34: 168, 4: v. schisma 1.

SODOMIA - ἀρρενοφθορία adulterii poenam luent Bas. 7: 103, 26; - *παιδεραστία* adulterium contra naturam est Nyss. 4: 213, 23; ἀσχημοσύνη ἐν τοῖς ἀρρεσιν Bas. 62: 147, 13.

SOMNIA et visiones ad altaria erigenda pellentia Carth. 83: 323, 17: v. pagani 6.

SOPHIAE s., templum sapientiae verbi dei erectum Soph. lemma: 482, 3; synodus S. Soph. *intr.*: 480; c. 1 de appellatione Pape: 533.

ΣΩΦΟΝΙΟΣ, Hierosolymit episc., de primatu in re de fide Romani pontif. Pape: 522.

ΣΩΦΟΕΤΝΗ, «pudicitia» Carth. 4: 217, 17: v. continentia 2.

SOREX - *μῶς* cavenda, nes. eucharistiam tangat Bas. 93*: 190, 4.

ΣΙΑΝΙΣ, raritas vocationum clericalium Neoc. 12: 81, 4: v. clerici 14.

SPECTACULA saecularia - *θεωρία κοινά*.

1. Non exhibenda, nec spectanda a prole sacerdotum Carth. 15: 229, 14; quia blasphemis plena sunt, omnibus christianis interdiciuntur *ibid.*: 229, 18; spectaculis - *θεωρίας τινάς* interesse in cenis et nuptiis clericis vetatur,

ante introitum thymelicorum - *θυμελικών* discendum est illis Laod. 54: 152, 4; antequam ludicra - *παίγνια* *πρὸς ἀπάτην* in cena nuptiali incipiant clericus vel monachus invitatus discat VI 24: 155, 9.

2. Monachus vel clericus ludis scenicis - *θυμελικά παίγνια*, et hippodromiis ne assistat VI 24: 155, 6; petendum ab imperatore ut spectacula theatrorum - *θεωρία θεατρικών παιγνίων* caeterorumque ludorum dominicis et festis diebus non fiant; quia populus in diebus octavae paschae ad circum potius convenit, ea transferri debere Carth. 61: 298, 12; hoc tempore hippodromus et publica spectaculis - *θέα δημόδης* consent VI 66: 204, 19; «cooperatores» ludorum magno terrore ad spectacula exercenda coguntur *ibid.*: 299, 4 (*deest in Gr.*): v. scenici.

3. Omnibus christianis mimi et eorum spectacula, certamina bestiarum - *κυνήγαι*, saltationes in scena - *δρχήσεις* prohibentur VI 51: 188, 13; studentibus laicis theatra ascendere, cyllistras - *κυλλίστρας* facere, vestem mutare prohibetur VI 71: 208, 18.

ΣΦΑΤΙΖΕΙΝ, «signare», signum crucis (byzantinae) super reconciliandum describere, ungendo eum chrismate cum pollice II 7: 53, 20; VI 95: 231, 1; σφαγίς, signum II 7: 54, 3; VI 95, 231, 6: v. *χρῖσμα*.

SPIRITUS s., consubstantialis P. et F. Ap. 51*: 34, 20; quid de Sp. s. credendum sit Ap. 50*: 33, 13; 34, 2; 51*: 34, 15; divinitas ex doxologia probatur: v. doxologia. Sp. s. deliberantibus de admissione paenitentium fidelibus assistit Greg. 7: 27, 19; In Sp. s. congregata «pacicissima» synodus Antiochena Ant. syn.: 103, 12-16-20; adversus Sp. s. peccant montanistae, baptizantes in P. F. et Priscillam aut Montanum Bas. I: 95, 19; Sp. s. operat

sacramenta: v. opus operantis, rebaptizatio 1.

SPONSALIA, pro quasi-matrimonio habita: v. desponsata.

STABILITAS in monasterio: v. monastica vita 3.

STANTES oramus diebus dominicis Petr. 15: 58, 3; Bas. 91: 182, 8; ab ingressu lychnici sabbati usque ad ingressum lychnici dominicae VI 90: 226, 9; et tempore paschali I 20: 41, 12; Bas. 91: 183, 27; cur Bas. 182, 10.

ΣΤΑΞΙΣ, statio ἡ κατὰ στ. τῆμῃ honorandi in sacrario ibique communicandi VI 3: 128, 7: v. cathedra 2.

STATUS tres in ecclesia in lemmatis Trullani: de clericis VI 3: 125, 10; de monachis VI 40: 175, 1; de laicis VI 50: 188, 1.

Status et ecclesia: v. Imperator, brachium saeculare, ἀρχοντες.

STEPHANUS, protomartyr, non seipsum martyrio obtulit Petr. 9: 45, 6.

—, Romanus episc., de rebaptizandis haereticis Cypr. 300-301.

—, legatus Hadriani II Roman. episc. VIII *intr.*: 289 n. 5.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, Antiochen. episc., discipulus Macarii, monothelita VI 1: 118, 21.

STILICO - Στελίων Flavius consul Carth. prooem.: 288, 8; prooem.: 355, 3.

ΣΤΡΑΤΕΙΑ, militia IV 7: 75, 11: v. privilegia 4.

ΣΤΡΑΤΟΑΦΙΑ, annumeratio in exercitu Bas. 89: 174, 13.

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΝ, comitatus imperatoris Sard. 7: 168, 10-13; 169, 13; 8: 170, 14; 9: 172, 15; 21: 188, 13.

STUDIOSI iuris civilis quomodo conversentur tempore studii VI 71: 208, 16: v. spectacula 3.

STULTI (propter deum), possessionem a

daemone simulant, rite corripiendi sunt I 1 60 196, 3 v. daemōn.

SILPURIUM v. fornicatio

SUBDIACONUS - ὑποδιάκονος
1 Minister - ὑπὸ ἐπ. episcopi est diaconus I 18 39, 18, clerici ministri - ὑπὸ ἐπ. episcopi sui sunt, el subditi - ὑποεπαρχία Sard 14 181, 7-10; ministrum ex alia ecclesia ne promoveat episcopus Sard. 15, 182, 7.

2 ὑποδιάκονος, «subdiaconus», officium clericale - τῶν δ. diac. peccans officium subdiac. assumat Neoc 10 80, 5 (deest lat.) subd. ne custodiam ianuam ecclesiae deserat Laod 21 140, 1; 43; 148, 10, in diaconico locum non habeat, nec vasa sacra tangat Laod 21: 139, 13, orarium portare ei non licet Laod. 22: 139, 19; panem aut calicem in mensa ne benedicat Laod. 25 141, 5. Clericorum ordini annumeratus Bas. 89: 173, 19, Bas. intr.: 88 n. 24; e subdiaconia «clerici maiores post debitam probationem eliguntur Bas. 89, 174, 5; Bas. intr.: 88 n. 24, a chorepiscopo in alto inscribuntur ibid. 175, 9.

3 ὑποδιάκονος, «subdiaconus»: inter clericos minores primus enumeratur Ap. 43, 30, 4; 69: 43, 12; post lectorem Ant. 10 112, 12: v. clericus 2; presbytero et diacono aequiparatur quoad secundas nuptias et matrimonium post ordinationem VI 3: 128, 1-18.

Carthagine inter ministros s. altaris annumeratur: subd. qui sacra ministeria contrectant Carth. 25, 241, 6, inter clericos maiores sunt, qui consecrationem acceperunt VIII 25: 337, 25.

4 Ordinationem etiam a chorepiscopo recipit Ant. 10: 112, 12; ne ante vigesimum annum ordinetur VI 15: 144, 8.

5 Continentiae legi adstrictus Carth. 25: 241, 5; ad continentiam ne cogatur, consuetudini cuiusque ecclesiae conformandum est Carth. 70: 313, 1;

Romana ecclesia a solis presbyteris et diaconis continentiam a coniuge exigit VI 13: 140, 4.

6 Vitanda sunt: ne aleis ludat aut ebrietati se det Ap. 43, 30, 4, cauponam ne ingrediatur Laod 24 140, 14; cum sibi desponsata peccans graviter per annum suspendatur et ad maiora non ascendat; cum non desponsata, deponatur Bas. 69: 149, 15-10.

SUBINTRODUCTA. puellas tanquam sorores habitare - συνέχεσθαι cum aliquibus prohibemus Anc. 19: 70, 7; nullus episcopus vel clericus sub. - συνέλαστρον habeat I 3: 25, 19; Bas. 88: 170, 6; a viris clerici ministrentur Bas. 88: 169, 16; nullus clericus mulierem vel ancillam in domo sua possideat VI 5: 131, 2, neque cum sub. - ἐπεσχετός ne sub eodem tecto vivat ibid.: 130, 14 tit.

SUCCESSIO apostolica potestatis ordinandi interruptitur per schisma, unde invalidi sunt schismaticorum et haereticorum ordines Bas. 1: 97, 1.

SUCCESSUS - Σούκσεος episc. Cypr. 1: 304, 17.

SUFFOCATUM: v. sanguis.

SUFFRAGANEI - ἐπαρχεῶται, «provinciales», episcopi Ant. 20: 120, 15; - ἐπαρχεῶται, «parociales» II 2: 58, 22; ὑπ' ἐκρέτον, sub ipsius (metropolitani) iurisdictione Bas. 90 lemma: 175, 13: v. metropolitanus 3-4.

ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ, «senatus» concilio adest IV 28: 91, 20; «amplissimus» - ὑπερφύς IV 30: 95, 6; 96, 16.

ΣΥΓΚΛΗΤΙΑ, κατὰ σ., «forsitan», concurrit ut Ap. 32: 23, 2.

ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ, cognatio, affinitas: v. matrimonium 4.

ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ, venia: v. veniale.

SUICIDIUM: αὐτοφονεῖς, sulcida Ap.

22: 18, 4: v. eunuchi 1; unde accidit Nyss. 1: 209, 6; interdiciuntur exsequiae ecclesiasticae (missa) Tim. 14 249, 6.

ΣΥΝΑΞΙΟΤΗΤΟΣ, «comminister»: 1. de episcopo Ant. syn.: 102, 14; Dion. 1 superscr.: 4, 9; Gangr. syn.: 85, 11 «collega» Carth. 54, 279, 17; 2. De chorepiscopo Neoc. 14: 81, 17.

SYMBOLUM fidei: v. πίστεις 1; symb. Nic. CP est symb. Hierosolymit. II intr.: 42 n. 8; textus Nicaeni symboli: Cacciliani Carth. proem.: 211, 17; Alexandrinus Carth. Apiar.: 426, 10: v. πίστεις 1.

SUMMUS sacerdos - ἄρχος ἱερός: appellatio a metropolitano non usurpanda Carth. 39: 259, 1.

ΣΥΝΑΓΕΣΘΑΙ, ad s. synaxim convenire Theoph. 3: 265, 20; Cyr. 6*: 285, 7; χωρὶς συνάγειν, ad synaxim convenire separatim ab ecclesia Ap. 31: 22, 5: v. synaxis.

SYNAGOGA Iudaeorum vel paganorum non intrauda ad orandum Ap. 65: 41, 14; archisynagogi Iudaeorum a patriarcha eorum quotannis aut tertio quoque anno dignitatem emunt Tar. 1: 328, 3.

SYNAGOGA canonum, a Ioanne scholastico facta Intr. gen. 1: p. 3 n. 13; Intr. gen. II: p. XVII n. 33.

ΣΥΝΑΠΤΕΣΘΑΙ, matrimonio coniungi IV 15: 82, 3.

ΣΥΝΑΡΙΑΡΗ, κατὰ σ., «per subreptionem», inconsiderate Ap. 33: 23, 16; Stephanus protomartyr ab iniquis subreptus Petr. 9: 45, 8; ad haeresim subrepti Cyr. 6*: 285, 12.

ΣΥΝΑΣΗΗΜΟΣ, tutela: ad propriam t. VIII 8: 308, 13.

ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΙΣ, «turmae», conventus partis episcoporum provinciae; synodus Carth. 76: 317, 3.

SYNAXIS, conventus fidelium ad orandum Gangr. 5: 91, 11; 20, 97, 15; ad celebrandam missam, in qua communicant fideles Tim. 5: 243, 2; 23*: 254, 28, 31; synaxim, l.e. communionem, cupiens Theoph. 14: 273, 22; synaxi separare, excommunicare ibid.: 273, 15; missam ab indignis celebratam deserunt Cyr. 4: 283, 1; immaculati corporis Christi tempore synaxis particeps esse VI 101: 238, 5. VII 14: 269, 6 tit.; 270, 8; ἀσύνακτος sine missa et communionem Theoph. 13: 272, 11. v. συνέλευσις.

SYNDICUS: v. ἐκδικός.

SYNEXEIA, «frequentatio», frequens visitatio Carth. 71: 313, 16.

ΣΥΝΕΙΔΟΣ, «conscientia» episcopi libera sit omni accusatione II 6: 50, 11.

ΣΥΝΕΙΣΑΚΤΟΣ: v. subintroducta.

ΣΥΝΕΙΣΑΓΕΙΝ, «conferre», donare Carth. 22: 238, 9.

ΣΥΝΕΑΕΥΣΙΣ conventus eucharisticus Sard. 12: 177, 23: v. synaxis.

ΣΥΝΘΕΙΑ 1. «Consuetudo» et antiqua traditio I 7: 29, 16; 15: 36, 15; c. patrum II 2: 47, 15; ἀκολουθία καὶ σ. c. ex continuata praxi ecclesiae orta II 7: 53, 10; συνήθεια ἀπὸ τῆς ἀκολουθίας Bas. 4: 102, 10; σύνθεσις, «paralis mos», consuetudo, est I 6: 28, 20; de sensu Pape: 495.

2. Opp. exactae observantiae - ἀκρίβεια Bas. 3: 101, 13; VI 102: 241, 14; consuetudinaria lex, non ex canone Bas. 4: 102, 10; 21: 124, 7; longa traditio orandi Bas. 82: 186, 8; canones patrum idem ac consuetudo ecclesiae Bas. 89: 172, 17; 173, 4; consuetudo infucata legem constituit Bas. 91: 185, 1.

Ecclesiastica consuetudo Nyss. 8: 225, 14; VII 15: 271, 11: v. ἔθος.

3. Συνήθεια familiaritas, communis vita Bas. 83: 171, 18.

ΣΥΝΕΠΕΤΕ, «consacerdos», de episcopo *Carth. prooem.*: 289, 6; *Carth.* 64: 301, 6; *prooem.*: 304, 12.

SINISTRI - ἐπιστορεῖ, haeretici *II* 7: 53, 14; v. reconciliatio *x*.

SYNNADA, civitas: synodus de rebaptizandis haereticis *Cypr. intr.*: 300.

ΣΥΝΔΙΚΗ, «tractoria», litterae convocationis ad synodum *Carth. prooem.* 338, 7; tractoria *Carth.* 76: 317, 8-10 (*deest Gr.*): v. litterae *II*.

SYNODICON Darmarii *Anc. intr.*: 54; *Neoc. intr.*: 74; *Gangr. intr.*: 83.

SYNODUS AFRICANA *x*. Provinciae episcoporum coetus - σύνδοξ; eligit legatos mittendos ad synodum generalem Africanam *Carth.* 18: 233, 15; *prooem.*: 339, 6; de causis quae non ad totam Africam spectant, cognoscit *Carth.* 95: 358, 12; sola de creatione novae dioecesis decernit, ordinario loci huic rei consentiente *Carth.* 98: 362, 9.

2. Synodus generalis Africana, i.e. duarum primatiarum Numidiae et Carthaginis - πλήρης σύνδοξ *Carth. prooem.*: 357, 13; «plenarium concilium» - πληρωμένη σύνδοξ *Carth.* 117: 386, 9; universale Africanum concilium - σύμπασα ἀφρικανή σύνδοξ *Carth.* 77: 318, 7.

Quotannis sec. canones Nicaenos congreganda de causis ecclesiasticis ne longius protrahantur *Carth.* 18: 233, 7; ab Hipponensi synodo decretum, ut in unaquaque provincia suo ordine nuntietur *Carth. prooem.*: 357, 11; itaque in Numidia et Byzacil convocata *ibid.* 357, 19; item, postea Carthagine *Carth. prooem.*: 327, 11.

Participant eam legati provinciae, electi ex una vel altera vel etiam tertia parte episcoporum, prout metropolitanus de hoc decreverit *Carth.* 76: 317, 6-7; dies synodi per tractoriam - συνοδὸν nuntiatur, ad quam legati instantissime occurrant *ibid.* 76:

316, 14; *prooem.*: 338, 7; legationis litterae synodo praesentantur ac leguntur *Carth. prooem.*: 337, 3; legati mandata a sua synodo data exequuntur: v. commonitorium, ἐντολικά.

Dies synodi ab Hipponensi synodo constitutus est X Kal. Sept., qui a metropolitanis propriis synodis ne impediatur *Carth.* 73: 314, 21.

Non amplius annua erit, sed quoties causa Africae communis curanda sit in aliqua provincia, ibidem convocetur *Carth.* 95: 358, 4.

Acta in synodo ad Romanam sedem mittenda *Carth. prooem.*: 200, 15; 133: 410, 21.

Decernit de nova provincia (Sitifensi) erigenda coetus metropolitanorum Africae *Carth.* 17: 231, 12; probat orationes publice recitandas *Carth.* 103: 368, 13; sola permittit recursum ad brachium saeculare contra episcopum *Carth.* 48: 266, 2-13.

SYNODUS endemousa - ἐνδημοῦσα: v. infra: synodus primatialis *2*.

SYNODUS PROVINCIALIS.

1. Σύνοδος: v. κοινοβούλιον, ἀθροισμός, συναθροίσεις, σύνταξις; dist. ab oecumenica: *Pape*: 503; a primatiali sive plenaria: v. infra: synodus primatialis; sub nomine «generalis» synodum provincialem intendit *VIII* 26: 339, 13.

Praesidet cuilibet synodo semper dignior *Pape*: 516 n. 18; provinciali, metropolitanus et sic fit illa perfecta - τελεία *Ant.* 16: 117, 10; 17: 118, 2; 18: 118, 17; 19: 119, 7; 20: 120, 22; *Laod.* 12: 135, 11.

A deo congregata *Ant. syn.*: 102, 9; a gratia et veritate J. C. visitata *ibid.*: 102, 16; unanimis in spiritu pacis congregata *ibid.*: 102, 19; ne quis

princeps conventum impediat *VII* 6: 258, 8.

2. Participant synodum soli antistites, exclusis saecularibus principibus, ne spectatores iudiciorum adversus sacerdotes fiant *VIII* 17: 325, 22; episcopi cuiusque provinciae conveniant, ubi metropolitanus probaverit, absentem fratrem corripiantur *IV* 19: 84, 22; ne spernant, sed cooperent, excepto impedimento aegritudinis *Laod.* 40: 147, 4; necessitas gravior, actas excusant *Carth.* 76: 316, 10; longitudo itineris *I* 4: 26, 10; aliud iter iam ingressum *IV* 19: 85, 3;

3. Bis in anno habeatur *I* 5: 27, 17; ante diem quadragesimum post pascha et post messem in autumnum *ibid.*: 28, 6; quarta hebdomada pentecostes temporis et die nona octobris *Ap.* 37: 26, 3; et idibus octobris *Ant.* 20: 120, 5; ne neglegatur, sed bis in anno celebretur, in loco quem metropolitanus indixerit *IV* 19: 84, 13; propter incursiones barbaricas vel semel in anno celebretur, tempore (post pascha ad octobris finem) et loco a metropolitano indictis *VI* 8: 135, 7; semel in anno habendam synodum metropolitanus non neglegat *VII* 6: 258, 8; 259, 4; bis in anno faciendas se procurare metropolitani affirmant *VIII* 17: 324, 9.

4. Cur convocanda *Pape*: 499; res ad provinciam pertinentes omnes ipsa reget *II* 2: 47, 12; perfecta synodus sola ad electionem episcopi in provincia habilis est *Laod.* 12: 135, 11; *Ant.* 19: 119, 7; v. episcopus *3a*; de translatione episcopi non acquiescentis ire ad sedem pro qua ordinatus est *Ant.* 17: 118, 2; vel impediti ire decernit *Ant.* 18: 118, 17.

Finis synodi est: dogmata orthodoxae fidei inter se explorare *Ap.* 37: 26, 4; de ecclesiae necessitatibus, disquirere *Gangr. syn.*: 86, 1; canonica

et evangelica negotia, i.e. praecepta dei examinare *VII* 6: 259, 9.

De limitibus dioecesium ipsa sola decernit *Carth.* 120: 391, 12; bonorum dioecesis administrationem censurat *Ant.* 25: 126, 3.

5. Iudex est in corrigendis ecclesiasticis rebus *IV* 19: 84, 16; 85, 1; res quae episcopis dei iudicandae eveniunt examinat *VIII* 17: 326, 1; iudex proprius episcopi est, sive clerici adversus episcopum, sive episcopi adversus episcopum: v. iudex *3*, episcopus *10*; appellatio (instantiae ordinariae).

6. Acta in synodo diligenter a notario conscribuntur *Carth. prooem.*: 200, 14; v. notarius, acta, authentica.

SYNODUS PRIMATIALIS *x*. Sub episcopo primatiae - ὑπὲρ διοίκουσαν habetur: v. primatiae: «maior synodus plurium episcoporum», a provinciali syn. distincta, de appellationibus clericorum maiorum cognoscit *Ant.* 12: 114, 8; «maior synodus» episcoporum primatiae - διοίκουσις secunda instantia appellationis clericorum est *II* 6: 52, 5; «plurium episcoporum» synodus ut decernat oportet de rebaptizatione *Bas.* 47: 138, 15. Synodi primatiales a Trullano c. 2 canonizatae *VI* 2: 122, 6. V. synodus africana *2*.

2. Endemousa synodus: v. ἐνδημοῦσα: primatiales decursu temporis etiam generales supplantasse videntur (*Pape*: 503); CP episcopus appellationes recipit a quocunque clerico vel episcopo: v. Constantinopolitana eccl. *x*. End. synodus fuit CP 394: *CP intr.*: 437; sub Genn. encyclicam de simonia edidit *Genn.* 1: 296, 24; 296, 16.

3. Specialis forma primatialis synodi: ex antiqua consuetudine ac traditione canonica patriarcha CP ius

habet urgente necessitate metropolititas sive communiter, sive singillatim ad synodum, vel etiam unum solum convocare VIII 17: 325, 4-12; 323, 12; 326, 7; de rebus, quae non ad unam provinciam, sed ad totam primatiam - «dioecesim» spectant *ibid.*: 324, 15; convocati ad synodum sub anathemate parere debent *ibid.*: 326, 5; nisi validissima aegrotatione vel incursione paganorum impediuntur *ibid.*: 326, 9. Synodus de recursu episcopi adversus metropolitanum cognoscit VIII 26: 339, 18. Synodus generalis plurium vel omnium primatiarum Orientis aut Occidentis Pape 503: 504

ΕΥΝΟΙΚΕΙΟΝ: v. contractus.
SYNTAGMA, collectio canonum chronologica *Intr. gener. I*: 3 n. 12.
ΣΥΝΤΑΞΙΣ ecclesiastica, episcoporum collegium VIII 10: 311, 22; 312, 6.
ΣΥΝΘΗΚΑΙ: v. vota.
ΕΥΝΟΜΙΑ, «concisio», impedimentum (unitatis) *Carth.* 68: 309, 9.
SUPERSTITIONES: v. pagani usus; superstitio circa loca - *δαιμονία*

TABERNA: v. caupona.
ΤΑΥΜΑ, ordo: clericalis VI 7: 133, 15; laicalis I 5: 27, 7.
TALIONIS lex - *ταύτομέτρεα* VII 4: 253, 12.
ΤΑΝΤΑΙΕΜΟΙ, tormenta Petr. II: 50, 23; *ταλαινοί* *ibid. app.*
ΤΑΡΑΣΙΟΕ, CP episc., vita Tar. *intr.*:

των τόπων *Carth.* 83: 323, 15.

ΣΟΤΡ, presbyter in dioecesi Apollonis episc. *Theoph.* 4: 266, 9.

SYRIA coele - *κοδή* *Ant. syn.*: 102, 10; Syrorum rex Bas. 15: 116, 3.

SUSPECTUS: v. ἀνόποπτα; suspectus non fit accusator priusquam innocentiam suam probet II 6: 51, 14; v. accusatio I.

ΣΥΤΑΞΙΣ, assistentia ad totam missam sine communione I II: 33, 10; *Greg. II*: 30, 3; *προσφορά* 2; paenitentiae publicae gradus quartus, ultimus ante admissionem ad s. communionem: v. paenitentia publica 3 *sqq.*; non ubique exstitit *Greg. intr.*: 17; Bas. *intr.*: 87; Nyss. *intr.*: 202 n. 21. Communio precum *Anc.* 5: 60, 13; 16: 67, 10; 68, 5; Bas. 82: 156, 12; inter assistentes recipi *Anc.* 25: 73, 9 (*om. Dion.*)

ΕΥΣΤΑΤΙΚΑ: v. litterae 6.

ΕΥΣΤΕΛΛΕΙΝ se ipsum, modestiam exhibere *Dion.* 5*: 16, 25.

ΕΥΣΤΟΛΗ, purificatio calicis post missam *Tim.* 24*: 255, 11.

T

314; Irenaeus Imperatr. in convocandum concilium hortatur, ut communio cum Roma restitueretur VII *intr.*: 242; Pape: 511; Hadriano I scribit, confirmationem concilli ab eo petens VII *intr.*: 243. Epistola ad Hadrianum I eius auxilium invocans ad simoniam eradicandam Tar. I: 315, 2-19; Pape: 522.

ΤΑΞΙΣ: I. Bonus ordo I 18: 39, 21; praeter ordinem *ibid.*: 40, 3; τ. ἀρχαία antiquitus traditus *Carth.* 57: 291, 16; τ. καὶ καὶ *Carth. proem.*: 200, 9; ecclesiasticus ordo *Laod.* 27: 141, 18.

2. Ordo clericalis *Anc.* 12: 65, 6; o. presbyteratus IV 29: 94, 13; o. catechumenorum *Neoc.* 5: 77, 11; v. τὸ ποῦ;
3. Officium: deponi ab «ordine» *Neoc.* 1: 75, 9; *Carth.* 70: 313, 1; v. depositio 2, κατατάσσεσθαι.

ΤΑΞΙΑ: I. Perfecta synodus provincialis, cui metropolitanus adest: v. synodus provinc. I

2. Τὸ εὐαγγέλιον, perfectum donum percipere, i. e. eucharistiam *Anc.* 4: 60, 2; 5: 60, 14; 6: 61, 18; 8: 62, 7; 9: 62, 20; 20: 70, 14; 22: 71, 16.

3. Τὸ εὐαγγέλιον, cogitatio perfectionis christianae attingendae *Gangr.* 19: 97, 7.

TEMPUS - χρόνος. I. Pro iudiciis: tempus datum - *προθεσμία* unius mensis a die quo litterae convocationis accusato datae esse constant, ut se iudici sistat *Carth.* 19: 234, 14; si excusantes causas habuerit, prorogabitur - *ὑπέρθεος* ad alterum mensem *ibid.*: 234, 20; 20: 237, 4; v. dies

2. Dilatio - ἀναβέβησθαι: sex menses, ut schismaticos diocesis suae ad unitatem moveat *Carth.* 121: 392, 14; 123: 395, 5; ἀναβολή, spatium trium mensium pro ordinatione ad sedem vacantem IV 25: 88, 20.

3. Remissio - ἐνδοσις, dilationis tempus usque ad electionem novi archiepiscopi Alexandrini IV 30: 96, 2; ἐνδοθῆναι *ibid.*: 95, 17.

4. Dies liturgicus: ab introitu lychnici usque ad introitum sequentis diei VI 50: 226, 9; 227, 4.

5. Pro ordinationibus recipiendis - *νενομισμένος* AB 17: 479, 8; v. interstitia; tempus definitum

pro certis caerimoniis - *εγγράφους ἢ ἀγράφους καίρους* VIII 27: 341, 12; 342, 1; pro paenitentia: v. paenitentia publica 2; pro praescriptione: v. possessio.

TERENTIUS - Τερέντιος episc., subscibit epist. ad Caelestinum I Romanum *Carth. Apiar.*: 428, 9.

TERTULLUS, deest in Gr. *Cypr.* I: 304, 23.

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΕΘ: v. quadragesima paschae, quadrag. ieiunii.

TESTAMENTUM - διαθήκη: I. Ex testamentis aliquid capiendi facultas haereticis deneganda *Carth.* 93: 351, 6; episcopus bona personalia relinquat quibus voluerit *Ap.* 40: 28, 1; v. bona I, δίδιδετο.

2. Novum, Vetus t.: v. scripturae s.

TESTIS - μάρτυς: delictum a duobus vel tribus testibus arguendum est I 2: 25, 9; testium multitudo scriptae probationis locum tenet *Bas.* 92: 186, 14; testis unus adversus episcopum non sufficit *Ap.* 75: 46, 12; testes in accusatione fidei digni - *δύοιστοι* sint *Theoph.* 9: 269, 22; episcopus adversus negantem crimen sibi confessum testis non admittatur *Carth.* 132: 405, 8; testis calumniator non audiatur *Tar.* I: 326, 1; haereticus adversus episcopum testis esse nequit *Ap.* 75: 46, 10; testes esse nequeunt ii, qui ad accusationem non admitterentur, nec familiares accusatoris, neque minores quattuordecimo aetatis anno *Carth.* 131: 404, 14; v. actio.

TETRADITAE, haeretici sive quattuordecimani: v. reconciliatio I.

TETTYHOMENH, formata: v. litterae 8.

ΘΕΑ δημόσια, spectaculum publicum VI 66: 205, 1.

THEASIS - Θεάσιος, episc. legatus sy-

nodi ad Hipp. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 3; *Carth. proem.*: 343, 10; 93: 346, 16; electus iudex in causa Maureritii *Carth.* 100: 366, 17; ab haereticis caesus *Carth. proem.*: 373, 7.

— *Θεόδωρος*, episc. subscribit epistolam ad Caelestinum I, Romanum *Carth. Apic.*: 428, 11.

ΘΕΑΤΡΑ, spectacula *VI* 51: 188, 14; v. histrio; ἐν θ. ἀνδρεῖσθαι frequentare theatrum hippodromi *VI* 71: 208, 18; v. spectacula

THEBATES: monasteria *Th. Cyr.* 4: 281, 23.

THECLAE s. monasterium in Seleucia (Isauria) *Naz. intr.*: 228; *Bas. intr.*: 86.

ΘΕΙΟΓΑΜΙΑ, matrimonium prohibitum cum avunculo aut patruo *Tim.* 11: 247, 2.

ΘΕΟΔΩΡΩΤΟΣ, Cyri episcopus: scripta adversus XII capitula Cyrilli Alexandr. damnantur *VI* 1: 117, 8.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Mopsuestensis episc.: Nestorii magister, damnatur *VI* 1: 116, 15; affuit synodo *CP* 1: 439, 16.

—, Pharan episc., monothelita *VI* 1: 118, 14.

— Studita, testis de primatu Romano *Pape*: 550.

—, Laodicens. episc. synodo praesidet *Laod. intr.*: 127 n. 3.

—, presbyter a Nicopolitanis cum litteris ad Basilium missus *Bas.* 95*: 194, 4.

—, diaconus, auctor collectionis canonicae Veronensis *III intr.*: 55 n. 5.

— (Minisci), archimandrita, ordinarius Cryptoferratis, adprobatio canonica *CCO* I. 1: p. VI; *CSP* I. 2: p. X; *CPG* II: p. VI; praefationem scripsit *Pape*: 489.

THEODOSIUS I, imperator Romanus *Laod. lemma*: 130, 4; auctor II concil.

II intr.: 42; *IV* 28: 91, 4; *VI* 1: 113, 12; eius canones «confirmavit» *VI alloc.*: 110, 16; *II intr.*: 43 n. 9. Edictum adversus arianos *II intr.*: 42 n. 1; *Bas. intr.*: 87; instaurator orthodoxiae Nicaenae *Naz. intr.*: 227. Lex in haereticos ordinatores clericorum *Carth.* 93: 350, 2.

— II, imperator Romanus: praerogativa de III conc. *III intr.*: 55; *VI* 1: 114, 13; edictum adversus Nestorium *III intr.*: 56 n. 12; epistola ad Candidianum de ordine in concilio servando *III intr.*: 55 n. 6; *IV intr.*: 67 n. 12; *Pape*: 511. Consul *Carth. proem.*: 335, 4; *proem.*: 357, 4; 107: 373, 13; 374, 13, 13; 109: 375, 10; 400, 5.

ΘΕΟΠΕΙΘΗΣ, deo parens *Dion.* 1 superscr.: 4 app.

ΘΕΟΦΑΝΗΣ, Caesariensis episc. auctor (?) actorum graecorum VIII conc. *VIII intr.*: 290 n. 12.

THEOPHANIA: ieiunium vigiliae, si cum dominica concurrat *Tim.* 23*: 254, 25; *Theoph.* 1: 262, 10; *Theoph. intr.*: 260: v. ieiunium 3-4.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ, Alexandr. episc., vita, opera *Theoph. intr.*: 259; avunculus Cyrilli Alex. *Cyr. intr.*: 274; ipse, non Cyrillus ethnarchiae Aegyptiorum auctor *Theoph. intr.*: 261; legatus Sirici *CP intr.*: 437; 1: 439, 5; 442, 11; 444, 4; Antiochenos cc. adversus Jo. Chrysost. applicat *Ant. intr.*: 101; unde ab Innoc. I Romano excommunicatur *Carth.* 101: 367, 9; *Theoph. intr.*: 260 n. 13; v. Κόριλλος Alex. Eius canones *VI* 2: 124, 2.

—, cul dedicatur ab auctore anonymo versio graeca *Cypr. proem.*: 303, 17.

ΘΕΟΠΕΙΘΗΣ, deo dignus *Dion.* 1 superscr.: 4, 9; 5*: 16, 3.

ΘΕΟΣΕΒΕΙΑ, «divinus cultus», pietas erga deum *Gangr.* 3: 90, 12; 15: 95, 15; 16: 96, 4; *syn.*: 87, 15.

ΘΕΟΤΟΚΟΣ B.M.V. vere est mater Christi *VI* 1: 115, 1; v. Virgo B.M.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ 1. Curatio a morbis corporeis *Laod.* 9: 134, 12; maiores morbi maiore egent remedio, eo quod maius damnum afferunt *II* 8: 63, 15.

2. Acceptio personarum *Bas.* 93*: 188, 11.

3. Morbi spiritualis sanatio - *λασις* est finis paenitentiae *Nyss.* 8: 226, 2; ad bonum reducere *VI* 41: 179, 16; animarum curatio ac sanatio - *λασις* per canones *VI* 2: 120, 20; curatur per canonem a morbo in quo peccavit *ibid.*: 125, 8; est finis confessionis peccatorum *VI* 192: 239, 11; methodus medicationis describitur *ibid.*: purificatio a malo - *καθαρσις* procuratur *Nyss. intr.*: 201; per paenitentias *Nyss.* 1: 203, 18 sqq.: v. paenitentia 2, medicus.

ΘΕΣΜΟΣ, «iura ecclesiastica» *Ant.* 3: 107, 17; 23: 122, 19; «leges ecclesiae» *Ant.* 11: 113, 14; «constitutiones ecclesiasticae» *III* 8: 63, 7; *θεσμος*, illegitimus *Bas.* 87: 162, 9; θ. *κανονικὸν*, canonica instituta patrum *VI* 84: 220, 17; *θεσμοθεσία* legislatio scripta aut non scripta *VII* 7: 261, 5; sensus vocabuli *Pape*: 495; v. traditio.

THESPESIOS, rhetor, magister Greg. *Naz. Naz. intr.*: 227.

ΘΕΣΠΙΕΜΑ, «sanctio»: v. litterae imperiales.

THESSALONICAE, metropolis *Sard.* 16: 183, 7.

ΘΕΣΠΙΑ, τὰ θ., «spectacula» *Carth.* 61: 298, 13; *θεσπια* *Laod.* 54: 152, 5.

THRACIA *II* 2: 47, 5; v. primatia 1, Constantinopolitana ecclesia 1.

ΘΗΣΚΕΙΑ 1. «Religio» *II* 6: 50, 9; 1. Hebraeorum *VII* 8: 262, 1; 262, 10.

2. «Superstitiones» paganae *Carth.* 106: 371, 15.

ΘΙΑΜΒΕΥΕΙΝ publicare *Bas.* 91: 181, 14; p. iudaicos usus *VII* 8: 262, 5.

ΘΡΟΝΟΣ, «cathedra», sedes episcopalis *Carth.* 71: 313, 16; 117: 387, 9-13; *VI* 36: 170, 12-17; 37: 172, 1.

ΘΥΜΑΙΚΟΙ, scenici actores ludorum scenorum *Laod.* 54: 152, 7; *παίγνια* θ., ludi scenici *VI* 24: 155, 6; *ἐπιτηδεύματα* θ., «thymelicae voluptates», ludi sc. *VII* 22: 283, 19; v. spectacula.

ΘΥΜΙΑΜΑ, incensum *Ap.* 3: 9, 15; v. oblata.

ΘΥΡΩΠΟΙ *Laod.* 24: 140, 15; v. ostiaril.

ΘΥΣΙΑ: v. sacrificium.

ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ 1. Mensa oblationis s. sacrificii: v. altare.

2. Locus in quo altare stat: v. sacrarium.

ΘΥΤΟΝ, mactabile omne ieiunio quadragesimali prohibetur *VI* 56: 193, 17.

TIBERIUS diaconus *Cyr.* 8* *lemma*: 288, 4; *Cyr. intr.*: 275; v. Calosyrius.

TIMH 1. Honor: nominis tantum - *δνόμενος*, tituli episcopi *I* 8: 31, 12; metropolitani *IV* 12: 80, 1; consequentia h., praecedentia *I* 7: 29, 18; v. cathedra. honor manumissionis *VI* 85: 221, 20.

2. Dignitas ecclesiastica *Ant.* 5: 109, 6; *IV* 29: 94, 16; τ. καὶ δέξαι honor dignitatis *AB* 16: 477, 13; dignitate excidere *VIII* 2: 297, 1-4; v. depositio 3.

3. Reverentia (parentibus debita) *Gangr.* 16: 96, 6.

TIMOΘΕΟΣ, Alexandr. episc.: vita, opera *Tim. intr.*: 236; *Ath. intr.*: 59 antecessor Theophili *Theoph. intr.*: 259; translationi Greg. Naz. ad CP sedem ad-

versatur *Naz. intr.*: 228; canones *VI* 2: 123, 17.

TIPONATON: θόρυβος τ., tumultus tionum *Carth. proem.*: 338, 21.

TITULUS *I*. Τίτλος, canonum series in una sessione discussa et decreta *Carth. 133*: 406, 16.

2. Titulus ordinationis: v. clerici 5.

3. Sedes: «res tituli sui» *Carth. 33*: 248, 19.

TITUS Migirpensis - Τίτος Μηγυρηνανός, episc. *Carth. proem.*: 251, 2.

TOLERANTIAE edictum imperiale (a. 408): ut libera voluntate quis christianam fidem exciperet *Carth. 108*: 375, 2 *app.*

TOMH, sententia iudicis-arbitri *Carth. 59*: 296, 10.

TOMOS, liber: libri actorum *VI conc. VI* 1: 117, 21.

TONOS, tenor textus *Carth. 91*: 342, 12.

TONSURA: comam nutrire - κομᾶζω laicam vitam ducere significat *Tim. 26** 256, 17; mulieri in saeculo crines attondere prohibetur *Gangr. 17*: 96, 13.

1. Clericalis - κομᾶ: clerici insignis, capillos nutriens ordinationem suam negat *Tim. 26**: 256, 14; attondi habitu - σχῆμα clerici *VI* 21: 153, 7; infantibus - νηπύθεν conferitur *VII* 14: 270, 5; ante manus impositionem - χειροθεσία *ibid.*; benedictio ordinarii subsequitur tonsuram *VI* 33: 167, 13; tonsura fit clericus *VIII* 5: 302, 14-37; forma tonsurae, hodiernae monasticae tonsurae similis, describi videtur: capillorum comam circumplexam involvere atque reponere *VIII* 16: 320, 15.

2. Monastica - ἀποκομᾶ *AB* 2: 451, 15; sec. monasticum habitum - σχῆμα tonsuram esse *VI* 43: 181, 9; capite comati monachi damnantur *V* 42: 180, 6-11. Collatio tonsurae

- ἀποκομᾶσθαι ne fiat sine praesentia hegumeni, qui illum in suo monasterio inscribere debet *AB* 2: 451, 15. Formam similem clericali esse dicit Balsamon *Rh. II* 485: v. monastica vita, gyro vagi.

TOΠΟΣ, locus *I*. «Villae» dist. a civitate *I* 18: 39, 6.

2. Partes ecclesiae, ubi slstunt variae classes christifidelium: catechumenorum *Neoc. 5*: 77, 10; τῶν τῆς μετανοίας, pro paenitentium gradibus *Greg. 11**: 29, 10; *Anc. 9*: 63, 16; fidelium *Bas. 3*: 100, 25: v. paenitentia publica *I*, laici.

3. Status: ad laicalem statum reduci *VI* 21: 153, 1; episcopum ad chorepiscopi vel presbyteri dignitatem decidere *I* 8: 31, 10; *IV* 29: 94, 5; dignitatem perdere *Carth. 11*: 225, 5; personam superioris supplere *VI* 7: 133, 10: v. depositio 3.

ΤΟΠΟΤΗΡΗΣ: v. legatī.

ΤΡΑΧΙΑΙΑΝ, arroganter insurgere (adversus veritatem) *VII* 5: 254, 16.

TRACTATUS: Nicaenus - τραχῆτρον, fidei Nicaenae symbolum *Carth. 47*: 264, 16; «tractare», τραχῆτρον *Carth. proem.* 206, 6-8; «tractata» - τραχῆτρατιμῆν *Carth. 56*: 286, 19; τραχῆτρατῶσαν, «facta sunt» *Carth. 50*: 269, 9.

TRACTORIA - συνοδική, litterae ad synodum convocantes *Carth. proem.*: 338, 7: v. litterae *II*.

TRADITIO *I*. Summi momenti in ecclesia *Pape*: 535; a metropolitanis tutelatur *Pape*: 537; traditiones ecclesiarum *Pape*: 499; exploratur in conciliis et synodis *Pape*: 500; in synodo dogmata pietatis ab episcopis explorantur *Ap. 37*: 26, 4; Romanus episcopus summus custos et iudex traditionis *Pape*: 539; traditio Petri apostoli ecclesias in fide et disciplina confirmat *Pape*: 520.

2. Origo eius: constituta antiqui-

tatis patrum, successoribus tradita, longa consuetudine in ecclesiis firmiter radicata, traditionem non scriptam efficiunt *Bas. 81*: 186, 8; a patribus praescripta - τετραπολίνα *Ath. 2*: 75, 18; tr. in patrum antiquitatis scriptis et in s. scriptura - ἀμύροπος καὶ ἀγραπος non continetur *Bas. 92*: 185, 13; sine scriptis memoriae - ἀγράφω μνήμη *Bas. 194*, 14; legislatio - θεσμοθεσία non scripta *VII* 7: 261, 5; patrum doctrina *VI* 24: 155, 11: v. μυστηρίον *I*. De valore traditionis *Bas. intr.* 98; *Pape*: 494.

3. Traditiones non-scriptae plurimae sunt in vita ecclesiae *Bas. 91*: 184, 24; signo crucis se signare *ibid.*: 180, 2; ad orientem versus orare *ibid.*: 180, 6; epiclesis *ibid.*: 180, 8; in baptismo, aquae benedictio et s. olei unctio *ibid.*: 180, 19; triplex immersio et exorcismi *ibid.*: 181, 1; stantes orare dominicis et tempore pentecostes *ibid.* 182, 8; genuflectiones *ibid.*: 184, 1; trinitatis confessio ex praxi baptismali fit *ibid.*: 184, 8; aqua vino miscenda *VI* 32: 164, 8; 166, 1; lex residentiae *Sard. 11*: 176, 6; honor derivative ss. iconis tributus *VIII* 3: 298, 8: v. εἶδος, δόγμα, θεσμός, τύπος, τάξις, νόμος, συνήθεια, παράδοσις, ἀρχαιογυνία.

4. Signi crucis traditio: «primo die facimus eos christianos» *II* 7: 54, 16; *VI* 95: 232, 2.

TPA-TANOS, stratelata, pater Seleuci destinarii iamborum *Amph. intr.*: 232.

TRANSLATIO: relicta dioecesi, pro qua episcopus vel clericus ordinatus erat, ad aliam dioecesim transilire.

1. Episcopus ordinatus, sed a populo suo recusatus, aliam sedem iam provisam ne occupare velit *Anc. 18*: 69, 6; a dioecesi sua ad aliam irrité transit - μεταβαλεῖν, in suam reducendus *I* 15: 36, 16; in aliam dioecesim

transilire - ἐκπηδᾶν, nisi iudicio episcoporum profectus religionis inde sperandus sit, prohibetur *Ap. 14*: 14, 10.

Vacans vacantem ne pervadat - διαπαύειν, etsi populus eum habere elegerit *Ant. 16*: 117, 5; sola perfecta synodus decernit de episcopo renuente ad sedem abire *Ant. 17*: 118, 2; vel etiam de impedito abire propter causam maiorem *Ant. 18*: 118, 17; translatio - μεταστέλλειν non licet, nec ipse invadendo, neque a populo se vocatum aut ab episcopis compulsum esse contendendo *Ant. 21*: 121, 6.

2. Translatio propter avaritiam et ambitionem fit, nemo ad minorem sedem *It. Sard. 1*: 160, 8; ideo, consuetudo eradicanda est *ibid.*: 159, 11; neque petitiones populi vel in scriptis dati iustificat factum *Sard. 2*: 161, 5; ne quis ambitionis causa ad sedem episcopi minus docti transeat, ut populum sibi conciliando, sedem alienam sibi spondeat *Sard. 11*: 175, 6.

Episcopus ne transferatur - μετατίθεσθαι, μεταβαλεῖν a dioecesi ad aliam *IV* 5: 74, 5-6; ne fiat ut sedes episcopalis ad metropolitanam decreto imperiali promoveatur *IV* 12: 79, 15.

3. Annulatur interventu Damasi I ae Timothei Alex. translatio Greg. Naz. ad CP sedem *II intr.*: 42; *Naz. intr.*: 228; transferuntur iura Constantiae Cypri ad Novam-Iustinianopolim *VI* 39: 173, 5: v. Iustinianopolis. In africana ecclesia translationes prohibentur iuxta decreta synodi Capuensis *Carth. 48*: 265, 6; episcopus «intercessor», de electione ad sedem vacantem providenda, nequit eam sibi retinere *Carth. 74*: 315, 13.

4. Clericus ne transeat a dioecesi ad aliam *I* 15: 36, 16; si discesserit deducendus est *I* 16: 37, 6; translatio in alienam dioecesim non licet *Ant. 3*: 106, 22; si vocatus ab episcopo, ut in suam dioecesim iterum redeat, recusat,

deponatur *ibid.*: 107, 6; clericus ne transeat in alienam dioecesim, iuxta canones patrum IV 5: 74, 6; incardinati in una, ne se alteri adscribant IV 20: 85, 11; nisi amissa provincia - πατρις necessitate ad hoc cogantur *ibid.*: 85, 15; clerici extranei, CP commorantes, per defensorem expellantur IV 23: 87, 15; clerici alieni ne promoveantur: v. clerici 4, episcopus 36.

3. Monachi translatio: v. monastica vita 3.

ΤΡΑΙΕΖΑ ἀγία, s. mensa: v. altare.

TRIBUNAL - δικαστήριον: v. iudicia.

TRIGAMIA, tertiae nuptiae successivae: polygamiae nomen habet et mitigatae fornicationis Bas. 4: 102, 1; inquinamentum esse in ecclesia censetur Bas. 50: 139, 18; de ea nullus canon traditus est *ibid.*; tamen ex analogia paenitentiae publicae subiacent 3 vel 4 annorum Bas. 4: 101, 24.

TRINITAS s. - ἀγία Τριάς: Tr. confessio, «dogma» est ex baptismali traditione Bas. 91: 184, 8; sacramenta Trinitatis sunt baptismus *Carth.* 57: 292, 4; divinitas una P. F. et Sp. s. II 5: 49, 1; P. F. Sp. s. unitas nullam connotans differentiam, sec. fidem Nicaenam, credenda et docenda *Carth.* 2: 215, 15; ipsam publice profitentur novelli episcopi consecrati *ibid.*: 216, 2. Baptismus confertur non in tres Patres aut Filios aut Sp. s. *Ap.* 49: 32, 10; 50: 33, 6. SS. Trinitatis personarum opus in redemptione et sanctificatione *Ap.* 50: 33, 11; non unum sub tribus nominibus - ἐν τριώνυμον est 51: 34, 10. Concordia episcoporum P. F. Sp. s. glorificat *Ap.* 34: 24, 13: v. sabeliani, doxologia, anathema.

TRIPOLIS provincia primatiae Carthaginis *Carth. proem.*: 198, 6; quinque

dioeceses habet *Carth.* 49: 268, 1; inops *Carth.* 14: 227, 13; barbaros finitimos habet *Carth.* 49: 267, 19; Tripolitani - Τριπολιτάνοι *Carth. proem.* 340, 4 *tit.*: 52: 272, 17; legatus ad synodum unus tantum mittitur *Carth.* 14: 227, 14; *proem.*: 337, 21; 340, 5; 127: 399, 3. Presbyter appellans adversus episcopus a quinque tantum episcopis auditur, diaconus a tribus *Carth.* 14: 227, 14.

ΤΡΙΨΕΡΓΙΑ, tergiversatio *Carth. Apiar.*: 431, 1.

ΤΡΙΕΑΓΙΟΣ ὁμοός, sanctus deus, s. fortis, s. immortalis, miserere nobis: ne addatur post immortalis «qui crucifixus es pro nobis» aut aliud quid VI 81: 217, 12.

TRULIUS - Τροῦλλος, in palatio imperiali aula VI lemma: 101, 4: v. In trullio

ΤΥΧΗ, fortuna, praedictio futuri VI 61: 197, 11: v. pagani.

ΤΥΦΟΣ, fastus: f. potestatis mundanae opp. libertati quam nobis donavit sanguine suo D. n. I. C. III 8: 54, 23; «typhus saeculi», («typus») spiritus dominationis *Carth. Apiar.*: 436, 1 *et app.*; cf. *Carth. intr.*: 192.

ΤΥΠΟΣ 1. Norma ex traditione recepta Bas. 3: 101, 4-17: 104, 3; *Theoph.* 7: 267, 28; sensus vocabuli *Pape*: 495: τὰ τετυπωμένα, «decreta» III 1: 57, 17; «litterae» i. e. norma in scriptis data III 8: 65, 12; forma conventionis cum donatistis *Carth.* 92: 342, 21; τυπώσαι «informare» i. e. normam agendi per litteras dare *Carth.* 51: 271, 9.

2. Figura gratiae - τ. τῆς χάριτος, opp. veritati rei VI 82: 219, 3; παλαιά τ. figurae V. Testamenti, quae umbrae et delineamenta veritatis sunt *ibid.*: 219, 6.

3. Τυπώσαι, benedictionem begu-

meni conferre Bas. *proem.*: 142, 2.

ΤΥΠΤΕΙΝ, percutere peccatores corripiendos, sive per se, sive per alios AB 9: 462, 8; per se *Ap.* 27: 20, 5; si percussus moriatur: v. homicidium 3.

ΤΥΠΕΤΕΙΝ κατασκευάζ, insidias ponere IV 18: 84, 7; VI 34: 168, 14.

TYRUS in Phoenicia: synodus *Ant. intr.*: 100 n. 5.

TUTELA - ἐπιτροπή: lege imposita, inexcusabilis etiam pro clerico est IV 3: 71, 20.

TUTUS - Τούτος subscribit epistol. ad Caelestinum I Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 8.

U

UNANIMIS - σύμφωνος synodi sententia *Ant.* 15: 116, 20; συμφώνως *ibid.*: 116, 7.

UNCTIO chrismatis - μῦρον ad reconciliandos haereticos *Laod.* 7: 133, 14; Bas. 1: 98, 20; II 7: 53, 20; oleum unctionis baptizandi Bas. 91: 180, 20; *Cypr.* 1: 309, 3; quod ad altare sanctificatur *Cypr.* 1: 309, 4; participes gratiae Christi reddit *ibid.*: 308, 19: v. χρίσμα 2.

UNICITAS ecclesiae a Christo supra Petrum fundata *Cypr.* 1: 311, 13.

UNIO - ἑνωσις: «unitas» cum donatistis Carthagine facta *Carth.* 94: 356, 3; zelus pro unitate *Carth.* 121: 392, 7: v. episcopus 5; unio procuranda: non obstantibus violentiis schismaticorum, pacifice ipsi agant (sic Anastasius Roman. episc.) *Carth. proem.*: 304, 11; ne propter animositatem hominum infirmae animae et ignari populi sacrilega dissensione dispercant *Carth.* 92: 345, 2; sine unitate et pace salus christianorum obtinere non potest *Carth.* 69: 310, 10. Unitatem ecclesiae Romana sedes tueretur *Pape*: 526; 550.

URBANUS - Οὐρβανός, episc., legatus

Mauritaniae Sitifensis *Carth. proem.*: 252, 1; 47: 264, 2; 266, 21; 48: 267, 8; 51: 270, 8; 271, 7; 52: 271, 16; 53: 276, 18; 56: 285, 5; legatus synodi ad Hipp. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 4. — Siccensis - Οὐρβανός ὁ τῆς Σίλικης, Apiarium (v. v.) condemnat *Carth. intr.*: 190; ad communionem, sub minis Romani episcopi, iterum recepit *Carth. Apiar.*: 413, 4; 415, 7.

URSAE: v. ἄρκτος.

USURA - τόκος 1. Pro mutuo dato exigere: centesimas - ἐκατοστὰς (12 nummos pro libra auri, olim 100 postea 72 nummorum), sescupla - ἡμιόλιον (6 nummos tantum), pro usu rei - ἐκ μεταχειρίσεως (quaestus allati partes sibi adscribere) I 17: 38, 10-14-16; *Zon.*, *Bals.* in *Rh* II 152-153; - πλεονασμός, (majorem quantitatem, quam quae mutuo data fuit, exigere) *Nyss.* 6: 222, 12.

2. Propter turpe lucrum fit, clericis prohibetur I 17: 38, 17-6; *Laod.* 4: 132, 3; *Ap.* 44: 30, 10; in laicis deprecatur, clericis prohibetur *Carth.* 5: 218, 11; tenus omnibus a scriptura s. prohibetur *Nyss.* 6: 222, 12; sub qua-

libet forma clericis a prophetis et evangelis prohibetur *Carth.* 5: 218, 13; 219, 1; fenus vel centesimae prohibentur clericis maioribus *VI* 10: 137, 10. Usurarius ad sacerdotium non admittitur, nisi usuras reddat et corrigatur *Bas.* 14: 113, 16.

USUS. v. ἔθoς, συνήθεια.

UVA - σταφυλή: v. oblata 2: consuetudo invaluit uvam incruento sacrificio iungere, simulque ac s. communionem distribuere, quod nunc prohibetur *VI* 28: 158, 16.

UXOR - γαμή, γυνή:

1. U. cum marito conveniens, ne eodem die ad communionem accedat *Tim.* 5: 243, 5; v. continentia 5; episcopi et clericorum uxores: v. continentia 3. Vir adulterae uxoris nequit ad clerum admitti *Neoc.* 8: 78, 16; adulteram ux. clericus dimittere debet *ibid.* 79, 1. Adultera a domo meriti amandanda est *Bas.* 21: 124, 3; uxorem in amentiam lapsam esse contendens ac aliam ducens, adulterii suspectus est *Tim.* 15: 250, 9.

2. Derelinquere maritum: exsecrato connubio propter ascesim, nefas est

Gangr. 14: 95, 7; culpa non caret, si fiat propter verbera accepta, iacturam in pecuniis, vel etiam propter fornicationem mariti *Bas.* 9: 108, 27; ob qualemcumque causam maritum derelinquens adultera erit, si novo matrimonio se iungat *ibid.* 108, 15; uxor secunda mariti derelicti probabiliter sine crimine est *Bas.* 9: 108, 25; 109, 17.

Derelicta a marito adultera erit, si novum matrimonium init *Bas.* 48: 138, 24 dimissam ab alio nubere prohibetur *Ap.* 48: 32, 5; uxor secunda mariti adulteri, qui primam dereliquerit, et ipsa adultera est *Bas.* 9: 109, 23. Nec dimittens, nec dimissa alteri coniungantur, sic maneat aut reconcilientur *Carth.* 102: 367, 19. Peregrinantis uxor, si de morte eius non certa secundo nupserit, adultera erit *Bas.* 31: 131, 1 *VI* 93, 9; item, uxor militis non redeuntis, sed hic veniam res habet, quia mors probabilis est *Bas.* 36: 133, 3; *VI* 93, 12; si miles redierit liberum fit ei uxorem denuo accipere, mulieri vero ignoscatur quia ex ignorantia egit *VI* 93: 229, 7; v. maritus.

V

VACANS sedes - χηρέουσα ἐκκλησία, «viduata» *IV* 25: 89, 5.

1. Dignitas vacans fit sive per promotionem possessoris, sive per eius mortem *VIII* 13: 315, 5; sive per eius depositionem canonice factam *AB* 16: 476, 15; sive per eius professionem monasticam *S. Soph.* 2: 485, 2-17.

2. Providendum est a metropolitanis ut infra spatium trium mensium ad sedem vacantem eligatur *IV* 5: 88, 16; si in provincia unus episcopus relictus sit, ipse de caeteris vacantibus provideant, secus vicini episcopi interveniant *Sard.* 6: 166, 5, intercessor - μεσίτης episcopus datur vacanti sedi, ut de electione inter

dissentientes infra spatium anni provideat *Carth.* 74: 315, 13; v. intercessor.

3. Vacans episcopus vacantem sedem ne pervadat *Ant.* 16: 117, 5, intercessor datus nequit ipse eam sibi retinere *Carth.* 74: 315, 13; v. episcopus 1 (sine sede), translatio 1-2.

4. Bona ecclesiae sede vacante irritae veneunt *Ant.* 15: 66, 16; v. bona 5; defuncti episcopi bona personalia: v. bona 1.

VALENS, imperator Romanus, arrianus *Ath. intr.*: 59; *Bas. intr.*: 85, 90; *Nyss. intr.*: 200.

VALENTINI - ὁσλαντινοί, haeretici (gnostici) rebaptizandi *VI* 95: 232, 13.

VALENTINIANUS, imperator Romanus *Carth.* 1: 214, 17 *app. Lat.*

VALENTINUS - Βαλεντινός episc., primas Numidiae *Carth. intr.*: 190; *Carth. proem.*: 197, 13; 10: 224, 1; 86: 328, 18; subscr. post Aurelium: Valentinus episcopus primae sedis provinciae Numidiae *Carth.* 133: 407, 12; *Carth. Apiar.*: 411, 10; 422, 21; 424, 16.

VALERIANUS, imperator Romanus *Dion. intr.*: 1; *Greg. intr.*: 17.

VALERIUS - Βαλεριος, episc., legatus synodi ad Hipp. Diaretor. *Carth.* 78: 318, 5.

VALIDUS: v. βέβαιος.

VASA sacra - σκεύος ἁγιασθέν, ad ecclesiam pertinens, ne quis in suum usum arripiat *Ap.* 73: 45, 4; utentes vel plane subripientes ut sacrilegi damnandi *AB* 10: 467, 10; δεσποτικά σκεύη in sacrario posita a subdiacono non tangenda *Laod.* 21: 139, 14; κειμήλια - vasa pretiosa ecclesiae salva semper maneat *Cyr.* 2: 280, 2; «cimelia» et vasa non sunt alienanda, excepta redemptionis captivorum causa *VIII* 15: 318, 9.

Fideles ne vasa ex auro vel alia materia

secum ad communionem recipiendam afferant *VI* 101: 238, 11-19.

VASADI - Οὐασάδοι *Bas.* 10: 110, 22; v. Σευήρος.

VATES - μάντις: v. pagani 5.

VENANTIUS - Βενάντιος, episc., legatus synodi ad imperatorem adversus donatistas *Carth.* 108: 375, 1.

VENEFICUS - φαρμακός *Bas.* 7: 103, 27; v. pagani 3.

VENERIUS - Βενέριος Mediolanensis episc. *Carth. proem.*: 289, 21.

VENIALE peccatum - συγγνωστόν: sepulchrorum effusio, si exterior materies tumbae amoveatur *Nyss.* 7: 224, 5; v. sepulchra - συγγνώμην ἔχει veniam habet uxor militis non redeuntis, si nupserit *VI* 93: 228, 18; *Bas.* 36: 133, 3; maritus derelictus culpa uxoris, si denuo nupserit - συγγνωστός *Bas.* 9: 109, 18; ignorantia veniae dignos facit *Bas.* 7: 104, 9; patres nostri militibus pro caedibus in bello veniam concederunt *Bas.* 13: 113, 9; v. excusantes; κατὰ συγγνώμην «iuxta indulgentiam» *Laod.* 1: 130, 18; v. φιλανθρωπία.

VENUSTIANUS - Βενουστιανός, episc., legatus Byzacena ad synodum *Carth. proem.*: 337, 1.

VERONENSIS collectio canonica, a Theodosio diacono facta *III intr.*: 55 n. 5.

VESPERAE officium: vespertina synaxis - ἑσπερινή σύναξις - post horam nonam *Theoph.* 1: 263, 11; officium precum nona et vespera - ἐν ταῖς ἑννάταις καὶ ἑσπέραις idem semper fiat *Laod.* 18: 137, 17; vespertinus ingressus sacerdotum ad lychnicum *VI* 90: 226, 10.

VESTES 1. Sacrae: v. indumenta.

2. Monachi vestitus niger *VI* 42: 180, 6; v. monachus 2.

3. Clericorum malorum non sit pretiosus *I II* 16: 272, 20 sqq.: v. clericus 10.

4. Laicorum: simplex sit et non pretiosus *Gangr. epil.*: 98, 20; non solutus ac coneritus *ibid.*: 99, 1; buris - βίρως romanis utentes non sunt despicendi *Gangr. 12*: 94, 7. Vestes alterius sexus pro caerimoniis paganis non sunt induendae *VI* 62: 199, 6; mulier ne vestem virilem induat *Gangr. 13*: 94, 18; studiosi iuris vestes praeter usum communem ne induant *VI* 71: 208, 20; indumentis sacris ad communem usum pro vestibus uti, vel ea sibi arripere sacrilegium est *AB* 10: 467, 5.

VIAE duo in vita, conlugii et castitatis *Ath.* 1: 68, 21.

VIATICUM: v. ἐφ' ὅδιον, mundi; s. eucharistia iam defunctorum corporibus ne detur *Carth.* 18: 232, 18.

VICTOR - Οὐλαῦ episc. *Cypr.* 1: 304, 19.

— episc. *Cypr.* 1: 305, 1.

— alius, deest Gr., episc. *Cypr.* 1: 305, 2.

— deest Gr. Ableritanus episc. *Carth.* 1: 214, 25 app. Lat.

— deest Gr. Puppitanensis episc. *Carth.* 1: 214, 25 app. Lat.

— = Βίβρω Puppitanensis - Βίβρωμα- vitz episc., «senes» *Carth. prooem.* 251, 1; aetate pater et promotione antiquissimus *Carth.* 54: 279, 14.

— Βίβρω episc., cactus ab haereticis *Carth. prooem.*: 373, 8.

VICTORIANUS - Βικτωριανός, episc., legatus synodi ad Illypon. Diaretorum *Carth.* 78: 319, 8.

VIDUA - χήρα dist. vid. In catalogo viduarum adscripta et vid. non adscripta.

1. Adscripta In catalogo, quod est ab ecclesia providenda *Bas.* 24

126, 3; eandem ac diaconissam esse *VI* 40: 176, 17 sqq.; aetas admissionis sexagesimus annus *Bas.* 24: 126, 24; quadragesimus *VI* 40: 176, 20; in Africana ecclesia vitam communem in clausura ducunt *Carth.* 38: 258, 4. Viduitas virginitate inferior *Bas.* 18: 119, 13; infidelis fidei, quam Christo sponderat, criminis gravissimi rea erit *ibid.*: 119, 22; de quo ipsi respondemus, si eam iuniorum sexaginta annis admiserimus *Bas.* 24: 126, 14; v. diaconissa.

2. Non adscripta in catalogo libera est iterum nubere *Bas.* 30: 130, 9; eam digamiae poenitentia manet *Bas.* 53: 143, 8. Ab ecclesia, si inops, subvenienda *Theoph.* 11: 270, 15; *IV* 3: 72, 1; et defendenda intercedendo pro ea *Sard.* 7: 168, 22.

VIGILIA: ieiunium vigiliae Nativitatis D. n. I. C. Alexandriae non habetur *Tim.* 23*: 254, 21; ieiunium vigiliae Theophaniorum, si dominica occurrat *ibid.*: 254, 25; *Theoph.* 1: 263, 1; in hac post horam nonam missa celebratur *ibid.*: 263, 11; vigilia nocturna cum missa - παννυχίς *Tim.* 23*: 254, 17.

VIGILIUS, Romanus episc., erronee nominatur *VI* 102: 241, 17 app.; *VI* intr.: 99 n. 9; eius Constituta *Pape:* 517.

VILLA: v. προάστειον.

VINCENTIUS presbyter Romanus, legatus ad I Nicaenum *I* intr.: 22.

— Βικεντιανός, episc., legatus synodi ad imperatorem de asylis privilegio *Carth. prooem.*: 287, 13. Culsitianus - Βικέντιος Κουλουσιτιανός, subscr. *Carth.* 133: 408, 11; legatus Proconsularis *Carth. prooem.*: 400, 13; legatus provinciae Carthagini. *Carth.* 127: 398, 15; *Carth. prooem.*: 198, 7; subscribit epistolae ad Caeclestinum Roman. *Carth. Apiar.*: 428, 11.

— consul *Carth. prooem.*: 303, 18. VINDICATIO boni alieni, etiam sub titulo colorato prohibetur *Nyss.* 6: 222, 13.

VINUM - οἶνος: v. oblata 1, abstinentia.

VIOLATIO: v. sepulchra (effossio); virginis: v. desponsata, raptus 1-2; monialis *Theoph.* 3: 265, 20.

VIRGO, B. M. Virgo ἡ παρθένος *VI* 79: 215, 11; 216, 5; immaculata V. Mater - ἁγνὰτος παρθενομήτωρ *ibid.*: 216, 2; v. θεοτόκος.

VIRGO 1. (Deo consecrata) - παρθένος virginum ordo amplior in dies fit *Bas.* 18: 119, 8.

2. Virginitas - παρθένα propter deum servanda *Gangr.* 10: 93, 10; propter bonum virginitatis, non propter connubii abominationem *Gangr.* 9: 93, 4; virginitatem vovens - παρθενοεύει ne se super nuptos extollat *Gangr.* 10: 93, 11; cum humilitate - ταπεινοφροσύνη exercenda *Gangr. epil.*: 98, 11; v. monialis 1-2.

VIRTUTES - ἀρεταί *Nyss.* 1: 207, 4; v. actus boni.

VIS minuit aut tollit culpam *Bas.* 49: 139, 11; v. coactio, lapsus 2 et 5, raptus 2.

VISIONES falsae: v. pagani 6.

VISITATIONES 1. Monialium: v. monialis 3, clausura, monachus 3.

2. Diocesium suffraganeorum a metropolitano *VIII* 19: 328, 12; v. metropolitani 3 f.

3. Episcoporum inter se; v. Itinerantes, residentia.

VISITATOES: Laod. 57: 153, 8; v. περίοδευσις.

VITA communis clericorum (cum episcopo) *Ap.* 4: 10, 3; clericorum inter se *Bas.* 89: 173, 15; ἐκτός δέχων *VI* 5: 131, 2.

VITALIS, Antiochen. episc. *Anc. intr.*: 54; *Neoc. intr.*: 74.

VITUS, presbyter Romanus, legatus ad I Nic. *I* intr.: 22.

VITIA a diabolo in nobis implantata *Genn.* 1: 299, 4; v. actus mali.

VITIATA est actio pusillanimitate - μικροψυχία, pertinacia - φιλονεικία aut aversione - ἀγρία *I* 5: 27, 12.

VOCATIO divina - κατὰ θεὸν χάρις, admissionem neophyti ad episcopatum iustificat *Ap.* 80: 48, 15; vocationum ad clerum raritas: v. clerici 14.

VOLATILIA - ὄρνεις *Ap.* 3: 9, 8; v. oblata 1.

VOLUNTARIUM: v. homicidium 2, lapsi 7, actus.

VOTUM 1. Religionis: promittere - ἐπαγγεῖλαι, ἐπαγγέλλεσθαι (virginitatem *Anc.* 19: 70, 5; renuntiare - ἀποτάξασθαι *I* 12: 34, 13 tit.; *Theoph.* 3: 265, 20; *IV* 3: 73, 10; obligationes contractus - συνθήκαι *Bas.* 18: 118, 22; *S. Soph.* 2: 485, 4; professio - ὁμολογία *Bas.* 18: 120, 23; 19: 121, 22; professionem facere (virginitatis) - ὁμολογεῖν *Bas.* 20: 122, 12.

Votum virginitatis in haeresi emissum nullam vim habet *Bas.* 20: 122, 11; vota expressa admittendorum ad vitam monasticam non existunt, admissi tacite castitatem profitentur *Bas.* 19: 121, 22; de transgressione voti castitatis: v. monachus 3; vota obedienciae, paupertatis, castitatis, stabilitatis: v. monastica vita 2-3.

2. Privata: votum de abstinentia - εὐξασθαι a carnibus suis ridiculum est *Bas.* 28: 128, 8; a votis ridiculis abstinendum est *ibid.*: v. iuramentum.

3. In conventibus - ψήρος *III* 8: 63, 5 tit.; *IV* 28: 90, 16 tit.: v. ψήφος.

THE ...

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

3. Clericorum maiorum non sit pretiosus VII 16: 272, 20 sqq.: v. clerici 10.

4. Laicorum: simplex sit et non pretiosus Gangr. epil.: 98, 20; non solutus ac coneritus *ibid.*: 99, 1; buris - βίρος romanis utentes non sunt despiciendi Gangr. 12: 94, 7. Vestes alterius sexus pro caerimoniis paganis non sunt induendae VI 62: 199, 6; mulier ne vestem virilem induat Gangr. 13: 94, 18; studiosi iuris vestes praeter usum communem ne induant VI 71: 208, 20; indumentis sacris ad communem usum pro vestibus uti, vel ea sibi arripere sacrilegium est AB 10: 407, 5.

VIAE duo in vita, coniugii et castitatis Ath. 1: 68, 21.

VATICUM: v. ἐφῶδτον, moribundi; s. eucharistia iam defunctorum corporibus ne detur Carth. 18: 232, 18.

VICTOR - Οὐκτωρ episc. Cypr. 1: 304, 19.

— episc. Cypr. 1: 305, 1.
— alius, deest Gr., episc. Cypr. 1: 305, 2.

— deest Gr. Abderitanus episc. Carth. 1: 214, 25 app. Lat.

— deest Gr. Puppitanensis episc. Carth. 1: 214, 25 app. Lat.

— Βικτωρ Puppitanensis - Πουμα-
ντης episc., «senes» Carth. prooem.
251, 1; aetate pater et promotione
antiquissimus Carth. 54: 279, 14.

— Βικτωρ, episc., caesus ab haereticis Carth. prooem.: 373, 8.

VICTORIANUS - Βικτωριανός, episc., legatus synodi ad Hippon. Diaretorum Carth. 78: 319, 8.

VIDUA - χήρα: dist. vid. in catalogo viduarum adscripta et vid. non adscripta.

1. Adscripta in catalogo, quod est ab ecclesia providenda Bas. 24

126, 3; eandem ac diaconissam esse VI 40: 176, 17 sqq.; aetas admissionis sexagesimus annus Bas. 24: 126, 24; quadragesimus VI 40: 176, 20; in Africana ecclesia vitam communem in clausura ducunt Carth. 38: 258, 4. Viduitas virginitate inferior Bas. 18: 119, 13; infidelis fidei, quam Christo sponderat, criminis gravissimi rea erit *ibid.*: 119, 22; de quo ipsi respondemus, si eam iuniorum sexaginta annis admiserimus Bas. 24: 126, 14; v. diaconissa.

2. Non adscripta in catalogo libera est iterum nubere Bas. 30: 130, 9; eam digamiae paenitentia manet Bas. 53: 143, 8. Ab ecclesia, si inops, subveniunda Theoph. 11: 270, 15; IV 3: 72, 1; et defendenda intercedendo pro ea Sard. 7: 168, 22.

VIGILIA: ieiunium vigiliae Nativitatis D. n. I. C. Alexandriae non habetur Tim. 23*: 254, 21; ieiunium vigiliae Theophaniorum, si dominica occurrat *ibid.*: 254, 25; Theoph. 1: 263, 1; in hac post horam nonam missa celebratur *ibid.*: 263, 11; vigilia nocturna cum missa - παννυχίς Tim. 23*: 254, 17.

VIGILIUS, Romanus episc., erronee nominatur VI 102: 241, 17 app.; VI intr.: 99 n. 9; eius Constituta Pape: 517.

VILLA: v. προάστειον.

VINCENTIUS presbyter Romanus, legatus ad I Nicaenum I intr.: 22.

— Βικεντιανός, episc., legatus synodi ad imperatorem de asyl privilegio Carth. prooem.: 287, 13. Culusitanus - Βικέντιος Κουλουσιτανός, subscr. Carth. 133: 408, 11; legatus Proconsularis Carth. prooem.: 400, 13; legatus provinciae Carthagin. Carth. 127: 398, 15; Carth. prooem.: 198, 7; subscribit epl. stolae ad Caelestinum Roman. Carth. Apian.: 428, 11.

— consul Carth. prooem.: 303, 18.
VINDICATIO boni alieni, etiam sub titulo colorato prohibetur Nyss. 6: 222, 13.

VINUM - οἶνος: v. oblata 1, ab-
stinencia.

VIOLATIO: v. sepulchra (effossio); virginis: v. desponsata, raptus 1-2; monialis Theoph. 3: 265, 20.

VIRGO, B. M. Virgo ἡ παρθένος VI 79: 215, 11; 216, 5; immaculata V. Mater - ἀχραντος παρθενομήτωρ *ibid.*: 216, 2; v. θεοτόκος.

VIRGO 1. (Deo consecrata) - παρθένος virginum ordo amplior in dies fit Bas. 18: 119, 8.

2. Virginitas - παρθενία propter deum servanda Gangr. 10: 93, 10; propter bonum virginitatis, non propter connubii abominationem Gangr. 9: 93, 4; virginitatem vovens - παρθενεύειν ne se super nuptos extollat Gangr. 10: 93, 11; cum humilitate - ταπεινωφροσύνη exercenda Gangr. epil.: 98, 11; v. monialis 1-2.

VIRTUTES - ἀρεταί Nyss. 1: 207, 4; v. actus boni.

VIS minuit aut tollit culpam Bas. 49: 139, 11; v. coactio, lapsi 2 et 5, raptus 2.

VISIONES falsae: v. pagani 6.

VISITATIONES 1. Monialium: v. monialis 3. clausura, monachus 3.

2. Dioecesium suffraganeorum a metropolitano VIII 19: 328, 12; v. metropolitano 3 f.

3. Episcoporum inter se: v. itinerantes, residentia.

VISITATORES: Laod. 57: 153, 8; v. περτοδευταί.

VITA communis clericorum (cum episcopo) Ap. 4: 10, 3; clericorum inter se Bas. 89: 173, 15; ἐκτός διόγων VI 5: 131, 2.

VITALIS, Antiochen. episc. Anc. intr.: 54; Neoc. intr.: 74.

VITUS, presbyter Romanus, legatus ad I Nic. I intr.: 22.

VITIA a diabolo in nobis implantata Genn. 1: 299, 4; v. actus mali.

VITIATA est actio pusillanimitate - μικροψυχία, pertinacia - φθονεύειν aut aversione - ἀνδία I 5: 27, 12.

VOCATIO divina - κατά θεῶν χάριν, admissionem neophyti ad episcopatum iustificat Ap. 80: 48, 15; vocationum ad clerum raritas: v. clerici 14.

VOLATILIA - ὄρνεις Ap. 3: 9, 8; v. oblata 1.

VOLUNTARIUM: v. homicidium 2, lapsi 7, actus.

VOTUM 1. Religionis: promittere - ἐπαγγελία, ἐπαγγέλλασθαι (virginitatem Anc. 19: 70, 5; renuntiare - ἀποτάξασθαι I 12: 34, 13 f.; Theoph. 3: 265, 20; IV 3: 73, 10; obligationes contractus - συνθήκαι Bas. 18: 118, 22; S. Soph. 2: 485, 4; professio - δμολογία Bas. 18: 120, 23; 19: 121, 22; professionem facere (virginitatis) - δμολογεῖν Bas. 20: 122, 12.

Votum virginitatis in haeresi emissum nullam vim habet Bas. 20: 122, 11; vota expressa admittendorum ad vitam monasticam non existunt, admissi tamen castitatem profitentur Bas. 19: 121, 22; de transgressione voti castitatis: v. monachus 3; vota obedienciae, paupertatis, castitatis, stabilitatis: v. monastica vita 2-3.

2. Privata: votum de abstinencia - εὐξασθαι a carnibus suis ridiculum est Bas. 28: 128, 8; a votis ridiculis abstinendum est *ibid.*: v. iuramentum.

3. In conventibus - ψήφος III 8: 63, 5 f.; IV 28: 90, 16 n.; v. ψήφος.

X

XANTIPPUS - Σάντιππος, primas Numidia *Carth. proem.*: 327, 21; 80: 330, 14; sanctissimus senes *Carth. proem.*: 339, 5; Placentium legatum in causa Maurentii ad synodum mittit *Carth. 100*: 365, 7; Maurentius eum arbitrum in causa sua eligit *ibid.*: 366, 15.

ΞΕΝΙΑ, dona festiva: v. communicatio 2-3, donum.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, hospitia pro peregrinis,

titulus ordinationis clerici sunt *IV 10*: 78, 7; ξενοδοχεῖσθαι, hospitio suscipi *VII 21*: 282, 1.

ΞΕΝΟΙ - peregrini hospites *Theoph. 11*: 270, 16: v. itinerantes; - ξενία hospitalitas; hospitiorum necessitate - ξενίας ἀνάγκη pernociatio in ecclesia toleratur *Carth. 42*: 260, 11.

ΞΗΡΟΦΑΓΙΑ, siccos cibos, non coctos, sumere tempore ieiunii (in maiori hebdomada) *Laod. 50*: 150, 20.

Y

ΥΥΟ Carnotens. decretum *S. Soph. intr.*: 480 n. 6-7; *Pape*: 520.

Z

ZACHARIAS Aniensis, legatus a latere Nicolai I Romani *AB intr.*: 445.

ΖΕΥΤΥΝΕΘΑΙ, matrimonio coniungi *VI 72*: 209, 14; ζεύξαι γάμον *Tim. 11*: 247, 1; coniuncti in communione nubii *Tim. 13*: 248, 8.

ΖΗΝΩΝ episc. in Cypro *III 8*: 63, 14.

ΖΩΟΠΟΙΗΣΙΣ, communicatio vitae di-

vinæ per susceptionem s. communionis *VI 28*: 159, 4.

ZOSIMUS - Ζώσιμος legatus ad synodum mittit *Carth. proem.*: 201, 18: v. Faustinus; eius quattuor mandata ad synodum *Carth. Apic.*: 414, 19; beatae memoriae - μακαρίας μνήμης *ibid.*: 411, 20.

LOCI e S. SCRIPTURA

VETUS TESTAMENTUM

GENESIS

1, 5 *Bas. 91*: 182, 20
20 *15*: 114, 15
20 *15*: 114, 15
22 *87*: 167, 18
28 *Ath. 1*: 67, 20
31 *Ap. 51*: 35, 15
2, 8 *Nyss. 4*: 212, 18
24 *Bas. 87*: 166, 26
5, 2 *Ap. 51*: 35, 16
9, 3 *Bas. 86*: 160, 1
19, 17 *Petr. 13*: 52, 17
Bas. 84: 157, 21

DEUTER.

12, 32 *VII 1*: 246, 13
16, 20 *VIII 7*: 306, 16
19, 15 *Bas. 82*: 186, 19
22, 1 *Greg. 4*: 24, 17
26 *Greg. 1*: 21, 6
25, 37 *Nyss. 6*: 222, 12

JOSUE

7, 1 *Greg. 3*: 23, 22
Nyss. 8: 225, 9

EXOD.

19, 15 *Ath. 5**: 83, 7
20, 12 *Nyss. 8*: 226, 16
23, 4 *Greg. 4*: 25, 9
33, 25 *Ath. 3*: 79, 2

I REG.

2, 30 *Tar. 1*: 318, 14
21, 4 *Ath. 5**: 83, 18
13 *Petr. 5*: 38, 15

NUM.

19, 22 *Cypr. 1*: 307, 16

II REG.

21, 5 *VI 65*: 203, 14

LEVIT.

16, 29 *Dion. 1*: 5, 15
17, 4 *Cyr. 8**: 288, 17
14 *Ap. 63*: 41, 2
18, 2 *Bas. 87*: 164, 25
6 *166*, 20
VI 54: 190, 18
18 *Bas. 87*: 163, 2
19, 2 *Cypr. 1*: 310, 13

III REG.

2, 33 *VII 4*: 253, 12
13, 33 *Tar. 1*: 321, 24

IV REG.

5, 15 *Tar. 1*: 322, 4
6, 36 *Carth. 115*: 384, 7

X

XANTIPPUS - Σάντιππος, primas Numidia *Carth. proem.*: 327, 21; 80: 330, 14; sanctissimus senes *Carth. proem.*: 339, 5; Placentium legatum in causa Maurentii ad synodum mittit *Carth.* 100: 365, 7; Maurentius eum arbitrum in causa sua eligit *ibid.*: 366, 15.

ΞΕΝΙΑ, dona festiva: v. communicatio 2-3, donum.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ, hospitia pro peregrinis,

titulus ordinationis clerici sunt *IV* 10: 78, 7; ξενοδοχεῖσθαι, hospitio suscipi *VII* 21: 282, 1.

ΞΕΝΟΙ - peregrini hospites *Theoph. II*: 270, 16: v. itinerantes; - ξενία hospitalitas; hospitiorum necessitate - ξενίας ἀνάγκη pernoctatio in ecclesia toleratur *Carth.* 42: 260, 11.

ΞΗΡΟΦΑΓΙΑ, siccus cibos, non coctos, sumere tempore ieiunii (in maiori hebdomada) *Laod.* 50: 150, 20.

Y

ΥΥΟ Carnotens. decretum *S. Soph. intr.*: 480 n. 6-7; *Pape*: 520.

Z

ZACHARIAS Aniensis, legatus a latere Nicolai I Romani *AB intr.*: 445.

ΖΕΥΓΝΥΣΘΑΙ, matrimonio coniungi *VI* 72: 209, 14; ζεύξαι γάμον *Tim. II*: 247, 1; coniuncti in communione conubii *Tim.* 13: 248, 8.

ΖΗΝΩΝ episc. in Cypro *III* 8: 63, 14.

ΖΩΟΠΟΙΗΣΙΣ, communicatio vitae di-

vinæ per susceptionem s. communio-
nis *VI* 28: 159, 4.

ZOSIMUS - Ζώσιμος legatos ad synodum mittit *Carth. proem.*: 201, 18: v. Faustinus; eius quattuor mandata ad synodum *Carth. Apic.*: 414, 19; beatæ memoriæ - μακαρίας μνή-
μης *ibid.*: 411, 20.

LOCI e S. SCRIPTURA

VETUS TESTAMENTUM

GENESIS		DEUTER.	
1, 5	<i>Bas.</i> 91: 182, 20	12, 32	<i>VII</i> 1: 246, 13
20	15: 114, 15	16, 20	<i>VIII</i> 7: 306, 16
20	15: 114, 15	19, 15	<i>Bas.</i> 82: 186, 19
22	87: 167, 18	22, 1	<i>Greg.</i> 4: 24, 17
28	<i>Ath.</i> 1: 67, 20	26	<i>Greg.</i> 1: 21, 6
31	<i>Ap.</i> 51: 35, 15	25, 37	<i>Nyss.</i> 6: 222, 12
2, 8	<i>Nyss.</i> 4: 212, 18		
24	<i>Bas.</i> 87: 166, 26		
5, 2	<i>Ap.</i> 51: 35, 16		
9, 3	<i>Bas.</i> 86: 160, 1		
19, 17	<i>Petr.</i> 13: 52, 17		
	<i>Bas.</i> 84: 157, 21		
EXOD.		I REG.	
19, 15	<i>Ath.</i> 5*: 83, 7	2, 30	<i>Tar.</i> 1: 318, 14
20, 12	<i>Nyss.</i> 8: 226, 16	21, 4	<i>Ath.</i> 5*: 83, 18
23, 4	<i>Greg.</i> 4: 25, 9	13	<i>Petr.</i> 5: 38, 15
33, 25	<i>Ath.</i> 3: 79, 2		
NUM.		II REG.	
19, 22	<i>Cypr.</i> 1: 307, 16	21, 5	<i>VI</i> 65: 203, 14
LEVIT.		III REG.	
16, 29	<i>Dion.</i> 1: 5, 15	2, 33	<i>VII</i> 4: 253, 12
17, 4	<i>Cyr.</i> 8*: 288, 17	13, 33	<i>Tar.</i> 1: 321, 24
14	<i>Ap.</i> 63: 41, 2		
18, 2	<i>Bas.</i> 87: 164, 25		
6	166, 20		
	<i>VI</i> 54: 190, 18		
18	<i>Bas.</i> 87: 163, 2		
19, 2	<i>Cypr.</i> 1: 310, 13		
		IV REG.	
		5, 15	<i>Tar.</i> 1: 322, 4
		6, 36	<i>Carth.</i> 115: 384, 7

II PARALIP.

21, 9 VI 69: 207, 9

IOB

37, 7 Carth. 115: 384, 9

PSALMI

1, 2 VI alloc.: 106, 14
 1, 2 106, 14
 6 inscr. Bas. 91: 182, 25
 7, 10 10: 112, 1
 15 VI alloc.: 103, 13
 8, 7 Bas 15: 114, 24
 9, 7 VI alloc.: 102, 19
 12 inscr. Bas. 91: 182, 25
 14, 5 I 17: 38, 5
 18, 9 VIII 1: 294, 1
 VII 6: 259, 18
 12 259, 14
 48, 2 Tar. 2: 330, 13
 50, 11 Ath. 1: 70, 2
 14 70, 12
 91, 13 Tar. 1: 331, 21
 15 332, 2
 93, 10 Carth. 112: 380, 7
 103, 13 VI 28: 159, 13
 111, 5 Nyss. 1: 204, 24
 6 204, 6
 118, 1 VI alloc.: 106, 6
 14 VII 1: 246, 3
 16 2: 248, 14
 17 Ath. 1: 69, 22
 18 VII 1: 246, 5
 106 Bas. 29: 130, 1
 141 VII 1: 246, 7
 162 247, 3
 137, 8 Ath. 1: 65, 1
 140, 4 VII 4: 252, 12
 6 Cypr. 1: 309, 13
 142, 2 Carth. 115: 384, 3
 145, 7 VI alloc.: 106, 3

PROV.

3, 7 Petr. 11: 49, 18
 4, 23 VI 100: 236, 18
 25 236, 19
 5, 20 Nyss. 4: 213, 11
 6, 23 VIII 1: 294, 5
 9, 18 Cypr. 1: 307, 1
 13, 8 Petr. 12: 52, 8
 16, 5 VI alloc.: 109, 8
 23 VII 6: 259, 16
 23 259, 16
 17, 28 Bas. 1: 92, 12
 18, 22 21: 123, 19
 9: 108, 19
 VI 87: 223, 4
 23, 4 64: 202, 13
 24, 15 Petr. 8: 42, 17
 26, 11 I 12: 33, 19
 Bas. 44: 136, 9

ECCLES.

11, 8 Gr. VIII 10: 310, 22

CANTIC.

2, 3 Tar. 1: 331, 25

ECCLESIASTICUS

8, 13 Petr. 9: 43, 5

SIRACH

1, 23 VII 16: 273, 17

OSEE

4, 6 VII 2: 250, 3
 6-8 VIII 4: 300, 23
 8, 11 301, 10

AMOS

2, 7 Bas. 87: 165, 23

MICHAELAS

3, 11 Tar. 1: 328, 12

NAHUM

1, 9 Ap. 25: 19, 8
 Bas. 3: 100, 20
 32: 131, 13

SOPHON.

3, 16 Tar. 1: 331, 19

ISAIAH

5, 12 VII 22: 284, 4
 20 Nyss. 1: 207, 18
 8, 3 Petr. 13: 54, 19
 20 Tar. 1: 323, 23
 9, 6 Petr. 5: 39, 9
 26, 9 VIII 1: 294, 8
 40, 2 Tar. 1: 317, 4
 9 331, 6

NOVUM TESTAMENTUM

MATTHAEUS

2, 11 Petr. 13: 54, 26
 12 55, 12
 3, 2 5: 39, 20
 3 VI alloc.: 104, 16
 4, 10 Petr. 1: 34, 23
 5, 9 Carth. 92: 343, 20

57, 20 Petr. 4: 38, 6
 21 38, 9
 66, 5 Carth. 92: 344, 3
 24 Petr. 4: 37, 27

IEREM.

2, 13 Cypr. 306, 14
 3, 1 VI 87: 223, 1
 11 Bas. 9: 108, 16
 21: 123, 18
 13, 23 Petr. 4: 37, 8
 29, 13 VI alloc.: 110, 5
 48, 10 VIII 24: 336, 6

THRENI

3, 27 Ath. 1: 68, 16

EZECH.

33, 6 Tar. 1: 317, 6
 36, 25 Cypr. 1: 307, 8

DANIEL

9, 5-20 Carth. 115: 384, 15

351

5. 47 96*: 198, 17
 6, 2 Carth. 115: 383, 3
 6, 2 115: 383, 3
 24 VII 15: 271, 13
 Ap. 81: 49, 9
 AB 11: 468, 16
 Petr. 12: 52, 2
 Genn. 1: 298, 15
 Tar. 1: 316, 13
 330, 3
 9, 34 319, 5
 10, 8 316, 13
 10, 8 324, 7
 9 Genn. 1: 293, 24
 10, 17 Petr. 9: 44, 9
 18 44, 13
 23 44, 22
 11, 8 VII 16: 274, 14
 13, 8 VI alloc.: 109, 19
 14, 10 Bas. 29: 129, 9
 15, 11 Greg. 1: 20, 10
 Ath. 1: 65, 19
 66, 6
 18 VII 9: 310, 21
 Ath. 1: 66, 6
 Cypr. 1: 311, 14
 18, 12 VI alloc.: 109, 1
 16 85, 221, 15
 Ap. 75: 46, 12
 17 Bas. 93*: 189, 12
 20 VI alloc.: 110, 3
 19, 5 13: 141, 12
 9 Bas. 9: 108, 6
 21, 19 Petr. 4: 37, 2
 22, 29 Ath. 2: 75, 8
 23, 35 Petr. 13: 55, 23
 26, 26 VI 84: 220, 11
 Ap. 3: 9, 5
 41 Petr. 9: 43, 10
 45, 3
 52 Bas. 55: 144, 8
 27, 3 95*: 196, 18
 9 Tar. 1: 319, 10
 28, 1 VI 89: 225, 18
 Dion. 1: 6, 22
 19 Ap. 49: 32, 12

MARCUS

- 2, 27 VI 88: 224, 18
 5, 25 Dion. 2: 12, 15
 8, 36 Petr. 12: 51, 26
 14, 48 Petr. 9: 43, 25
 15, 1 44, 3
 16, 1 Dion. 1: 9, 4
 20 Bas. prooem.: 142, 3

LUCAS

- 1, 26 Petr. 5: 39, 16
 4, 18 2: 35, 21
 9, 62 VI 41: 179, 17
 10, 7 VIII 13: 314, 31
 16 21: 331, 7
 11, 4 Petr. 9: 43, 13
 23 Cypr. 1: 312, 4
 14, 8 VI 7: 134, 3
 29 Petr. 10: 48, 18
 15, 7 Ap. 52: 36, 10
 17, 21 Petr. 5: 39, 26
 24, 1 VI 59: 225, 18
 Dion. 1: 8, 11

JOANNES

- 1, 13 VIII 12: 314, 17
 2, 16 VI 76: 213, 18
 4, 18 Bas. 4: 102, 6
 5, 39 Ath. 2: 75, 11
 6, 37 VI 43: 181, 12
 6, 37 181, 12
 7, 51 VIII 10: 311, 1
 9, 31 Cypr. 1: 310, 2
 11: 54 Petr. 9: 43, 20
 15, 5 Carth. 113: 381, 7
 20, 1 Dion. 1: 8, 3

ACT. APOSTOL.

- 1, 1 Ath. 2: 72, 10
 19 Bas. 90: 181, 17
 4, 32 AB 6: 457, 15

352

353

- VI 16: 145, 16
 6, 1 Petr. 9: 45, 6
 7, 59 Tim. 19*: 253, 3
 8, 17 Tar. 1: 321, 3
 19 327, 24
 20 324, 2
 Bas. 90: 17, 6
 21 Tar. 1: 319, 23
 23 Genn. 1: 294, 18
 Petr. 9: 45, 13
 12, 2 45, 16
 3 Petr. 13: 53, 20
 4 53, 28
 18 9: 46, 6
 14, 21 12: 52, 16
 17, 9 Ath. 1: 65, 6
 29 Petr. 13: 53, 2
 20, 8 Bas. 95*: 196, 15
 26 Tar. 1: 317, 17
 33 VII 4: 252, 4
 34 15: 272, 10
 21, 25 VI 67: 205, 5
 33 Carth. 93: 349, 14
 23, 5 Ap. 55: 37, 13

ROM.

- 3, 19 Bas. 20: 122, 15
 87: 163, 8
 5, 12 Carth. 110: 377, 10
 6, 11 Nyss. 1: 204, 14
 34 Ath. 5*: 84, 7
 10, 8 Petr. 5: 39, 26
 12, 3 11: 49, 18
 13, 7 VIII 14: 317, 4
 14, 13 Bas. 88: 171, 5

I COR.

- 1, 17 Petr. 9: 46, 4
 4, 15 Nyss. 8: 226, 12
 5, 9 Bas. 96*: 198, 23
 6, 1 Carth. 59: 296, 5
 Bas. 93*: 189, 17
 9 VII 4: 252, 17
 11 Greg. 1: 20, 6

- 6, 12 VIII 8: 308, 10
 17 VI 60: 196, 3
 19 101: 237, 15
 7, 5 Dion. 13, 9
 Tim. 5: 243, 5
 Bas. 87: 167, 22
 9 VI 72: 210, 18
 12 Bas. 9: 109, 14
 16 VII 15: 271, 18
 20 VI 13: 141, 16
 27 Carth. 25: 241, 11
 29 Bas. 87: 167, 13
 35 VI 47: 186, 2
 39 Bas. 24: 126, 3
 8, 1 Carth. 112: 379, 19
 8 Ath. 1: 66, 15
 9, 7 Ap. 41: 29, 14
 13 29, 12
 10, 23 VI 22: 283, 11
 31 12: 139, 11
 VII 22: 282, 10
 32 18: 276, 4
 33 Petr. 9: 46, 10
 10: 47, 9
 11, 2 Bas. 82: 186, 1
 16 90: 178, 2
 14, 36 VII 70: 208, 7

II COR.

- 2, 4 VII 1: 248, 7
 15 Ath. 1: 63, 14
 15 Tar. 1: 331, 18
 3, 2 Ath. 3: 77, 9
 6, 15 Ap. 46: 31, 7
 11, 3 Ath. 2: 71, 15
 Petr. 9: 45, 19
 33: 45, 27
 12, 14 VII 4: 252, 18

GAL.

- 1, 9 VII 1: 256, 18
 3, 27 VI 96: 233, 11
 5, 1 Bas. 87: 163, 14
 6, 17 Petr. 1: 34, 7

EPHES.

- 4, 5 *Carth.* 57: 292, 14
 6 *Ap.* 85: 53, 6
 24 *VI* 101: 237, 15
 28 *Nyss.* 6: 223, 25
 29 5: 217, 8
 5, 3 *Bas.* 87: 166, 9
 5 *Greg.* 2: 21, 21
 5 *Nyss.* 5: 220, 26
 7 *Greg.* 2: 22, 20
 6, 6 *Petr.* 6: 40, 24
 9 7: 41, 11
 17 *VI alloc.*: 104, 11

PHILIPP.

- 1, 24 *Petr.* 10: 47, 6
 2, 20 *Dion.* 4: 14, 6
 3, 2 *Bas.* 93: 189, 6
 14 *Petr.* 8: 42, 16
 11: 49, 9
 20 *VI alloc.*: 105, 11

COLOSS.

- 1, 22 *Ap.* 85: 52, 22
 3, 5 *VIII* 19: 329, 11
Greg. 2: 22, 18
Bas. 90: 178, 9
 8 *Nyss.* 5: 217, 9
 11 *Petr.* 7: 41, 16
 4, 1 7: 41, 14
 41, 23

I THESSAL.

- 4, 4 *Bas.* 87: 169, 2
 5 *Nyss.* 4: 212, 20

II THESSAL.

- 2, 15 *Bas.* 82: 186, 4
 3, 15 *VIII* 1: 295, 13

I TIMOTH.

- 2, 4 *VIII* 13: 315, 21
 3, 2 *Tar.* 1: 320, 1
 3, 6 *I* 2: 25, 4
VIII 5: 302, 8
 4, 2 *Ap.* 53: 36, 20
 4 *Bas.* 28: 128, 14
 5, 9 *VI* 40: 176, 18
 11 *Bas.* 18: 119, 18
 24 *VII* 7: 260, 11
 6, 8 *Ant.* 25: 125, 13
 10 *Bas.* 90: 178, 8
Nyss. 6: 221, 18
 11 *Petr.* 14: 57, 2

II TIMOTH.

- 2, 4 *Apost.* 6: 11, 4
Carth. 16: 230, 14
 25 66: 306, 11

TIT.

- 1, 15 *Athan.* 1: 64, 5
 2, 14 *VI alloc.*: 108, 18

PHILEM.

- 11 *Ap.* 82: 49, 19

HEBR.

- 1, 1 *Tar.* 1: 316, 1
 2, 1 330, 17
 3, 14 *Ath.* 1: 70, 22
Nyss. 1: 204, 16
 10, 1 *Ath.* 5: 83, 29
 29 *VI alloc.*: 108, 16
 11, 32 *Petr.* 9: 46, 15
 12, 14 *Bas.* 89: 173, 12
 13, 4 *VI* 13: 141, 14
Ath. 1: 67, 23
 68, 16

- 13, 5 *VII* 1: 248, 4
 7 *VIII* 2: 295, 23
 17 *Ap.* 39: 27, 12
 21 85: 52, 21

I PETR.

- 1, 12 *VII* 1: 246, 16
 18 *Tar.* 1: 330, 20
 2, 9 *VI alloc.*: 108, 8
VI 90: 227, 1
 23 *Ap.* 27: 20, 11
 3, 8 *Dion.* 4: 14, 6
 5, 2 *VII* 4: 253, 17

I JOANN.

- 1, 8 *Carth.* 114: 381, 11
 9 382, 5
 2, 1 *Petr.* 11: 51, 10
 18 *Cypr.* 1: 312, 7
 4, 9 *Carth.* 112: 380, 9
 5, 16 *VII* 5: 254, 13

JACOB.

- 3, 2 *Carth.* 115: 383, 20

ERRATA CORRIGE

I I = CCO

- p. VII (IV*-IX* s.)
 9 n. 24 Synagoga
 31, 8 καθαροίς
 34, 1 se pararent
 4 προσ-ήκει
 38, 29 prêt ou partage
 des profits ou bien
 pour la moitié
 de l'intérêt
 41, 11 'Επειδή
 19 Petr. 15 Bas. 91
 46, 6 ἀπολ-ιναριστῶν
 47, 3 asiana
 49, 24 - 130 Bas. I
 51, 12 ἐπι-σκόπων
 26 Ha
 52, 17 διερχομένῳ
 55 Aco I I 3
 57, 13 Cae-
 60, 15 delecti
 61, 22 'Ορος
 63, 3 ἡ
 16 ἡ γούν
 64, 12 antea
 16 ἡ γούν
 23 pro-prio
 65, 6 προσ-όντα
 67, 2 tionnés,
 70, 15 βαθμὸν
 78, 2 tantummodo
 81, 9 Ἐλην
 83, 33 fondée, l'attribu-
 tion des églises
 rurales
 85, 11 sic-ut
 93, 17 Λουκρήσιος
 95, 27 διὰ Lau
 28 τῶν ('Αλ.) om.
 ...Val add. Rel
 109, 11 εἰρήνην.
- 112, 20 ἀπε-κάλυψιν
 114, 19 κηρύττοντες,
 118, 16 'Ονώριον
 25 'Ονώριον
 128, 8 προσεδίξα
 134, 6 ὑπ'
 137, 28 pas servir
 29 S'il a
 141, 11 κα-θελκέν
 153, 33 ordonner pour de
 180, 25 MB IV 4
 185 num. pag. 185
 191, 24 (errat: Bas. 87:
 166, 3, s. scrip-
 tura dicit
 207, 22 κύριος (II Par.
 21, 9)
 228, 11 συν-οικοῦσα
 236, 2 ἀ-φαίρεματα
 246, 7 «in aeternum»
 247, 2 exultantes
 8 apostolis, sancti
 251 num. pag. 251
 252, 2 sacratae
 18 Et:
 255, 2 intendunt; in
 18 exprobrabilibus
 257, 4 καταγάγοι
 5 χειροτονήσοι
 260, 13 θεῶν.
 261, 3 deseruerunt
 265, 6 maiores
 16 omnes sanctas
 273, 5 tradantur;
 26 Bev 19
 275, 10 ἐπιχειρήσοι
 278, 19 Bas. Or.
 282, 5 oporteat
 284, 29 σωπῆσαι Thren.
 3, 27 Rel

- 285, 7 συμ-βῆ
 295, 3 sacerdotii
 298, 19 suos,
 299, 1 eos figurat
 301, 24 11-12 (mult.)
 302, 18 gradum,
 303, 13 ἐναυτὸν
 304, 15 qui tale quid
 307, 8 λαϊκός,
 308, 7 licent
 311, 18 κληρικός,
 314, 19 dei donum
 318, 21 propriam
 324, 5 impedimentum et
 23 satur,
 325, 15 ἀκούς τὸ
 326, 25 anatHEMA sit
 329, 30 XIX 11
 332, 9 ρον ἐγγράφως
 336, 27 peuple;
 28 faire ouverte-
 ment à
 29 s'oppose totale-
 ment aux
 338, 12 multam

I 2 = CSP

- 9, 23 Carth. 37
 23, 17 συν-αρπαγὴν
 38, 8 κωφὸν ἢ χλωδὸν ἢ
 τυφλὸν
 25 sourd, d'un bol-
 teaux, d'un aveu-
 gle ou
 79, 19 Neoc.
 85, 23 Πάππος om.,

- 95, 21 Carth. 15
 132, 22 moitié de l'inté-
 rêt.
 133, 5 ναυατιανῶν
 140, 26 et à la suite des
 clercs majeurs,
 144, 22 χριστιανούς
 146, 17 pravitatibus
 165, 25 ponunt codd. 0
 et 1
 168, 37 vers et aux or-
 phelins (Gr. legit
 populis, pro pu-
 pillis)
 185, 23 IΘ Ap. 36
 189, 6 ad civitates
 192, 1 p. 436
 198, 25 cf. p. 207, 3
 207, 26 οφείλει B 21
 Sard. 14
 209, 13 Quod statutum
 225, 15 ἐργαζέμεται
 227, 2 πα-ραγγέλιματι
 230, 26 Amb. 14 II Tim.
 2, 4
 239, 17 'Ησαίας, 'Ιερειάας
 18 'Ιουδῆθ,
 265, 20 Hef.-L.
 270, 18 Carthaginensi
 275, 14 ἐ-πεπειδόμενοι
 282, 13 Postumianus
 283, 7 Postumianus
 285, 2 ad-hibuisset
 292, 28 admirent leur e-
 glise comme la
 veritable
 29 ils y reçoivent
 307, 10 κα-τέσχον
 309, 21 με-τελθεῖν

- 310, 10 κηρύξαι
 311, 11 κα-τεδίκασαν
 312, 7 κα-τητιῶντο
 319, 6 et 7 'Ονωράτου
 22 'Ρογατιανού
 324, 12 idola-
 326, 22 'Ονωρίου
 345, 9 γνωρισθήσεται.
 346, 23 Jul.: Hard.
 ...Jul.: Dion
 352, 15 impetrandi
 354, 8 διωκτικῶς τῆς
 9 ἐκολήσιας, ἦν
 368, 2 καταλειφθεῖσα
 372, 18 om. Edita Gr.
 praeter Rh
 403, 11 omnes,
 407, 7 ἀντιγράφωμεν.
 17 legatus
 308, 25 (cf. p. 400, 17)
 409, 25 209, 11
 410, 8 Mactensis
 427, 15 exemplaria
 428, 8 Servusdei
 9 Januarius
 429, 28 cerdoce Léon
 444, 23 un synode pro-
 vincial
 447, 11 ριον
 466, 16 ὡς οἱ
 540 n. 16 haut V 5

II = CPG

- 3 n. 17, l. 4 latin,
 17, 18 cc. 7 et 8

- 46, 26 μάλιστα
 53 app. 1.3 5 οὐ corr. οὐ...
 61, 19 aussil le
 n. 25 Tim., cc. 9,
 19, 25; Bas.
 cc. 95*, 96*
 87, 19 Théodose en
 381
 94 app. 1.3 H. E. VI 45
 96 app. 1.7 H. E. VII 7
 98 app. 1.7 βαπτίσματα VI
 Vin é τ. βα-
 πτισμῶν ValVI
 LdBEn
 1.9 aufer Vi
 1.10 pone VI ante
 Vt
 99 app. 1.2 PG 'Ιζώιον
 VIC 'Ιζώ
 1.7 O* (δ) αὐτὸ
 110app.ultima l. ValBen
 ponendum
 post Οὐασόδοις
 114app.1.2 s.l. Laur* po-
 nendum post
 Coi
 116app.1.8 15 de Bas. no-
 ta 15 ponenda
 post n. 13
 117app.1.4 Ben; iung.
 169, 4 νά με
 275 n. 151.2 (1927)
 279app.1.7 Rel PG (364
 A)
 303 app. Prooemium
 304, 17 Marrucius
 23 Μάρκος

Fini d'imprimer
5 Septembre 1964
à l'imprimerie S. Nil
de Grottaferrata (Rome)

三

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY PAIR
32101 020414908

Supplied by
CASALINI LIBRI
50014 FIESOLE
(Firenze) Italy

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY
DATE DUE

JUN 15 2016